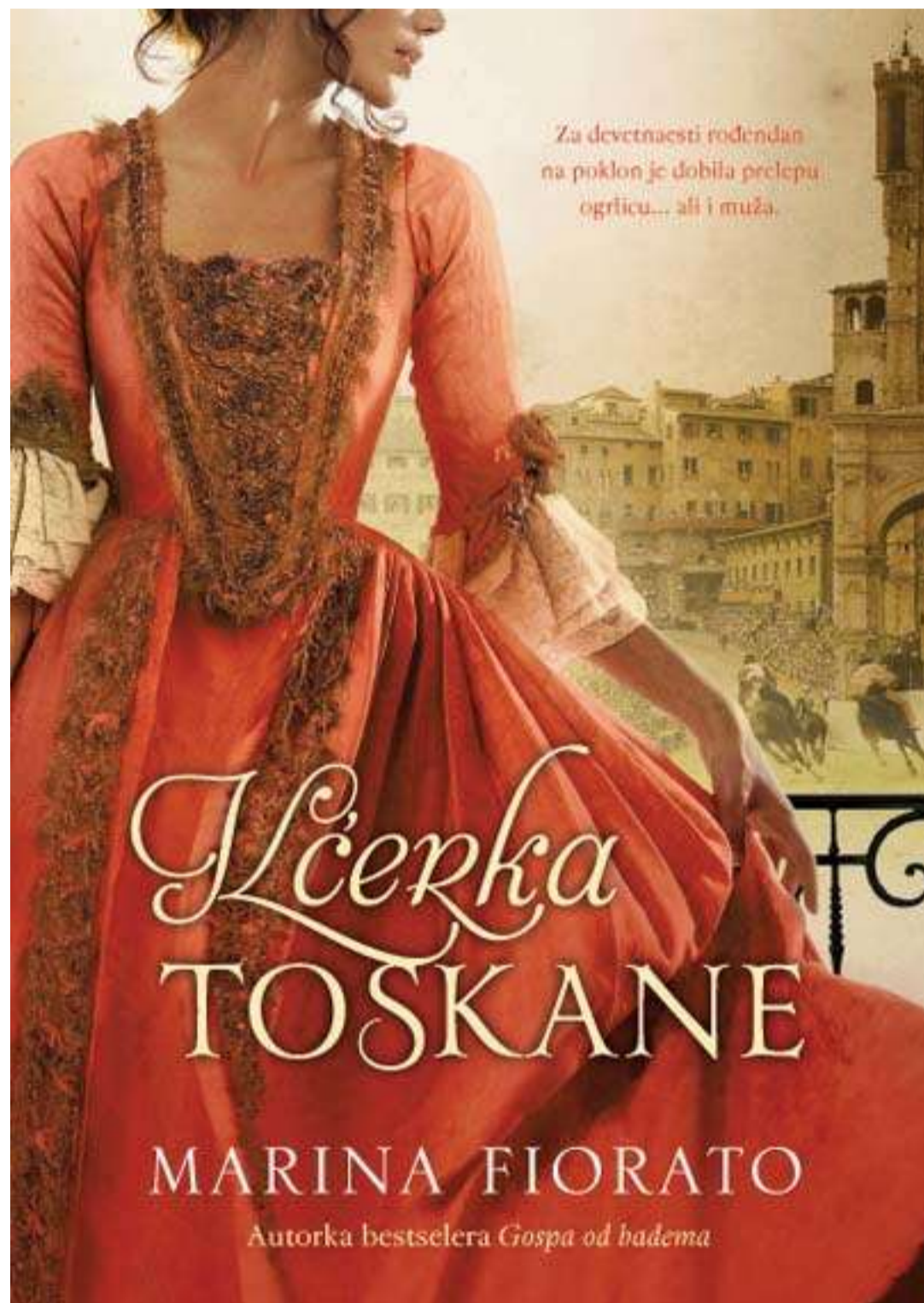

<http://www.balkandownload.org/>

Lčerka
TOSKANE
MARINA FIORATO

Naziv originala: Marina Fiorato
THE DAUGHTER OF SIENA
Copyright © 2011 by Marina Fiorato

*Mojoj sestri Veroniki i njenom
suprugu Ričardu Braunu,
koji znaju ponešto o konjima*

Prolog Magarac

SIJENA,

GODINA 1723.

Dva gospodina iz Sijene su gledala u smrdljivi leš na zemlji, koji je neko prebacio preko zida kod kapije Kamolija.

„Je li to konj?“, upitao je mlađi, jer je telo bilo toliko raspadnuto da se teško moglo prepoznati.

„Ne, to je magarac“, odgovorio je stariji.

„Hmmm.“ Mladić se zamislio. „Šta bi to moglo da znači?“

„Pa“, rekao je drugi, kome je bilo drago što ga pita, i zbog čijeg izraza starca sveznalice nije bio omiljen među prijateljima, „godine 1230. Firentinci, koji su osvojili Sijenu, bacali su tela magaraca preko zidina grada. Nadali su se da će lešine izazvati kugu i pošast.“

Mladić brzo prinese maramicu preko nosa i usta. „Bože. Misliš li da je ovaj zaražen? Po smradu bih rekao da jeste.“

„Dio. Prošla su ta vremena. Nečiji magarac je uginuo i bacili su ga. Nije ništa ni manje ni više od toga.“

Njegov prijatelj se uspravio i pogladio bradu koju je jednog dana priželjkivao da ima. „Ne znam. Pogledaj; ima krvi i kože na vrhu kapije. Ovoga su bacili preko nje. Treba li nekome da kažemo?“

„Kome, na primer?“

„Pa, ne znam... vojvotkinji? Ili Savetu ? Ili straži?“

Stariji čovek se okrenuo ka svom mlađem prijatelju. Nikada nije video da momak dovodi u pitanje njegove reči i smatrao je opravdanim da malo povisi ton.

„Straži?“, podsmehnu se. „Pred Palio?“ Zar ne misliš da možda imaju o čemu drugom da brinu, a ne o mrtvom magarcu?“

Momak pognu glavu. Smatrao je da je u pravu. Narednog dana počinje Palio i ceo grad je goreo od uzbuđenja, vatrom koja bi se ponekad pretvorila u nasilje. Uprkos tome, zakoračio je malo unazad, sve dok nije izgubio iz vida tu strašnu gomilu. Izuzetno sujeveran, kao svi Sijenjani, nije mogao da se otme pomisli da je magarac loše predskazanje za grad. Uznemirujuće misli rojile su mu se u glavi kao muve koje su bežale uvis od leša.

1. Sova¹

Za devetnaesti rođendan, Pija Tolomei, najlepša žena u Sijeni, dobila je ogrlicu i muža.

Imendan je provela sedeći tiho u svojoj sobi, bio je to dan kao i svaki drugi - sve isto, isto, isto. A onda joj je njena služavka saopštila da otac želi da je vidi i ona je tačno znala šta sledi. Čekala je ovaj trenutak od jedanaeste godine.

Drhtavom rukom je spustila ram za vez i smesta sišla na *pijano nobile*² Iako su joj kolena klecala, dok su je vitku i uspravnu nosila niza stepenice, bila je hrabra. Znala je da je došlo vreme da se suoči s onim čega se godinama pribojavala, još otkako je postala dovoljno zrela da shvati suštinu sporazumnog sklapanja braka zarad koristi.

Osam godina Pija je svakodnevno iščekivala da je upakuju i predaju nekom mladom nasledniku sijenskog plemstva. Ali sudbina ju je do sada držala na slobodi. Ona je znala da je njen otac ne bi udao izvan svog okruga, *kontrade* Čiveta, Sova. A tu je imala sreće jer je muških naslednika u dobrim porodicama u Čiveti bilo malo. Dečak kome je bila obećana u kolevcu preminuo je od groznice. Drugi je otišao u rat i oženio se tamo negde. Jedini drugi naslednik kojeg je mogla da se seti tek je napunio petnaest godina. Imala je osećaj da otac čeka da taj momak postane punoletan. Sišla je, u očekivanju da će je upravo sad vezati za to dete.

U velikoj odaji, njen otac Salvatore Tolomei je stajao obasjan zrakom zlatne svetlosti koja je ulazila kroz prozor. A kako je uvek imao osećaj za teatralnost, tako je i ovoga puta čekao dok mu nije prišla i poljubila ga ovlaš u obraz, a onda je mađioničarskim zamahom izvukao jedan svetlucavi zlatni lančić iz rukava. Spustio joj ga je na dlan, gde se lanac uvio kao zmijica, a Pija je primetila da na njemu visi privezak, medaljon.

„Pogledaj bolje”, reče Salvatore.

Pija poslušna, ugađajući mu i skrivajući nestrpljivost koja je postajala sve veća. Videla je glavu žene oslikanu na zlatnom disku, odvojenu od tela, kako lebdi.

„To je kraljica Kleopatra lično”, prošaputa Salvatore sa strahopoštovanjem, „na jednom od svojih egipatskih novčića. Star je više od hiljadu godina.”

Činilo se da se njegovo okruglo telo nadima još više od ponosa. Pija uzdahnu. Dok je rasla, govorili su joj, skoro svakodnevno, da porodica Tolomei potiče od egipatske kraljevske porodice Ptolemeja. Salvatore Tolomei - i svi *kapitani* Čivete pre njega - nije prestajao da govori ljudima o čuvenoj kraljici Kleopatri čiji je direktan potomak.

Pija je osećala kako je veliki teret porodičnog nasleđa pritiska i posmatrala je odavno pokojnu kraljicu gotovo sa sažaljenjem. Da se njena duga, čuvena kraljevska loza svede na Piju, Sovu, kći i naslednicu kuće Sova! Pija nije kraljica ničega, sem *kontrade* Čiveta, suveren mirnog okruga u severnoj Sijeni, regent skupine prastarih dvorišta i carica jedne grupe obučara. „A na drugoj strani?”

Pija okrenu novčić i ugleda jednu malu sovu u zlatnom reljefu.

„Naš amblem, i njen; amblem Minerve, Afrodite, Čivete.”

Pogleda u oca, čekajući obrazloženje. Znala je da on ništa ne da je, a da ne očekuje nešto zauzvrat.

„To je poklon za tvoj imendan, ali i miraz”, reče. „Razgovarao sam sa Faustinom Kaprimulgom iz *kontrade* Orao. Njegov sin Vičenco će se oženiti tobom.”

Pija čvrsto stegnu novčić pesnicom sve dok nije počeo da je bode. Osetila je bleštavi plamen ljutnje kako je razdire. Nije, naravno, očekivala mogućnost da sama izabere muža, ali se nadala da će to biti momak iz porodice Kiđi kojeg će moći makar malo da obrazuje, kako bi stekao bar nešto od onoga što je želela od muža: da se s njom ophodi ljubazno i da je ostavi na miru. Kako je njen otac mogao da uradi ovako nešto? Uvek je činila ono što je Salvatore tražio od nje, a sad ju je kao nagrada za poslušnost čekao brak s čovekom kojeg ne samo da ne cene, već je i iz druge *kontrade*. To je nečuveno.

Znala je po glasu da je Vičenco zao i okrutan skoro kao i njegov otac, ozloglašeni Faustino Kaprimulgo. Porodica Kaprimulgo, kapetani *kontrade* Orao, jedna je od najstarijih u Sijeni, ali njihovo ponašanje nije bilo u skladu s plemićkim položajem te stare porodice. Njihovi zločini bili su mnogobrojni - oni su jato prestupnika, ubistveno jato Orlova. Pija je bila suviše dobro vaspitana da bi slušala tračeve, ali govorkanja su joj ipak dospevala do ušiju: ubistva, prebijanja, Vičencova brojna sagrašenja nad ženama u Sijeni. Prošle godine jedna devojka se zbog njega obesila o kuku za meso u porodičnoj kući. Tek što je završila školu. „Noseća”, rekla je Pijina služavka. „Još jedan ptić Orlova.” No, Salvatore je prelazio preko takvog ponašanja zarad venčanja iz koristi.

„Oče”, reče, „ne mogu. Zna se šta se priča o njemu - šta se dogodilo devojci Benedetovih. A on je i Orao. Od kada to jedan Orao i Sova mogu da budu par?”

U glavi joj se stvori slika tih dveju ptica kako se pare da bi stvorile zastrašujući hibrid, himeru, grifona. I njeno uverenje da je to pogrešno, potpuno pogrešno, pojača se. Salvatoreovo lice se ukoči od besa i u istom trenu ona začu škripanje čizme iza sebe.

On je bio tu.

Pija se polako okrenula, a stravična jeza prođe joj kroz čitavo telo kad ugleda Vičenca Kaprimulga koji zakorači iz senke.

Neobičan tračak svetlosti osvetli najpre njegov nos i oči. Kljun i dve perle - nalik prepariranim pticama u lovačkoj kolibi njenog oca. Tanke usne bile su mu iskrivljene u jedva primetan osmeh.

„Žao mi je, iskreno, što vam ovo venčanje nije po volji.” Glas mu je bio miran i odmeren, ali s prizvukom pretnje. „Vaš otac i ja imamo veoma poseban razlog za ovaj savez naših dveju *kontrada*. Ali siguran sam da mogu... da vas ubedim da ćete promeniti mišljenje o meni kada me bolje upoznate.”

Pija zausti da kaže kako ona zapravo i ne želi da ga bolje upozna, ali njeno dobro vaspitanje joj nije dozvoljavalo da bude drska, a bila je i previše uplašena da bi izrazila svoje mišljenje.

¹ Čiveta ili Sova, jedna od sedamnaest kontrada tj. četvrti, okruga, na koje je Sijena podeljena. Svaka kontrada ovog srednjovekovnog grada ima svoju teritoriju, crkvu, obeležje, zastavu, himnu, te svoje priče i legende. Gradom upravlja Veće ili Savet devetorice, koje zaseda u gradskoj skupštini, Palazzo publiko, a gotička katedrala Duomo, riznica renesansnog slikarstva i skulpture, jedan je od najvažnijih istorijskih spomenika. Kontrade, uglavnom nose imena životinja, zatvorene su za spoljni svet, stanovnici čak i brakove sklapaju u redovima svog bratstva. Na gradskom trgu kontrade dva puta godišnje održavaju konjičke trke - Palio, koje traju četiri dana, i to je glavni politički, društveni i kulturni događaj za sve Sijenjane. (Prim. lekt.)

² Glavni sprat u renesansnim kućama, najčešće prvi, na kojem su sobe za prijem i gostinske spavaće sobe. Na spratu iznad njega nalaze se spavaće sobe ukućana. (Prim. prev.)

„To je nešto sa čim možete da se bavite u slobodno vreme, jer se vaš otac složio da ćemo se venčati sutra, nakon Palija, koji nameravam da osvojim.“

Zakoračio je bliže i mogla je da oseti njegov dah na svom obrazu. Nikada nije bila ovoliko blizu nekom muškarcu, sem svome ocu.

„I uveravam vas, gospođice, da postoje određene stvari u kojima mogu da vam pružim više zadovoljstva nego neki petnaestogodišnjak.“

Pakost u njegovim očima je bila očigledna, kao i još nešto: neskrivena požuda, koja joj je unela strah u kosti. Progurala se pored njega i ustrčala uza stepenice pravo do svoje sobe, dok su joj očeva izvinjenja odzvanjala u ušima. Nije se izvinjavao njoj, već Vičencu.

Sama u svojoj sobi, Pija se šetkala gore-dole, stisnutih pesnica, a u glavi joj je pulsiralo. Odozdo je čula poslednje pripreme za slavljeničku gozbu, za koju je koliko malopre verovala da je u čast njenog imendana. Pitala se kako je moguće da se njen život tako preokrene.

Nekoliko puta u toku večeri Salvatore je slao sluge do nje, koje su joj kucale na vrata. Ali ona se nije obazirala: proslava će se odvijati bila ona prisutna ili ne. Očajna i preplašena, sedela je sklupčana u stolici dok se smrkavalo, bila je gladna i drhtala je iako nije bilo hladno.

Na kraju je njen otac lično došao i nije mogla da odbije njegovu naredbu. Treba da se prošetala jedan krug po dvorištu s Vičencom, reče joj, da se dive zalasku sunca. Sve sluge su bile unutra. To će biti prilika da upozna svog budućeg muža.

Pija je učinila kako joj je naređeno i otpratila Vičenca do njegovog konja, dok je sunce na zalasku u zlatno bojilo prastare stene. I dalje skamenjena od malopredašnjeg zaprepašćenja, nije ni pokušala da razgovara s njim, a kada su prešli dvorište njegova učtivost i doskočice pretvorili su se u prezir i provokacije. Tupo je posmatrala kako se senke sumraka zatvaraju oko nje. Odvela ga je, bez reči, do lođe gde je njegov konj bio privezan i čekala u tišini da ga on uzjaše. Iznenada, on se baci na nju, okrenuvši je iza najmračnijeg stuba. Njegove gladne usne ljubile su joj vrat, a halapljive ruke uhvatiše je za grudi.

„Dođi“, prošaputa s pretnjom u glasu, „ugovori su napisani, skoro si moja, uskoro.“

Borila se s njim, očajnički zapomažući, mada nije bilo nikoga da je čuje, udarala ga je po licu i grudima. Ali njeno opiranje ga je izgleda još više ražestilo, i kada ju je uhvatio za kosu i bacio kroz vrata staje, mislila je da je gotova. Osećala je miris tople slame i ukus krvi tamo gde se ugrizla za obraz. No, činilo se da je Vičenco shvatio da je preterao.

„Ostani čista, onda, još jednu noć“, ispljunu dok se naginjao nad njom, „jer sutra ću te ionako uzeti“. Okrenuo se u do vratku. „I nikada više da me nisi udarila.“

Potom ju je obasuo udarcima, ali ne po prelepom licu već po telu, tako da joj masnice ostanu skrivene pod odećom.

Kada je najzad otišao, sustigle su je posledice šoka i povratila je, velikim suvim trzajima, u slamu. U toploj tmuni čula je konje Čivete kako frkću i vrpolje se, kao da su radoznali.

Uspravila se, bolna, i otišla odmah iz dvorišta pravo u Crkvu Čivete, preko *pjace*. Položila je ruke na teška vrata kroz koja je godinama prolazila, za svoje krštenje, pomazanje i ispovest. Večeras nije po običaju polako pomakla rezu, već je gurnula hrastova vrata tako da su udarila u stubove, odašiljući besni eho kroz unutrašnjost stare crkve. Otrčala je do Marijine kapele i tu je noge izdadoše, pade na kolena a ona udariše o hladni kamen. Molila se i molila, čvrsto držeći medaljon među dlanovima. Nijednom nije podigla pogled ka ikonama Hrista ili Marije; u pomoć je prizivala mnogo starija božanstva. Smatrala je da je verovatnije da će joj antički totem u rukama pomoći. Molila je da se nešto dogodi, neka nesreća koja će je osloboditi od ovoga braka. Kada je otvorila dlanove, na jednom se nalazila utisnuta Kleopatra, a na drugom sova.

Palio.

Godinu dana pripremanja, deset muškaraca, deset konja, tri kruga oko *pjace*, i sve to u jednom jedinom trenu.

Nijedan stranac nije mogao da zamisli - a kamoli da razume - šta je Palio značio Sijenjanima. Da su jeli, disali, spavali, za Palio. Da su se molili svecima za pobeđu svakoga dana, tokom cele godine.

Da su sva njihova odanost, njihove boje i kontrade poticale od Palija, kao što se mreža širi od pauka. Koncentrični krugovi njihovih običaja i zajednice vode poreklo od ovog trga i od ovog dana, i od ovog najmanjeg kruga od svih - trkačke staze. Obasute prašinom sedimentnih stena donete sa toskanskih brda, na kojoj se trkaju muškarci rođeni u Sijeni na konjima odgajanim u Sijeni, tik ispod antičkih palata i kula staroga grada. Palio je bio središte; Palio je bio Sijena. Znati to značilo je da znate sve.

Na drugi dan jula 1723. godine, u Sijeni je bilo pakleno vruće. Međutim, uprkos vrelini, broj ljudi koji su se okupili da posmatraju Palio di Provençano činio se većim nego ikada ranije. Drugim danima *Pjaca del kampo*, prelepi trg u obliku školjke stajao je miran i prazan kao neka školjka Svetog Džejsma³, ali danas je bio ispunjen sa hiljadu Sijenjana, koji su dobovali u bubnjeve i mahali zastavama. Svako drugo mesto u gradu bilo je prazno: svaka ulica, svako dvorište, svaki dom, crkva i krčma. Sudnice su bile napuštene, apoteke zatvorene. Bankari su odložili svoje tabele, a krojači su spustili roletne. U crkvenoj bolnici Santa Marija Madalena, sestre su naređivale bolničarima da svoje pacijente u nosilima odnose do *pjace*. Čak su se i čvorci skupljali da posmatraju Palio na vrelom, plavom krugu neba visoko iznad staze. Kružili su oko vrhova kula, sastajali se u sivkastim oblacima i ponovo rastajali, razlivajući se kao mastilo u vodi, sve vreme krešteći od uzbuđenja.

Svako je imao svoju ulogu na ovaj dan svih dana, od najviših do najnižih. Na samom vrhu Palaca publika, na balkonu veličanstvene palate, sa grudobranima od zuba od terakote i visokom sahat-kulom, stajala je vladarka grada. Vojvotkinja Violante Beatriks Mediči, stara pedeset godina i uz to običnog izgleda, nadgledala je trku sa izuzetnim dostojanstvom i milošću, kao što je činila već deset godina od smrti svoga muža.

Ispod nje kapetani *kontrade*, *kapitani*, završavali su poslednje tajno savetovanje sa svojim zamenicima. To su bili starci, glavešine porodica; sede glave pognute jedne do drugih dok su se dogovarali o svojim konačnim savezima i partijama. Njihova lica, istrošena i izborana, videla su sve ranije, oni su poznavali grad i način na koji on funkcioniše.

Jahačima, *fantinima*, obučenim u svilu boja tako drečavih da su od njih bolele oči, dodavani su njihovi bičevi, *nerbi*, rastegljena volovska koža opasnih dužina, koje će uskoro isprobati ne samo na svojim konjima, već i jedni na drugima. Ti mladi momci, cvet mladosti Sijene, bili su uzavreli od napetosti, njihove crne oči su se sjajile, mišići su im se zatezali. Prepirke, i verbalne i fizičke, izbijale su kao minijturni vulkani među njima. Svi do jednog su se već nedeljama suzdržavali od uživanja sa svojim ženama i ljubavnicama, kako bi pripremili telo i um za trku.

Loše zamaskirani sindikati kladioničara slali su signale kroz publiku svojim tajnim znacima, ulični prodavci su donosili mešine vina ili sušeno meso ljudima koji su na ovom trgu stajali još od svitanja, lukavi prodavci lepeza prodavali su papirne lepeze u bojama *kontrada* njenim pripadnicima. Muzičari su opsesivno ponavljali svečane note himne Palija, zadatak koji neće ostaviti od sada pa do narednog svitanja, svaki muzičar siguran u svoju harmoniju i svoj kontrapunkt.

³ Školjka je simbol Svetog Džejsma, odnosno Svetog apostola Jakova Zavedejeva. (Prim. prev.)

Čak su i mala deca mahala jarkim zastavama svoje kontrade, pokušavajući da oponašaju svoju stariju braću, prinčeve sa stilom, *alfijerije*, koji su u glavnoj paradi zabacivali svoje veće zastave tako visoko i tako vešto. Mali dečak siroče i vodonoša poznat kao Zebra - tako nazvan jer je nosio crno-bele boje grada, a ne boje neke od kontrada, pokazujući da ne pripada nikome i da pripada svima -kaskao je užurbano napred i nazad, sigurnog koraka u misiji i donosio drvene pehare žednima u zamenu za novac.

Konji, samo neme životinje, takođe su spremno kružili. Oglavine su im bile drečave od šarenih traka, grive uvijene vrpčama, a na leđima sedla sa zastavama. Vodili su ih za uzde, ali oni su znali da će uskoro biti slobodni da se trkaju i da moraju da pobeđu za boje koje nose.

Pija od Tolomeja osećala se beznačajnije od svih njih. Kao verenoj devojci nije joj ukazivano poštovanje kao onda kada je bila nagradna nevesta - priznata lepotica za koju su se cenkale i za koju su trgovale imućne porodice Čivete. Sada je bila puki posmatrač, od koje se zahteva da navija za svog verenika i ništa više. Ali Pija od Tolomeja nije nameravala da odigra tu ulogu. Da, gledaće svog verenika kako se trka u Paliju, ali neće navijati za njega. Pija od Tolomeja će se moliti da on u trci pogine.

Jer, večeras u bazilici treba da se uda za Vičenca Kaprimulga. Poslednji put je nosila crvenu i crnu, boje *kontrade* Čiveta. Modrice su joj skrivene pod pojasom iste boje Sova oko njenog uzanog struka, a sjajna crna kosa pokupljena joj je visoko pod šešikom. Sedela je, kao i tokom prethodnih devetnaest leta i trideset i osam Palija, na uzdignutoj klupi *kontrade* Sova do svoga oca. Svesna tog mesta, svog vaspitanja i rebara koja su je bolela, Pija se trudila da ne zaplače, jer će na narednom Paliju, Paliju del Asunta, koji je u avgustu, Pija sedeti s druge strane trga, kao Vičencova žena, i nositi crno i zlatno perje Orlova. Napredovaće u poretku ptica grabljivica do samog vrha.

Svuda oko sebe mogla je da oseti kako uzbuđenje raste, gotovo opipljivo, kao strujanje vazduha ili izmaglicu vrelina, ali ona se osećala kao potpuno odvojena od toga. Pija je rođena u Sijeni i jedva da je nekada bila van toga grada. Iako Toskana ima obalu, ona nikada nije videla more. Ipak, uprkos tome što nije mrdnula iz svoje *kontrade*, devetnaest godina ograničena zidinama grada, danas je prvi put osećala da tu ne pripada. Zbog veridbe, više nije Sova, ali nije još ni Orao; sada je neki čudni, zaostali ptičji rod. Neka devijacija.

Svaki građanin Sijene bio je proizvod svoje *kontrade*. Njegov identitet je počinjao sa njegovim okrugom, a završavao se tamo gde je kontrada Zmaj prelazila u Vučicu, ili gde je *kontrada* Jednorog prelazila u Kulu. Pija je poznavala boje svakog okruga ili *kontrade* počev od crveno-crne Pantera to žuto-zelene Gusenice. A dva puta u godini ove geografske podele i nijanse dobijale su još više na značaju.

U toku samo nekoliko sati gorčina poraza će se spustiti kao pokrov na gubitničku *kontradu*, a mahnita radost će zahvatiti svaku dušu u pobedničkom okrugu. Znala je da će Vičenco dati sve od sebe da danas pobeđi. U žrebu konja, koji se odigrao nekoliko dana pre trke, izvukao je Berija, krupnog, lepo građenog dorata za kojeg se govorilo da je najbrži konj u Toskani, onog konja kojeg se svaka kontrada molila da dobije. Kako je Vičenca bio glas da je najbrži jahač u gradu, njegove šanse su bile veoma dobre. A ako pobeđi, mislila je Pija, kako li će se njegov trijumf odraziti na njihove bračne odaje? Samo ova trka, koja traje koliko i sedamdeset otkucaja srca, mogla bi da produži njenu čednost. Ona zadrhta.

Pija se nagla napred pokušavajući da se uključi u predstavu koja se dole odvijala. Posmatrala je konje i jahače kako kruže po stazi, prateći iz navike boje Čivete, kad joj je pogled pade na jednog usamljenog konjanika. Polako je vodio svoga konja, sa potpunom kontrolom, kroz kapiju Boka del kasato, a luk arhitrava ga je uokvirivao kao nekog naslikanog anđela.

Konjanik je Piji bio nepoznat. Takođe je bio i najlepší čovek kojeg je ikada videla. Imao je maslinasti ten karakterističan za tu regiju, pune usne, sa strogom lučnom linijom, ali sa nagoveštajem nežnosti. Tamna kovrdžava kosa mu je bila pokupljena u rep, po modi toga doba, sa trakom boje *kontrade* Kula. Oči su mu bile tamne, a crte lica kao one sa antičkih statua - savršenost izvajana u mermeru. Građen je bio proporcionalno, mišićav, dugih nogu i ruku koje su nežno držale konja. Ali bilo je još nečeg: delovao je kao plemić. Kad bi plemstvo imalo veze s novom naukom fizionomijom, a ne sa rođenjem, razmišljala je Pija, onda bi on sedeo na balkonu iznad nje, a ne ona neprivlačna vojvotkinja.

Kako je Pija celoga svoga detinjstva bežala u knjige, ona je i uprkos Vičencovom jučerašnjem nasilju još uvek verovala u kavaljersku ljubav - možda sada čak i više. No, i pored toga, nije odmah neznanicu dodelila ulogu svih Tristana, Lanselota i Rolanda o kojima je čitala. Suviše je bila realna da bi verovala da se ikome iz visokog plemstva dopadalo to kako su ih udavali.

Dozvolila je, ipak, sebi da se tek na tren zapita kako bi izgledalo kada bi bila verena za tog neznanog konjanika, a ne za Vičenca. Ili još bolje, kad bi on samo mogao da se bori za nju kao njen heroj, kao u onom idealu viteštva od pre više vekova, bez ikakvih stvarnih i fizičkih pretnji koje nagoveštava brak. Ne bi morala da ga dodirne, čak ni da ga upozna. Dodir je, to je sada znala, opasan. Žudeti sa blažene udaljenosti: to bi bilo ono pravo. Kako bi bilo, pitala se uzaludno, da sedi u svojoj loži, da posmatra tog konjanika kako jaše za nju, možda sa nekim darom njene milosti koji bi mu visio oko vrata ili bio upleten u grivu konja?

Kada je neznan konjanik sišao sa svoga konja da zajedno sa drugim jahačima po običaju oda počast vojvotkinji, stao je do Vičenca. Kao u prikladnoj alegoriji za svoju kontradu, on je kao kula nadvisio svog protivnika iz okruga Orla. Vičenco, razmišljala je Pija, ne izgleda dobro u poređenju s njim. *Fantini*, jahači, su se poređali ispod balkona vojvotkinje Violante, svaki ju je posmatrao sa jednakom drskošću, u pantomimi otpora gospodarima porodice Mediči, koja se glumila već deset godina, još otkako je vojvotkinja došla u taj grad.

Svi sem jednoga.

Neznani konjanik je jedini u grupi s glave skinuo šešir ⁴ i usmerio pogled u zemlju s poštovanjem prema vojvotkinjinom polu, ako ne prema njenom položaju. Pijino srce se malo zagrejalo, ali se ponovo ohladilo kada je pomerila pogled na svog zaručnika. Vičenco je piljio u vojvotkinju prilično drsko. Nije skinuo kapu. *Koliko ga samo mrzim*, mislila je Pija. Ta sitnica, to što nije skinuo kapu da pozdravi jednu damu - taj osnovni nedostatak dobrog vaspitanja - izazvala je njen prezir skoro više nego sramota koju joj je naneo prošle večeri.

Pored Vičenca je stajao njegov otac. Faustino Kaprimulgo, kapetan *kontrade* Orao, bio je visok i žilav, oštrih i crnuprastih crta, ali sa najbeljom kosom skupljenom pod uskom kapom uz glavu. Njegove visoke jagodice, mršavi obrazi i dugi, orlovski nos, činili su da podseća najviše na samog orla sa svoje zastave. Faustino je uvek stajao uspravan u svoj svojoj visini, kao orao u svom gnezdu, sa samopouzdanjem koje je poticalo od toga što je bio glava najstarije porodice u Sijeni. Uprkos raskoši i držanju Medičijevih, cela Sijena je znala da je zapravo porodica Kaprimulgo ta koja vlada gradom. Oni su još od vremena 'Devetorice' - vladajućeg saveta stare republike - potpuno upravljali gradom, samo ne i zvanično. Sin je stajao rame uz rame do svoga oca, piljio u vojvotkinju istim okom sokolovim, mali soko pored velikog, manja ali zlobnija verzija svoga oca.

Pija je posmatrala kako se borne kočije Palija približavaju palati, a vuku ih četiri mlečnobela vola koja nose oznaku samog Palija - široku crno-belu zastavu u bojama grada, ukrašenu figurama Deve Marije i pape. Čuvari saviše zastavu i predadoše je prošlogodišnjem pobeđniku, Gibertiju Kontu, kapetanu *kontrade* Puž, koji je tri puta pokucao na vrata palate, dok ga nisu primili unutra. Nekoliko trenutaka kasnije, pojavio se na balkonu pored vojvotkinje i predao joj zastavu. Ona ju je preuzela klimnuvši glavom - biće čuvar zastave na kratko vreme pre nego što je preda ovogodišnjem pobeđniku. Pija je, ne osećajući ni trun neverstva, posegnula za novčićem Sove koji joj je visio oko vrata i pomolila se da pobeđi neznan konjanik, a ne Vičenco.

⁴Muški šešir popularan u 18. veku, sa širokim obodom presavijenim nagore sa leve i desne strane glave i na potiljku. (Prim. prev.)

Potom se nagnula napred i potražila konjanika u bojama Kule među drugim jahačima ispod nje, koji su bili iza startne linije *kanapi*, ceo odred je bio tamo. Videla *jefantine* kako krajevima usana jedni drugima šapuću pretnje i obećanja u poslednjem trenutku, dok je njihova odeća od svile drečavih boja šuštalala kao da i ona šapuće. U tom trenutku savezi su se stvarali ili raskidali, a velike količine novca prelazile iz ruke u ruku. Drugi konji su kružili i sudarali se ramenima; jedan se podigao na zadnje noge i zbacio svog jahača - pokazale su se zeleno-bele boje *kontrade* Oka, Guska - *to nije on*, pomislila je.

Ispostavilo se da je neznanac izabran kao *rinkorsa*, jahač koji se nalazi na spoljašnjoj poziciji, izvan konopca, kao što je i mislila. Jahao je do kanapa iza ostalih, ali je delovalo kao da ga ne zanima prednost toga što ima sreće. Obično je pozicija *rinkorsa* bila prednost za nekog beskrupuloznog jahača, da odgurne *kontradu* protivnika u lošu poziciju na startu. Ali Pija ga je videla kako sedi potpuno miran na neosedlanom konju, pogleda uprtog u daljinu, ne pokušavajući da gura ili pak tera druge. Njegov pastuv je takođe stajao miran usred gužve, par je u svojoj mirnoći podsećao na bronzanu skulpturu Kozima Velikog na konju, koju je videla prilikom jednog jedinog odlaska u Firencu. Pija je želela da on pobedi Vičenca, s takvom žestinom koja ju je iznenadila; pogled joj je probijao njegova široka leđa, uprt toliko snažno u plavo-tamnocrvenu svilu da joj se sve mutilo.

Na startu trke došlo je do uobičajene gužve. Dok su konji kružili i propinjali se na zadnje noge, *mosijere*, odnosno startni sudija, označavao je neuspešan start jedan za drugim. Onda su se konačno, u trenutku skoro nepodnošljive napetosti, konji postrojili i umirili kao da su poslušali neku nevidljivu komandu. Vika i cika publike su se utišale na jedan sablastan, tihi trenutak i jezičak veličanstvenog zvona Sunto, koje se retko koristilo, začuo se u Tore del mandā iznad Pijine glave. Nema od jednog do drugog Palija, zvonjava je odjekivala iznad grada saopštavajući da je kucnuo čas. Sve glave se okrenuše i svi pogledaše gore - jer se verovalo da će se vetrokaz *bandijerino* na Kuli mandā na tom poslednjem dašku vetra okrenuti ka četvrti grada kojoj će pripasti pobjeda. Bronzana strela je drhtala u pravcu katedrale u kontradi Orao, a klicanje iz tog okruga umalo je zaglušilo poslednje otkucaje zvona. Pija proguta knedlu i pripade joj muka od tog lošeg znaka. Ali vreme za razmišljanje je isteklo. Posle sedmog udarca, Sunto prestade da zvoni i mali top *mortareto* opali uz startni konopac; deset konja poskoči napred sa *entroneja* i trka otpoče.

Nemoguće je da iko ko nije prisustvovao, pomisli Pija, razume tu buku publike koja ledi krv, da oseti grmljavinu kopita koja trese rebra, da oseti miris znoja i slame u nosu i ukus kamene prašine u ustima. Konji projuriše u vrtlogu prašine, sjajnih tela izglačanih znojem, gubica izmrljanih balama, pored *palaca*, grmeći do krivine kod kapije Boka del kasato. Videla je boje Kule - njen heroj je bio na čelu, gurao se rame uz rame sa Vičencem.

Do kraja drugog kruga, Vičenco je zaobišao tri, četiri konja i prošao smrtonosni čošak San Martino - podmuklu padinu skraćenu oštrom kamenom potporom u vidu kamene palate - ali tu je Vičencov konj naleteo na konja iz grupe Pantera, a bič Panterovog jahača naneo je Vičencu žestok udarac po licu. Iskoristivši prednost tog događaja, neznani konjanik pređe u vodstvo, dok naslednik Orlova polete unazad u svom sedlu kad mu se konj spotače i zastade. Tada, kao da je vreme usporilo, Vičenco se premetnuo preko uzda, udario u čošak San Martino i izgubio kontrolu. Na kolektivni uzdah publike, neznani konjanik pogleda unazad preko svog ramena i, ne zastajući ni tren, prebaci noge preko vrata konja i odskoči, dočekavši se na prašinu i slamu.

Pija se nagnu napred, sa knedlom u grlu. Na jedan užasan tren, pomisli da je ona kriva što se to desilo. Ona je poževela da Vičenco pogine, ali nije zamišljala da će to izgledati ovako. Sa mesta na kojem je sedela činilo se da je cela jedna Vičencova strana tela pocrnela - iako je prašina na stazi bila bela. Puls joj je ubrzano dobio, i ona je u sekundi znala da ta boja potiče od krvi. Uz muziku vriska gomile, neznani konjanik je izbegao kopita koja su nailazila i potrčao u pomoć, podižući savijenog čoveka.

Vičencova glava je bila pod uglom koji nije bio prirodan, a njegov spasilac, nakvašen krvlju koja je šikljala i očajnički prskala iz pokidane arterije. Kada je pronašao izvor tog zastrašujućeg izliva krvi, čvrsto je prisionio ruke na Vičencovo grlo odakle je nadirala krv. Obojicu je oblila krv, a prašina na stazi ispod njih potamnela je kao njihova zajednička senka. U tom trenutku, Pija ugleda Vičencovog konja Berija kako prolazi pored male crno-bele zastave, *bandijerino*, koja je označavala cilj i propinje se radosno zbog svoje pobjede, kao da zna da konj može osvojiti Palio *skoso* - bez jahača.

Po drugi put toga dana publika je bila jezivo tiha. Sad se već grupica ljudi u bojama Orla okupila oko palog jahača - među njima je bila i Faustinaova seda glava - ubrzo su im se pridružili sudije i maršali, po jedan apotekar i lekar. Najzad, neznani konjanik se uspravi i odmahnu glavom.

Pija ustade i primora sebe da se pridruži toj prestrašenoj družini. Probijajući se kroz gužvu prolazila je pored svojih novih rođaka i išla ka stazi, tupo osećajući da joj je nekako dužnost da bude sa mrtvim verenikom. Udarali su je i gurali, a jednom je i pala na zemlju. Činilo se da joj je um spor i tup, a udovi joj behu teški kao da se probija kroz peščane dine.

Provela je devetnaest godina u staklenoj bašti, kao retka orhideja koju ljudska ruka nije dotakla. Odgajili su je, vaspitali i negovali kao bračnu nagradu; sada je staklo te bašte polomio njen verenik, a ona je izložena nasilju vremenskih neprilika. Od današnjeg dana živeće u fizičkom svetu, svetu brutalnosti. Svetu u kojem je koliko juče njen zaručnik mogao da je gurne i napastvuje, svetu u kojem su je danas neznanci gurnuli na zemlju. U tom trenutku nije znala koji je od tih prekršaja nad njom bio gori.

Jedan momak iz gužve - konjušar njenog oca - prepoznala je i crveno more se rastavi. Ona se uspravi zahtevajući da joj se ukaže poštovanje, osećajući se kao varalica, dok su se ljudi uklanjali da bi ona prošla, znajući da je ona verenica povređenog čoveka, očekujući i poštujući uznemirenost koju ona nije osećala. Ugledala je svog oca Salvatorea na rubu grupe ljudi koji okružuju telo. Nije došao do nje, već se zadubio u razgovor sa Vičencovim bratom, bledom i čudnom prilikom - Nelo, beše? Kao u magnovenju prošla je pored njih, pravo do središta grupe ljudi i prvi put u životu ugledala leš.

Pija je piljila u Vičencovo telo. Videla mu je raspolučeno meso na vratu, kosku kako viri, krv crnu na prašini i razjapljen ustama umrljana penom, po kojima su se već rojile muve. Koliko juče su ta usta govorila u njeno uho, pretećim šapatom obećavajući. Tada, prošle noći, uspešno je sproveo te pretnje, ispunivši obećano. Ta usta su se priljubila uz njena, ta usta su ispuštala uzdahe sa zadahom ustajalog vina u njenu kosu iza vrata, dok je pokušao da je napastvuje. Samo su uzdisala, dok se njegovi vreli zadah nije pretvorio u kiselu pljuvačku i krenuo ka njenoj kosi. Delovala joj je nemoguće ta istovremeno predivna i užasna istina da on više nikada neće disati. Čelo joj se sledilo, a želudac prevrtao. Osećala je kao da će izgubiti svest, pa je tražila da se osloni na nešto čvrsto.

Bio je to konj Berio. Pobjednik i ubica. Najbrži u Toskani, konj zbog kojeg je Vičenco stiskao pesnicu od sreće kada ga je žrebom izvukao. Uvukla je ruke u Beriovu crnu grivu i spustila vlažno čelo na njegov baršunasti vrat. Konj je stajao pod njenom rukom, unezveren, nesiguran; kao da je zbunjen što ga niko ne obasipa cvećem i ne gura mu slatkiše u usta. Izgledao je neobično utučeno i sve je iznova mahao glavom kao da ga muči neka muva, gledajući niže na Vičencovo mirno telo. Pijine oči počеше da se pune suzama.

„Ne brini, ne brini. Nisi ti kriv, ja sam“, prošaputa. „Ja sam to tražila.“

Kao da ga je utešila, veličanstveni dorat stajao je mirno do njenih ramena, njištao i grickao joj ušnu školjku. Pija, pod teretom svoje krivice, oseti kako joj duga, skupljena kosa beži uz vodopad ukosnica dok se konj priljubljuje uz nju; njena crna kosa i njegova crna griva se se uplitala, zaplitala i postale jedno. Elegantni crno-crveni šešir skliznu joj s glave i Beriova velika kopita ga izgaziše.

Kroz Beriovu crnu grivu videla je Orla Faustina kako se sa svojim detetom u rukama teško pridiže na noge. Videla je kako neznani konjanik na tren dodiruje rukom kapetanovo rame i kako se Faustino okreće i napušta trg s tim strašnim teretom, dok ga prati njegova kontrada. Orlovi odoše s trga tihi kao u bdenju, zaboravivši potpuno na zastavu koja im je pripadala. Više ih ne čeka

radost pobjedničke himne *Te Deum* koja se peva u bazilici, niti pak venčanje; već polaganje tela, žalost i sahrana. Pija oseti kako joj Berio izmiče vođen rukom jednog konjušara - kako joj drugi konjušar otplice kosu od duge crne grive. Kao da sada bilo ko može da je dodiruje.

Dok je ožalošćena povorka odlazila, Pija oseti kako joj veliki kamen pada sa srca. Kao da je izdahnula tu smrt i taj dan; pa joj olakšanje, slatko i čisto, ispuni pluća. Iznenada oslobođena neželjenog ugovora, nije znala šta da radi. Brižljivo vaspitanje, kao ni sve lekcije o etiketici njene klase, nisu je pripremili za ovo. Onda je shvatila. Može da ode kući. Okrenula se da se vrati svojoj porodici, u Čivetu, svom ognjištu, ali joj bure u vidu njenog oca prepreci put. Prišla je Salvatoreu, osećajući, sada kada mogu da je dodiruju, da je došao dan za retki zagrljaj.

Umesto toga, otac je uhvati za ramena, okrenu odlučno na drugu stranu i prošaputa ljutito za vrat, na potpuno istom mestu gde je Vičenco disao u nju. „Orao i dalje ima naslednika“, siktao je. „Jedan sin je još živ, zato igraj kako treba.“

Malo je odgurnuvši, okrenuo ju je u pravcu pratnje Orlova. Kada su je dvojica muškaraca u bojama Orlova uhvatila, njeni izdajnički mišići posustaše a kolena joj se iskriviše. Jedan od njih, znala je, bio je Vičencov brat Nelo; drugi, rođak iste krvi. Ščepaše je za nadlaktice i, naizgled je podržavajući, odvukoše je napred, dok su joj se stopala spoticala, a skupe čizme vukle i grebale po prašini. Shvatila je da je zarobljena.

Pija se opirala. Čula je sebe kako ponavlja ne, ne, ne. Gomila ljudi je, videvši sve, počela da vri i peni kao neki kotao uz prigušenu graju pitanja i odgovora, ali prvi put su pripadnici svih *kontrada* bili ujedinjeni, poštujući žalost koju su pred sobom videli. Jadna dama nije mogla prihvatiti da je njen verenik poginuo. Padala je u nesvest i besnela od bola. Orlovi će se postarati za nju.

Beznadežno moleći, Pija se okretala tražeći neznanog konjanika, ali on je nije primećivao. Stajao je u krvi, kao da je ta tamna mrlja sada bila senka odrezana od njegovih peta, i brisao ruke i lice maramom. Krv nije promenila jarkocrvenu boju njegove marame. Ali sve drugo se promenilo.

Dok su Piju nosili kroz kapiju Boke del kasato, onu kroz koju je konjanik ušao u arenu, osutila je snažan udarac po ruci. Nadajući se spasu, pogledala je niže i ugledala samo malog vodonošu Zebru. Nudio joj je nešto iz ruke, kaskajući za njom kako bi održao korak s njenim. Bila je to crna plišana torbica sa utisnutim zlatnim grbom Medičijevih, vrećica sa milostinjom koju je vojvotkinja poslala u znak saučešća.

Dok su njeni otmičari zgrabili vrećicu bez reči hvale, Pija pogleda za sobom poslednji put, daleko iznad glava svih, u balkon palate. Možda je umislila, ali činilo joj se da je vojvotkinja podigla ruku ka njoj - pokret pozdrava, simpatije, ili čega već - pre nego što ju je senka arhitrava progutala.

Visoko iznad trga, vojvotkinja Violante Beatriks Medici posmairala je kako devojka koja se migolji nestaje iz vidokruga. Najzad se podigla na noge. A crno-bela zastava Palija joj, lepršajući, neprimetno pade iz ruke preko balustrade u otmenom luku, na ostatak krvi i prašine.

2. Kornjača

Vojvotkinja Violante Beatriks Medici rođena je u Bavarskoj, prapostojbini modernih bajki. Prvu priču u životu nije čula u majčinom krilu, već u učionici na gramatičkim vežbama. Ubrzo nakon što su se dogovorili za Violantin bračni ugovor sa Medičijevima, kada je napunila dvanaest godina, njena majka je shvatila da ona ne zna jezik svog budućeg doma. Violante je poslušno odlučila da nauči italijansku narodnu basnu *Zec i kornjača*:

Jednog dana zec ugleda kornjaču kako polako prolazi, te poče da se smeje i da joj se ruga. Zec izazva kornjaču da se trkaju i ona pristade. Dogovoriše se o putanji i započese trku. Zec odmaknu napred, trčavši žustro neko vreme. Onda, videvši da je mnogo ispred kornjače, pomisli da sedne malo pod jedno drvo da se odmori pre nego što nastavi trku. Sedeo je pod drvetom i ubrzo zaspao. Kornjača ga, vukući se, prestiže i pobeđi u trci.

Tako je Violanti majka ispričala bajku.

Violante Beatriks od Bavarske, udovica Ferdinanda Medičija, princeza od Toskane i vladarka Sijene, otvorila je kovčeg u svojoj odaji. Deset godina je u ovom gradu a i dalje se u svojim odajama nije osećala kao da su njene, niti pak u svojoj palati kao da pripada njoj. Zapravo, vojvodska palata u kojoj je sada stajala, njena veličanstvena i uobičajena rezidencija, i dalje je svakom Sijenjaninu bila poznata kao Palača publiko. Antička zgrada samo je služila kao podsetnik Violanti na to koliko je mlado vojvodstvo Medičijevih; da je Sijena bila samostalna vekovima pre njenog vremena, i da će se sasvim dobro snaći i posle nje. Zvanično, ona je ovde vladala - ona je bila vladarka, vojvotkinja, regent. Ali to je bio samo privid.

Međutim, niko nije znao da je ona i dalje, u pedesetoj, bila ista ona preplašena devojčica kakva je bila na dvoru svoga oca, koja bi se skamenila svaki put kad bi joj majka naredila da svira cimbalu pred gostima. Niko nije ni pomišljao da je kćer Ferdinanda Marije, bavarskog kneza-izbornika, i Adelaide, princeze od Savoje, zapravo stidljiva u društvu, da voli muziku više od razgovora, i da se plaši da govori u javnosti, što se trudila da sakrije. Niko nije razumeo da je volela Ferdinanda Medičija i nakon što je umro, iako joj on tu ljubav nikada nije uzvratio. I niko nije pogodio njenu najskrivenu tugu: da je svakodnevno žalila za svojim mrtvorodenim blizancima, da je devetnaest leta palila sveću za njihov rođendan, i da bi mogla da vam kaže, kad biste je pitali, koliko bi tačno godina, meseci, dana i sati imali danas, da su preživeli. I da bi, zahvaljujući tome što nije uspela da podari naslednika velikim vojvodama od Toskane, nekako, mlado vojvodstvo moglo da se ugasi kao život bolešljivog deteta. Ona je bila nekakav poremećaj, neko ko tek popunjava mesto. Taj antički grad će je nadživeti.

Violante se nije prepuštala uobrazilji ni sujeverju, ali nije mogla da se ne vrati na sednicu koju je imala prethodne večeri sa svojim glavnim savetnikom, Frančeskom Marijom Kontijem. Nadmeni političar, čiji je osećaj da je mnogo važan poticao od toga što je rođak samoga pape, došao je u njenu odaju za prijem sa uznemiravajućom vešću. U svom neizostavnom crnom kaputu, pipkajući štap na vrhu obložen srebrom, nije je gledao pravo u oči kada joj je saopštio da su dva muškarca iz *kontrade* Bodljikavo prase pronašla mrtvog magarca bačenog preko kapije Kamolija. Nije razumela poruku dok joj nije rekao, svojim uobičajenim glasom punim prezira zamaskiranog ljubaznošću, kako su Firentinci kada su zauzeli Sijenu u trinaestom veku, bacali mrtve magarce preko zida da bi izazvali zarazu i kugu u gradu. Otvoreno govoreći, rekao je Konti, magarac je znak da će Sijena uskoro pasti. Violante je imala osećaj, od kojeg se ježila, da je smrt Vičenca Kaprimulga početak nečega novog, možda čak početak kraja.

Kroz otvoreni prozor, Violante je gledala slugu *komune* kako čiste *pjacu* i ribaju crnu mrlju od krvi kod ćoška San Martino. Odlučno je sklonila pogled sa krvi i usmerila ga ka onome što se nije promenilo. Čvorci su kreštali, večernji vazduh je mirisao na svežinu, dok je sunce na zalasku obasjavalo trg ispod nje. Divila se večnom čuvaru starih vremena zlatne palate i devet delova velikog trga, koji se šire od fontane čineći da trg podseća na školjku. Sećala se da je nekoć videla sliku u jednoj od letnjih palata Kozima Medičija, sliku žene veličanstvene lepote, talasaste riđe kose, koja stoji naga na velikoj školjki što plovi po plavom moru, dok su vešto naslikani blagi vetrovi imali da je oduvaju do obale na ažurnom talasu.

Danas je Violante, posmatrajući Palio koji se tako užasno okončao, ugledala jednu ženu na klupi porodice Orlova: mladu i lepu, tamne kose podignute visoko i porcelanskih obraza sa trunčicom rumenila na jagodicama, u crveno-belom haljini stegnutoj u uzanom struku. Uzdižući se iznad mora zastava i barjaka, delovala je staloženo i smireno kao sama boginja. Videvši je tako mladu i lepu, Veneru ove školjke, Violante je osetila oštar drhtaj zavisti. Ali onda je Violante primetila kako se devojka naslanja na konja mrtvog čoveka, i shvatila da je lepota njegova verenica, a daljim raspitivanjem saznala je da je toga dana trebalo da se venčaju. Srce ju je bolelo zbog te devojke i osetila je krivicu zarad svoje zavisti. Kako bi ublažila svoja osećanja zavisti, poslala joj je jednu vrećicu na dar. Violante je poznavala prazninu, agoniju gubitka, jer je ona takođe gubila. *Ferdinando* - nije trebalo te večeri da misli na njega.

Violante je uvukla glavu u palatu, vrativši se svojoj hladnoj ljušturi, u skrovište. Zatvorila je prozor i svoj um od krvi koju je videla. Nije želela ništa da zna. Njene emocije bile su iscrpljene iznenadnim sećanjem na mrtvog muža i nije imala dovoljno saosećanja. Koraćala je preko sobe do svog ogledala, visokog pariškog ogledala; a čak ni nejasni stari odraz u njemu, koji oprašta mnoštvo grehova, nije joj ponudio utehu. Videla je sredovečnu ženu, ni najmanje zgodnu, iako je imala najfinije napuderisane perike sa Monmartra i nosila svilenu haljinu boje lavande koju su sašili hugenoti iz Spitalfildsa.

Opipala je postavu svoje suknje i na suncu uočila da su staračke pege na njenim rukama počele da se kroz kremu od olova koju je nanela pre nepunog sata.

Ružnoća njenih ruku naspram lepe lila svile još više ju je ožalostila.

Nosila je ljubičastu boju, ili neku iz te porodice boja, čitav život, a sve zbog slučajne opaske svog sada pokojnog muža. Ferdinando joj je jednom, dok joj se još udvarao i kada se trudio da bude ljubazan, rekao da joj ta boja dobro stoji; možda zato što je reč *viola*, ljubičasta, bila u osnovi njenog imena Violante. Bilo je to uzgred, samo igra reči, nehajna doskočica, i poslužila je više kao kompliment njegovoj sopstvenoj oštrini jezika nego njenoj lepoti. Ali bio je to takođe jedan od retkih trenutaka da je obraćao makar i najmanju pažnju na nju ili njeno ime. Držala se toga, tokom godina odbacivanja, izolacije, usputne ili proračunate oholosti u vidu njegovih afera. Zapamtila je dobro taj maleni komentar i od tada savesno nosila ljubičastu, lila, boju lavande ili porfira svakoga

dana, uzaludno se nadajući da će je on, jednoga dana, ponovo primetiti.

Držala se nje, uprkos činjenici da je šala koju je Ferdinando hteo da napravi bila da je njeno ime bliži rođak jednoj drugoj reči: violare - slomiti, prekršiti ili čak silovati; reči koje zauzvrat prigodno opisuju kako se on odnosio prema njenom duhu, njihovom braku i jednom jedinom putu kada su zajedno spavali. A ipak, i sada kada je on mrtav a ona slobodna, Violante je nastavila da nosi odeću ljubičaste boje.

Okrenula se od ogledala, iznenada smrtno umorna. *Ferdinando*. Kada bi jednom počela da misli na njega, nije mogla da prestane. Nije pozvala svoje dame, već je tako obučena sama legla na prekrivač, u svojoj glupoj ljubičastoj haljini i predala se razmišljanju o njemu. *Ferdinando*. Sećanja na njega su je preplavila. Valjala se u njima i nije marila što je tako. Suze joj zatvoriše oči i najzad zaspala.

Piju su odveli natrag u kuću Orlova dok se sumrak spuštao. Dvojica rođaka iz Akvile su je čvrsto držala, zahvatom koji je visoko na njenim rukama izazivao modrice. Način na koji su je držali bio je uvredljiv, ali navikavala se na ovaj novi, taktilni, brutalni svet. Odvojila je um od svog tela i počela da razmišlja. Hodala je s njima. Više se nije vrpola. Znala je da se iz ovoga može izvući jedino krišom.

Zašto je njen otac, posle deset godina nade, čekanja i pregovora sa najboljim porodicama Čivete, odjednom po svaku cenu želeo da se združi sa Orlovima? To je bilo protivno razumu, protivno stotinama godina tradicije u kojoj je *kontrada* sve: identitet, porodica, odanost. Da li je moguće da je njen otac, još dok se Vičencovo telo nije ni ohladilo, pregovarao o bračnom ugovoru s bratom mrtvog čoveka? Kradomice je iskosa pogledala čoveka koji joj je držao levu ruku. Nije se mogla setiti da ga je videla ikada ranije, a njegov izgled je nagoveštavao zbog čega je moguće da se skrivao. Bio je to jedan čudan, strašan momak, njegove crte lice bile su prilično dobra kopija Vičencovih, ali mu se boja kože razlikovala. Kosa mu je bila bela kao očeva, koža bleđa kao surutka, a oči, pod svetlim trepavicama, ružičaste.

Dok je padao mrak, Pija se našla na ulicama koje nije prepoznavala - ali izgled svećnjaka sa istopljenim svećama i držači u kojima su lepršale crno-zlatne zastave, govorio joj je da je bila na teritoriji orla. Palata se dizala uvis iz mraka, a nju malo podigoše preko praga. Pratinja je ostavi u kamenom hodniku punom zastava, otkrivši muškarce i leš njenog verenika. Prišla joj je kršna služavka, čiji je struk bio okružen ključevima što su visili na obruču. Govorila je Milanskim akcentom, tako jakim da je Pija jedva uspevala da je razume, ipak razumela je kad je klimnula glavom u pravcu obližnjeg stepeništa. Treba da je prati.

Umesto toga, jedva svesna onoga što čini, Pija se okrenu i kroz viata palate izađe van. Jednom je odjurila iz sopstvene kuće da bi potražila utočište u begu od svog verenika. Sada bi učinila sve da ponovo bude tamo, što dalje od ovog mračnog *palaca*, dalje od ovih stranih ulica: da bude kod kuće. Dva se koplja ukrstiše uz pesmu i netala, tik pred njenim nosom. Okrenula se i videla kršnu služavku Liko se osmehuje. Preteći kao i koplja, mahala je velikim prstom Piji u lice, blizu koliko su i koplja bila. Drugim kažiprstom je zveckala s karikom ključeva.

„Ti ideš gore, *amore*. Nemoj da se plašiš. Gore ima lepih haljina.“

Bilo je nečeg nepristojnog u toj ljubaznosti, u mahanju ključevima kao đinđuvama. Ličilo je na izazivanje đavola: *dodi ovamo, mala devojčice. Imam da ti pokažem neke lepe haljine, samo ako kreneš za mnom uz stepenice*. Pija nije imala izbora.

Kružno stepenište je bilo mračno i vlažno. Na vrhu se nalazila jedna odaja, sa visokim plafonom, čudnog oblika, sa prozorima kao na kapeli, okna su im i dalje bila topla, boje rubina što potiče od vatre starog sunca. Pri blistavom zalasku sunca, gorela je jedna uljana lampa, slabašnog plamena.

Tu je bio jedan krevet i tepih, jedan bokal i jedan lavor. Pija proguta knedlu.

Služavka, i dalje se osmehujući, zacokta jezikom. „Hajde de, *amore*. Bez cmizdrenja. Gospodar kaže da budeš lepa za sutrašnji dan, za *domani*. Pogledaj ovamo u orman - ima haljina i drugih stvari za tebe.“

Pija otvori vrata velikog ormana u uglu sobe. Taj potez je podseti na kuću strelovitim i poraznim udarcem. Njena majka, koja je umrla na Pijinom rođenju, živela je za svoju kći samo u haljinama koje je ostavila. Pijin otac - da li iz nekog retkog plamena finijih osećanja, od bola ili jednostavno iz zaboravnosti - nikada nije sklonio te haljine. Kao dete, a onda i kao žena, Pija je odlazila do majčinog ormana svakog dana, hodala je kroz haljine - pliš, porhet, brokat koje su joj pričale, pevale, igrale se s njom, sakrivale se iza njenih sukanja. Pija je pokušavala da zamisli tu ženu koju nikada nije upoznala, ženu koja bi možda učinila njen život drugačijim. Bile su to prijateljske haljine: jarka tamnocrvena za dane slavlja, žuta kao žumance jajeta, zelena kao list masline. Takođe i jedan redengot: savitljivi kožni ogrtač za jahanje, bež boje.

Ovde, u njenom novom ormanu, dve haljine su visile na čivilucima: jedna crna, druga bela. Obe su bile izuzetne, svečane, sa draguljima i vezom, nešto najraskošnije što je videla u ovoj turobnoj kući, prvi dokaz velikog blaga Orlova koji je videla.

„Crna za sutra“, reče služavka, „bela za prekositra.“

Požurila je ka vratima, oborivši uljanu lampu na pod svojim širokim kukovima dok je prolazila. Plamen zapucketa i odmah usahnu. Služavka se samo osmehivala. „Sada se odmaraj. Mnogo posla za *domani*.“

Vrata su se zatvorila, i jedan otkucaj srca kasnije, nepogrešivo se začulo okretanje ključa. Piji, koja je odrasla uz bolesni strah od zatvaranja, to je bio zastrašujući zvuk. Moguće je da je to stoga što je njena poznata pretkinja, imenjakinja Pija od Tolomeja, žena koja je ovekovečena u Danteovom *Čistilištu*, provela svoje poslednje dane zatočena u jednoj kuli. Moguće je da je bilo tako jer je Pija odrasla u gradu okruženom zidinama i retko kad ga je napuštala, čak ni da bi videla more. Kako bilo, morala je stisnuti pesnice da bi zaustavila talas panike, a potom da jednom pesnicom začepi usta kako ne bi vrisnula.

Pokušavajući da bude mirna, Pija je kroz prozor svoje sobe posmatrala kako dan nasmrt krvari. Sama, izuzev onih dveju haljina u ormanu i njihove svile koja je šuštalala dok su se pomerale na čivilucima. *Crna za sutra, bela za prekositra*.

3. Orao

Sijenski konjanik još jednom je jahao pod budnim okom Orla⁵.

Imao je sedam godina i već je bio opsednut konjima. Odlazio je da jaše u zoru, ceo dan provodio u brdima Toskane i u noć se vraćao u *kontradu* Kula na večeru, opaljen suncem, klonuo u sedlu i prekriven belom kamenom prašinom, kao neki mali duh.

Jednoga jutra, ugledao je nešto neverovatno u brdima. Dok se sunce pomaljalo, jedan orao je zaklonio svetlost i zaronio kao kamen šćepavši svojim velikim kandžama jagnje iz stada koje je paslo. Uz zastrašujući lepet krila, od kojeg je lepršala dečakova kosa, orao je uzleteo preko brda, nestavši iznad ružičastih i zlatnih kula grada sa svojim meketavim teretom, slično prizoru iz Biblije. Dečak je i dalje zurio, otvorenih usta, kada se začuo još jedan lepet krila iz obližnjeg čempresa. Jedna manja ptica se vinula napred i, kao da je videla kako je jagnje uhvaćeno, sletela na leđa najkrupnijeg ovna. Tu se naivna ptica razmahala lepećući krilima, poskakujući i mlatarajući, pokušavajući da poleti i ponese ovna. Ubrzo su joj se kandže uplele u ovnujsko runo i nije mogla da se oslobodi.

Smejući se tom prizoru, koji je u jednom kratkom času preokrenuo dramu u komediju, mali konjanik skliznu sa svog sedla i potrča do ovna. Stigao je u isto vreme kao i pastir, koji je izvadio svoj nož i oslobodio pticu iz masnog runa. Videvši kako se dečak koleba u blizini, on raširi i odseče glavna pera, skrativši ptici krila.

Dodao ju je malom konjaniku, tačno procenivši da dečaku neće smetati crna krv.

„Tvoja je“, reče pastir, jakim sijenskim akcentom. „Ponesi je kući kao ljubimca.“

Dečak i ptica su posmatrali jedno drugo, dečakove oči su svetlucale od oduševljenja, oči ptice nalik dugmadi zadržale su izraz koji je istovremeno bio i naivan i slobodan. Dečak pomazi plavocrnu glavicu ptice prstima s izgrizenim noktima.

„Koja je ovo vrsta ptice?“, uzviknuo je, jer je pastir već krenuo nizbrdo ka svome stadu, odmahujući glavom zbog gubitka jagnjeta. Momak se na to pitanje okrenu i nasmeši jednom polovinom usta. „Koliko ja znam, to je čavka“, odgovorio je. „Ali bi želela da je smatraš orlom.“

Konjanik iz *kontrade* Kula je bio toliko uznemiren događajima na Paliju da je zaspao u konjušnici svog oca sa Takolom, pastuvom kojeg je jahao tog dana. Čak ni sebi nije mogao da objasni zašto će se osećati spokojnije ovde nego u kući, a bilo bi mu bolje u svom krevetu, jer su u toploj, zagušljivoj slami, kopita galopirala kroz njegove snove i osušenu postelju, koja mu je golicala nos, podsećajući ga na trku i potok krvi koji je natopio prašinu. Slatkomirisna toplina svilenkaste kože konja samo ga je vratila na ranije događaje koje je radije želeo da zaboravi. Nije to bio prvi put da mu neko umre na rukama. Ali se nadao da će ponovo ovde kod kuće, nakon dugogodišnjeg odsustva, biti pošteđen takvih prizora i takvih mirisa.

Kada ga je drmusanjem neko probudio, bilo mu je lakše prepoznavši to malo lice pred sobom. Bio je to Zebra, obučen u svoju uobičajenu crno-belu odeću. Dečak je bio dobro poznat kao posrednik, prenosio je poruke za novčić, prelazeći sve granice *kontrada* onako kako drugi nisu mogli. Ovaj zadatak, u ranu zoru, sigurno je vredeo mnogo; izvan staje jedva da se nazirala svetlost. Konjanik se pridigao i oduvao slamu sa usana, trljajući se iza vrata.

„Zebra. Što je bilo?“

Zebra je govorio u stakato ritmu udaraca kopita. „Orao. Hoće da vas vidi. U njegovoj kući. Pre nego što svane.“

„Mene? Zašto?“

Zebra slegnu ramenima. Nikada mu nisu bili potrebni detalji; plata je bila dovoljna.

Konjanik je dobro znao ko je Orao. Faustino Kaprimulgo, jedini od svih kapetana, nije samo predstavljao već je nekako *i postao* amblem svoje *kontrade*. Možda je to bilo zato što je izgledom podsećao na orla; možda zbog toga što je nemilosrdno uklanjao one koji bi ga prevarili, kao predator. Možda zato što je mogao, iz sopstvenog gnezda u kulama svoje palate, da vidi sve što se dešava u njegovom gradu.

Konjanik je razmišljao, mozak mu je bio spor kao da je napunjen slamom, dok su mu zlatne trunčice prašine lelujale pred očima pri prvoj svetlosti dana. Odbijanje takvog poziva, čak i od kapetana suparničke *kontrade*, bila bi direktna uvreda. Ali odlazak u kuću čoveka čiji mu je sin umro na rukama nije delovao nikako drugačije do najveće ludilo. Šta ako Faustino želi da ga kazni zbog Vičencove smrti? Šta ako misli da je on na neki način krivac? Da li je moguće da *kapitano* misli, kao što konjanik misli (sad je razumeo tu užasavajuću temu koja mu je projurila kroz san), da je nekako mogao da spase Vičenca?

Konjanik osmotri glasnika. Zebra nije imao više od sedam godina kada je on otišao pre dve godine, što znači da mu sada nije bilo više od devet godina. Dečak je izgledao kao da je malo spavao. Noć po Paliju, čak i ovom ovako tragičnom kao jučerašnjem, bila je noć kada je imao najviše posla: pisma koja su *fantini* i *kapitani* slali jedni drugima, isplate koje je trebalo obaviti među sindikatima, čak i poruke ljubavnika iz suparničkih *kontrada*. Zebra je padao s nogu na mestu na kojem je stajao, a sitne sjajne oči su mu se sklapale. Konjanik se izvuče iz postelje i gurnu dečaka u toplo udubljenje u slami koje je ostalo iza njega. Zebra jedva da je gricnuo novčić koji mu je ovaj poklonio, te zaspao, sklupčan kao beba. Konjanik uze novčić iz dečakovih usta i stavi ga u njegov topli, mali dlan, a potom ode pre nego što je svanulo.

Da je jahao do kraja trke bio bi pobednik, a svi žitelji *kontrade* Kula bi bila ludi od radosti, i dalje bi slavili do zore. Ipak nije se pribojavao nikakvih posledica, iako su njihove nade bile vezane za njegove boje, a on ih je izneverio kako bi spasao nečiji život. Zapravo, konjanik se nije sećao da se ikada pribojavao bilo čega. Njegova najranija sećanja na život sa ocem bila su o tome kako su ga postavljali na konja, čak i kao bebu: bilo je zapanjujuće kako je sa širokih, klizavih leđa tih ogromnih, visokih životinja redovno padao. Plakao je, ali se nije plašio da se ponovo uspenje kada bi konj došao na potkivanje. Nije tu bilo majke da ga podigne, da ga obaspe poljupcima, tako da je ojačao pod budnim očevim okom. Dete nije pamtilo da je majke ikada i bilo u njihovom skromnom domu, jer je umrla, ili otišla, a otac o njoj nikada nije govorio.

Konjanikov otac, Domeniko, bio je čovek koji je voleo konje više nego ljude. Bio je nešto više od kovača. Kao potkivač nije samo

⁵ Akvila. (Prim. lekt.)

potkivao konje koje su mu dovodili, već se brinuo i o njihovim nogama i kopitima, prelazio svojim rukama i očima stručnjaka niz njihove jake sapi sa bezmalo istom naklonošću sa kojom je dodirivao i posmatrao svoga sina. Nežno je razgovarao sa životinjama, tako da je čak i najstrašljivija stajala poslušno pod umirujućom rekom reči i nežnim rukama. Svi su znali da je on čovek kod kog treba otići ukoliko konj ima ikakav problem, od kopita do kičice⁶.

Najviše bi bio ponosan na svoj rad svake godine za vreme trka Palio, u julu i avgustu. Zapravo, njegovo držanje se menjalo sa godišnjim dobima: u leto, onih dana pred trke, bio je srećan, pričljiv, rečit i pun neizvesnosti. Zimi je bio povučen i natmuren, sumornog raspoloženja, utučen zbog pomisli na to koliko će čekati dok njegova godina ne dostigne zenit. Dan posle drugog Palija, Palija del Asunta, na šesnaesti dan avgusta, bio je najgori od svih, čak i ako bi Kula bila pobednik.

Domeniko je voleo svoj posao, ponosio se svojim potkovicama i, kada je postalo jasno da je njegov sin nadareni jahač, počeo je da se ponosi i mladim konjanikom. Ali je ipak najponosniji bio zbog toga što je jednom potkivao konja velikog vojvode Kozima III Medičija lično. Stalno je iznova pričao priču o tom danu iz bajke kada je pozvan u Firencu da se pobrine za vojvodinog pastuva. Ova priča je dostizala svoj vrhunac kada je snaja starog vojvode, Violante Beatrics od Bavorske, pre deset godina došla u Sijenu trijumfalno kao nova vladarka grada. Tada, kako je vojvotkinjin sjaj polako bledeo a stari ritmovi grada se ponovo ustalili, priča je izgubila nešto od svoje savremenosti i retko ju je pričao. Samo najbliže prijatelje bi izdvojio sa strane i ispričao im o vremenu, 1703. godini, kada je potkivač iz *kontrade* Kula, kao retki izaslanik u Firencu, bio izabran da potkuje konja velikog vojvode.

Konjanik je tiho koračao pored očevih vrata, znajući da će starac, iako je naredni Palio za nešto više od mesec dana, ostati danas u krevetu, ležeći ispod pokrivača utučen. Konjanik se nije plašio, dok je napuštao kuću, da možda više nikada neće videti oca; nije se opraštao sa svojim voljenim ulicama, niti se prekrstio vatrenije nego inače na ulazu u crkvu svoje *kontrade*. Velika Pjaca del campo, široki i prostrani trg, bila je pusta pri svetlosti zore, nije bilo nikoga osim stražara i njihovih trikorna i sluga *komune* koji su čistili prašnjavu stazu. Iako je okretao pogled od tamnih senki mrlje krvi koja je i dalje bila tu na uglu Crkve San Martino, nije se plašio dok se približavao okrugu Kaprimulga. Samo je bio radoznao.

Radoznanost ga je jednom primorala da potraži život izvan zidina grada i tihih ritmova očevog života. Radoznanost ga je primorala da prati jednu grupu konjanika duž dugačkog puta na jug do Milaca, raspaljene iznenadnom željom da drže Špance podalje od njihovog poluostrva. Tu se pridružio austrijskoj konjici i, kao najbrži jahač, nosio barjak. Prvog dana druge bitke u Milacu, jahao je u dolinu ispred svih, uz uzbuđenje koje nosi neizvesnost. Iznad njegove glave vijorio se barjak Habsburgovaca, činilo se da veliki crni orao maše krilima, u iščekivanju. Rikardo nije imao pojma o tome šta će se desiti. Toga dana, on je bio tek još jedna čavka koja je za sebe mislila da je orao.

Sa naporom se ponovo vratio u sadašnjost. Danas je bio znatiželjan šta je to kapetan Orlova želeo od njega. Oprezni čvorci, na stotine njih, kreštalili su i vrteli se na nebu kao što to čine svakog dana hiljadama godina, povrativši još jednom svoju bučnu vlast. Ali konjanik nije video nikakvu proročku poruku u krivoj liniji njihovog leta, ni predskazanje smrti, ni znamenje zla. Posle Milaca, zakleo se da se više nikada neće plašiti.

Rikardovi koraci se ubrzaše niz strmu *pjacu*, nalik grabuljama, a potom ponovo usporiše kada se peo uzbrdo do okruga Orla. Stanovnici Sijene su se uvek peli uz brdo ili se pak spuštali: grad je bio lavirint kuća i palata koje su se dizale uvis na vrtoglavi obroncima grada čiji se plan nije menjao vekovima. Mape požutelih rubova posle stotina godina i dalje su bile verne. Zapravo, kako su se ulice *kontrade* Orlova primicale ka konjaniku, a visoke prastare kuće mu pružale odmor od izlazećeg sunca, bilo je kao da je zakoračio u prošlost, kao da se vratio u ranije doba. Nije bilo nikoga da razbije čaroliju starih dana; uske ulice su bile tihe. Iznad njega, na svakom prozoru, visila je zastava Orlova, crna ptica na žutoj pozadini, kljun iz profila i kandže protegnute da ubiju, kao barjak kojeg je on nekada nosio. Svaka zastava je visila mirno i pravo sa svoga stuba kao obešeni čovek, a ni dašak vetra nije pirio.

Upravo kad je konjanik stigao do ojačane palate porodice Kaprimulgo, zvono na kapeli se začu šest puta. Velika vrata su bila otvorena, i konjanik uđe unutra. Niko ga nije zaustavio, tako da je nastavio do velike dvorane u kući, gusta tišina oko njega koja je usledila nakon jedva čujnog zvona slegla se kao zavesa, teška i bezmalo opipljiva. U središtu te velike odaje, u samom srcu kuće, ugledao je jedan sanduk u kom je ležao mladić, a starac bele kose do njih je klečao. Konjanik zastade i malo pričekao.

Najzad, Faustino Kaprimulgo neznatno podiže glavu. „Kako se zoveš?“

Konjanikov glas je odjekivao kao zvono. „Rikardo. Rikardo Bruni.“

„Sin Domenika Brunija, potkivača iz *kontrade* Kula?“

„Da.“

Rikardo je možda bio neustrašiv, ali ne i bezosećajan. Slušao je mnogo priča, još otkad je bio mali, o užasnim zločinima ovog čoveka. A ipak je danas Faustino bio samo otac koji žali za svojim sinom, starac s kojim se priroda stravično poigrala dovodeći ga u priliku da sahranjuje sina umesto da bude obrnuto.

„Priđi bliže, Rikardo Bruni.“

Konjanik napravi tri koraka; sada je video momka u sanduku, kovčeg je stajao na postolju, koje bi se u drugačijoj situaciji koristilo za gozbu. Vičencove oči bile su sklopljene, vilica privezana zavojem zavezanim navrh glave. Krv je bila oprana, vrat mu je bio ispravljen, a mesto na kojem mu se kičma probila kroz grlo beše prekriveno visokim okovratnikom njegove žuto-crne livreje Orla. Lice mu je bilo netaknuto, orlovski nos nepolomljen.

„Koliko imaš godina?“

„Skoro dvadeset.“

Faustino klimnu sedom glavom, jednom. „Isto kao...“ Lice mu se naboralo; nije mogao da izgovori ime svoga sina. Rikardo skloni pogled, nije mogao da gleda ruinu njegovog lica. Ali Faustino ponovo progovori.

„Užasno je kada je otac svedok smrti svoga deteta. Moja kuća umire s njim.“

Rikardo se blago namršti, jer je čuo da ima mlađeg sina, koji nazivlja stablo Orlova - bolešljivog, ali žilavog momka, koji je ipak oblikovan prema orlovskom modelu svog brata i oca. Pretpostavljao je da je taj momak preminuo za vreme dok je Rikardo bio odsutan iz grada.

Kapitano se okrenuo od kovčega i ustremio svoje žute oči ka Rikardu. *Evo ga*, pomisli.

„Dok je krvario, držao si ga i pritisnuo rukama njegov vrat.“

„Jesam.“

„Kako bi zaustavio krvarenje.“

„Jeste.“

Rikardo pomisli da zna kuda ta pitanja vode. Da li je mogao da učini nešto više? Da li je mogao da spasi momka? Ali Faustino počeo da kruži oko njega, kao prodavač koji kupuje konja, razmatrajući.

„Da li si bio u vojsci?“

„Zašto pitate?“, obazrivo upita.

„To je vojnički trik, da se stisne rana. Da ne iskrvari.“

⁶ Pramen dlake iznad kopita stražnjih nogu konja. (Prim. lekt.)

Rikardo je znao s kim ima posla. Faustino nije bio siledžija, već mudar čovek. Zato nije bilo nimalo čudno što je vladao ovde, i to toliko dugo.

„Bio sam u vojsci, u Milacu. Bio sam na Siciliji protekle dve godine.“

„U Milacu? Borio si se na strani Austrijanaca? Zašto?“ Faustino prestade da hoda i okrete se, zainteresovan.

Rikardo pogleda svojoj ptici grabljivici u oči. „Volim da se borim.“

Kapetanov izraz lica mu je govorio da bi se nekog drugog dana osmehnuo. „Doista.“ To nije bilo pitanje.

„Tražio si rat.“

„Da.“

„I našao.“

„Da.“

Nastupila je tišina, dovoljno duga da Rikardo pomisli kako je ova tragedija okrnjila uobičajeni proces upoznavanja. Tek što su se upoznali, već su ni manje ni više putovali, nekako, određeni put do ovog mesta gde su on i Faustino potpuno razumeli jedan drugog.

„Prilično dobro jašeš.“

Rikardo, znajući da je to istina, nije protivurečio starijem muškarcu.

„Da nisi poskočio da spaseš moga sina, osvojio bi Palio.“

To je takođe bila istina. Rikardo je i dalje ćutao. Nakon trenutka zamišljenosti, kao da je svesno menjao tok razgovora, kapetan spoji ruke pljeskom koji je šuplje odjeknuo kroz odaju.

„Danas sahranjujem sina.“

To je izrekao uz prenaglašenu žurbu koja je prikrivala prave reči. Ali bilo je tu traga pravom osećanju, koji je dopirao i ispoljavao se na kapetanovom licu nekoliko časaka ranije; ipak, nije mogao da izgovori ime momka.

Nastavio je: „Sutra, uveče, slavićeš ovde s nama. Iako nisi iz naše *kontrade*, dugujem ti čast.“

Rikardo razrogači oči. Očekivao je prigovor, možda kaznu, i hodao je do Orlovog gnezda da se dobrovoljno s njom suoči. Život mu je vredeo malo. Možda je zbog toga jahao brže od svih drugih, možda je zbog toga ušao u kuću Orlova, a da srce nije počelo brže da mu lupa: jer ga u njegovom hrabrom srcu zapravo nije bilo briga da li će umreti. Ali takva hrabrost u stvari nije prava hrabrost. Prava hrabrost je kad čovek podrhtava suočavajući se sa smrću, a ipak rizikuje svoj život za nešto do čega mu je stalo. Rikardo Bruni nije to još znao, ali će uskoro naučiti.

„Ovde, u sumrak, sutra“, izjavi Faustino.

Rikardo nije ni prihvatio ni odbio; a činilo se da Faustino to nije ni očekivao. On je davno navikao da ga slušaju bez pogovora.

„Pre nego što odeš“, reče kapetan, sada skoro neobavezno opušten, „imam još jednog mrtvacu da ti pokažem.“

Faustino pomače tapiseriju sa grbom Orla i prođe kroz tamna vrata. Dok je koračao nesmetano niz strmo, kružno stepenište, Rikardo ga je radoznalo pratio. Tapiserija, stepenice, još jednom su mu ostavile snažan utisak da ulazi u prošlost, da se vraća u vreme koje je cenilo okrutnost i izbegavalo civilizaciju. Tako su jedanput, u Milacu, on i njegova trupa naišli na jedno spaljeno selo gde se nijedan zrikavac nije čuo i nijedna ptica nije pevala. Hodao je ulicama sa svojim drugarom i shvatio da je svaka duša mrtva, da su je ugasili Španci. Teške drvene daske bile su postavljene preko svih vrata da zarobe seljane, žene i decu, takođe. Osećao je iste žmarce lađa, kada je silazio s brda sasušene trave i ulazio u to prokletu selo, isto kao što se osećao sada. Sa svakim korakom znao je da će videti užase za koji je momak gore u sanduku bio samo uvod.

Dole se video odsjaj treperave baklje i osećao oštri, jaki miris metala. Rikardove oči su se polako prilagodile i postao je svestan onoga što vidi, svega nekoliko sekundi nakon što je shvatio zašto mu se cipele lepe za pod. Zver pred njim bila je čovek: taj metalni miris bio je miris krvi koji je dobro zapamtio.

Jedan čovek je licem okrenutim nagore ležao na gvozdenoj rešetki koja je podsećala na spravu za mučenje. Telo mu je bio jezivo prebijeno i izlomljeno. To je bila osveta. Faustino, miran, ispruži ruku do tog strašnog prizora da dohvati pramen nesrećnikove kose i podiže mu glavu - tako da Rikardo može bolje da vidi, bolje da razume. Ispod nadutog mesa, iskolačenih očiju i polomljenih zuba, jedva je uspevao da razazna crte lice jahača iz *kontrade* Panter. Beskonačno mučenje bilo je ispisano na njima, a kosa natopljena znojem svedočila je o neverovatnom bolu. To je bio čovek koji nije znao s kim ima posla kada je zamahnuo bičem po Vičencovom licu u žaru trke, koji nije znao da je udarac bičem, kada je oborio Vičenca s konja na uglu Crkve San Martino, istovremeno udarac koji znači nalog za sopstvenu smrt. Nijedna freska nikada ne bi mogla da prikaže takvu patnju. Rikardo nije mogao da pogleda u vojnिकove još uvek otvorene oči, jer bi to značilo pogledati u samu provaliju pakla.

Nije upitao kapetana zašto mu pokazuje ovog čoveka. Razumeo je. „*Ovo je rat*“, rekao je, jednostavno.

„Jeste.“

Faustinovne žute oči bile su mirne i nepokajničke. Započeo je požar i nije ga bilo briga. Oduzeo je život momku, starom isto koliko i njegov sin, i ni za to ga nije bilo briga. Neki drugi otac bi tugovao i sahranio svoje dete. No, on nije mario za to. Nije bilo čuvara mučitelja, ni stražara u toj mračnoj tamnici, nikoga ko bi Panteru pravio društvo u njegovim poslednjim trenucima, i Rikardo je u tom trenu shvatio da je Faustino lično ovo počinio.

I zbog te spoznaje Rikardo najednom više nije mogao da ostane na tom mestu, te se uspeo uz kameno stepenište i kroz velika vrata izašao na svetlost dana. Novi dan je već bio grešan, već ukaljan onim što se desilo. Pre nego što ga je video, osetio je da ga kapetan prati i, kad se okrenuo na osunčanoj ulici i zastao da baci pogled nazad u tmurni hol, na vreme je uspeo da vidi Faustina kako se vraća bdenju pored kovčega. Ali nešto se promenilo. Sada su dvojica drvodelja u bojama Orla podigla poklopac kovčega i čekala da njihov *kapitano* klimne glavom. Faustino se uspravio da poslednji put osmotri svog naslednika, a onda pognuo glavu. Težak poklopac je spušten na svoje mesto, prouzrokovavši senku koja pade preko nogu, grudi i najzad lica mladog tela: pokrov večne tmine. Faustinova glava je i dalje bila pognuta, kao da više nikada neće moći da je podigne. Ne mogavši da se suoči sa čovekom koji oseća toliku agoniju zbog gubitka jednog mladog čoveka dok nasmrt muči drugog u svojoj tamnici, Rikardo više nije mogao da tu ostane. Okrenuo se i pošao bez pozdrava, a bat njegovih koraka na kamenu pojačavalo je zakucavanje eksera na kovčegu.

Dok se udaljavao jedan vrisak ga je pratio niz uličice od odaje sa kovčegom: „Vičenco!“ Faustino je konačno uspeo da izgovori to ime, poslednji put. Pognute glave, hodajući krupnim koracima najbrže što je mogao od te kuće smrti, Rikardo nije primetio da ga je neko sa gornjeg prozora posmatrao kako odlazi.

Crno za sutra.

Pija, očiju tamnih od nespavanja, obukla je crnu haljinu kao što joj je rečeno. Olabavila je pažljivo uske rukave na ramenima, mršteći se kad je ugledala pet crnih otisaka prstiju na obema tankim, belim nadlakticama. Posmatrala je te tragove bez osećanja. Zlostavljanje joj je sad delovalo kao nešto uobičajeno. Piljila je, istežući vrat preko ramena, pokušavajući da utvrdi jesu li je Nelo ili njegov rođak povredili još i više. Nelo je pobedio za dlaku - uvidela je da su modrice koje joj je ostavio, kad ih je dobro osmotrila, sada bile izraženije. Uхватила je sebe usred ove vežbe i zapitala se ne gubi li možda razum.

Služavka je došla do vrata kako bi joj namestila kosu pred velikim prozorom njenog zatvora, osmehujući se i neprekidno

pričajući, prijateljski, brbljiva i krajnje pakosna. Po tome kako su joj prsti, nalik kobasicama, grubo vukli kosu Pija je znala da rušenje uljane lampe prethodne večeri nije bila slučajnost.

Iz svoga gnezda je videla konjanika - muškarca kojeg je primetila juče, momka koji je skočio da pomogne Vičencu - kako ulazi u kuću kad je odzvonilo šest puta. Zašto je on tu, čovek iz *kontrade* Kula? Nagnula se malčice napred, kao da će uzviknuti upozorenje, stavivši raširenu šaku na staklo. Ali služavka je za lokne povuče nazad i žarač oko kojeg joj je uvertala kosu umalo joj ne opeče uho. Pija je shvatila upozorenje. Posmatrala je kako otisak njene šake nestaje sa hladnog stakla, ostavivši samo pet zamagljenih obrisa prstiju. Izgledali su kao modrice na njenim rukama.

Pola sata kasnije, kada je služavka već otišla, konjanik se ponovo pojavio, izašavši slobodno iz palate kao što je Pija to poželeva da učini prethodne noći. Ovoga puta nije se nagnula napred, niti stavila ruke na prozor. Njeno nepoverenje prema muškarcima, koje joj je usadio otac, a dolio Vičenco, potpuno je procvetalo prema ovom čoveku. Zašto je skočio da spasi Vičenca? Kako je mogao da uđe i izađe iz palate suparničke *kontrade*, kao da je jedan od njih? Zato što je saučesnik, u džepu Orlova kao njen otac, svi se krčkaju u istoj čorbi. Pija postavi prste na svoj otisak na oknu, vrlo pažljivo i precizno. Pre nego što je stigla do palca, on je otišao.

Pojela je prazno pecivo koje joj je ostavljeno na poslužavniku i popila sve ovčije mleko. Znala je da mora ostati jaka, da se ne sme razboleti. Danas će biti polaganje i sahrana, ništa više. Mora da ostane jaka, da zadrži zdrav razum. Nije se plašila dana kojih će nositi crnu haljinu, već onih za belu.

Pozvali su je da siđe dole i ona pokri glavu, dok je išla u povorci iza porodice u crnini za telom koje su nosili u crkvu, a potom sahranili u kapeli Orlova prekoputa trga, u kripti. Ona je ostala tiha i mala, ali su je naterali da stoji, zloslutno, između Vičencovog sedog oca i isto tako sedog brata. Mumlala je *vjeruju* i držala glavu pognutu.

Na kraju mise, ostala je da stoji na ulazu u crkvu, dok porodica nije otišla. Kada je poslednja osoba u crnini ušla u kuću, podigla je teške sukne i potrčala, hitajući od senke do senke, jako tamnih delova milosrdnog hlada u novom žarkom danu, prijateljskih senki koje bi dobro sakrile vitku ženu u crnoj haljini. Srce joj je pucalo. Još jedna ulica i biće u *kontradi* Zmaj. Zmajevi su Sovama prijatelji; oni će je zaštititi. Gotovo da se smejala. Bila je u pravu, potpuno u pravu što je čekala, što je bila poslušna, što je ugrabila svoju priliku. Još jedno dvorište i moći će da se smeje, da se smeje očevim planovima, da se smeje velikoj debeloj služavki, da se smeje beloj haljini koju nikad neće morati da obuče.

A onda joj je jedna senka blokirala put. U redu je - senke su joj prijatelji. Ali to nije bila samo obična senka.

„Ajde, milo moje, izgubila si se, ništa strašno. Nikoleta će ti pomoći, nemoj da se plašiš.“

Služavkin stisak na nadlakticama pojačao je modrice od prethodnog dana.

Rikardo je odavno znao da ima nečeg trulog u srcu njegove voljene Sijene. Zato ju je napustio. Sada je znao šta muči ovaj grad i mogao je da imenuje tu kugu.

Faustino Kaprimulgo.

Rikardo se vraćao zlatnim ulicama do očeve kuće, misleći na naredni dan i narednu noć koja predstoji, te o pozivu koji ne može da odbije. Otvorio je vrata konjušnica Kule: dečak Zebra nije bio u svom krevetu, a ni konj. U zoru je njegov otac izvodio pastuva i pratio ga do njegovih vlasnika u Maremi.

Rikardo je čučnuo i uzeo malo slame, sada hladne, dopustivši joj da mu se prosipa kroz prste. Izgovorio je ime konja: Takola. Čavka. Sećao se drugog vremena i mesta, kada nije bio stariji od Zebre, dana kada je ugledao orla i čavku, čavku koju je doneo kući i čuvao u istoj ovoj konjušnici dok nije uginula. To vreme se činilo nevinim, zlatnim - pre Milaca, pre ovog novog rata u koji je uvučen - i celim svojim srcem pozeleo je da je ponovo tamo. To ga je, a ne nešto drugo što je video toga jutra, niti nešto s čim će se suočiti naredne noći, nateralo da poželi da zaplače.

4. Talas

„Još jednom pogurajte, vaše visočanstvo.“

Violante je bila natopljena znojem, kontrakcije su je odbacivale sa porođajne postelje do položaja u kojem samo što nije sedela uspravno. Mislila je da će umreti, nikada nije osetila takav bol. Ali sa svakim grčem se svojski borila, prigrlila je agoniju i uživala u tome jer je znala da obavlja svoju dužnost. Cela Firenca je čekala pred palatom, a njene kontrakcije označavale se vreme, zajedno sa radosnim zvonima Duoma. Još nekoliko naleta bola - jer ne može da ih bude još mnogo, zasigurno - i rodice se priželjkivani naslednik Medičija. Njene naporne služavke pritiskale su joj hladne krpe na čelo, ali Violante ih je gurala - nikada nije imala više samopouzdanja u svojoj ulozi. Ovo, ovo je ono zbog čega je rođena. Ovo je njen trenutak.

Brinula se i sekirala sve vreme svog zatočeništva, pronašla je novo samopouzdanje da zatraži najbolje lekare iz Beča i najbolje pijavice iz Rima. Njen svekar, Kozimo Medici, pokrenut iz svoje uobičajene tromosti mogućnošću da Medičijevi konačno dobiju naslednika, dopuštao joj je svaku blagodat.

Čak joj se i muž Ferdinando gotovo ljubazno obraćao tih poslednjih devet meseci. Brojala je nedelje zabrinuto jer je znala da je Ferdinandova sestra, hladna grofica Ana Marija Luiza, imala pobačaja čak šest puta, te je počelo da se šapuće o prokletstvu Medičijevih, da je senka pala na veliku kuću, da nikada neće imati naslednika. Iakve priče nisu pomagale Violantinom duhu, ali je ona ipak iznela svoj dragoceni teret čitavih devet meseci. Rodice sina Ferdinandu, on će je najzad zavoleti; zbog toga, ne zbog nje same.

Bila je krajnje samouverena, prvi put jaka i sigurna. Imala je trideset godina, znači nije bila nezrela devojka, a ni prestara da rodi.

Tek sada se osećala da je konačno postala žena i znala je, dok se porađala, da je za ovo rođena. Iznenada, poteče voda po prekrivaču, i jeziv bol u donjem delu tela se ublaži, babica uhvati majušni zamotuljak klizav od krvi, sa čvornatom plavom vrpcom koja povezuje majku i sina. Majka. Violante je postala majka.

Isprobavala je tu novu i predivnu reč svojim suvim jezikom, ponavljala ju je iznova i iznova kao molitvu. Dama izvadi nož zakrivljen kao srp i preseče vrpcu, ali nije bilo važno. Violanta je znala da je sada zauvek povezana sa svojim sinom. Mislila je da ne može da bude srećnija, ali nije bila u pravu, jer se njena materica još jednom trgnula i uskoro je babica podigla još jedno dete, istovetnu kopiju prvog. Blizanci. Bilo je to najveće i najsrećnije iznenađenje u njenom životu. Ne jedan, već dva dečaka.

Pružila je ruke ka sinovima, pokretom koji je naređivao, što nikada ranije nije činila. Babica ju je razumela i smesta joj dodala bebe. Prekršivši svako pravilo porođaja jedne dame iz visokog društva, Violante ih položi, onako lepljive, na svoje grudi. Bio je to najsavršeniji trenutak u njenom životu. Istovremeno su prestali da plaču i otvorili oči, gledajući je sitnim sjajnim okicama boje i veličine kapara. Zadivljena, uzvratila im je pogled, gledajući jednog pa drugog, znajući da će biti potpuno srećna ako provede ostatak života radeći upravo ovo. Violante se topila od njihovih nemih pogleda, usne su joj se savijale, treptajima je terala suze, jer ništa ne sme da zamagli njen pogled na njih. Bila je savršeno srećna prvi put otkako je rođena. Znala je, u tom trenutku, bespogovorno, da je oni vole.

Držala ih je, nežno ali čvrsto; nije htela da ih preda kako bi ih okupali. Njene služavke su bile užasnite - deca moraju da se pokvase i dobro umotaju pre nego što se predaju dojilji, ali Violantu nije bilo briga za to. Zatražila je od žena da ih prekriju pokrivačem natopljenim u melemu i da ih ostave s njom. I najzad, budući da je bila iscrpljena nakon dva dana teškog porođaja, oči počese da joj se sklapaju. Mali otkucaji srca njenih sinova odzvanjali su joj uz grudi, njihova ustašca tražila su bradavice. Osetila je trzaj kad je mleko počelo da teče iz grudi, rado će dojiti naslednike Medičija. Nije morala ništa da radi. Bila je majka - njeno telo je znalo šta treba da radi. Mali prinčevi su jeli, a Violante je, zadovoljna, zaspala.

Probudila se hladna, čista, u beloju pamučnoj spavaćici i krutoj, čistoj posteljini. Njeni sinovi nisu bili pored nje, ali je znala da će ih dok ona spava njene žene uzeti, napokon, da ih okupaju, umotaju i obuku, da im prirede obrede kakvi odgovaraju naslednicima velikog vojvodstva. Videla je, u mutnom sumraku, pogrbljenu figuru babice na kraju kreveta. Figura se tresla, kao da se dama smeje. I Violante je mogla da se smeje, srce joj se nadimalo od radosti.

„Gde su dečaci?“, upitala je.

Negovateljica se okrenu i Violante uvide da joj je lice bilo srebrno u sumraku, presijavalo se od suza.

U tom trenu joj sinu.

Violante poče da odmahuje glavom, pokuša da sedne, ali nije mogla. Babica istrča iz sobe, drhteći od jecaja, dok druga tamna figura uđe. Sveštenik, njoj nepoznat. Violante je znala šta će izgovoriti i pre nego što je zaustio da nešto kaže. Lice mu je bilo napola u senci - nije mogla da mu vidi usne, ali je dovoljno dobro čula reči.

„Nema ih, gospodarice.“

„Ne“, prošaputa.

„Sa Bogom su, gospodarice.“

„Ne“, povika bolno.

„Naš Gospod u svoje ruke uzima samo pravedne.“

„Neee“, vrisnu Violante. „Ne, ne, ne, ne, ne!“

Sada je imala snage da se uspravi, ali i dalje nije uspevala - i znala je da su to predvideli i da su je vezali za krevet. Vukla je poveze dok nisu pukli, besnela je i penila i zamalo nije iščala ruke.

„Gde su? Želim da ih vidim. Želim da vidim svoje sinove!“

Nije mogla da veruje svešteniku - želela je, bilo joj je potrebno da ponovo drži svoje bebe, znala je da bi, kad bi ih samo držala na grudima, oni još jednom otvorili okice i da bi sve bilo u redu.

Sveštenik je zakoračio korak unazad. „Sahranili smo ih, gospodarice. Sa svim počastima. Leže u porodičnoj grobnici.“

U porodičnoj grobnici. Sa svim ostalim mrtvim Medičijima. Tada vrisnu i nije prestajala da vrišti: bili su to životinjski, primalni vrisci. Uskoro je soba bila puna. Čudne figure su je držale za ruke, neku tkaninu su joj pritisli na nos, pijavice su joj sisale ruku

kojom je mlatila nad porcelanskom činijom, krv se skupljala crna u sumraku. Udisala je slab, težak miris laudanuma.

Budila se u zatamnjenoj sobi više puta u sledećih nekoliko dana. Neko ju je pazio sve vreme, uvek je neka tamna figura sedela na dnu kreveta. Negovateljica koju su poslali da se brine o njoj, ona koja je plakala, ona u čijim je suzama videla zapis o smrti svojih sinova, sve vreme je bila prisutna.

Jednom, kada se probudila, negovateljica-služavka se pretvorila u njenog muža. Ferdinando je najzad skinuo svoju raskošnu, tamnu periku. Podigao je glavu i primetila je da je i on plakao. Danas on nije bio naslednik jednog vojvodstva, već običan čovek. Okrenuo se, kao da ne može da se suoči s njom dok joj je govorio ono što mora.

„Zvao se Bambađa. Muška prostitutka koju sam upoznao u Veneciji - sećaš se - kada sam išao sa Skarlatijem 1701. godine?“ Nije čekao odgovor. „On je bio niko. Igračka na karnevalu. Nije nijednom skidao masku, čak ni kad smo vodili ljubav.“

Brutalne reči nisu prodirale kroz njenu maglu tuge. Bila je paralisana od bola. Zašto joj ovo priča? Imao je ljubavnike godinama - jedan bi uvek bio uz njega. Nije je zanimala ova dalja izdaja. Jedino što ju je zanimalo bile su njene bebe, koje je izgubila.

„Da je skinuo masku, video bih - nikada to ne bih učinio.“ Spustio je glavu. „Imao je sifilis. A sad ga i ja imam. Možda i ti.“

Sifilis. Čula je za sporu, opaku bolest, koja izjeda meso, crve zaraze koji se ukopaju u mozak i dovode do ludila. Osećaj da je sad to prokletstvo možda bilo bačeno na nju, da možda šepa do groba, učinio ju je srećnom. Želela je da umre.

„Zašto mi to govoriš?“ To su bile prve reči koje je izgovorila otkako je besnela na sveštenika. Glas joj je bio hrapav od vrištanja.

„Zato što su mi doktori rekli da sifilis može dovesti do mrtvorodenih beba. Želeo sam da znaš... Zeleo sam da ti kažem... Ne želim da sebe kriviš. Ja sam kriv. Želeo sam da ti kažem da mi je žao.“ Sada joj se prvi put izvinio zbog svih svojih zlodela i to je nimalo nije dotaklo. Ništa od toga sada nije bilo važno. Želela je da se buni, da kaže da su blizanci živi, da su zaplakali, da su dojeni, i da su je pogledali u lice. Ali reči nisu htele da izađu iz nje. Pogledala ga je, tog zgodnog, rumenog čoveka, ljubitelja muzike i umetnosti, tog čoveka kojeg su ljudi voleli kao „dobrog Medičija“, spasitelja oslabljenog vojvodstva, i znala je da ga je bolest osudila. No, on nije ispunio očekivanja svog oca i svog nasledstva, i ona ne treba da ga žali.

Približio se do zaglavljaja kreveta i nežno seo pored nje.

„Krstili smo ih. Moj brat je sve obavio, jer ja nisam mogao.“ Glas mu se prekinuo. „Dali smo im imena Kozimo i Gastone Medici.“

Uhvatio ju je za ruku prvi put otkako su im ruke bile vezane na venčanju, u istoj katedrali koju je videla kroz prozor. Tek tada je zaplakala.

U danima koji su usledili naučila je da suzama nema kraja. Ranije je mislila da će, ako plače danima, nedeljama, mesecima, na kraju izvor suza presušiti pa da će početi da se oporavlja. Ali ne.

Njene su se suze, kada bi jednom potekle, činile kao nepresušni potok: bio je to veliki talas, koji je, bez brane, toliko narastao da je mogao da je udavi.

Violante se uvek budila u onom trenutku sna kada bi joj Ferdinando dotakao ruku. To je bio poslednji put da ju je dotakao. Ferdinando, sada ni njega nema, umro je obogaljen, slep i besan usled sifilisa. Sahranili su ga pored sinova. Zavidela mu je, želela je da i ona bude u tom hladnom mauzoleju u Firenci, znala je da bi, kad bi se njeni ostaci pomešali sa sićušnim koskama njenih sinova, mogla ponovo da ih zagreje.

Toliko mnogo duhova ju je pohodilo. Želela je da je ostave na miru.

Uvek se budila sa suzama koje bi joj se razlivala ka ušima, srce joj je lupalo, a grudi - iako se bližila pedesetoj - i dalje bile bolne, imala je osećaj da je bradavice još uvek štipaju kao da doji. Sanjala je isti san godinama, već skoro dvadeset godina. Uspravila se u krevetu, obrisavši oči, trepćući u tami pred svitanje. Udisala je i izdisala teško, zatim upalila uljanu lampu da otera san, i sećanja, takođe.

U početku je mislila da će od tuge koja je ubija poludeti. Nije znala da bol koji oseća, kao nevoljeno dete i nevoljena žena, može biti još oštriji, a njena usamljenost još veća. U gorkoj ironiji, njena dojlja Grečen, koju je pozvala iz očevog zamka u Bavarskoj da se brine o bebama, stigla je u Firencu dan nakon što su dečaci umrli. Grečen se nikada nije vratila, jer joj je samo jedan pogled na njenu malu gospodaricu, sada vojvotkinju, bio dovoljan da shvati kako joj je potrebna nego ikada. Ali, zapravo, Violante se nikada nije osećala tako usamljenom. Pošto nije uspela da obavi svoju dužnost, svekar Kozimo nikada više nije progovorio s njom, niti je pak pogledao. Zaova Ana Marija Luiza je jedva uspevala da sakrije svoju radost. Budući da su i njene bebe preminule, ne bi mogla podneti da su Violantini sinovi preživeli.

Jedina dobrota u njenom životu poticala je s neočekivanog mesta. Dan Gastone Medici, Ferdinandov mlađi brat, pokazao je da saoseća s njom, što naizgled nije bilo u vezi s činjenicom da je on sada verovatno naslednik vojvodstva. Dan Gastone je prezirao svoju rođenu sestru Ana Mariju Luizu, i nije pokazivao nimalo saosećanja s njom, niti joj je pružao utehu tokom njenih brojnih pobačaja, koji su takođe bili izazvani sifilisom nevernog muža, palatinskog kneza-izbornika. Ali, za njegovu snaju Violantu, ništa mu nije bilo teško. Dan Gastone je na sebe preuzeo krštenje i sahranu - tako blizu jedno drugom, okrutno bliže nego što je priroda to udesila. Ti događaji, koje u normalnim situacijama razdvaja čitav život, održani su u razmaku od svega nekoliko sati. Ne samo što je Dan Gastone lično posetio Violantu - mada je taj vitki, zgodni razvratnik imao štošta drugo da radi u svoje vreme - slao joj je čak i poklone u sobu da bi joj olakšao tugu: slatkiše, tonike, ledeno voće, a vodio je i računa o tome da se o njoj brinu njegovi lični doktori. Nikada nije zaboravila Dan Gastoneovu dobrotu.

Violante se sećala i da joj je jedan od tih lekara rekao kako bi mogla da sačeka dvanaest meseci pa da ponovo pokuša zatrudneti. Nasmejala mu se u lice. Bilo je dovoljno teško naterati Ferdinanda u krevet s njom taj jedan jedini put - taj strašni nasilnički akt protiv ljubavi i prirode - znala je da on to nikada ponovo ne bi učinio. Najokrutnije od svega bilo je to što su joj grudi bile zapušene mlekom, pune i tvrde na dodir, iscrtane plavim venama, curile su danonoćno. Mesecima kasnije, kada se najzad usudila da izađe na ulicu u nosiljci, svaka beba koja je na trgu zaplakala bila je dovoljna da izazove surovo štipanje u bradavicama. Njene podmukle grudi su počinjale da luče mleko koje nikada više neće doći ta mala, gladna usta koje je samo jednom podojila. Srce joj se slamalo za usnama koje su joj sisale telo, za tim parom očiju koje su u nju gledale tako mirno. Najmanje oči, ali ispunjene takvom ljubavlju, ljubavlju samo prema njoj, ljubavlju koja joj nije pružena nikada pre toga, niti od tada.

Ferdinando joj nikada više nije prišao, i vremenom je Violante shvatila da ono što joj je priznao za porođajnim krevetom nije imalo posledice; nije bila zaražena njegovom bolešću. Kako su dani i nedelje puzili u svojoj neumoljivoj agoniji gubitka, shvatila je, užasnuta, da nema simptome sifilisa, nema krvi u mokraći, niti umišljenih ožiljaka po licu. Jedini ožiljci koji su joj obeležavali telo, bili su srebrni belezi na koži tamo gde joj se stomak rasteglio u trudnoći. U svom pritvoru, odbijala je da ih maže maslinovim uljem kako su je njene dame molile, jer je bila ponosna zbog njih kao veteran zbog ratničkih ožiljaka. Sada su je boleli kao Isusa četrdeset udaraca bičem.

Njeno slomljeno srce bilo je zarobljeno u zdravom telu. Nije mogla da dobije raniji otpust iz svog zatvora. Ostala je zdrava i znala je da bi i njeni sinovi bili zdravi. Nikada nije posetila njihov grob u tom ogromnom mermernom mauzoleju. Takvo mesto nije imalo ništa zajedničko s njenim blizancima, tako toplim, majušnim i živim; nije imalo ništa zajedničko sa trenutkom koji su delili, tim jednim, kratkim zajedničkim trenutkom, trenutkom čiste ljubavi pružane i primane bez ikakvog interesa. Obeležavala je svaki njihov rođendan, bez izuzetka, kako su godine prolazile, ponovo proživljavala taj prvi i poslednji pogled koji su delili, osećala slatki

poljubac tih majušnih usana na svojim grudima.

Kada je Violante videla kako Ferdinando umire, polako i jezivo, bilo joj je drago. Znala je, u času kada se našla licem u lice s njegovim sinovima, prestala je da ga voli, i u trenutku kada joj se ispovedio, veza među njima se nemilosrdno prekinula. Tri godine kasnije, kada joj je svekar, veliki vojvoda Kozimo, ponudio da vlada Sijenom, prihvatila je. Znala je da beži iz Firence, ali to nije pomoglo. San ju je pratio i nije je puštao na miru. Kada je ušla kroz kapije grada kao nova udovica, prvo što je ugledala je bila statua gradskog znamenja, vučica koja doji blizance. Kao strašna ironija, ta slika je bila svuda, čak i na oslikanim zidovima njenog novog doma, Palaca publika. I da je htela, od nje nije mogla pobeći.

Njena vladavina je bila propast. Njena krhka moć nad gradom joj je izmicala, a juče je još jedan sin izgubljen, još jedan naslednik osuđen da nikada ne dođe do svog nasledstva. Vičenco Kaprimulgo je umro. Prastara rivalstva koja su rasla i vrila u gradu stotinama godina izbila su na površinu. Onaj glupi Panter je oduzeo jedan život i ona je znala da Faustino neće tek tako preći preko toga.

Violante iskoči iz kreveta i dovuče se do prozora, otvorivši okno kao što je učinila i prethodnu noć. Mrlja krvi na uglu Crkve San Martino i dalje je bila tamo, uprkos naporima sluga *komune*. Više nije mogla da sklanja pogled s nje. Izgledalo je kao da grad ima modricu. Sijena je imala unutrašnje krvarenje, tik pod kožom.

Morala je da preduzme nešto.

Gledala je pažljivo devet delova *kampa*. Devetorku. Jedna ideja poče da se probija na površinu njene svesti. Čula je zvona ožalošćene palate Orla - kuće Kaprimulgo - kako govore *kontradi* da je šest časova. Osvit je zore. Vreme je da se nešto učini.

Potražila je ogrtač kako bi ga prebacila preko ramena. Bez korseta bila je tužno okrugla, do čega je dovelo previše dražeja i slatkiša koje je od nezadovoljstva grickala. Ali ovoga jutra nije imala vremena da misli na svoju taštinu. Prošla je rukama kroz podšišanu sedu kosu. Iznenada je bila u prevelikoj gužvi da bi pozvala služavku da otpočne dugi proces oblačenja, suviše nestrpljiva da pričekava na puderisanje i nameštanje teške perike. Umesto toga, ugrabila je veliki crno-beli barjak Palija, koji je donesen u njene odaje sa pjace gde ga je ispustila. Pretpostavljala je da njene sluge nisu zapravo znale šta da rade s njim. Tehnički, kontrada Orao je pobedila; bez obzira na to što je njihov konj Berio prešao preko ciljane linije bez jahača, to je bila pobeda. Ali mogla je da razume zašto su Orlovi zaboravili da pokupe svoj barjak - nije bilo trijumfa u takvoj pobedi. Violante je umotala tešku svilu oko sebe kao ogrtač. Stavila je jednostavnu čipkanu kapu i vezala je pod bradom, uzela svoju uljanu lampu i iskrala se bosonoga niza stepenice do centra Sijene samog srca palate i grada. Otvorila je teška vrata i stigla do cilja.

Dvorana 'Devetorice je bila sagrađena u slavu odavno mrtve republičke vladavine, devetoro ljudi iz najvećih porodica Sijene. Mila je to vlada koju je ona navodno smenila, ali i vlada koja je u stvarnosti i dalje postojala. Trebalo je da pogleda unazad da bi videla unapred, a na ovom mestu sami zidovi će joj reći šta mora da uradi. Jer su se ovde, kao ukras na zidovima, nalazile čudesne freske Ambrođa Lorencetija - *Alegorija i Posledice dobre i loše vlade*, od Kojih je svaka oslikavala pogled na Sijenu i okolinu.

Živela je sa tim slikama već deset godina, tu je održavala prijeme, savete i vodila razgovore; posmatrala ih je deset hiljada puta, ali ih nikada nije zaista videla. Sada, pri slaboj pomrčini zore, prolazila je lampom oko zidova, plamen je bacaio topli krug svetlosti na detalje. Proučavala je izbliza svaki potez četkicom. Htela je da nauči šta bi trebalo da radi.

Violante je pogledala ulevo. Na prikazu dobre vlade, imućni građani su trgovali i igrali na ulicama. Izvan gradskih zidina, videla se bogata okolina gde su se želi obilni zlatni usevi. U alegoriji na lošu vladu, bujao je kriminal i zaraženi ljudi su lutali razorenim gradom. Okolina bez zidova je bila suva i pusta, patila je od ubistvene žeđi koju je izazvala suša. Iznad svega je sedeo đavo belog lica, s rogovima boje slonovače, u crnom ogrtaču, sa tanjirom punim krvi u rukama, a pored nogu mu je bila koza. Njegove orlovske crte lica su je podsetile na Faustina Kaprimulga. Prože je jeza i nije mogla da pogleda u đavoljeve žute oči.

Violante je zakoračila unazad nekoliko koraka da bi pogledala dve freske zajedno i pokušala da misli odlučno. Slike su prikazivale dva lica grada, crno i belo. Sama zastava Sijene, *Balcana*, bila je crni pravougaonik pod belim, dve identične polovine. Ali sada je pod njenom vlašću delovalo kao da je zastava obrnuta, da se crna pobjednički nalazi na vrhu. Kako bi ona mogla to da promeni, šta da učini da bela polovina pobedi, kako da bude kao stabilna republička vlada 'Devetorice' koju je videla ovde prikazanu? Ko bi mogao da porazi đavola u njegovoj sopstvenoj dvorani? Protresla se i pritegla svilu Palija oko svojih ramena.

Violante je pomerila lampu do treće slike. Ovde se, okružen prikazima crnog i belog grada, nalazio središnji panel. I tu je pronašla nadu. Tamo, u sredini, gde je sudija tužnog lica, kao Hrist, razdvajao spasene od prokletih, nalazila se inspiracija. Jer je tu Pravda bila prikazana u obliku žene. Pokazivala je na terazije, koje je držala personifikacija Mudrosti iznad njenog prestola. Bila je figura Pravde ta koja je odlučivala da li da nekog osudi ili da bude milostiva, na njenoj desnoj strani, osuđenom kriminalcu odsečena je glava; na levoj, oraspoloženi likovi dobili su nagradu odlaganja kazne. Violante je to inspirisalo. Palo joj je na pamet da bi možda ona mogla da bude figura Pravde, da napokon preuzme uzde i ujedini ovo podeljeno mesto.

Pravda nije bila sama u svojim nastojanjima. Kod njenih nogu, personifikacija Vrline je takođe bila prikazana kao žensko, modelovana kao Nebeska kraljica. Marija, svetac zaštitnik grada. Marija, majka koja je takođe videla svoga sina kako živi i umire; Marija, kojoj se Violante molila tokom trudnoće i gubitka, ta smrtna žena koja je znala kako je to izgubiti sina. Violante je osetila nekakvu povezanost ili sestrinstvo, kao da nija sama.

Ali onda, kako joj je pogled ponovo lutao po freski, zapazila je nešto što ranije nije videla. Još jedna figura žene držala je nešto što je očigledno bio peščani sat, dve ljupke staklene kugle sa peskom vremena koji teče među njima. Violante je znala da nema mnogo vremena. Ukoliko ne izleći ovaj grad pre nego što se vojvodstvo s njom završi, Sijena će zauvek biti uništena.

Prepreke su bile velike. Na fresci, Marija je delila vrlinu među dvadeset i četiri verno prikazane i prepoznatljive slike značajnih muškaraca Sijene. Onih muškaraca čiji su je potomci sada ismevali i nipodaštavali njenu vlast. Videla je znana lica: zatvorenih očiju, obazriva, vode računa o isplativosti poslova kojima se bave. Porodice koje vladaju ovim mestom od davnina: Kiđi, Albani, Pikolomini i, naravno, Kaprimulgi.

Violante je znala da je Faustino Kaprimulgo korumpirao grad već više od pola veka; da ju je prešao nebrojeno puta u vezi sa sumpluarnim zakonom⁷ i monopolom u trgovini; da je ignorisao *desetku* i poreze, i oglušivao se o zakone koji su sprovedeni da bi građani ostali bezbedni. Ubijao je, krijumčario, krao. Ali nije mogao to da čini sam; sigurno je imao saučesnike. Imao je saveznike, ne samo u sopstvenoj, odanoj kontradi, već, po potrebi, i u drugima. Pravio je paktove i saveze. U svakoj trećini, odnosno *terci* grada, kontradama, svakom od sedamnaest okruga, operisali su u složenoj mreži. U toj preciznoj mašineriji, odvojeni točkovi trgovine i korupcije, od najsitnijeg do onih ogromnih, funkcionisali su nezavisno, ali su bili neraskidivo povezani, kao zupčnici unutar sata. Ali koliko god da je znala o površini grada, o njegovim sitnim detaljima nije mogla dovoljno znati.

Stoga joj je bio potreban neko iznutra. Iz Sijene.

Poigravala se mišlju da pita svoga glavnog savetnika, Frančeska Mariju Kontija, za pomoć. On je bio duboko ukorenjen u vladajuću partiju kontrade Žirafa na istoku grada, gde je živeo u dvorskoj raskoši. I on joj je nominalno pomagao u svakodnevnom upravljanju gradom, on je bio taj koji je predsedavao svojim kolegama u Sali Saveta, *Sali del končistore*, pored ove prostorije. Trebalo bi da je on savršen kandidat koji bi mogao da ujedini grad i vojvodstvo, ali Konti nikada nije u potpunosti uspevao da prikrije

⁷ Zakon koji ograničava razbacivanje i raskoš. (Prira. lekt.)

zavist prema njoj i Violante mu nije verovala. Nije znala da li je to što mu se ne dopada prouzrokovano njenim polom, njenim germanskim poreklom kao kćerke kneza-izbornika Bavarske ili pak njenom porodičnom povezanošću sa Medičijima. Jedino joj je bilo jasno da se nije slagao s njom pri svakom nastupu u Savetu, da su u spoljnoj politici njegovi saveti bili toliko pristrasni prema papi da su bili praktično bezvredni i da je ometao svako donošenje zakona kojeg se ona hvatala. Ne, on ne bi bio dobar izbor. Ali pomislila je da zna ko bi bio.

Sada je bilo toliko svetio da joj nije bila potrebna lampa. Ugasila ju je i čim je to učinila velika vrata se otvoriše.

„Madam?“, obrati joj se jedna starija služavka, kose upletene u debelu bele pletenicu, koja uđe u hol. „Zabrinula sam se za vas.“

Imala je nežan i grleni naglasak, Violante je podsećao na Bavarsku i dom. Bila je to vojvotkinjina dojlja i najstariji saveznik.

„Grečen.“ Violante je zvučala uzbuđeno. „Nađi mi ono siročić - Zebru. I, dok on ne dođe, sve što mi treba za pisanje.“

Starica, koja zausti da gospodarici predloži da se obuče ili doručkuje, primeti ovaj novi ton u vojvotkinjinom glasu, zatvori usta i nestade.

Violante se nije pomerila s mesta koje ju je inspirisalo, te je čim se glavni sluga pojavio zatražila da se pisaći sto smesti pod prozor i uzela pero. Onda je sela i pisala Đan Gastoneu Medičiju, svome deveru i jedinom čoveku u porodici na kog je osećala da može računati kao na saveznika, jedinog Medičija koji je ikada bio dobar prema njoj. Da bi uradila ono što je planirala, bila joj je potrebna podrška države.

Za to joj je, takođe, bila neophodna podrška grada. Ona je grad videla samo kao stranac - jer nije od rođenja živela u njemu, što joj je postalo sasvim jasno juče na Paliju. Stoga joj je potrebno da ga bolje upozna. A tu je bio i jedan čovek koji se ponašao hrabro bez pristrasnosti: neznani konjanik, koji je potrčao ka opasnosti, neuplašen, da pomogne čoveku koji umire, čoveku koji nije iz njegove *kontrade*. Zapečatila je pismo i naslovila ga na Đan Gastonea upravo kad se Grečen vratila u veliku odaju s dečakom Zebrom. Starica mu je skinula kapu i gurnula ga malo napred, ali ne bez nežnosti.

Violante je pomislila da siročić izgleda umorno i iznenada je osetila teskobu što će ona povećati njegov teret. Tražila je da prinesu stolicu i donesu hleba i mleka pre nego što mu kaže šta namerava.

Posmatrala ga je kako umače hleb u mleko i gladno jede. Nije mogao imati više od osam ili devet godina.

„Zebra.“

Osetila se glupo što ga tako oslovljava, ali nije znala njegovo pravo ime. Pogledao ju je potpuno otvorenog izraza, nije seprimećivala stidljivost ni nesigurnost, i počeo je da se osmehuje iskrivljenim osmehom. Shvatila je da joj je i dalje barjak Palija oko ramena, jednostavna kapa na glavi i da je bosa. Ovakva je sigurno predstavljala poseban prizor. Ali mu je uzvratila osmeh, ohrabrena. Možda je, ipak, u Sijeni postojalo bar malo nevinosti.

„Poznaješ li konjanika iz *kontrade* Kula? Da li znaš ko je on, gde bi mogao da ga nađeš?“

Zebra sagnu glavu, klimnuvši, usta punih hleba i mleka. Violante odahnu. Bojala se da je konjanik do sada napustio Sijenu. „Idi do njega, sa ovim pečatom.“ Dodala mu je malu ploču sa grbom Medičija. Pogled na porodično znamenje ju je ohrabrio. „Pozovi ga da dođe ovde, u palatu, čim bude mogao.“

Dok se Zebra klanjao, primetila je njegovu crno-belu odeću, kao što je bio barjak koji je i dalje držala oko svojih ramena. Iznenada joj nešto sinu. Savila je zastavu s poštovanjem, toplu od njenog tela, i predala je dečaku.

„A usput, odnesi ovo u kuću Kaprimulga.“

Dečak pogleda gore, uplašen.

„Stavi zastavu u ruke Faustinu Kaprimulgu i reci mu...“ Glas joj postade jači, s tonom odlučnosti. „Reci mu da Violante Beatriks Medici, ne...“, ispravi se, „vladarka Sijene mu šalje ovo uz saučešće.“ Crna i bela su boje na šahovskoj tabli, takođe. Napravila je prvi potez.

5. Panter

Panter, mladić koji je ležao mrtav u tamnici Orla, jednom je bio mlad i zdrav i srećan, odrastajući u kući svoga oca. Njegov otac, kapetan Pantera, bio je apotekar koji je stvorio malo bogatstvo i kupio lepu, novu kuću u *kontradi* Panter na zapadu grada. *Kapitano* je odlučio da u ovu kuću unese stvari koje odgovaraju njegovoj novoj Idasi, napunio ju je slikama.

Mladi Panter je jednu od njih posebno voleo - bila je to slika koju je naslikao sijenski majstor Saseta. Prolazio je svakoga dana pored nje u salonu, gde je visila iznad ormana. Na njoj je prikazan veličanstveni panter sateran u čošak, zarobljen u dubokoj jami, kako sedi na savijenim crnim mišićima svojih butina, i reži pokazujući oštre kao slonovača bele zube. Na ivici jame okupila se grupa prostih pastira, jedni ga napadaju štapovima i kamenjem, drugi mu bacaju hranu. Mladog Pantera je osvojila plemenitost životinje: iako osuđena na smrt, i dalje je prkosna. Dečak je bio zadivljen i stavom pastira, dobrih i loših, koji nude istovremeno smrt i život. Pitao je svog oca šta ta slika znači.

Otac, gledajući dole u svog sina i razmišljajući o njegovim nežnim godinama, ispričao je priču jednostavno. Panter je nekakvim nesrećnim slučajem upao u jamu, rekao je. Pastiri su ga otkrili i bili sigurni da umire. Neki su ga mučili u njegovim poslednjim satima, dok su mu drugi olakšavali poslednje trenutke tako što su mu dali hranu.

„Da li je krepao?“, pitao je dečak.

„Nije“, odgovorio je otac. „Oporavio se od hrane, skočio iz jame i pojurio ka pastirima. Poubijao je one koji su ga kinjili, ali, kada je video dobre pastire kako uzmiču, umirio ih je, rekavši: 'Pamtim one koji su tražili moju smrt kamenovavši me, a pamtim i one koji sume spasli. Nema potrebe da se plašite. Vraćam se kao neprijatelj samo onima koji su me povredili.'“

Dečak je delovao zadovoljno. Bilo je dovoljno vremena, mislio je njegov otac, da svom sinu ispriča o dubljim značenjima slike, o položaju Pantera u Sijeni, njihovim rođačkim vezama, savezima Kulom, rivalstvu sa Orlom, te kako se to odražava na trgovinu i politiku. Ima dovoljno vremena za to.

No, nikada nije dobio priliku.

Rikardo Bruni se probudio ubeđen da je on Panter koji umire. Zatreptao je više puta da bi se rasanio i ubedio sebe da u staji nema ni duše sem njegove, i češao se po mestima gde mu je slama išarala kožu. Zažmurio je i slušao zvono kako odzvanja sedam puta.

Ponovo je otvorio oči i ugledao Zebru koji se saginje pod stajska vrata i predaje mu vojvotkinjin pečat.

„Pozvani ste u palatu“, reče dečak okruglih očiju.

Rikardo okrete pečat, ne rekavši ništa, proučavajući grb sa krugom crvenih loptica i zlatnim štitom. Zamišljao je kako bi izgledalo kada bi pripadao porodici na tako visokom položaju da ima svoj m ipstveni grb. Pretpostavio je da vojvotkinja želi da mu oda priznanje na jučerašnjem viteškom ponašanju, mada je to delovalo kao ...sasvim mali gest među arogantnim kapetanima.

Na trenutak je, nesvojstveno sebi, razmotrio kako izgleda. Čarape nisu bili tako bele, koporan prekriven slamom; na jednoj manžetni je nedostajalo dugme, a na jednoj cipeli šnala. Rikardo ponovo zaveza kosu i nagura trikorn na glavu. Ispustivši uzdah u sebi, nežno udari Zebru po glavi, osmehujući se kako bi ublažio udarac i dobacio mu jedan *ruspo*; novčić se okretao u vazduhu.

„Hoću li i danas provesti dan slušajući tvoje pozive? Džepovi će mi se isprazniti.“

Hodao je kratkim putem do *palaca*. Živeo je pod senkom njegove kule celog svog života, kule koja mu je brojala sate i dane dok je odrastao kao gnomon⁸ na sunčanom satu. To je ona kula po kojoj je kontrada nosila ime, jer je stajala kao stražar na ivici njegovog okruga, a ipak nikada nije bio u palati. Radoznanost koju je osetio prethodnog dana, kada ga je pozvao Faustino, vratila se.

Nakon što je rekao svoje ime pred velikim vratima, Rikarda su uveli u prostranu odaju gde su slike prekrivale svaki delić zida - među njima je bila i slika mesta koje je dobro poznao, a koje je bilo tako vešto predstavljeno da je delovalo kao da gledaš kroz prozor. Tu je bila katedrala, palata Kiđi, Lođa del papa. Zatim Kole malamerenda - Brdo loših jela - tik izvan grada, gde je dvadeset ljudi ubijeno u borbi između porodica Salimbene i Tolomei kada je premalo drozdova izneseno na gozbu. Vaspitan da ne misli ni o čemu osim o konjima, ugledao je povorku na konjima i među plemićima uočio jednu damu koja jaše odvojeno, ogrtači joj padaju sa obe strane leđa konja, skoro do kolenica. Dok je stajao i posmatrao figure koje se nisu pomerale, dvokrilna vrata na kraju hola su se otvorila.

Vojvotkinja je od glave do pete bila obučena u ljubičasto, isto kao i juče. Moglo bi se reći da je to neobična boja za ženu njenih godina. Ali kada je Rikardo pogledao u njne okrugle oči boje kapara, kratke trepavice i mnoštvo bora koje se od njih raširiše kad se osmehnula, bilo mu je neobično neprijatno. Posmatrao je široke saosećajne usne, meku liniju vilice ispod njih, primetio bujna prsa i struk koji korseti nisu mogli da sakriju. Nije bila zgodna i verovatno nikada to nije ni bila, ali imala je nešto iskonski majčinsko u sebi. Uopšte se nije osećao onako kako je verovao da će se osećati u prisustvu jedne vojvotkinje.

A nije ni očekivao ono što je u nastavku rekla. Svojim nežnim, germanskim akcentom, objasnila je da freske prikazuju dobru i lošu vladu, da želi da povrati srećna, mirna vremena i okonča nepotrebna rivalstva među *kontradama*, koja su dovodila do smrti kao što je Vičencova. Videla ga je kako pomaže čoveku na samrti tokom irke. Pitala ga je da li bi bio voljan da joj pomogne.

Odbio je nežno i uljudno, ali odlučno. Nije da se nije slagao s njom. Jeste. Imala je dobre razloge, širila je ruke i govorila mu da ovo mesto na kojem sada stoji, Palačo publiko, jeste i uvek je bilo centar grada gradski, ne religiozni centar. Rekla mu je da kameni prst Tore del mandā, koji kao kruna stoji na konkavnom luku grudobrana, najviše kule u zemlji, skoro može da se vidi kako s građanskim ponosom doseže do neba. Rikardo je video sve to. Ali je uprkos slaganju s njom morao da odbije. Ona je pridošlica. Nije sumnjao da ona voli svoj novi, prihvaćeni grad. Ali Faustino, takvo čudovište, rođen je i odrastao u Sijeni. Lice Kaprimulgovih gledalo ga je s fresaka koje su se nalazila pred njim. Nije mogao da se suprotstavlja jednom čoveku iz Sijene, to bi značilo da se protivi svojim ljudima.

„Žao mi je, gospođo.“

⁸ Kazaljka u obliku štapića. (Prim. lekt.)

Poklonio se i otišao pre nego što je mogao da pročita razočaranje u njenim očima.

Bela za prekosutra.

Piji su, pošto se razotkrila kao ptičica koja želi da leti, krila potkresana. Ništa joj nije bilo dozvoljeno da jede na Vičencovoj daći u velikoj dvorani. Celoga dana je bila zatocena u svojoj sobi. Nije se usuđivala da pogleda na haljinu u ormanu koja ju je toliko mnogo plasila, ali je znala da je tamo. Ponekad, na dasku promaje, suknje sa perlama su klizile po drvetu, ili je vesalica lupkala o vrata.

Najzad je zaspala, pa se ponovo probudila, pokušala da recituje svoje omiljene stihove ili da se priseti odlomaka svojih omiljenih legendi. To nije trebalo da je razveseli. Sve njene heroine - Ginevra, Izolda ili Kleopatra po Vilijamu Sekspiru - završile su tužno. Odlučno je pokušavala da se ne priseti svoje pretkinje, prve Pije od Tolomeja, Danteove tragične junakinje, koja je oslobođena iz svoje kule tek kad ju je ljubomorni muž ubio.

Tokom noći koja je usledila, Pija je pokušala da pronade neku nadu. Htela je da stvarno veruje da je njen otac, Civeta do srži, ne bi udao za nepoznatog mladoženju iz druge kontrade. Ali sa svitanjem je nestala i nada. Došao je dan za belu haljinu.

Možda je pogrešno procenila Nela - možda su modrice na njenoj ruci bile slučajnost. Možda je on dobar čovek; možda bi neko ko se mučio unesrećen onakvim izgledom, u svakodnevnoj senci starijeg, zgodnijeg brata, razvio osetljiviju dušu. On makar nije napastvovao dvanaestogodišnju naslednicu Benedetijevih i naveo je da se obesi o kuku.

Uzdignute brade, Pija je konačno otvorila vrata ormara i, drhteći, izvadila belu haljinu. Tiho je trpela poniženje dok ju je Nikoleta skidala i oblačila. Služavka je tada počela da joj ukrašava kosu, kokodačući i osmehujući se kao da joj je Pija rođena kći, ali joj je ubadala bisere malo prejako tako da je krv kapala na devojčinom čelu, i grebala ju je dijamantskim češljevima po nežnoj koži glave. Kada je Nikoleta konačno postavila ogledalo, Pija je piljila u lice prelepe savršenosti, a nepoznata osoba joj je uzvraćala pogled. Iz prkosa, izvadila je Kleopatrin novčić iz prsluka i pustila da visi izvan lepe, strašne i užasavajuće bele haljine. To je jedino što je ostalo Piji od Tolomeja.

Današnja povorka se malo razlikovala od jučerašnje. Ovoga puta su hodali, ne do Crkve Orla već kamenim ulicama do bazilike, zvona su urlala sa kula. Zastrašujuća Nikoleta, obučena u haljine od najboljeg porheta, bila je Pijina deveruša, a iza nje je zaostajala grupa trubadura, glumaca i žonglera, u drečecim raznobojnim odorama. Disharmonične trube i harmonike nagoveštavale su nesklad koji je sledio, dok su je pratile do Vija del kapitano.

Na Pjaci del duomo, sčučurena u senci koja ju je štitila, koju je bacala ogromna crno-bela zgrada, okupila se gomila ljudi. Sve kontrade, u svojim različitim bojama, došle su da posvedoče ovom neobičnom mešovitom braku: jedna Sova se udaje za Orla.

Unutra, uz nejasno horsko pevanje i tamjan, familije Civeta i Akvila okružile su brod crkve. Pijin otac, koji je stajao pored oltara, klimnuo joj je glavom, ali se nije osmehnuo, i uzeo joj je ruku za vezivanje. Salvatore je pronašao mesto na koje pada zrak svetlosti, da bi stajao na njemu, ali ga je delio s nekim - Nelom Kaprimulgom - njenim budućim, pretvorenim u fantoma svetlosti. Njegova bleđa kosa i koža su svetlele, nosio je svilu belu kao Pijina zloćudna haljina, ali crvene oči su mu bile demonske. Pijina fantazija o dobrom čoveku se srušila. Salvatore stavi njenu ruku u Nelovu, i naslednik Orla je uhvati onako brutalno kako ju je držao za nadlakticu posle Palija. Modrice su bledele u žutu boju ispod rukava njene bele haljine, ali može ih očekivati još.

Pija je slušala venčanu misu kao da se sve to dešava nekom drugom. Nije mogla da pogleda u svoga mladoženju, okrenula je suve oči istočno ka *faciatoneu*, ogromnom nedovršenom zidu broda, započetom u danima 'Devetorice' i napuštenim kada im je ponestalo novca. Bio je to od kamena sačinjeni spomenik trošnosti. I ona sama je bila ljudsko oličenje propadanja. Devetnaest godina obećanja, devojci odgajanoj, školovanoj i zastičenoj kao kćerki Čivete, ovde, na dan određen za belu haljinu se završavalo, iako nedovršeno.

Počela je da paniči. Drhteći, držala je usne stisnute pri svim odgovorima. A kada su došli do zaveta, odbila je da govori. Usledila je zastrašujuća scena, njen otac i Nikoleta su je nagovarali, pretili joj, pokušavali na silu da joj prstima i noktima otvore usta, dok joj je pljuvačka kao nekakvoj životinji curila niz bradu.

Konačno, Nelo se nagnuo bliže i šaputao joj na uvo, njegov dah ju je grejao kao nekoć dah njegovog brata. „Vičenco je rekao da te plaši ona priča o Benedetijevoj drolji.“

Te reči su je zaprepastile, i ona se umiri da bi ga saslušala. Devojčica koju je pomenuo nije imala ni trinaest godina.

„Ne mogu da ružim sećanje na njega. Ja sam je obesio na mesarsku kuku. Delili smo sve, vidiš, Vičenco i ja. Sve.“

Čuvši to, Pija se zatetura unazad i u njegovim okrutnim očima potraži neki znak koji bi joj potvrdio da se radi o neslanjoj šali. Ali on samo klimnu glavom.

„O da, sada me razumeš, zar ne? Nismo mogli da joj dozvolimo da brblja, vidiš. Treba znati kada treba ćutati a kada pričati.“

Posle toga Pija je radila kako su joj govorili. Dopustila je Nelu da joj stavi prsten: orla koji u ustima nosi krvavi dragulj. Izdržala je njegov poljubac, zarad okupljenih ljudi u crkvi koji su tapšali. Bacala je novčiće za okupljene ljude na trgu koji su ih pozdravljali. Čak je i uhvatila za ruku svoga novog muža kad su se vraćali do kuće Kaprimulgo.

Dozvolili su joj da se vrati u svoju odaju kako bi se pripremila za gozbu, i tu se srušila. Kolena su joj popustila, počela je da jeca, tresla se do same srži u strahu od te jačine. Nakon nekog vremena, stavila je ruku na usta, umirujući se. Potražila je ogledalo. Znala je da bi, pojavi li se neuredna na večeri, mogla da nadrlja. Ali Nikoleta je pre toga sklonila ogledalo, možda za slučaj da ga njena gospodarica ne bi razbila i nudila sebi krhotinama. To je Piji dalo ideju.

Pre nego što je otišla na večeru, uzela je iz kose pribadaču s biserom i ubadala se njome, više puta, u ručni zglob. Nije pokušavala da sebi oduzme život - bila je i previše hrabra a i previše kukavica za to - ali je u poslednjih nekoliko dana postala snalažljiva. Držeći ruku podalje od haljine, poprskala je tamnim mrljama krvi platneni prekrivač na kojem je trebalo da spava prošle noći, da bi izgledao kao njena posteljina određenih dana svakoga meseca.

Prvi put kada se to dogodilo, tek što je napunila trinaest godina, mislila je da umire, budući da nije imala majku koja bi joj objasnila o čemu se radi. Suviše lepo vaspitana da bi takve poverljive tajne podelila sa služavkama, molila se četiri dana koliko je trajalo krvarenje, koje se sledećeg meseca opet vratilo. Kao starija, sada je Pija pretvarala to proldetstvo u blagoslov dok je ostalom krvlju, za svaki slučaj, natapala povez otrgnut sa spavaćice. Kad je krvarenje stalo, odložila je zavoj i spavaćicu u sanduk sa prljavom odećom da čeka pralju. Znala je da će Nikoleta to primetiti; ona sve vidi. Daj bože da to spreči Nela da priđe njenom krevetu.

Vratila je krivca ukosnicu, sa skorenim krvlju, u kosu, i podigla rezu na svojoj sobi, mršteći se od bola u ruci. Njena tamnica je sada bila njena soba. Više nema nikakvih ključeva. Bila je udata i nije mogla da pobegne od rešetaka koje su je sada ograđivale. Ne znajući šta drugo da radi, sišla je na večeru, misleći da zna šta može očekivati.

U sumrak, Rikardo Bruni je krenuo, kao što mu je rečeno, na raskošnu gozbu u palatu Orlova. Mislio je da je to daća za Vičenca, ali kako se peo stepenicama do salona *pijano nobile* slušao je zveket kristala i smeh, a kada je ušao u veliki salon, uočio je da je trpezarijski sto prepun sveća i cveća, kao i voća koje je bilo poredano u piramide nalik velikim piramidama u Egiptu. Gosti, sa snežnobelim perikama i sjajnim cipelama sa šnalom, nosili su odeću tako jarkih boja da mu je odmah postalo jasno kako se ne radi o žalosti. Pre će biti da je reč o venčanju.

Sa njegove desne strane je sedeo Faustino, što je zaista bila čast za Rikarda. Sam *kapitano* je bio u žalosti, nosio je crno odelo i pumparice, crne cipele sa četvrtastim šnalama i belu periku vezanu crnom vrpcom.

Prekoputa njega sedeo je Nelo, mlađi brat kojeg je jedva ko pamtio, i sada naslednik kontrade Oreo: njegove crte lica bile su blede kopija Vičencovih kao da je učenik pokušao da imitira delo majstora. Rikardo je sada znao zašto su drugog brata držali u senci. Koji bi čovek, a kamoli čovek Faustinove osećajnosti, pokazivao sina čija je koža lišena krvi kao da je leš, oči čudne crvenoružičaste boje, a kosa čisto bela kao očeva?

A, pored Nela, bila je najlepša žena koju je Rikardo ikada video.

Faustino ga je, oprezan kao i uvek, uhvatio kako je gleda i predstavio je.

„Mogu li da ti predstavim Piju od Kaprimulga, nekada Piju od Tolomeja, kći *kontrade* Čiveta, i ženu moga sina Nela?“

Pija od Tolomeja.

Ovlaš je klimnula glavom u njegovom pravcu, primetio je kako se ta savršena brada skoro neprimetno podiže i spušta. Rikardovo saučešće je umrlo na usnama; ona je, u roku od samo jednoga dana, zamenila jednog muža drugim. A ipak ni čestitanje nije delovalo prigodno. Čutala je, i Rikardo, koji je čitao ljude sa tek nešto manje uspeha nego što je čitao konje, znao je da se ona ne suzdržava zbog bola: delovala je neprijateljski. Pokunjen, seo je na mesto prekoputa nje, pretpostavljajući da je ta nadmenost prirodni stav koji jedna udata žena na visokom položaju zauzima prema sinu skromnog konjušara.

Rikardo je jeo malo, a govorio još manje, ali on je bio čovek koji dobro zapaža i osetio je prikrivene emocije dok je raskošna sijenska kuhinja paradirala pred njim. Čak i u doba žalosti, bogatstvo kontrade bilo je izloženo da ga svi vide. Svaki obrok je bio divan: *papardele* sa zečetinom, prženo meso *skotiljija*, i pasulj *ribolita*, sa slakim biskvitima *kavaluči* - delikatnija jela koje je on jeo na svakoj gozbi, jela koja su za njega predstavljala miris i ukus doma. Svaki specijalitet bio je postavljen na izglancanom limenom tanjiru, uzimao ih je, kako dolikuje, dvozubom srebrnom viljuškom sa drškom od slonovskog zuba. Ali nije imao apetit. Pogled mu je i dalje neumoljivo skretao ka Piji. Osećao je snažno zadovoljstvo samo zato što je u istoj sobi sa jednom takvom ženom; ali, u isto vreme, nije mogao da zaboravi onu užasnu klanicu ispod temelja *palaca*, u kojoj je mrtav sin *kontrade* Panter ležao ispružen kao zaklana svinja.

Rikardo je posegnuo za krčagom vina *kjantija* u isto vreme kad i Faustino, i shvatio, u tom trenutku, da je belokosi *kapitano* postajao sve pijaniji. Sin Nelo je sa svojim ocem vodio nadmeni, sve jednostraniji razgovor o konjima, s namerom, posumnjao je Rikardo, d.i pokaže svoje znanje pred njim a ne pred ocem. Nešto čudno j' ležalo ispod držanja tog mladića - nije bol, ni ljutnja, već nešto drugo. Rikardo na časak uhvati treperenje u Nelovom pogledu, ne više od trena na svetlosti sveća, ali je do njega došlo kao udarac. Nelo je bio *srećan*.

U međuvremenu, Pija, Nelova nevesta, pogleda uprtog u tanjir, nervoznim prstima je na tkanini mrvila hleb u gomilice. Ispod njenog snežnobelog rukava Rikardo je primetio da ima niz posekotina na zglobovima. Izgledale su sveže. Sa njene leve strane, njen otac - Salvatore Tolomei, okruglo, glatko bure od čoveka - pričao je svojim zamenicima o kvotama žitarica, ne obraćajući pažnju na svoju kći i ono što ju je mučilo.

Delegacija Čivete je pozvana zato što je Salvatore, protiv svake tradicije, sjedinio svoju kćerku sa Orlovima. Rikardu nije bilo jasno zbog čega su pak njega pozvali. Faustino mu je zahvalio tog jutra, šta li su mu još Orlovi dugovali? Pitao se šta žele od njega. Tokom večere nije dobio nikakve znake koji bi mu to pojasnili. Faustino se u razgovoru nije doticao Palija ni Vičenca, čak ni naglog venčanja njegove udovice, već samo grada - u predavanjima koja je držao uperenog prstom, iskošenih ramena i dahom koji je zaudarao na vino.

„Sveti Bernardino“, mumljao je, „naš svetac, rekao je. 'Ostavite svoje kontrade, ujedinite se pod mojim simbolom i zastavom Hrista'. Možete to da vidite tamo na Duomu.“ Mahnuo je nesigurno prema prozoru. „Taj zeleni medaljon, bode oči kao sunčevi zraci. Ali, nisu čak ni završili *duomo*, nisu ga završili; sazidali su jedan zid i ostavili.“

„Vidiš“, nastavio je Faustino, dišući teško, ubadajući prstom u Rikardovo rame, „Bog nikada nije imao šanse u ovome gradu. Sa *kontradama* do kraja.“

Rikardu se Faustino činio kao čovek koji obično vrlo dobro kontroliše sebe i svoja raspoloženja, ali su događaji od prethodnih dana bili previše za njega i narušili su njegovu odlučnost. Smrt mu je uzela sina, i negde u magli svog pićem pokvarenog uma, on je osećao da svojim žutim orlovskim kandžama treba čvrsto da se drži za sve oko sebe. Uprkos užasima koji su se desili toga jutra, Rikarda su iznenada obuzela potpuno neželjena saosećanja prema tom čoveku, sa kojima se sada borio.

Kapitano je nastavljao, recima otupljenim pićem: „Mi kažemo *ne*. 'Devetorica' je rekla *ne*. 'Devetorica' je rekla: 'Ujedinite se u svoje zajednice. Svako će imati svoj *sopstveni* simbol, svoju *sopstvenu* crkvu. Nećete pokazivati zastave svoje familije niti urezivati svoje grbove ili parole u kamen iznad svojih vrata. Bićete odani svojoj *kontradi*, jer je ona sve.' I više od toga. Jer ako imamo prijatelje, ako imamo saveznike, možemo da povratimo ovaj grad od pokvarenih vojvoda i da on ponovo bude kao nekada pod onim plemenitim ljudima, našim precima.“

Faustino je bio toliko potresen da je gotovo zaplakao. Rikardo je razmišljao o tome da je danas čuo ista mišljenja iz dvojih usta: od jedne dobre žene i jednog otimača, i od lošeg i domaćeg čoveka. Faustino je, jezivo, delovao kao da mu čita misli.

„Sveti Bernardino“, rekao je. „Da, on je znao o čemu govori. Njegov sopstveni simbol, ime Hristovo i sunčevi zraci, nalazi se i na Palaču publiku. Katedralu nisu završili. Božju kuću nisu. Ostavili su je nenastanjivom. Ne, završili su palatu. Dom 'Devetorice'. Isto ono mesto gde sad prebiva ona kučka Medici.“

Tada se Faustino okrenu svom preživlom sinu.

Rikardo, u kojeg je ptica grabljivica prestala da bulji, otpi gutljaj iz svog staklenog pehara i skupi hrabrost da započne zabavljati gospodaricu kuće. Delovala je blede i povučeno - slomljena zbog gubitka, ili pak dobitka: nije mogao da pogodi o čemu se u stvari radi. Kao i on, i ona je bila pridošlica u kuću Akvile, ali za razliku od njega ona je zatočena. Sedela je između leđa budućeg muža i svog oca, a nijedan nije obraćao pažnju na nju. Sada kad je savezništvo osigurano, ona im je beskorisna, a biće im potrebna tek da bude tiha i da donese naslednika na zimu.

Rikardo je gurao svoj pasulj po tanjiru, redajući ga i nameštajući viljuškom. Na tren je podigao pogled i ugledao je kako Pija spušta svoje tamne obrve s upitnim izrazom. Mahnuvši, okrenuo je svoj tanjir ka njoj, osmehujući joj se, pozivajući je da pogleda. Napravio je belog konja od zrna pasulja, sastavivši ga umetnički i tačno, sa povijenim vratom i visokim repom kakav imaju arapski konji. Bledi *berloti* pasulj sijao je na uglancanom limenom tanjiru, predstavljao je ata koji prelazi preko lica meseca. Spustila je pogled ka njegovom tanjiru, i mogao je da se zakune da bi mu se, nekog drugoga dana, osmehnula. Umesto toga, podigla je kapke i pogledala ga pravo u lice, prvi put.

Izgledala je očaravajuće.

Znao je - svi su znali - da Tolomeji potiču od egipatskog plemstva. Salvatore Tolomei, i svi kapetani Čivete pre njega, nikada nisu prestajali da govore ljudima o dinastiji Ptolomeja i čuvenoj kraljici Kleopatri, čiji je on direktni potomak. Ali osim te izandale istorije, Rikardo je znao malo o Sovi, Salvatoreovom jedinom detetu i nasledniku. Pre nego što je otišao u Milaco da se bori, nejasno se sećao Pije kao tihe crne devojčice sa crnim pletenicama kao kanapima. Nije bila vredna njegove pažnje onda kada je jurio očigledniji plen: starije, plavlje, iskusnije devojke, devojke iz njegove kontrade. Sada je Pija postala žena, i to najlepša koju je ikada video.

Koža joj je bila bleđa kao magareće mleko, sa najsitnijim tragovima rumenila visoko na jagodicama, nalik nežnoj ružičastoj boji prolećnih pupoljaka. Ona je bila zbir hiljada godina ptolemejske lepote; ono davno umrlo sada je živelo, disalo, postojalo. Njene divne oči su bile tako tamne, toliko duboke, kao da izazivaju posmatrača da pronade gde počinje a gde se završava radijus ženice. Iznad njih, kapci i trepavice su bili povučeni jednim srceparajućim zamahom, kao da se Bog pretvorio u umetnika i tankom kičicom povukao potez po vrhu njenih trepavica, nastavljajući liniju na ivici očiju.

Nije nosila periku, ni puder, ni lažni mladež kao druge žene. Njena raskošna kosa, zift-crna za zlatnom glazurom koju je ostavljala svetlost lampe, delom je bila uzdignuta visoko sa sazveždem bisera i dijamanta zabodenih u crne lokne, delom puštena u uvojcima koji su slobodno padali na njena mlečnobela prsa. Vrat joj je bio okružen biserima koji nisu mogli da se mere s njenom kožom, i jednim zlatnim novčićem kao priveskom na lančiću među njenim savršenim grudima. Vodopad dijamanta koji joj je ukrašavao gornji deo haljine nije mogao da se meri sa sjajem u njenim očima, kao što ni bela svila venčanice nije mogla da se meri sa sjajem njene kose.

Ona je bila Kleopatra koja je oživela, sada izvučena iz svog sarkofaga živa i lepa, punih, ružičastih usana i rumenih obraza. Ali bila je tužna, tako tužna, i u času kada se Nelo nagnuo ka njoj, uhvatio njenu ruku u svoju i grubo je stisnuo, Rikardo je poželeo da ga ubije.

Nije znao da li je Pija volela čoveka koji mu je juče nasrtao na rukama, ali je osetio da nimalo ne voli svoga novog muža. Ne obazirući se na Nelovo prisustvo, Rikardo je pio za Pijinu lepotu dok se nije napio i dok ono što je ostalo od njegovog slabog apetita nije nestalo. Osećao je da mora da razgovara s njom, da kaže nešto, ali glava kao da mu je bila prazna. Spustio je pogled na konja kojeg je napravio na tanjiru i izbrbljao jedino pitanje koje je mogao da smisli: „Znate li da jašete?“

Stomak mu je podrhtavao dok je govorio - kakav način da se ispituje ta kraljica od devojke! Blago je odmahnila glavom, a uvojni joj se prosuše na prsa, sjajući sa na svetlosti sveća. Na trenutak je pomislio da mu neće odgovoriti, ali ona reče: „Ne. Nikada nisam učila.“

Rekla je to kao da je takva rasonoda ispod njenog dostojanstva i spustila pogled, ignorišući ga. Rikardu je delovalo kao da su svi za stolom slušali, i pitao se privlači li ona poglede gde god da se nađe.

Faustino, sad već prilično pijan, nagnuo se ka njemu. „Možda ti možeš da je naučiš?“ reče glasno, čušnuvši Rikarda u rebra. „A?“ Okrenuo se ka svom preživlom sinu. „A, Nelo?“

Nelovo lice se iznenada skameni od nemoćnog besa - nije mogao da protivureći ocu, ali koža mu postade još bleđa, a ružičaste oči su se presijavale od jarosti. Nije bilo načina da odgovori kapetanu, a da ne uvredi najmanje polovinu prisutnih, tako da je Rikardo nastavio da ćuti. Pija spusti svoje neverovatno lepe oči, a njemu se činilo kao da se taj tren produžio, tako istanjen i rastegnut kao žica čembala. Pukao je tek kada je Faustino počeo nesigurno da se pridiže na noge. Dok je Rikardo nezgrapno pokušavao da mu pomogne, shvatio je da *kapitano* želi da se obrati prisutnima, i ponovo je seo, stiskajući od neprijatnosti pesnice pod stolom.

„Tamo, pred prozorom“, počeo je Faustino brzajući kao pijanica, „preko mosta i iza *monasterija*, ima jedno brdo pogrbljeno kao stara krmača, da li ga vidite? To je Kole malamera - o da, Salva“, obrati se kapetanu Čivete. „Znam da ga vidiš, znam da ga ti znaš.“

Pijin otac, okrugao kao bure, gledao je pravo u Faustina, u njegove tamne obrve spojene kao da se pitaju, nesigurne u to u kom je pravcu ova priča krenula.

„Brdo loših jela. Tvoja porodica, Salva, Tolomeji, imala je gozbu jednom, tamo, da bi se pomirila sa Salimbenima. Obe kuće su došle do stola, ali evo šta se onda desilo - ili bolje šta se nije desilo.“ Nasmejao se. „Nije bilo dovoljno drozdova za sve prisutne. *Kapite?* Nedovoljno ptica za jelo.“ Svi za stolom su ćutali. „I porodice su se ponovo posvađale. I tvoja je porodica, Salva, ubila dvadeset i jednoga Salimbenija i time nadenula ime brdu koje je od tada postalo poznato kao Brdo loših jela.“

Zaustavio se, klimao glavom, ljuljajući se.

„Onda. Ovde žalimo zbog smrti moga sina, ali i spajamo dve kontrade brakom. Sada imamo savez - naši sin i kći spojeni u braku drozdova ima u izobilju, i neće biti loše krvi među našim dvema porodicama. Dobro došli, svi, na ovaj neobičan skup - bdenje i venčanje u jednom.“

Zamahnuo je raširenom rukom kako bi obuhvatio okupljene, umalo oborivši svećnjak dok je to činio.

„Dobro došla, Pija.“ Zamahnuo je drugom rukom ka svojoj snaji. „Žalim što si zamenila jednog moga sina drugim.“ Rikardo je zadržavao dah i nije se usuđivao da pogleda ka Nelu. „Ali dobro došla, Pija, i tvoj otac takođe. Naši savezi su dobri, i dobri su za ovu kuću. Dobro došao i iz Kule.“ Faustina ruka se spustila na Rikardovo rame kao udarac. „Evo. Ovaj plemeniti mladić iz *kontrade* Kula, dobar čovek. Rikardo. Dobar čovek. Nije se obazirao na kopita, ni na krv. Pokušao je da *ga* spase.“

Rikardo je osetio da su svi pogledi uprti ka njemu, ali je on gledao samo u Piju. Juče, kada je njen pogled pratio Vičenca u smrt, da li je znala da će jednog brata morati da zameni drugim, da će njen savez opstati? Faustino je prekinuo Rikardove misli, lupivši šakom u sto udarcem od kojeg su tanjiri i čaše poskočili, a plamičci sveća vinuli se visoko.

„Ali neću mu dopustiti da ode - njegova smrt neće biti uzaludna. Nateraćemo naše prijatelje da znaju za nas, nateraćemo naše neprijatelje da znaju za nas. Orlovi, sove i drozdovi, ceo strašni red ptica grabljivica. Možemo zajedno da lovimo manje ptice. I ako ste na strani Akvile, ukoliko ste sa Orlovima, uvek će biti dovoljno drozdova.“

Faustino je teško seo dole praćen mukom od zaprepašćenja. Rikardo nije mogao da pogleda Nela u lice - ono što je njegov otac i ekao bilo je sasvim jasno: *Žalim što si zamenila jednog sina drugim*. I linesto toga, pogledao je u Piju i pročitao strah u njenim krupnim i očima. Primitila je prekor upućen njenom mužu, a Rikardo je oselio bolesno grčenje želuca, neobično probadanje kao predosećaj.

Znači ovo je strah.

Nije se plašio za sebe, već za nju. Pogledao je iskosa Faustina koji je imao ozbiljan izraz lica. Nešto je upravo objavljeno, rukavica je bačena.

Prekinuvši tišinu, Faustino tapšanje je zazvučalo kao grmljavina, dok su četvorica paževa ulazila u prostoriju. Svi su bili obučeni u boje Orla, žutu i crnu. Prvi par je nosio veliki desert iz kuhinje; a drugi zastavu Palija, presavijenu u uredni trougao koji su držali između sebe. Desert su spustili na sto, uz kolektivno oduševljenje, dok su zastavu smestili ispred Faustina, uz ništa manje uzdaha. Rikardo je upro pogled u veliku ploču smeštenu tačno pred njega - Faustinovi poslastičari su nadmašili same sebe. Puding je bio nešto čudesno i strašno: veliki beli šećerni konj, koji se propinje na nebeskim oblacima od pečenih puslica. A na njegovim leđima jahala je Smrt lično, sa kapuljačom preko lica i zlom kosom nakrivljenom iznad glave. Ogrič Smrti nije bio čisto crn, već u crnoj i beloj boji kao *Balcana*, zastava Sijene. Faustino je nesigurno posegao napred, odlomio kraj kose i ponudio ga Rikardu. Bio je to slatki koren, sasvim čudan desert za sahranu, ali za venčanje je imao sudbinsko predskazanje.

Faustino uze barjak Palija sa stolnjaka i zamaha njime pod Rikardovim nosom, milujući presavijenu tkaninu u svojoj ruci kao da drži šćućurenu golubicu.

„Jalova kučka mi je poslala“, promumla Faustino. „Vojvotkinja. Poslala mi je kao saučešće za mog sina.“ Duboko je uzdahnuo. „Bio je to plemeniti čin. Kakva šteta.“

Rikardo se žacnu. „Šteta?“

„Do Palija del Asunta više je neće biti. Ima vremena do šesnaestog dana avgusta. *Novus novem.*“

Rikardo se pitao koliko je tačno Faustino popio. Da li je vojvotkinja u opasnosti? Ono nešto što je na kraju izgovorio na latinskom

Rikardo nije bio naročito školovan, ali kako je bilo donekle slično toskanskom, mogao je pretpostaviti da je to nešto o „devet“ i „novi“. Šta mu se to dešava? Od kada se to on brine za sudbinu drugih? Zašto je njegovo ledeno srce dva puta dotaknuto danas, od strane jedne mlade žene i od jedne starije? I juče, isto, šta ga je to nateralo da potrči nazad, kroz kopita u vazduhu, da pomogne Vičencu? Taj gest ga je doveo na ovo mesto večeras i do palate i njene odaje užasa, ranije danas. Bolje je da ne bude nikako povezan s tim. Rikardo se pridiže na noge.

„Nelo!“, zaurla Faustino.

Njegov mlađi sin ustade naspram Rikarda, kao odraz u ogledalu. Rikardo se sledi.

„Odvedi ga. Pokaži mu!“, naredi Faustino i okrenu se ka svom gostu. „Sinjor Bruni. Rikardo. Laku noć.“

Rikardo se pitao je li Faustino mislio kako je bolje da ga pusti da živi. Leđa su mu se ježila dok je napuštao prostoriju za Nelom. Mogao je da oseti Pijin pogled na sebi, ali se nije usuđivao da se okrene i pogleda je.

Rikardo i Nelo su hodali niz popločane prolaze, bili su neverovatan par. Rikardo je znao da Nelo ne želi njegovo prisustvo, da prezire njegov bezobzirni čin saosećanja prema njegovom starijem bratu. Ali nešto ga je primoravalo da se ponaša uljudno, nešto pored prvog naređenja. Iz nekog razloga, potreban je Nelu.

„Čujem da se priča da ćeš jahati za Kulu sledećeg meseca na Palio del Asunta?“ Nelov gambit je bio ljubazno pitanje.

Rikardo je bio siguran u to, ali je odgovorio oprezno: „Ukoliko me izaberu.“

Nelo klimnu glavom. „Onda treba da znaš da ću ja jahati za *kontradu* Orao. I pobeđiću.“

To nije bilo izazivanje; Nelo to nije rekao kako bi provocirao, već potpuno samouvereno i više od toga: zadovoljno. Rikardo je znao da su njegovi pređašnji instinkti bili tačni - Nelu je bilo drago što nm je brat mrtav. On je sada heroj Orla, nešto što je, kroz svoje neobično detinjstvo, žudeo da postane. Rikardo nije odgovorio, dok je pratio bledu priliku niz kameno stepenište, stopala su mu se tek malo spotakla kada je shvatio kuda idu.

Panter je i dalje bio tamo, njegovo pretučeno telo je počelo da zauzima i trune na kostima po letnjoj vrućini. Nelo je počeo da odvezuje telo. Uz osećaj nerealnosti koji je rastao, Rikardo je počeo tla mu pomaže i osetio kako klizavi kanapi popuštaju u njegovim rukama, zgrušana krv se kao borovnice skupljala na Panterovim zglobovima. Nelo je položio dugačak džak za žitarice na kameni pod. Rikardo nije imao izbora do da mu pomogne da uvije telo u džak. Uzeo je noge, dok je Nelo držao glavu, ali umesto da krenu ponovo na stepenice, Nelo priđe zidu bez prozora i vrata, a sa urezanim kamenim orlom. Dok su se približavali, baklja je bacala duboku čuku na kamene brazde, naglašavajući reljef orlovog jedinog oka. Nelo pritisnu palcem oko i zid se pomeri unazad, ne uz grebanje kamena kao kod grobnica koje su dugo bile zatvorene, već brzo i ti lio kao da se stalno koristi.

„Hajde“, reče.

Tamna vrata se zatvoriše za njima na neku skrivenu oprugu i oni uđoše u kameni tunel sa bakljama u držačima na zidovima poredanim na razdaljinu dužine čoveka jedna od druge. To je bio jedan od *botinija*, podzemne mreže akvadukta i kanalizacije pod gradom koja se širila ispod kontrada do brda. Pažljivo su nosili telo duž belih kamenih trotoara koji su okruživali zelene, ustajale bare. Rikardo je upro pogled u Nela pred sobom, njegovu belu kosu koja se presijavala pod svetlošću baklji.

Rikardova slutnja bila je ledeni kamen u njegovom stomaku.

„Da li će ga položiti u neki privatni mauzolej Pantera?“ Glas mu je otputovao u crnilo pred njim i vratio se da ga pojuri iza njega, kao da su se dusi pridigli iz svojih nekropola da im zapomažu.

Nelov smeh je, isto tako, kružio oko tunela i nazad. „Položićemo ga na najlepšem mestu na svetu. Ali ne baš privatnom.“

Put je bio dug a jezivi teret težak, ali Rikardu to nije smetalo ukoliko je značilo da će mrtvi Panter imati bar neki obred za mrtve. Kako bilo, ruke su ga već bolele kada je Nelo stao i spustio kraj tela koji je držao na pod. Rikardo je učinio isto. Iznad njih, oko ivica podnog kapka, ukazao se kvadrat svetlosti, prodorne bele boje. Nelo se ispružio i gurnuo, i uz grebanje starog kamena ploča skliznu na stranu i otkri kvadrat neba istačkanog zvezdama. Nelo se pope gore, dok mu glava i ramena nisu bila na noćnom vazduhu, i pogleda okolo.

„Nema nikoga“, reče. „Izguraj ga napolje.“

To nije bio lak poduhvat. Na kraju je Rikardo, budući jači, morao da se uzverne na svež vazduh kako bi povukao telo odozgo. Očekivao je da će se naći na nekom skrivenom groblju van grada, gde se mogu u tajnosti otarasiti tela i time umanjiti šanse za ikakvu osvetu *kontrade* Panter. No, nije mogao više da pogreši.

Nalazio se u središtu puste Pjace del kampo, a ploča odakle su izašli bila je deo najniže balustrade fontane. Nelo i on su izvukli trio, pred nosevima kamenih vukova koji su bljuvali vodu, srebrnu od mesečine, kao da su se okupili da se goste strvinom. Odmotali su Pantera kao šunku iz omotača, kao Kleopatru iz njenog tepiha. I'ija, pomisli Rikardo. Ona je sada deo ovoga.

Nelo je vukao telo do samog centra školjke *pjace*. Rikardo mu je pomogao da ga odmota, ali je odbio da pomogne da mu rašire ruke onako kako je *kontrada* Orao ostavljala svoje mrtve - žandara ubijenog nožem u uličici, gramzivog popa na sopstvenom oltaru. Svako bi znao ko je to učinio, i ako je Akvila želela da pošalje poruku, nije bilo na Rikardu da to uradi. Stravično telo se presijavalo blede na mesečini, anđeosko, ne orlovsko; rašireno u obliku krsta, skoro kao Hrist. Pošto mu se smučilo, Rikardo se okrenu od Panterovog raspalog tela i pogleda Nela u oči. Ovaj je na mesečini delovao skoro normalno - njegova bela kosa izgledala je jednostavno plava, ružičaste oči delovale su tamnije i sad su išle do nijanse ćilibara. Oči jastreba, kao očeve oči ili oči mrtvoga brata.

„Šta sada?“, upita Rikardo.

„Sada?“, ponovi Nelo, bez ikakvog pretvaranja. „Sada se vrati tamo gde pripadaš.“ Onda uskoči brzo u tunel, ponovo povlačeći ploču za sobom da zatvori otvor.

Zvuk kamena o kamen privukao je pažnju dvojice oficira na straži, koji su se iza ćoška pojavili *napjaci*. Njihove trokorn kape bile su peraja ajkula na mesečini, a cevi njihovih pištolja su se caklile.

Bez oklevanja, Rikardo se uputio pravo u Palačo publiko po drugi put toga dana, medaljon Svetog Bernardina, IHS, ime Hristovo na sunčevim zracima, vodio ga je tamo kao zvezda na rođenju. Koraci su mu postajali sve brži i brži kao da je za njim išao duh Pantera a ne straža, i uprkos kasnim satima kucao je na velika vrata tako da probudi mrtve. Naravno da niko unutra nije obraćao pažnju, okrenuo se nazad ka trgu: sada nije mogao da izbegne stražu. Ali čim je pogledao taj ogromni prostor obasjan mesečinom, čuo je kako se vrata iza njega otvaraju. Poslednja misao pre nego što je uskočio u palatu, bila je da je Nelo bio u pravu. To je najlepše mesto na svetu.

Pija se povukla u svoje odaje čim se ukazala prilika, u glavi joj je pulsiralo i mučila ju je glavobolja posle dana koji je morala da izdrži. Svadbena gozba joj je donela iznenađenje, valjda da bi je još više mučili: neznani konjanik kog je videla na Paliju, onaj kog je tajno nazivala svojim herojem. Razlike između njega i Nela bile su čak veće nego razlike između njega i Vičenca, ali posmatrala je konjanika kako napušta gozbu sa njenim novim mužem, videla ga je kao saradnika Orlova i proklinjala je svu trojicu u istom dahu. Njih i sve muškarce na svetu, uključujući i svog oca: i on neka gori na večnoj vatri. Nije imalo smisla raspravljati se sa Salvatoreom - za to je suviše kasno - ali ga je na gozbi molila da joj pošalje njene knjige i majčinu odeću. Odmahnuo je na taj zahtev i okrenuo se da raspravlja o kvotama za žitarice sa kapetanom Orlova. Pretpostavljala je da je zaboravio njene reči čim ih je izgovorila.

Posle gozbe je otišla do svojih odaja i sedela tamo čekajući, dok se mesec na nebu podizao, uz osećaj straha koji je rastao. Posteljina joj je bila promenjena, dakle Nikoleta je mogla da kaže Nelu da Pija ima ženske dane. Molila se da ga to zadrži na daljini, čak i u njihovoj prvoj bračnoj noći.

Ali on je došao. Čula je njegove korake na stepeništu: užasavajuće, očekivane i lakše od Nikoletinih. Kada je ušao u sobu, raščupane kose, svetlucajućih ružičastih očiju; delovao je uzbuđeno. Dok joj se približavao primetila je da još nešto svetluca - nešto u njegovoj ruci.

Behu to jedne male makaze za šišanje konja.

Pija je bila uverena da joj je kucnuo sudnji čas. Ipak, bila je mirna, sedela je na svom krevetu dok joj je on prilazio. Ali umesto da joj prereže grlo, počeo je da grabi velike pramenove njene kose i da ih odseca. Njene prelepe lokne su padale oko nje na beli prekrivao u crnim zavežljajima i klupcima. Najpre je držala ruke preko gave, pokušavajući da zaštiti kosu, ali kada je zahvatio i njene prste, kao da će i njih da odseče, pomerila je ruke kako bi njima prekrila lice. Krv iz vrhova njenih prstiju kapala joj je u oči, ali nije marila: sve je bolje nego da vidi izraz Nelovog lica dok ju je mahnito šišao, klonula je, dopustivši mu da je obrće i okreće kako želi, misleći da će preživeti jedino tako što će ga pustiti da se izmori. Najzad, njegov bes se potrošio, povukao ju je na noge i uspravio pored prozora, pretvorenog u ogledalo pored svetlosti lampe koja se u njemu ogledala, i bez mraka.

Posmatrala je sebe, bez osećanja - na neobičan način podvojena, kao onoga dana kada joj je ostavio modrice na rukama. Izgledala je prilično drugačije: kosa joj je sada bila do ušiju i do čela, a lice zamrljano njenom sopstvenom krvlju. Iza njenog lica lebdelo je Nelovo, bilo je zadovoljno i likovalo je. Shvatila je da ima sreće. Mudrija no iskusnija, znala je da bi je, da joj nije odsekao kosu, silovao, čak i uprkos tome što krvari.

„Eto“, siktao je pobeđnički. „Da vidimo da li će sada da ti se osmehuje.“

Kada je otišao, Pija je podigla makaze sa poda. Obrisala je svoju kosu sa sečiva i primetila da joj se ruke strašno tresu, kao da nisu njene. Ponovo je pogledala u svoj odraz u prozoru, i svesno umirujući ruke, pokušala da bar donekle poravna kosu, da strane budu koliko-toliko izjednačene, a nove šiške u obliku crne ploče padale su ravno preko čela. Videla je da joj ogromne suze rastu u očima i kotrljaju se niz lice, razuzdane. Dakle, biće kažnjena za ono što drugi čine isto kao i za ono što ona čini. Dok se šišala, ponovo je proklinjala konjanika. Zbog toga što joj se osmehivao i postavljao joj pitanja, ona je debelo platila. A ipak, njegov osmeh je bio jedini svetli trenutak u tom užasnom danu. On je jedini koji joj se obratio, postavio joj pitanje kao da ga je stvarno zanimao odgovor.

Znate li da jašete?

Jedna ideja počela je polako da se rađa u njenom utrnulom umu. Kada bi *umela* da jaše, daleko i brzo, mogla bi da pobegne od Nela. A bez konja nije bilo moguće pobeći iz ovog grada, izolovanog u brdima. Mora da sredi svoje misli. *Razmišljaj, razmišljaj.*

Pija se sagnula da uvuče makaze u svoju čizmu s pertlama. Neće više biti nenaoružana u prisustvu muža. Kako se sagla, Kleopatrin novčić joj je ispao iz nedara i udario je pravo u zube, klataći se, namigujući, na svom lancu. Kad se uspravila, Pija od Tolomeja je uhvatila svoj odraz u prozoru. Svetlost sveće je bila taman dovoljno jaka da može videti koliko podseća na odavno pokojnu kraljicu.

6. Šuma

Dok je Violante Beatrics Medici bila devojčica u Bavarskoj, stalno je posmatrala svet sa prozora očevog dvora. Ona tada nije primećivala skupu glazuru, niti mala okna okružena olovom, već je gledala n mio iza toga, u šumu. Volela je drveće, volela je da osluškuje kako ono umirujuće šapuće noću, kako se proteže i okružuje zamak kao prijateljske ruke spremne na zagrljaj. Kada je, u nekim prilikama, uspevala da ubedi dadilju da je izvede u šetnju - u bitku, jer svež vazduh nije smatran zdravim za mladu princezu - ona je volela tamnu, dubinu hlada, čak i za sunčanih dana. U šumi se osećala kao kod kuće, i bezbednije nego u prozračnim, pozlaćenim odajama pa late.

Hodajući tako jednoga dana zašla je dublje u šumu, gde je sreća drvoseče sa sekirama koji seku stabla. Videla je kako njihova sečiva nanose rane šumi, dok piljevina bela kao snegleti i sleće na tamno, mahovinasto tle. Stala je na svom putu, a i drvoseče su zastale u njenom prisustvu, povlačeći kape sa znojavih temena, pljujući hrskavicu jelena koju su žvakali dole na piljevinu. Violante se okrenu i suze joj navreše. Dadilja, vukući se nazad u palatu iza princeze, pokušavala je da joj objasni: morali su da obore drveće kako bi napravili stolice za palatu njenog oca, pa kuće za siromašne, čak i knjige koje ona toliko voli da čita. U tom trenutku Violante nije brinula o tome. Želela je da ostave šumu na miru.

Šest godina kasnije, koje su začas prošle, sedela je u velikom salonu u svom novom domu, Palaču vekiju, u Firenci držeći mladoženju za ruku. Udala se toga dana u firentinskoj velikoj katedrali, izdržala tri sata neprekidne gozbe, a sada je slušala muzički recital. Jedva da je mogla da se usredsredi na muziku, jer joj se stomak okretao od neizdrživog i uzbuđljivog očekivanja prve bračne noći, kada će je Ferdinando, najzgodniji čovek kog je ikada videla, odvesti u krevet. Produbivši svoje slutnje, osetila je onaj miris koji ju je jednom učinio tako nesrećnom - središte drveta, sveže isečeno i izdeljano. Pogledala je na drugu stranu velike odaje na jedinu novu stvar u ovoj sobi dragocenih antikviteta, pijanoforte.

Ferdinando je sebi pripisivao izum ovog instrumenta. Radilo se zapravo o tome da je on proveo poslednjih nekoliko meseci zatvoren sa pravim izumiteljem pijanofortea. Bartolomeo Kristofori je bio privlačan mladić iz Padove koji je napravio taj neobični hibrid čembala i klavikorda. Stajao je zdepast, sveže izdeljan i lakiran, na četiri vretenaste noge. Violante je provirila pod poklopac, udahnula slab miris svežeg drveta i posmatrala složeni raspored žica i čekića. Stidljivo je pritisla jednu crnu dirku, zatim belu, i slušala neskladne tonove kako odjekuju, neobični novi ton, jači, čistiji i nekako stvarniji od čembala. Divila se tome kako nešto tako lepog izgleda može da bude toliko složeno iznutra.

Dotaknuta iznenadnim povezivanjem ideja, stisla je Ferdinandovu ruku, ali on to nije primetio. Posmatrao je pažljivo, sedeći pravo kao prut, kako jedan mladić ustaje sa stolice i prilazi instrumentu. Dok mu je Bartolomeo Kristofori lično svirao pratnju, počeo je da peva jednu motetu⁹ čistim zvonkim glasom kastrata. Bio je to prelepi mladić sa plavim anđeoskim uvojcima i glasom. Violante je osetila kako joj suze naviru na oči, što zbog sećanja na šumu iz detinjstva što zbog lepote zvuka. Okrenula se ka mužu, za koga je čula da je poznavalac muzike. Ferdinando je izgledao srećno, prvi put toga dana.

Samo jedna osoba na recitalu znala je da je Ferdinanda očarao prvak - čuveni kontratenor Čekino - a ne pesma. Ta osoba, Đan Gastone Medici, njegov mlađi brat, veoma je dobro poznavala Ferdinanda. Bilo mu je žao bavarske ptičice, jer je sudeći po određenim saznanjima, Ferdinando spavao sakastratom prethodnu noć, u prizorima prilično zapanjujućih bahanalija, čak i za jednog razvratnika kao što je on. Đan Gastone je bio uspešan igrač kao i predani homoseksualac, i znao je da je Violante izvukla obeleženu kartu. Osetio je, dok je slušao, da ovo neće biti poslednji put da Čekino navede ptičicu na plač; i opkladio se sam sa sobom, čisto iz zabave, da Ferdinando neće ni prstom taknuti svoju ženu te noći, niti bilo koje druge.

Violante je otvorila oči. Grečen se nagla nad njom, tresući joj rame, njena duga seda pletenica golicala joj je obraz. „Madam, jedan mladić želi da vas vidi.“

Violante je trepnula, dok joj je san pobegao sa senkama izvan toplog kruga oko Grečene lampe. Starica je naglasila: „Onaj mladić.“

Tako je Violante završila dan na istom mestu na kojem ga je i otpočela - u dvorani 'Devetorice'. Rikardo Bruni je stajao sam u velikoj odaji, uvrćući trikom u rukama. Pogled mu je nemirno šetao po slikama. Delovao je kao da ga neko lovi. Grečen je rekla svojoj gospodarici dok su silazile niza stepenište da je odbila stražare sa vrata, pošto su došli da ga traže, ali je delovalo kao da se mladić pribojavao nečeg više od žandara iz straže.

Okrenuo se oko sebe na zvuk njenog koraka, zakoračio prema njoj i ona za trenutak pomisli da će joj se možda baciti u zagrljaj. Onda mu reče: „Pomoći ću vam“. Sve je to bilo u žurbi. On stade, a ona ga pogleda u oči. To da tako jedan visok čovek, tako omiljen i samouveren, može da izgleda toliko progonjeno, probudilo je ostatke njenih materinskih nagona. Odmah joj je bilo jasno da ga je potrebno nahraniti i ugrejati. Čebe, vatra i malo čorbe.

„Grečen“, rekla je, „kuhinja“.

Malo kasnije, Rikardo Bruni je sedeo ispred zlatnih usta kuhinjske vatre koju su sluge održavale duboko u noć u slučaju da vojvotkinji nešto zatreba. Oko ramena mu je bilo prebačeno čebe, a u rukama je držao zdelu čorbe. Grečen, nenametljivi pratilac, obletala je u senci izvan svetlosti lampe. Violante je sedela naspram Rikarda, sa druge strane plamena, posmatrajući ga pomno. Miris svežeg drveta koje je gorelo u vatri, kao i siktanje letnjih sokova, podsetiše je na detinjstvo i njoj se javi užasan predosećaj. Mladi konjanik se pak povratio i ona oseti da sada može da mu postavi pitanje.

„Da li vas je nešto navelo da se predomislite?“

„Faustino Kaprimulgo... On... ubio je nekoga.“ Rikardo je izdisao dok je to izgovarao. „Ne. Gore od toga. Nasmrt je prebio čoveka.“ Podigao je pogled. „Jednog Pantera, onog koji je oborio Vičenca sa konja.“

Violante se protresla, prisećajući se trke i kako je jahač Panter usijane glave zamahnuo bičem, ne znajući da je udario naslednika Orlova. Očekivala je odmazdu Faustina, ali ovo? Ovo ju je zaprepastilo.

⁹ Višeglasna crkvena pesma, najčešće s tekstem iz Biblije. (Prim. lekt.)

„On se zove Eđidio Albani, sin Rafaela Albanija, kapetana *kontrade* Panter.“ Potrudila se da to sazna i poslala vrećicu u njegovu kuću.

„Pomogao sam da ga odvučemo. Nisam imao izbora. On je ispred.“

Violante se napola pridigla. „Ovde?“

„Na trgu. Leži tamo, da ga svi vide, u položaju Orlovog krsta. On je poruka.“

Pogledala je dole, razmišljajući. Tokom svoje desetogodišnje vladavine mnogo puta je čula glasine o telima koja su pronađena u tom stravičnom položaju. Izgovorila je prvo što joj je palo na pamet. „Trebalo bi da se sahrani kao hrišćanin.“ Druga misao ju je iznenadila. „Da li je straža to videla?“

Rikardo je odmahnuo glavom. „Ne. Mene su pratili. Nije bilo nikoga drugog na *pjaci*. Nelo... Sve pričam pogrešno.“ Prešao je rukom preko čela kao da briše sećanja. „Faustinov mlađi sin, Nelo, naredio mi je da mu pomognem da odnesemo telo. Ostavio me je tla bi me pronašli s njim. To je bio plan.“

„Faustinov?“ Violantine oči su bile blage, a njeno pitanje oštro. Videla je kako Rikardo pažljivo razmišlja šta da odgovori, ozbiljnog lica, zlatnog na svetlosti vatre, trepavice su mu bacale tanke senke po obrazima.

„Nisam siguran. Pozvao me je na daću za svog sina... i Nelovu svadbenu gozbu. Mislim da mu se dopadam.“ Te reči su zvučale naivno i dotakle su joj srce.

To pitanje mu je podstaklo pamćenje. „Faustino jeste rekao nešto čudno, ipak. Na kraju gozbe mi je pokazao da ste mu poslali barjak Palija.“

Violantu podiđoše žmarci. Njen gambit, da li je uspeo? Da li je Faustino video čast u njenom gestu?

„Bio je zahvalan, ali je rekao... rekao je da je šteta da - oprostite mi - da nećete biti tu da posmatrate sledeći Palio.“

Sada je Violante počela da se ježi od užasa. Palio del Asunta trebalo je da bude za nešto više od mesec dana. Pričala je šapatom. „Šta je mislio? Da ću biti mrtva, ili da ću otići iz Sijene?“

Rikardo Bruni nije hteo da je pogleda u oči. „Ne znam. Znam samo da vam je preostalo još mesec dana vlasti. Do šesnaestog avgusta. Rekao je još nešto, baš kad sam napuštao gozbu... nešto u vezi sa brojem devet.“

„Šta je *tačno* rekao?“ Violantin glas je bio oštiji nego što je nameravala.

Rikardo je nabrao čelo, pokušavajući da se priseti. „*Noveschi novemi*. Ne. *Novus novem*.“

Violante je sela vrlo uspravno. Ništa nije nedostajalo njenom obrazovanju. „*Novus novem*? Jeste li sigurni?“

Bio je siguran. „Da.“

Pogledala je u njega, a zatim u plamenove, prokleta šuma koja gori. Vrela vatra, vatra pakla.

Nova „Devetorica“.

„Ponovo stvara Savet devetorice. Hoće da povрати grad.“ Naglo je ustala. „Pođite za mnom.“

Odvela ga je, pod svetlošću Grečenine sveće, do sobe s mapama. Svaki delić zida bio je prekriven crtežima teritorija i kartama, od starih do modernih. Stali su pred veliki plan grada, koji je dobijao zlatni odsjaj pod svetlošću sveće, a sivi u dolazećoj zori. Umetnik, nepoznat i odavno mrtav, prikazao je kuće u gradu, i velike i male, gradske zgrade, *kontrade* sa crkvama i palatama, finim linijama u svojoj gravuri. Sve je bilo kompletno i precizno, i Violanti je delovalo kao plan napada, bojno polje. A kao kruna, iznad imena grada, dva dečaka blizanca sisala su vučicu - simbol samog grada: vučica koja doji decu Romula i Rema. Prema legendi, Sijenu je osnovao Senijus, sin Remov. Dakle, oba blizanca su osnovala velike gradove: Romul je stvorio Rim, dok je Rem stvorio dete koje je osnovalo Sijenu. Violante se najednom oseti budnom i živom. Koračala je i pokazivala prstom dok je govorila.

„Ovde su zidine citadele. Ovde su tri trećine *tertijeri* grada. Terco di kamolija, Terco di San Martino, a ovde, u Terco dela čita, baš u srcu grada, sedi Faustino, u *kontradi* Orao. Potrebna su mu osmorica zaverenika da obnovi 'Devetoricu'. Koji su njegovi saveznici? Panteri nisu, to znamo.“

„Čiveta“, izgovori mladić, naglo. „Kći Salvatorea Tolomeja se udala za Nela pre nego što se Vičenco ohladio.“

Violante je primetila blagi treptaj u njegovim očima. Prisetila se mlade boginje koju je videla na Paliju: zaručene, ucveljene a sad vcnčane. Violante se suviše navikla na političke saveze da bi joj to bilo neobično.

„Vrlo dobro. A sada možemo, pouzdano, staviti Pantere u opozivi ju. Ali ko su preostala sedmorica? Moramo da razumemo Faustinov savez, njegova sredstva, njegov plan. U kakvoj je Palio vezi sa ovim? Zašto se tada završava njegova igra?“ Ponovo se setila šaha.

„Vojvotkinjo“, Rikardo je nesigurno prekinuo njen tok reči, „zar nećemo, to jest...“ Pokazao je na njih troje, spajajući ih u nejak trijumvirat. „Zar nam neće biti potrebna... pomoć?“

Violante se iznenada okrenu. „Potrebni su nam saveznici. U pravu si. Evo nas: jedna starica, jedna sredovečna žena i jedan mladić...“ Hodala je okolo. „Ali upravo danas sam pisala svom deveru, Đan Gastoneu Medičiju, da mi pomogne u vezi sa ovim pitanjem. On je dobar čovek, i ljubomoran na svoje nasledstvo; on ne bi dozvolio da se tako važan deo vojvodstva otcepi od njega. Niti bi želeo da nasledi truli grad.“

„Nasledite jabuku i crvi dolaze s njom“, reče Grečen sumorno. Violante baci pogled kroz prozor. Grad je spavao, ali uskoro će svanuti. „Idi kući, Rikardo Bruni“, reče.

Pogledao ju je pravo u oči, i ona je odgovorila na pitanje u njegovim očima.

„Ne. Ne odustajem. Ali ste u pravu. Potrebni su nam savezi. Razmišljaću o tome, pa ćemo razgovarati ponovo.“

Poklonio se i krenuo da izađe na velika vrata. „Sačekajte“, viknu ona, „bolje da vas ne vide. Grečen, izvedi sinjor Brunija kroz kuhinju.“

Posmatrala ga je kako okleva, i mislila da će joj zahvaliti, ali njegove misli bile su drugde. „A Eđidio? Panter?“

Svideo joj se zbog tog pitanja i zaustila je da kaže kako će poslati svoje stražare da pronađu njegovo telo, da će ga odmah vratiti njegovoj porodici, sa pokrovom za sahranu. Ali iz nje izađoše druge reči.

„Sinjor Bruni. Rikardo.“ Dodirnula je vrhovima prstiju njegovu ruku. „Obećavam vam da će do sumraka biti u zemlji. Ali još nekoliko sati mora da leži tamo gde je sada.“

Kada je Rikardo otišao, Violante je ponovo odlutala do sobe sa mapama i opet pogledala *kontrade* grada, podeljenog na trećine, trećine grada opasane zidinama, i vučicu i njene blizance kako predočavaju svemu tome. Jedan blizanac je sisao, a drugi gledao u nju pravo iz gravure.

Zatražila je svoj ogrtač za jahanje i otisnula se, sama, u hodočašće. Na sivoj svetlosti zore, prolazila je poput brze senke kroz sretni grad, žureći preko *pjace* na istok. U skoro potpunom mraku, ugledala je telo u položaju krsta kako leži do fontane, ali je sklonila pogled i projurila pored njega. Išla je malim ulicama do *kontrade* Žirafa, okruga svog glavnog savetnika Frančeska Marije Kontija. Prošla je pored njegove palate, naslednog sedišta porodice Konti, i pitala se dali je on posmatra sa svojih praznih, crnih prozora. Ubrzala je korak pre nego što je njen praktični deo još jednom preuzeo Marina Fiorato

„Šta je *tačno* rekao?“ Violantin glas je bio oštiji nego što je nameravala.

Rikardo je nabrao čelo, pokušavajući da se priseti. „*Noveschi novemi*. Ne. *Novus novem*.“

Violante je sela vrlo uspravno. Ništa nije nedostajalo njenom obrazovanju. „*Novus novem*? Jeste li sigurni?“

Bio je siguran. „Da.“

Pogledala je u njega, a zatim u plamenove, prokleta šuma koja gori. Vrela vatra, vatra pakla.

Nova „Devetorica“.

„Ponovo stvara Savet devetorice. Hoće da povрати grad.“ Naglo je ustala. „Pođite za mnom.“

Odvela ga je, pod svetlošću Grečenine sveće, do sobe s mapama. Svaki delić zida bio je prekriven crtežima teritorija i kartama, od starih do modernih. Stali su pred veliki plan grada, koji je dobijao zlatni odsjaj pod svetlošću sveće, a sivi u dolazećoj zori. Umetnik, nepoznat i odavno mrtav, prikazao je kuće u gradu, i velike i male, gradske zgrade, *kontrade* sa crkvama i palatama, finim linijama u svojoj gravuri. Sve je bilo kompletno i precizno, i Violanti je delovalo kao plan napada, bojno polje. A kao kruna, iznad imena grada, dva dečaka blizanca sisala su vučicu - simbol samog grada: vučica koja doji decu Romula i Rema. Prema legendi, Sijenu je osnovao Senijus, sin Remov. Dakle, oba blizanca su osnovala velike gradove: Romul je stvorio Rim, dok je Rem stvorio dete koje je osnovalo Sijenu. Violante se najednom oseti budnom i živom. Koračala je i pokazivala prstom dok je govorila.

„Ovde su zidine citadele. Ovde su tri trećine *tertijeri* grada. Terco di kamolija, Terco di San Martino, a ovde, u Terco dela čita, baš u srcu grada, sedi Faustino, u *kontradi* Orao. Potrebna su mu osmorica zaverenika da obnovi 'Devetoricu'. Koji su njegovi saveznici? Panteri nisu, to znamo.“

„Čiveta“, izgovori mladić, naglo. „Kći Salvatorea Tolomeja se udala za Nela pre nego što se Vičenco ohladio.“

Violante je primetila blagi treptaj u njegovim očima. Prisetila se mlade boginje koju je videla na Paliju: zaručene, ucveljene a sad vcnčane. Violante se suviše navikla na političke saveze da bi joj to bilo neobično.

„Vrlo dobro. A sada možemo, pouzdano, staviti Pantere u opozivi ju. Ali ko su preostala sedmorica? Moramo da razumemo Faustinove saveze, njegova sredstva, njegov plan. U kakvoj je Palio vezi sa ovim? Zašto se tada završava njegova igra?“ Ponovo se setila šaha.

„Vojvotkinjo“, Rikardo je nesigurno prekinuo njen tok reči, „zar nećemo, to jest...“ Pokazao je na njih troje, spajajući ih u nejak trijumvirat. „Zar nam neće biti potrebna... pomoć?“

Violante se iznenada okrenu. „Potrebni su nam saveznici. U pravu si. Evo nas: jedna starica, jedna sredovečna žena i jedan mladić...“ Hodala je okolo. „Ali upravo danas sam pisala svom deveru, Đan Gastoneu Medičiju, da mi pomogne u vezi sa ovim pitanjem. On je dobar čovek, i ljubomoran na svoje nasledstvo; on ne bi dozvolio da se tako važan deo vojvodstva otcepi od njega. Niti bi želeo da nasledi truli grad.“

„Nasledite jabuku i crvi dolaze s njom“, reče Grečen sumorno. Violante baci pogled kroz prozor. Grad je spavao, ali uskoro će svanuti. „Idi kući, Rikardo Brunij“, reče.

Pogledao ju je pravo u oči, i ona je odgovorila na pitanje u njegovim očima.

„Ne. Ne odustajem. Ali ste u pravu. Potrebni su nam savezi. Razmišljam o tome, pa ćemo razgovarati ponovo.“

Poklonio se i krenuo da izađe na velika vrata. „Sačekajte“, viknu ona, „bolje da vas ne vide. Grečen, izvedi sinjor Brunija kroz kuhinju.“

Posmatrala ga je kako okleva, i mislila da će joj zahvaliti, ali njegove misli bile su drugde. „A Eđidio? Panter?“

Svideo joj se zbog tog pitanja i zaustila je da kaže kako će poslati svoje stražare da pronađu njegovo telo, da će ga odmah vratiti njegovoj porodici, sa pokrovom za sahranu. ali iz nje izađoše druge reči.

„Sinjor Brunij. Rikardo.“ dodirnula je vrhovima prstiju njegovu ruku. „Obećavam vam da će do sumraka biti u zemlji. ali još nekoliko sati mora da leži tamo gde je sada“

Kada je Rikardo otišao, Violante je ponovo odlutala do sobe sa mapama i opet pogledala *kontrade* grada, podeljenog na trećine, trećine grada opasane zidinama, i vučicu i njene blizance kako predsedavaju svemu tome. Jedan blizanac je sisao, a drugi gledao u nju pravo iz gravure.

Zatražila je svoj ogrtač za jahanje i otisnula se, sama, u hodočašće. Na sivoj svetlosti zore, prolazila je poput brze senke kroz srebrni grad, žureći preko pjace na istok. U skoro potpunom mraku, ugledala je telo u položaju krsta kako leži do fontane, ali je sklonila pogled i projurila pored njega. Išla je malim ulicama do *kontrade* Žirafa, okruga svog glavnog savetnika Frančeska Marije Kontija. prošla je pored njegove palate, naslednog sedišta porodice Konti, i pitala se da li je on posmatra sa svojih, praznih, crnih prozora. ubrzala je korak pre nego što je njen praktični deo još jednom preuzeo kontrolu. ipak, Konti je znao da je došla. Znao je i zašto. on je znao većinu stvari. Došla je do Žirafine Crkve San Frančesko, obična fasada od blokova svetlela je u mraku, položila je ruku na vrata i ušla.

Unutra su gorele sveće, a jedan sveštenečki pomoćnik čistio je pripremajući se za jutarnju misu. Osmehnula se momku koji je zurio u nju širom otvorenih očiju. Violante je koračala napred, dužina broda joj je bila poznata, do ikone koja je visila nad oltarom. Zastala je da se spusti na koleno i prekrstila se. Onda se, bez imalo nepoštovanja, već samo iz prijateljske bliskosti, osmehnula svojoj prijateljici, Madoni del Late.

Violante je prvi put videla tu sliku kada je, kao nova vladarka grada, nametnula sebi obavezu da poseti svaku *kontradu* i crkvu u njoj. Na misi, sedeći u isturenim klupama porodice Konti, pogled joj je pao na najdivniju predstavu Device koju je ikada videla. Violantu je uvek privlačila Marija, žena koja je znala kako je to voleti, izgubiti ga i žaliti za njim. Ovde pred njom, Marija je hranila bebu Isusa, držeći svoju dojku u njegovim ustima, dok je gladno dete sisalo.

Ranije, pre te mise, Violante je mislila kako se snašla u novoj ulozi, posvetivši se svom novom položaju, učeći o svakoj porodici, svakoj *kontradi*, svakom zanatu i tradiciji svog novoga grada. Onda je, gledajući kako Gospa hrani svoga sina, dok oboje gledaju samo jedno u drugo, obuzeti tom iskonskom vezom, osetila fizički bol u grudima. Preostali deo službe, nije mogla ni da govori ni da peva.

Posle toga, na večeri kod Frančeska Marije Kontija u njegovoj kući, pitala je za tu sliku, nehajno koliko je mogla. Konti je, ponosan na svoju *kontradu*, rekao novoj gospodarici da je sliku naslikao sijenski majstor Saseta, i branivši se dodao da panel ne može da se preseli u palatu. Nikada ne bi ni poželela tako nešto, znajući kakav joj je bol slika donela; ali tokom narednih nedelja ponovo je dolazila u tihu crkvu da se druži sa majkom i detetom. Postepeno, slika joj je donosila mir a ne bol, i počela je da deli svoje probleme sa Gospom.

Danas je, u sivu zoru koja će gradu otkriti Panterovo telo, rekla Mariji da je Eđidio Albani zaklan i ostavljen kao njen sin Hrist. Pod bademastim očima sa ikone, iznenada je osetila užasne slutnje. Kako je mogla da dozvoli da ga Eđidiova majka pronađe takvog, da dozvoli gradu da priča o njegovom mučenju, samo da bi pridobila saveznike protiv Faustina? Eđidio je bio momak od dvadeset godina. *Dvadeset*, pročitala je Violante u Gospinim očima. *Isto koliko bi tvoji blizanci imali, da su preživeli.*

Violante je istrčala iz crkve, žureći u sivu, neobećavajuću svetlost zore do Pjace del kampo. Narediće straži da pokupe Eđidiovo telo, da ga operu i stave u kovčeg i da ga odnesu kući njegovoj majci. Ali kad je stigla do velikog *kampa* u oblika školjke, naglo je zastala. Mala grupa ljudi okupila se do fontane, iznad Panterovog tela. Zakasnila je.

7. Vučica

Ožalošćeno sunce je zalazilo na kraju dana tokom kojeg se bila bitka u Milacu, a mladi Rikardo Bruni izabran da bude deo izviđačke Krupe u brdima. Zloglasni španski general Alvarez i Leon je palio ,cla u kojima su se krili Austrijanci. Španske grupe prethodnice su okruživale seljane, kako bi trupe Alvareza i Leona projahale kroz .cio sa svojom potpirivačima.

U jednom selu je Rikardova trupa naišla na malu crkvu sa kamenim krstom, u kojoj su svi, osim jedne osobe, bili zarobljeni. Neka mlada žena je vukla ogromno deblo koje je bilo bačeno preko vrata. „Ne mogu sama da ga pomerim“, jedva je izgovorila, „a sin mi je unutra sa svojom babom. Vreme je da ga nahranim.“ Rikardo je čuo povike koji su dopirali iz crkve, praćene visokim, prodornim plaćom bebe. Muškarci počеше silaziti s konja, a Rikardo priđe prvi. Žena se okrenu ka njemu. „Pomozi mi“, molila je.

Bila je lepa, imala je rozikastu kožu karakterističnu za jug i molećive oči tamne kao cvet dan i noć. Kad ga je iz očajja uhvatila za ruku, osetio je miris slatke topline njenog tela. Spustio je pogled do mesta na kojem su joj grudi bile utegnute pertlama prsluka. Ono što je primetio primoralo ga je da zakorači unazad. Video je kako se tamna mrlja iz bradavica širi po tkanini. Lupanje njegovog srca se poklopilo s lupanjem udaljenih kopita i kapetan prisloni uho na zemlju. „Više od sto konja“, reče, „dolazi ovamo. Moramo da bežimo.“ Nije bilo potrebno da objašnjava; njih je bilo samo petorica. Rikardo je, dok su mu kolena klecala od straha, dozvolio da ga odvuku odatle.

Žena je vrištala za njima dok joj skoro nisu izmakli iz vidokruga, a zatim se vratila deblu, očajnički ga grebući. Rikardo je jahao zatvorenih očiju, dok je iza njih Alvarez i Leon sa svojih stotinu konjanika osvetljenih bakljama upao u selo. Želeo je da zapaši i uši.

Te noći na hladnom brdu nije osećao vrelinu vatre, niti je čuo pesme koje su momci pevali da se oraspolože. Okrenuo je leđa plamenu i posmatrao malu crkvu kako veselo gori u dolini, crnu siluetu krsta naspram vatre.

Dok su ujutro jahali nizbrdo, pratila ih je jeziva tišina. Ptice nisu pevale. Crkva se pretvorila u ugljenisanu ruševinu, sa stotinu crnih leševa unutra i jednim izvan, kojem je ruka bila ispružena ka vratima. „Da“, rekao je kapetan nevoljno, odajući poštovanje i šutnuvši izgrebanom čizmom lobanju tog leša. „Vučica ostaje sa svojim malim čak i kada on gori.“

Rikardo je neprekidno povraćao u pepeo, i kada da je ispraznio stomak na savnjenu zemlju, zakleo se da se više nikada neće plašiti.

Rikardo se probudio u slami, u staji Kule, pošto ga je otac drmusao za rame. Leševi su nestali, nepostojani kao dim. Rikardo se pridiže u sedeći položaj. Pogleda u očevu nezgrapnu figuru i napola mu laknu, a napola oseti duboku tugu. Bilo je jutro, a napolju je jedan besni konj rzao i ništao na kaldrmi. Domeniko Bruni, zdepast i bradat, nakrivivši glavu uzvratu osmeh sinu, čiji je bolan dan koji je proveo u krevetu već zaboravio. Vratio se poslu i, činilo se, bio srećan zbog toga.

„Pomozi mi, zgubidane“, reče, od milja. Glas, koji nije koristio ceo dan, bio mu je promukao. „Došao mi je jedan poprilično nezgodan na potkivanje.“

Domeniko ispruži ruku da povuče sina nagore. Oko ruke je imao kožne narukvice karakteristične za konjušare, i Rikardo oseti kako ona, kao i celo Domenikovo telo, miriše na konje. Posle svog čudnog sna i svega što se prethodnog dana dogodilo, Rikardo nije mogao da zamisli ništa što bi mu pružilo veću utehu od očeve ruke. Uhvatio ju je i podigao se na noge, a onda zagrlu oca i njih dvojica krenuše ka ulici. Mlađi muškarac, viši za glavu, nije uopšte ličio na svog oca, ali Domeniko je bio jedina Rikardova porodica, a porodica je sve.

Rikardo ga je pratio do kaldrme, gde se jedan crni konj igrao i okretao se, njegovo crno, vlažno telo se sjajilo na jutarnjem svetlu. Pesma zvona, kreštanje čvoraka, miris neustrašivog konja, sve ga je vezivalo za to mesto. Naravno da neće pomoći vojvotkinji. Ovo je njegova kontrada, Tore, Kula. Ovo su njegovi ljudi. Kod kuće je.

Životinja koja je čekala, đipala je i trzala se, u strahu prevrćući očima tako da su joj se videle beonjače. Sveprisutni Zebra, na jednoj od svojih brojnih, različitih misija po gradu, odvažno je pokušavao da drži uzde. Njegov mali trikorn ležao je na zemlji gde je dečak bio oboren; nos mu je bio krvav još otkad ga je konj udario, podigavši naglo glavu. Rikardo brzo dobaci dečaku krpu.

„Pomeri se“, reče.

Zebri nije trebalo dvaput reći. Sasvim veselo, dečak ode i sede na blok koji je služio za penjanje na konje da posmatra dramu, uvrćući na krpi dva mala čvora, koja ugura u nos.

Rikardo je odmeravao konja koji se opirao. Pretpostavljao je da životinja nije bila po svojoj prirodi zlovoljna - konji su retko takvi. Obično je moralo postojati nešto čega su se plašili, a kod ovoga je bilo jasno šta je to. Konj je mogao da vidi potkivačku klupu i alate: nož za rezanje, rende i klin za kopita. Rikardo mu se približio, pričajući mu sve vreme, o bilo čemu, o svemu, o ničemu. Uzeo je ogromnu, tešku, mekanu glavu u svoje ruke, osetio tople, meke konjske dlake pod svojim dlanovima i masivnu lobanju pod kožom. Rikardo sklopio šake oko očiju konja, ograđivši ih, zagrađivši svet, dozvoljavajući mu samo da gleda napred. Samo u njega.

„Bonđorno“, reče mu.

Konj se najednom smiri, njušnuvši mu i gricnuvši okovratnik. Osetivši na svom obrazu njegov dah, sladak miris pomešan sa senom, Rikardo požele da spusti glavu na crni svileni obraz i da zažmuri.

Bilo mu je potrebno da se vrati na zemlju, da zagradi sopstveni pogled. Bilo mu je potrebno da blokira neprijatne prizore iz svog uma: događaje od prethodne večeri, noć u palati, mape, otkrivanje 'Devetorice' i, iznad svega, sliku Pantera kako se raspada raširenih ruku, na trgu. Pomislio je na vojvotkinju i njene mile oči, na to kako ga je spasla, na njenu zabrinutost hoće li Pantera sahraniti kako dolikuje. Ali je razumeo i zašto je morala da ostavi telo tamo gde se nalazilo. Razumeo je, no ipak mu je bilo muka.

Pomislio je kako je pomaganje ocu ono pravo, ono što mu treba. Poželeo da se svet smanji na jedan krug, na krug zemlje oivičen potkovicom. Da uradi nešto baš sijenski, da bude sa čovekom kao što je on, koji je rođen i odrastao ovde u Sijeni. Da zaboravi na vojvotkinju i na ono šta joj je obećao.

Tokom jutra je, s vremena na vreme, mislio na prelepu Piju, na njenu dugu raskošnu kosu crnu kao obraz ovog konja, zamišljao je na jastuku. Kada je rekao vojvotkinji da im je potrebna pomoć, mislio je na Piju, na to kako je izgledala na gozbi i kako joj se u očima ocrtavao strah kakav ima ovaj jednogodac. Mislio je da naglas izgovori njeno ime vojvotkinji, da je uveri da će im Pija

pomoći. Volela bi, znao je, da hoda u miru, da odgaja svoju decu - čak i ako budu Nelova - bez pretnji krvavog Orla.

Ali primetivši Nelov ledeni pogled kada je uputila osmeh njemu, Rikardo nije želeo da produbljuje Pijine nevolje i obuzdao je jezik. Nelo je bio čovek koji u jednom trenu može da govori o Paliju, a onda da vuče raspadnuto telo po noći, da se zagreje u zoru i otkrije se gradu smrdeći pod punim bleštavim suncem. Prošaputao je sve to konju, u toplo treperavo uho koje mu se trzalo pod nosom kao crno pero. Da, slušam.

Rikardo je uživao u svojim jutrima - jednolični ritam čekića, miris sastruganih potplata kopita. Očeve poznate izreke padale su mu s usana na kaldrmu kao ekseri potkovica.

„Bez potkovice nema konja.“

„Konj juri na jednom prstu... To je kao da mi hodamo na vrhovima prstiju ili održavamo ravnotežu samo na jednom prstu.“

„Noga, kopito je sve.“

Rikardo se osmehnuo ocu, zadovoljan što se starcu vraća duh kako se približava sledeći Palio, koji treba da bude za nešto više od mesec dana. Domeniko je nastavio da priča, ne očekujući odgovor, ne dobijajući ga. Pričao je o ovom konju, o drugima, o probnim trkama u obližnjoj Maremi, o mogućim *fantinima*, o nepredvidivim pobeđnicima.

Zebra se polako približavao sa svog bloka, sve bliže i bliže, da bi posmatrao potkivanje. U gradu opsednutom konjima, Domeniko Bruni je bio šaman ili alhemičar, koji je znao kako da izleči bolesnog konja, ili da napravi posebne potkovice da ujednači korak konja. Činio je čuda, te bi se često nepoznati ljudi okupljali oko kovačnice da bi pitali za savet oko hrane, ili opreme, ili pak slame. Svakoga dana Zebra je bio u blizini, pomagao i smetao u isto vreme, nadajući se da će jednoga dana i on umeti da uradi bar delić onoga što Domeniko ume.

Kao i većina ljudi, Domeniko je rado govorio o onome što voli i, ljubazan kakav je bio, počeo je da razgovara sa Zebrom čiji su odgovori bili prigušeni krpama u nosu. Rikardo koji se družio sa jednogocem, čuo je očev promukli glas kako uči dečaka isto ono što je njemu govorio dok je bio dete: o anatomiji kopita, topografiji, malim brdima i dolinama, imenima i nazivima koji su bili geografska dužina i širina očevog sveta. Prizor starca i dečaka povijenih nad kopitom odveo je Rikarda do njegovog obrazovanja, jedine škole koju je ikada imao. Zebra, ushićen, bio je skoro kao on, povijen gledajući izbliza, opčinjen. Domeniko, oduševljen što ima učenika, objašnjavao mu je.

„Kopito je kao zamak, ili kao citadela. Na spoljnoj strani su veoma jaki zidovi, a kopito je isto takvo. Ovaj tamni sloj spolja je zid, on je čvrst i krt. Zidovi su štitovi za mekše kopito koje se nalazi unutra; oni su veoma jaki i skupljaju udarac topota i šire ga podjednako.“

Pomerio je klin ka unutra do koncentričnih linija kopita.

„Onde je voda, tik unutar zidina, kao šanac. Veoma je otporna - nosi snagu udaraca po zemlji i pridržava spoljni zid.“

„Bela linija je unutrašnji sloj zida. Ovaj žučkasti krug, vidiš? To je kao travnati breg na kojem se nalazi zamak. On je sunderastiji, pa se troši brže od tvrdih zidova i zapravo odmah nestane; vidiš, to je brazda, i, pogledaj - ima peska i šljunka unutra.“

„Kada se stavi potkovica, ona je učvršćena za zid. Ukucaju se ekseri, ukoso do zidova. Gledaj mene. Udaraš ih ovde kroz spoljnu ivicu bele linije i oni izađu na površinu zida.“

Domeniko uhvati jednu prednju nogu konja čvrsto među svojim kolenima i počeo da zakiva. Rikardove reči su tekle ravnomerno, pevušio je konju, nežno mu povlačeći uši. Konj je stajao nepomičan.

„Da li ga boli?“, pitao je Zebra, dok je čekić udarao gvozdenu potkovicu proizvođači varnice.

„Da li te boli kada grickaš nokte?“, uzvratilo Domeniko. „Ne. Ne ukoliko ih ne izgrickaš do živca. Isto je i kod konja. Jer kopito je upravo to - kao nokat. Ukoliko precizno uguraš eksere u zidove, konj neće osetiti ništa.“

„E, unutar zidova imamo trećinu kopita. Žabica je tamno ostrvo u sredini, kao podgrada ili toranj zamka. To je ovo u obliku srca - vidiš? Mekano je i uranja pod dodir - ublažava udarac kad kopito udara o zemlju. Ako je kopito nokat, to je vrh prsta.“

Domeniko je uz zveket spustio kopito, uzeo Zebra za ruku i gurnuo jedno od detetovih mesnatih jagodica svojim otvrdnulim prstom. Rikardo se setio kako je otac uzeo njega za ruku kad je imao isto toliko godina i kad su zajedno pritisli prste. Domeniko se opet sagnuo i uhvatio drugo kopito.

„I pogledaj - ovo je taban. Mekan je kod potkovanih konja jer nikad ne dotiče zemlju. I krhak je kao čabata, i možeš ga izgrebati klinom za kopita - vidiš?“

Prilagodio je radnju recima i Zebra je posmatrao, očaran, kako se mekano tkivo troši na zemlji kao pesak u peščanom satu.

Domeniko se okrenuo kako bi sklonio svoju senku sa pete na kopitu.

„A ovde je poslednja trećina - kapija zamka, ovde pozadi. Zove se rešetka - kao rešetkasta vrata zamka. To su unutrašnji nabori na zidu na peti kopita. I površ svega“, završavao je, „isto kao kod zamka, na vrhu postoji kruna: venac. To je kruna kopita.“

Domenikov kvrgavi prst je kružio po sjajnom kopitu, pokazujući venac i istovremeno završavajući lekciju.

Rikardu je odjednom sinulo da je život njegovog oca vezan za potkovice: veliki amfiteatar Pjace del kampo i, manji, noga sa kopitom životinja koje se tamo trkaju. Njegov svet nije bio veći od toga. Sinulo mu je i to, uz jasnu muziku udaraca čekićem, da je kopito ona mapa koju je video u palati: Sijena sa zidovima koji je opasuju i svojim regionalnim trećinama. Na trenutak je to otkriće delovalo izuzetno važno, ključ koji otključava nesigurnu budućnost grada. Nije tačno znao šta da radi sa tom idejom, tako da je sve ispričao konju koji je mudro klimao glavom. Rikardo se iz svog toplog, zlatnog sijenskog sna trgnuo na očev glas kada je spustio i četvrtu nogu, uz zveket, na pod.

„Eto, to je dovoljno podučavanja, Zebra. Idi do fontane i za mene napuni ovu kofu.“

Rikardo je bio toliko pospan da na tren nije čuo šta je njegov otac rekao. Ubrzo mu je značenje te naredbe ušlo u uho. Domeniko je poslao Zebra po vodu na Pjacu del kampo, do fontane gde je Panterov leš sve više trunuo kako se sunce podizalo.

Pustio je glavu konja i potrčao, ne obraćajući pažnju na očev povik. Zebra je bio brz i kada se veliki trg stvorio pred njim, ugledao je dečaka ispred sebe kako trči do bunara i pod senkom palate i velikog tornja zamahuje kofom. Pre nego što je uspeo da ga zaustavi, Zebra se progurao kroz gomilu ljudi oko fontane. Rikardo je usporio, poražen. Zakasnio je. Pogledao je gore gde je crni oblak čvoraka preletao. Dok je dečakov vrisak cepao vazduh, svi su se zaustavili i okrenuli kao jedan, menjajući pravac leta nazad ka kuli. Rikardo je pritrčao do dečaka, pao na kolena i okrenuo Zebrinu glavu na svoje rame, kako bi bila što dalje od tog užasnog prizora. Stražari su sada bili tu, kao i lekar koji je zakasnio dvanaest sati. Zebra se iznenada ispo vraćao a Rikardo ga je pridržavao iznad odvoda, za zadnji deo oznojenog vrata. Nakvasio je maramicu u fontani i obrisao dečakovo čelo i usta. Zebrine usne bile su meke a koža nežna. Nije zaslužio ovo.

Rikardo je shvatio da je celo ovo jutro bilo san. San o Sijeni ne kakva jeste, već kakva može da bude. Dok je stajao, dečak ga je čvrsto zagrljao rukama oko noge ne puštajući ga. Rikardo je nežno olabavio taj zagrljaj. Ponovo je kleknuo i pogledao dečaka u lice, lice koje više nikada neće videti svet koji u sebi nema zla. Lice nevinosti bilo je izgubljeno.

Dosta.

„Zebra, da li hoćeš da zaustavimo ovo? Da li hoćeš da svi živimo u miru?“

Jedna starica, jedna sredovečna žena ijedan mladić, rekla je vojvotkinja. Uz njih, dodati, jedan dečak. Beskoristan, mogla bi reći, ali Zebra može da ide gde god treba, svi ga trpe i niko ga ne ispituje. Zebra je klimnuo glavom, ne otvarajući usta.

„Onda mi pomози. Saznaj kada Pija od Tolomeja ide na ispovest u Crkvu Akvile.“

8. Guska

Pija je podigla bočicu koju joj je Nelo predao do svetlosti koja se gasila sa prozora ostave i pročitala natpis na beloj apotekarskoj nalepnici: „Divizma“, sricala je natpis napisan uredno mastilom. „Kora breze, mira, indigo, dud, kalijumova stipsa, crni sumpor.“ Iznad crnih slova nalazila se slika bele guske sa narandžastim kljunom i crnom perlom kao okom, i, iznad njega, zeleno-bela zastava *kontrade* Guska.

Pija je spustila pogled na svog muža, koji je sedeo, bez majice; njegovo belo ćosavo telo i pileće grudi svetleli su u sumraku. „Šta je ovo?“

Nelo je izvadio tračicu iz svoje bele kose i pretresao je. „Boja“, rekao je šturo. „Nisam ti tražio da me ispituješ. Rekao sam ti da je naneseš. Počni.“

Nagnuo je glavu preko rupe kamenog lavaboa. Pija je videla kosti njegove kičme kako se probijaju pod bisernom mu kožom. Nije znala zbog čega boji kosu - možda se, konačno, umorio od svoje neobične boje; možda se pojavio neki tračak taštine u njegovoj jalovoj duši pa želi da izgleda normalno za vreme Palija del Asunta u avgustu, kada će sve oči u gradu biti uprte u njega. Koji god da su njegovi razlozi, ona se neće suprotstavljati. Ne, posle prethodne noći.

Bez reči je prosula vodu preko Nelove glave da bi pokvasila kosu, kao što je stajalo u uputstvu na boci. Voda je bila hladna i njoj je baš bilo milo da ga vidi kako se trza. Nije bilo u redu što je njegova kosa duža od njene. Nanela mu je crnu smesu na glavu, utrljavala je, libeći se čak i da ga dodirne, dok sve belu kosu nije prekrila pigmentom crnim kao noć. Gruba smesa joj je pekla dlanove dok je ispirala višak sa njegove glave, crnilo se uvijalo kao dugačka crna zmija. Zamišljala je kako smesa odlazi i širi se niz *botini* akvadukte duboko pod gradom, trujući vodu baš kao što je Nelo trovao ovu kuću.

Pošto je završila, kosa mu je bila tamna kao i njene ošišane lokne i ona mu tkaninom zamota glavu. Nelo pobeže iz ostave bez reči hvale. Pija je pokušala da ispere dlanove, prala ih je sve iznova nad umrljanim lavaboom, čak ih je i četkala malom grubom četkom od svinjske dlake dok ih nije izgulila. Ali nikakvo ribanje nije pomoglo: ostale su crne kao greh.

Kada je zvono odzvonilo tri puta, Pija Tolomei je iskoračila iz svoje nove palate u *kontradu* Orao. Podigla je veo visoko nad glavom. Moglo je izgledati da nosi periku, kao starije dame, ali su rane na njenoj glavi bolele previše, tako da je prekrila svoju sramotu, pretpostavljajući da sada grozno izgleda. U tome je prilično grešila. Njena podšišana kosa lepršala je kao sjajno crno zvono, a lice, pod malim posekotinama i ogrebotinama, i dalje je bilo savršeno, njene izvanredne oči i dalje nepobedive. Sa raskošnom kosom, sada kratkom, još više je ličila na Kleopatru. Iako je u stvari želeo da upropasti Pijinu lepotu, Nelo joj je samo dodao novu snagu.

Pija je, nesvesna toga, ubrzala korak. Malo je kasnila na ispovest. Bez problema je išla sada poznatim ulicama. Nije bila zadovoljna što je jednu *kontradu* zamenila drugom, i što je sada znala puteve napamet. U kontradi Čiveta nalazio se mali tihi trg po imenu Pjaca Tolomei. Tamo se uvek osećala bezbedno; sada se pitala da li će ga ikada više videti.

Čula je kako Nikoleta, njen stalni teret, ide za njom uzdišući na vrućini i baš joj je bilo drago što služavki ova pratnja nije prijatna. U poslednja dva dana Pija je počela da odlazi na ispovest. Služavka nije mogla da uđe sa njom u ispovedaonicu, tako da je mogla da razgovara sa sveštenikom bez prekidanja, ili da samo sedi na miru. Veru joj je poljuljalo sve što joj se nedavno dogodilo. Nije imala veliku želju da razgovara s Bogom i polagala je više nade u mali paganski novčić oko vrata, ali prilika da pobegne od svoga životaćak i na četvrt sata - delovala je suviše dobro da bi je propustila.

Mislila je na svoju prethodnicu Piju, koja je venula u Danteovom *Čistilištu*, i zavidela joj na lagodnom čistilištu koji je stvorio pesnik, gde su dosada, jednoličnost i kajanje jedine nedaće što su je snalazile. Ova Pija, u stalnom strahu je živela u svom čistilištu. Prvo joj je Nelo odsekao kosu, onda ju je naterao da oboji njegovu, od čega su joj ruke i dalje bile umrljane crnilom, a svake noći je morala da se izbori sa veoma prisutnim strahom da će joj doći u krevet i uzeti ono što mu kao mužu pripada. Makar će, što je saznala iz Faustinovih uputstava kuvaru, njen muž i njegov otac biti van kuće večeras na nekom sastanku u katedrali. Bar će večeras biti pošteđena.

Kontrada je ležala uspavana dok je sunce dostizalo zenit. Većina Akviljana je u to vreme spavala. Pija je zaobišla neku decu koja su se igrala na vrućoj kaldrmi. Tri dana ranije, osmehnula bi im se. Tri dana ranije, maštala bi o tome kako će njena deca izgledati. Sada ju je pogled na njihove male ruke i noge, kao i sjajne kovrdže, previše bolelo pa ih je izbegavala kao da su psi. Izbegla je kofu pomija prolivenih kroz vrata, ali je prljava voda pokvasila Nikoletu, što je Piju poprilično oraspoložilo. Služavka se, psujući, ustremila na krivca udarajući ga lepezom po ramenima, pojurivši domaćicu unutra.

Ispred crkve došlo je do manjeg meteža. Mali dečak u crno-belom razgovarao je sa starijim sveštenikom o đavolu. Dečak ga je video, ubeđivao je sagovornika, na Pjaci del kampo. Đavo je ležao u položaju krsta kao Isus, ali je bio odvratno ružan i prekriven krvlju. Dečak je vukao odeždu starog sveštenika. *Dođite da vidite, dođite da vidite, dođite da vidite!* Pija je prepoznala dečaka - bio je to Zebra: glasnik, vodonoša i dečak koji joj je doneo vojvotkinjinu vrećicu sa milostinjom. Iznenadila se. Uvek ga je smatrala razumnim dečakom. A ipak se prekrstila. Nikada ranije nije verovala da đavo postoji, a sada je bila ubeđena da je udata upravo za njega.

Dok je Zebra vukao sveštenika iza ugla, Pija je utekla u crkvu nečujnim koracima. Unutra je bilo tamno i hladno. Pošto je obuzimala studen, ubrzala je korak do broda, ostavivši Nikoletu da uzdiše u zadnjim redovima. Pija se smestila u blagoslovenu tminu s mirisom lešnika. Navukla je zavesu, tamnocrvenu kao krv u arterijama, preko ispovedaonice. Padala je skoro do poda, ali i pored toga nije mogla da sakrije prste njenih srebrnih papučica. No, i to je bilo dovoljno. Konačno je bila sama.

Čula je sveštenika kako ulazi u ispovedaonicu i škripu dok seda. Neko je ugasio sveću na njegovoj strani rešetke, tako da Pija nije mogla da ga vidi, ali je osetila da kao i svi drugi u gradu miriše na konje. Korak mu je bio lakši nego što je to obično kod sveštenika; mora da je nov i mlađi. Šta li će reći kada čuje njenu grešnu tajnu?

Čim je čula da je seo, počela je da izgovara uvežbane i poznate reči koje se izgovaraju u ispovedaonici.

„Blagoslovite me, oče, jer sam zgrešila. Prošao je jedan dan od moje poslednje ispovesti.“ Zastala je. „Istina je, oče, da sam se

molila da neko umre, i on je umro. Ubila sam čoveka.“

„Niste.“

Naglo se trгла i iznenađeno upitala: „Šta?“

„Ako mislite na Vičenca, krivica za to leži na drugom mestu. Panter ga je udario bičem po licu i zato je pao. Znaete da ne možete vi da snosite taj teret. Ali možete preuzeti neki drugi, samo ako to želite.“

Bio je to konjanik.

Budući da je Pija imala sluha, uočila je da sijenski izgovor ovog čoveka nije onako razvučen kao Nikoletin, ali je i on imao malo duže *a*. Izgovarao je reč „znate“ isto kao što je čula i u „znate li da jašete?“, pitanju koje ju je navelo na razmišljanje.

Odjednom se naljutila i s olakšanjem osećala kako je obuzima bes. Bila je toliko uplašena, i to je bio dobar osećaj.

„Evo, onda, ovo da ispovedim“, izustila je. „Naljutila sam svoga muža. Nisam bila poslušna i on me je kaznio.“

„Kako vas je kaznio?“, upitao ju je šapatom.

„Odsekao mi je kosu. Pogledajte šta je uradio.“

Pija je skinula svoj veo, uz šuštanje čipke po kosi. Čula je škripu uz koju se konjanik nagnuo napred. Njena sveća je bila upaljena, ali njegova nije; znala je da on može jasno da vidi njene tamne uvojke, veoma skraćene i guste, oko njene glave, kako joj se uvijaju oko brade, kao i kraće pramenove koji su joj padali grubo preko čela.

„Možete li vi da platite pokajanjem za ove uvojke, taksu na onaj jedan osmeh, na koji nisam uzvratila, na ono jedno pitanje, koje je istovremeno bilo i odgovor? Ostavite me na miru.“

Ponovo se začuo glas, isto ljutit, ali ne njen.

„Hoću. Oprostite. Nije trebalo da dođem.“

„A zašto *ste* došli? Šta imate da me pitate?“ Nije čak znala ni njegovo ime. „Ko *ste* vi?“

„Zovem se Rikardo Bruni.“

Bruni. Tamo u toskanskoj Maremi, na pola puta do obale koju nikada nije videla, nalazio se zamalo gde je prva Pija, Danteova Pija, bila zarobljena. Prema legendi, u blizini se nalazio jedan most po imenu Pijin most. Prelazi preko reke Bruni. Sve ovo je delovalo kao prevelika slučajnost. Da li ju je sudbina navodila da mu veruje? Predznak mu je doneo još jedan tren.

„Šta želite od mene?“

„Došao sam da vas zamolim za pomoć. Naša vojvotkinja, vladarka Sijene, želi da pokrene snage protiv *kontrade* Orao. Ali pošto sam vas video ovakvu, ne mogu ništa da vas pitam.“

„Zašto?“

Sinjur Bruni je oklevao. „Ako je vaš muž učinio ovo zbog jednog pogleda, šta bi učinio kada biste ga izdali? Ne mogu sada ništa da vas pitam.“

„Moj život je ionako završen“, reče Pija. „Venem u čistilištu.“ Pritisla je prstima rešetku tako jako da su se mala ispuččenja probijala kroz filigran. Citirala je reči Danteove Pije: „Ah, kada [budeš] na svetu posle duga puta [...] Seti se mene što se zovem Pija.“¹⁰

Te reči su bile pozdrav. Čula ga je kako ustaje i polazi da povuče zavesu. Odjednom nije mogla da podnese pomisao da će biti ostavljena sama u svom sopstvenom čistilištu, čekajući da je snađu druge nedaće.

„Ne idite.“

Sada je to bio njen glas, smeo i uporan. Ovaj čovek, i vojvotkinja: da li oni mogu da joj pomognu? Bilo joj je potrebno da zna više.

„Zar vi niste podanik moga muža?“

„Nisam ništa takvo. Ali moram da vas upozorim pre nego što odem. Panter je bio čovek po imenu Eđidio Albani. On je na Paliju udario bičem Vičenca po licu i platio za to životom. Vaš svekar ga je pretukao nasmrt, u vašoj sopstvenoj kući, i sinoć sam nosio njegove ostatke do pjace, sa vašim suprugom, da bismo ih raširili kao poruku.“

Pija se zaledila od užasa. Dok je sedela nesrećna u svojoj sobi, dok joj je Nelo nanosio banalne uvrede, u podrumu se već bio dogodio veći zločin. Konjanik je rizikovao rekavši joj to, pretpostavljajući kakva je ona osoba. I bio je u pravu. Sada kada je to znala, nije mogla da se povuče.

„Sada znam o Panteru, o onome što su učinili, o onome što vas je Nelo naterao da učinite, imate me, zar ne? Znam kakav je on čovek, on i njegov otac. Bolje je da mi kažete i ostalo.“

Čula ga je kako ponovo seda. „Faustino Kaprimulgo planira da obnovi ‘Devetoricu’, da od Sijene ponovo napravi republiku, da preuzme grad od vojvodstva Medici. Vojvotkinja me je zamolila za pomoć. Najpre sam odbio, ali nakon prošle noći sam pristao. Evo njenog pečata.“

Pija je posmatrala zlatni grb Medičija naslikan na pločici prislonjenoj uz rešetke. Bio je isti kao onaj na vrećici koju je dobila kada je Vičenco umro. Nepoverenje se ponovo uvuklo u nju.

„Bilo ko može da ima taj grb“, rekla je prezrivo. „I ja ga imam.“ Ali je omekšala kad je vratio pečat ponovo u mrak iza rešetke. „Vojvotkinja je dobra žena, na glas. Učena, takođe.“ Zastala je na trenutak da sredi misli. „Ako ti poverujem, ko je još sa njom u tom savezu?“ „Pisala je svom deveru, nasledniku velikog vojvodstva.“

Zvučalo je uverljivo. „As druge strane, moj svekar Faustino i... ko?“ Sinjur Bruni reče oprezno: „Mora da ih bude još osmorica, da naprave Savet devetorice. Verujemo da je i vaš otac s njim.“

Njen otac, Salvatore, u savezu sa Orlom da ponovo naprave ‘Devetoricu’. Znala je odjednom da je potpuno tačno. Sve se slaže. Upitala je polako: „Da li ste čuli za *Priori* Sijene?“

Kako konjanik ništa ne odgovori, Pija nastavi: „*Priori* Sijene činili su savet zakonodavaca, dostojanstvenih građana Sijene, mudraca iz svih *kontrada*. Savet je nastao i okupljao se na teritoriji Sove. Moj otac, kao *kapitano* Čivetina, ima staru titulu *priore*“¹¹. Nije osećala nikakvu grižu savesti što sve to otkriva - njen otac očigledno više nije veran njihovoj *kontradi*, pa zašto bi ona bila?

Glas u mraku je bio nesiguran. „Mislite li da ga ta titula stavlja iznad ovakvih saveza?“

„Ne. Mislim sasvim obrnuto. Moj otac *capriore*. Odobrenje veća *priorija* da je određenu legalnost Faustinovim potezima. On ne bi ništa činio bez mog oca. Sigurna sam da je on umešan. Videli ste ih sinoć - to je jedini razlog za moj brak.“ Govorila je dok je istovremeno sve to razumevala. „Prvo za jednog brata, onda za drugog...“ Završila je šapatom i skoro zaboravila da je sinjur Bruni tamo, kada se ponovo začuo njegov glas.

„Potpuno pijan, Faustino mi je rekao da do sledećeg Palija više neće biti vojvotkinje. To je za nešto više od mesec dana. Palio del Asunta, šesnaestog dana avgusta, predstavlja kraj plana, dan kada nameravaju da preuzmu grad. Ne znamo zašto ni kako. Ali pre toga devet zaverenika će se sastati. Moram da budem prisutan kad se to desi.“ Rikardo uzdahnu. „Da li znate za takve sastanke?“

To je bio trenutak. Morala je da odluči da li je za Čivetu i Akvilu ili za vojvotkinju i ovog čoveka. Nije oklevala.

„Faustino je obavestio kuhinju da večeras neće biti kod kuće na večeri.“

¹⁰ Korišćen prevod Kolje Mićevića, Dante Aligijeri, *Božanstvena komedija („Čistilište“)*, Beograd: Prosveta, 2005. (Prim. prev.)

¹¹ U određenim periodima u Republici Sijeni vladala su veća ili saveti, odnosno *prioru* u okviru *Governo dei Priori*. (Prim. prev.)

„Kuda ide?“

Na to pitanje Pija zastade, nije mogla da napravi taj poslednji korak. Da li je ceo ovaj razgovor trik koji je Nelo smislio kako bi testirao njenu odanost novoj kontradi? Nije čak ni znala da li je Panter zaista mrtav - ali joj je instinkt govorio da može da veruje ovom čoveku. Zaustila je da kaže sinjor Bruniju za Duomo, ali bilo je prekasno.

Čuli su se koraci na brodu. Pija je sklonila zavesu na ispovedaonici i videla sveštenika kako se vraća. Delovao je primetno potreseno. U daljini je čula Zebru kako i dalje priča o đavolu. Bio je dovoljno glasan da upozori sinjor Brunija. I tada je Pija znala da konjanik nije lagao. Kako je sveštenik prilazio bliže, mogla je da ga čuje kako mrmlja o Panteru, pretućenom i ostavljenom na *pjaci*, i posmatrala ga kako je u molitvi pao na kolena.

Konjanik je odjednom otišao. Lepršanje njegove pozajmljene sveštenečke odore stvorilo je dovoljno vetra da ugasi njenu sveću dok je izleteo iz ispovedaonice u kovitlacu oštrog srebrnkastog dima. Nestao je u senci i Pija se molila da ga Nikoleta nije čula ni videla kako odlazi. U tišini koja je usledila, čula je lagano hrkanje iz zadnjeg dela crkve i shvatila da njena raskrupnjala služavka nije ništa pobožnija od nje same.

Sveštenik Akvile je ušao u ispovedaonicu, pomalo zadihan i mumlajući dok je tražio kutiju za kresivo u svojoj odeždi. Kad je upalio sveću, blagim glasom se izvinio Piji.

„Oprostite, sinjora Kaprimulgo. Užasan prizor na trgu, mrtav čovek ostavljen da leži, a mali parohijanin se uplašio. A vi ovde sedite, strpljivo, u mraku...“

Dok je slušala sveštenika kako priča, Pija se prisećala svega što joj je sinjor Bruni kazao. Dakle, ono o Panterovom telu je istina. A ostalo? Želela je da mu veruje, ali nije mogla; ne još. Međutim, postoji način da ga natera da izađe na svetlo.

Glas joj je odzvanjao, čist kao zvono, nije govorio svešteniku već konjaniku, koji se sakrivao u senci. Daće mu i više od traga: ponudiće mu zaštitu, čije je značenje sakriveno u legendi kao zagonetka nekakvoga grčkog proročišta. Testiraće ga, okušaće ga i saznati istinu.

„Ali oče, ja vidim po noći, kao Minerva.“

Rikardo se vratio u *Palačo popolo*, klonuo, dok je dan postao malo hladniji i grad se budio iz sijeste. Kao što mu je rečeno, ušao je u hladnu, mermernu lođu Kapele di *pjaca* i počeo da se penje u Tore del mandža, veliku kulu palate. Vojvotkinja je smatrala da nije mudro da se ponovo sastanu u samoj palati. Jedno je bilo potražiti tamo utočište jednput, ali ako bi stalno išao tamo zapao bi za oko znatiželjnima. Violante je zato predložila da se umesto toga sastanu na vrhu Tore del mandža. U podnožju će postaviti svog najvernijeg narednika koji neće pustiti nikoga unutra, niti pak napolje, dokle god je vojvotkinja na sastanku gore, šezdeset metara iznad. Rikardo će ući na ulični ulaz u kapelu, a Violante će doći ulazom iz palate do kule kroz biblioteku, kada joj narednik dade znak da je Rikardo tamo. Sa zidovima debelim tri i po metra, bez prostora za dvoje na stepenicama i sa stepenicama koje su odjekivale kao orgulje, *tore* je bila savršeno mesto za tajni sastanak.

Kada se penjao, sa svakim zaokretom stepenica, Rikardo je mislio na ono što je Pija rekla, prelazeći iznova i iznova preko njihovog kratkog razgovora. Trebalo se popeti; nije ni čudo što je *tore* nazvana „kula onoga koji jede“ po svom prvom čuvaru, Đovaniju di Baldučiju, koji je celu svoju platu trošio na hranu - očigledno mu je bilo potrebno gorivo da bi se uspeo gore toliko puta dnevno. Rikardu zakrčase creva i on se seti da nije jeo još od sinoćne gozbe i da otada skoro ništa nije bacio u kljun. Počelo je da mu se vrti u glavi i hladan znoj mu izbi kroz kožu, ali tada je, uz probijanje sunčeve svetlosti i nalet vazduha, stigao na vrh. Pogled na zlatni grad, koji se pružao pred njim, oduzeo mu je dah, *kampo* odozgo ga je oštro podsetio na njegovo jutrošnje razmišljanje o kopitu, čitav jedan svet daleko.

Toliko ga je očarala ta lepota odozdo da je prošao čitav minut pre nego što je primetio vojvotkinju. Nosila je svoju uobičajenu ljubičastu boju i izgledala mnogo veličanstvenije u haljini i perici nego prethodne noći, u spavaćici, nekako manje pristupačno. Poklonio se, iznenada stidljiv, i ona se osmehnula.

„Kako je prošlo?“

Violante je samo delimično uspevala da prikrije žurbu u svom glasu. Dok je čekala da se Rikardo popne uza stepenice, razmišljala je o malo čemu osim o *kampu*, sledećem Paliju i nekoloko kratkih nedelja koje su joj preostale.

Rikardo je klimnuo glavom kao da odgovara na pitanje. „Potvrdila je da postoji zavera.“

Violante je očigledno progutala knedlu, a Rikardo joj onda do detalja prepriča svoj razgovor sa Pijom, uključujući i to da joj je Nelo odsekao kosu, na šta se Violante zaprepastila: ne toliko zbog toga što to narušava ženinu lepotu, već zbog činjenice da muškarac može biti toliko ljubomoran na svoju ženu. Možda ju je to iznenadilo zato što je nju Ferdinando u braku zanemarivao i bila je sigurna da bi njemu u stvari laknulo da je ona kojim slučajem našla ljubavnika. Ali nije to učinila, jer je izabrala, kada se venčala, da zajedno sa rukom da i svoje srce. Ponekad se pitala kako bi bilo da je neko poseduje, čuva, obožava, što nikada zapravo nije doživela. Ali se pitala i, prvi put u životu, da li je lepota isto tako prokletstvo kao i njena jednostavnost. Rikardo je ponovo progovorio, prekinuvši njeno razmišljanje.

„Veruje da je njen otac povezan kao *priore* Sijenjana i da bi to donelo zakonsko odobrenje zaveri tako što će oživeti staro veće *priorija*. Pitao sam je kada i gde se sastaju, ali su nas prekinuli. Mislim, ipak, da je pokušala da mi kaže nešto...“ Rikardo je nastojao da sredi misli. „Malo smo razgovarali, a onda se sveštenik vratio. Ugasili smo sveće u ispovedaonici kako bih ja mogao neprimećen pobeći u mrak. On je zapalio svoje kresilo i izvinio joj se, a ona je odgovorila: 'Ja vidim po noći, oče, kao Minerva.'“

Violante je razmišljala jedan tren. „'Vidim po noći' je izreka Čivete - moto kontrade Sova.“

„Ali nije rekla samo da vidi po noći, već da vidi po noći kao Minerva. Ko je Minerva?“

„Minerva je toskanska boginja predstavljena kao sova.“ Iznenada je ta veza delovala značajno, ali Violante nije uspevala da shvati. „Bila je mudra i njeno ima znači mudrost. Rimljani su je zvali Minerva.“ Minerva. Nešto joj se nametalo u pamćenju, vuklo je kao što dete vuče majku za suknju. Pokušala je u drugom pravcu. „Šta sove rade?“

„Lete.“

„Ali tiho.“

„I vide noću.“

„Da. Vratili smo se na početak.“

Pogledi su im se sreli i osmehnuli su se jedno drugom žalosno. „Možda misli, onda, da se 'Devetorica uvek sastaje noću.'“ „Jeste rekla da se sastaju večeras.“

Violante je duboko uzdahnula. „Ponovo se vrtimo ukруг. Hajde da potražimo tragove u činjenicama. Ona je Pija od Tolomeja, zar ne? Udata za Nela Kaprimulga.“

Potvrdno je klimnuo glavom.

„Neobično, da se uda van svoje *kontrade*. Ali možda nije u ovom kontekstu - stvaraju saveze.“

„To je i njeno mišljenje.“ Rikardo je mozgao o tome kakav je zločin Pijin brak.

„Pija Tolomei“, razmišljala je Violante, „iz *kontrade* Čiveta. Ime je dobila po svojoj pretkinji?“

„Pretpostavljam.“

„Čuli ste za prvu Piju Tolomei?“, upitala je nežno.

Rikardo nije želeo da ona pomisli kako je on neznalica. Vojvotkinja koju je odbacio kao dobronamernu, ljubaznu ženu, očigledno je bila i inteligentna. Možda je mnogo godina provodila usamljena, mnogo vremena sama u velikim palatama i velikim dvorovima; možda su joj knjige bile uteha. Pija ju je opisala kao učenu ženu. Možda mu je Pija poslala poruku šifrom koju on možda ne zna, ali za koju je znala da će je preneti vojvotkinji. Nešto što se odnosi na njenu pretkinju, prvu Piju?

„Čuo sam za nju, da. Ipak, ne znam priču. Osim da je bila tragična ličnost.“

„Jeste. Pija od Tolomeja je živela ovde u Sijeni u trinaestom veku. Pominje se kod Dantea.“ Vojvotkinja je izgovorila to ime kao da on zna ko je Dante. „Bila je prava lepotica, ali ju je njen ljubomorni muž zatvorio u kuli Kaštel di Pjetra, zamka koji se nalazi u Maremi, zato što je sumnjao da ima ljubavnika.“

Rikardo je osetio vojvotkinjin pogled na sebi. „Šta se dogodilo?“ „Muž ju je ubio.“

Rikardo se naježio uprkos vrućini. „Čudno je, onda - sa takvim nasleđem - da su roditelji Piji dali to ime.“

„Zaista. Možda je to za nauk. Istorija se često ponavlja.“ Pogledala ga je iskosa i znala da je u pravu.

„Rekla je nešto o svom položaju“, priznade Rikardo, „što mi je zazvučalo čudno. Rekla je: 'Ah, kad budeš na svetu posle duga puta, seti se mene što se zovem Pija'“ Možda nije imao knjiško obrazovanje, ali pamćenje mu je bilo izvanredno.

„To je citat.“ Violante se malo uspravi. „Danteov; iz priče o prvoj Piji. Pesnik ju je sreo u Čistilištu.“

„I to je pomenula!“, prekinu je Rikardo. „Rekla je da vene u čistilištu. Palio ju je oslobodio jednog muža, a odmah preko noći su je udali za njegovog brata: čoveka kog prezire, čoveka koji...“ Nije mogao da nastavi.

Violante se naslonila na balustradu. Razmišljala je o Piji, koja je bila zarobljena svojim položajem kao što je i ona sama, ali bez ljubavi da lakše proguta tu gorku pilulu. Ona je volela Ferdinanda i ne bi bežala iz svog kaveza čak i da su joj vrata bila otvorena. Rikardo je stao pored nje i posmatrao grad koji se video dole ispod njih. „Želi da nam pomogne.“

Ona se okrenu ka njemu, čkiljeći zbog sunca, osetivši nešto u njegovom glasu. „Ali vi joj ne dozvoljavate?“

„Ne. Nelo joj je odsekao kosu samo zato što mi se osmehnula. Ukoliko bude radila nešto protiv svoje porodice neće osetiti samo njegov gnev već i težinu zakona.“

Violante se složi, klimnuvši glavom. Ako bi neko izdao svoju *kontradu*, mogao bi, po sijenskom zakonu, starom kao ova kula, da dobije smrtnu kaznu.

Uzdahnula je i ponovo pogledala na svoj grad, nevin i divan po danu. Imala je crne slutnje. Bilo je jasno da je momak zaljubljen u Piju, i ona mu je istovremeno zavidela i žalila ga zbog toga, jer to mu neće doneti ništa dobro - a dovešće devojkicu u veliku nepriliku. Mislila je na Ferdinanda, na to koliko ga je mnogo želela a koliko je malo on želeo nju.

Pogled joj je pao na Duomo. Ferdinando joj je jednom rekao da su kule ove palate i kupola Duoma potpuno iste visine, pokazujući, rekao je, da je država moćna u ovom gradu isto koliko i crkva. Pitala se šta bi on, neveran i odavno pokojni, rekao na pretnju s kojom se ona sad suočavala?

Duomo.

Ispravila se naglo, ozbiljna.

„Duomo.“ Izgovori naglas, nesvesno.

Rikardo je bio zbunjen. „Šta s njim?“

„Podignut je na mestu antičkog hrama. Hrama Minerve.“ Pogledaše se.

„Večeras, u Duomu“, izusti Rikardo. „Tu će se sastati nova 'Devetorica'. A još je i u *kontradi* Orao. Ali u koje vreme?“

Sada se vojvotkinja stvarno osmehnu. „Naravno. U devet.“

Sunce je zalazilo dok je Rikardo prelazio preko Pjace del duomo. Zadržao je svešteničku odoru i navukao kapuljaču preko glave. Pognut kako bi prikrio visinu, nadao se da će se provući kao jedan od mnogobrojnih hodočasnika koji posećuju Sijenu na svom putu u Kompostelu ili Kenterberi. Velika katedrala, sa prugama od crnog i belog mermera, bila je boje zlata i oniksa na umirućem suncu.

Čvorci su kreštali dok su tražili i družinu, crne oblake na zlatnome nebu.

Rikardo je razmišljao o tomie kako njegov otac sada seče hleb i kobasice i naliva vino u čašu. Vojvotkinja večera sama u svojoj usamljenoj palati za dugačkim izglancanim stolom, dok se stotinu tihih slugu tu vrzma da bi zadovoljilo njene potrebe. A Pija Kaprimulgo iz *kontrade* Akvila? Šta ona radila? Da li svira harfu ili cimbalu? Da li veze ili se možda pokorava griubim zahtevima svog zastrašujućeg muža Nela? Rikardovo grlo se steglo. Uronio je kroz velika vrata katedrale i ona ga je progutala celog.

Misa se završila i ogroman, diubok prostor je bivao tamniji, ispresecan tu i tamo jakim potezima obojenog svetla od izmrljanog stakla: sumrak prizmom raspršeni u dugu. Tamo gde je svetlost padala, bezimena čuda su iskakala, iz mraka: freske prokletih, mozaici spasenih, neprocenjivi relikvijatri sa delovima slomljenih svetaca. Rikardo je bio ovde na misi, među užurbanim, svetlim ljudima, stotinu, hiljadu puta u životu. Stisnut uz svoje susede u znoju i vrućini, uvek mu se činilo impresivnim mestom koje uliva strahopoštovanje. Ali noću, bilo je prostirano, tamno i zastrašujuće. Večeras je izgledalo kao da je Bog napustio svoj dom i izdao ga đavolu. Od te pomisli, i hladnog kamenja, naježio se. Sablasne figure su se tiho pomerale okolo - jedan crkvenjak, jedan sveštenik i jedna starica sa metlom. Prašina koja se dizala dok je ona mela dopirala je do Rikardovog nosa, da bi se tu pomešala sa mirisom tamjana, jer koliko nedavno sveštenik je išao između vernika i kadio zamahujući kadionicom, koja je ispuštala be:li dim svetosti.

Rikardo se spustio na kolena, ali mu se usne nisu pomerale u molitvi. Njegova litanija bila je trojstvo jedne iste reči: gde, gde, gde? Duomo je bio ogroman, sa brojnim kapelama, sakristijama i zavetnim nišama. Mora da promađe mesto koje će mu omogućiti da prisluškuje sastanak 'Devetorice', a pre toga da sazna gde će se oni sastati.

Hodao je okolo u svetlosti molitvenih sveća, treperave obale sićušnih zlatnih plamenova činile su jednu svetlucavu celinu. Hodao je dužinom broda, privučen najboljim mozaikom od svih - Vučići. Zurio je dole, gde je pod njegovim izgrebanim cipelama, bila naslikana siva životinja koja doji svoje male i izgledalo mu je da vučica, prelepo prikazana malim komadima srebrnkastog stakla i lima, gleda u njega očima zveri koja poseduje grad i sve u njemu, zveri koja može da računa na potpunu i neospornu odanost svojih blizanaca.

Vojvotkinja je rekla da je Minerva rimska boginja, da je ova katedrala izgrađena iznad rimskog hrama. Mučilo ga je ne samo to već i njegovo sopstveno neznanje. Pitao se može li postojati neki tunel, neki prolaz dole u dubinu katedrale, gde leži antičko kamenje rimskog hrama? Lupkao je stopalima oko mozaika, komadići neprocenjivog stakla značajno su mu namigivali na svetlosti sveća. Nije bilo izdajničke spojke, ni šupljine, ni prstena koji otvara kapak tajnih vrata. Rikardo je bio ljut na sebe zbog svojih dečakih ideja. Vučica ga je gledala preteče.

Rikardo se okrenuo na prstima i vratio se duž broda ka kapeli Kiđi, prelepom mestu oivičenom antičkim zelenim stubovima i zlatnim raspećem na oltaru. Ukoliko vučica nije čuvala tajnu, onda mora da se vrati do Sove - Kiđi su bili iz Čivete, svi do jednog, a ovo je bila njihova zadužbina. Okretao se okolo na veličanstvenom malom prostoru. Ovo bi moglo da bude mesto sastanka, ali je bilo otvoreno ka velikoj katedrali; tajni sastanak bi zahtevao zatvoreno mesto. U redu: natrag u simbol Minerve.

Sada je išao brzo, tražeći sovu negde, bilo gde. U kamenju pilastera, u staklu mozaika, u boji fresaka. Postajao je sve nervozniji. Čuo je velika zvona odozgo kako zvone tri četvrtine - imao je samo četvrtinu sata do početka sastanka. Iznenada je cela ideja, 'Devetorica', šifrovana poruka, Minerva, delovala neverovatno. Mehurić smeha mu se popeo uz grlo, ali baš kada je delovalo da će

prsnuti i izdati ga kao idiota ili luđaka, osetio je nekoga pored svog lakta i okrenuo se da pozdravi sveštenika. Sveštenik ga nije prepoznao i bilo mu je lakše. Momak je bio mlad i oran, sigurno je došao ovde tokom poslednje godine.

Izbrbljao je hodočasnički blagoslov. „*Pax vobiscum, oče*“, promrmljao je i momak je odgovorio isto tako, klimnuvši glavom i posmatrajući ga dobrodušno.

„Ovde ima mnogo čuda“, primetio je.

Rikardo se složio.

„Da li ste videli kapelu Kiđi?“

Rikardo se malo opustio. Mladi sveštenik je bio ponosan na svoju novu crkvu i želeo je da je pokaže. Takvo uputstvo može da bude korisno.

„Ovde zaista ima mnogo čuda“, složio se. „Da li je istina da je ovo mesto sagrađeno na mestu rimskoga hrama?“

„Jeste, tako se priča: na Minervinom hramu.“

Rikardo klimnu glavom, a lice mu beše u senci kapuljače. „Tako i priliči, kada naš Bog može da bude u svetilištu iznad bogova neznabožičkih pagana.“

Sveštenik potvrdi ozbiljno. „Istina, istina, uobičajeno je da se preuzme mesto gde se vernici već okupljaju - pozajmljivanje predmeta obožavanja, verujem da se to tako naziva. U Rimu, takođe, postoji crkva sa imenom Sopra Minerva - Iznad Minerve. Papska crkva, crkva našeg Frančeska Todeskinija Pikolominija.“

To ime je svakako bilo poznato, ali se Rikardo pretvarao da ga ne zna. „Pikolominija?“

„O, niste iz Sijene. Pre mnogo godina, jedan član porodice Pikolomini iz kontrade Čiveta dobio je unapređenje u Vatikanu i postao papa Pije III. Njegova biblioteka se nalazi ovde - tamo na severnom delu broda. Biblioteka *Pikolomini*.“

Biblioteka *Pikolomini*. Rikardovo srce je lupalo sve brže. „Da li je moguće videti unutrašnjost biblioteke?“

Sveštenik je oklevao i Rikardov instinkt je počeo da žari. Od detinjstva je imao nešto što je njegov otac nazivao *sensa sesto* - šesto čulo: isto to čulo, tvrdio je njegov otac, omogućava mu da razgovara sa konjima i da ga oni razumeju. Čulo koje će mu uvele govoriti kada nešto nije u redu.

Kao mali, jednom je neprekidno povlačio oca za kaput na trgu i odvuкао ih obojicu na sigurno, da bi se jedan kamen odlomio sa Duoma, padao i padao kroz čvorke na nebu da bi pao na isto mesto na kojem su stajali. Mnogo puta od tada učinio je isto: okretao se kako bi izbegao da ga mač proburazi u bici, suzbijao jezičak plamena u plastu sena, ili odvuкао dete sa puta ispred kočija. Uvek, uvek je predskazanju prethodilo peckanje u palčevima i u korenu vrata gde je vezivao kosu. Rikardo je sada osećao to.

U tom deliću sekunde dok je sveštenik oklevao, Rikardo je znao da ovaj želi da on ode, da ne želi da on vidi biblioteku.

Sve Rikardove sumnje su nestale. 'Devetorica' se sastajala, sastajali su se večeras i sastajali su se u biblioteci *Pikolomini*. U zadužbini najvažnijeg stanovnika Čivete odvajkada, jednog pape, ni manje, ni više. Čoveka koji je, uz to, bio povezan sa Minervom.

„Žalim, sine, ali biblioteka je zatvorena za posetioce“, reče sveštenik mirno, kapci su mu sada takođe bili zatvoreni. „Postoji li nešto drugo što mogu da vam pokažem pre nego što nastavite svojim putem?“

Rikardo je odmahnuo glavom, oprostio se i pomerio ka velikim vratima i izlazu. Ali se u portikusu osvrnuo oko sebe i prikrio u najtamniju senku jednog od stubova, nosom uz nos naslikanog apostola koji ga je gledao bademastim očima. Najzad je čuo škripu velikih vrata kako se zatvaraju i svet mu postade taman. Rikardo odbroja sto otkucaja srca i izađe, izvlačeći se nečujnim koracima natrag u prostranu tamu. Sveće za mrtve su mirno gorele, osvetljavajući mu put natrag brodom crkve do zabranjenih vrata biblioteke. Ruka mu je zadrhtala kad je uhvatio ručku: od straha da je zaključano, od straha da nije, takođe. Okrenuo je ručku i ušao. I tu su gorele sveće, a čudesan ciklus fresaka kao da je skakao na njem sa zidova; njihova lepota vrebala je iz mraka. Na svima je bio predstavljen isti čovek u crvenom ogrtaču i kapi - kako napreduje, u Sijeni, u konklavi, u Rimu. Bio je to Frančesko Todeskini Pikolo mini. Portreti su bili toliko živopisni i verodostojni da je Rikardu trebalo nekoliko trenutaka da uz olakšanje shvati kako je u stvari sam u prostoriji.

Pre nego što je otišao, sveštenik je postavio samo osam ukrašenih stolica u urednom krugu. Rikardo nije imao vremena da se zapita zašto samo osam: pod budnim okom Frančeska Todeskinija Pikolominija, iz Čivete, kardinala i pape, mahnjito je pogledom po sobi tražio mesto da se sakrije. Uočio je dva velika prozora na se vernom delu biblioteke sa dve debele identične tapiserije koje zakla njaju noć. Jedan pokret rukom bi ga srneta otkrio, ali moraće tako. U prašnjavom prostoru disao je ravnomerno i pokušao da uspori otkucaje srca. Jedva da je udahnuo kada je čuo otkucaj devet časova i kvaku na vratima. Pokušao je da broji korake, izgubio broj i čuo škripu osam stolica, promrmljane pozdrave, a onda zavlada tišina.

„Pa, Faustino, imaš moje saučešće i saučešće svih. Ali, ako ćeš oprostiti ovu neprijatnu primedbu, sada smo izgubili, u tvom sinu, jedan važan deo našeg plana.“

Rikardo nije prepoznao glas koji je prekinuo tišinu - star, kulturni, odmeren; bio je to glas Salvatorea Tolomeja, Pijinog oca.

Potom se začu Faustinov glas. Spor i gromoglasan, kao rezanje. „Moga sina niko ne može da zameni. Ali njegovo mesto u našem naumu može, i biće, popunjeno drugom osobom.“

„To si pomenuo u svojoj kući.“ Ovo je bio Salvatore. „Ali može li on da jaše dobro kao Vičenco? Nije bilo nikoga u Sijeni ko je mogao da se meri na konju s tvojim sinom, i njegova veština bila je ključ za sve.“

„Salva, voleo sam svog najstarijeg sina više od života, tako da ćeš znati koliko mi teško pada da kažem ovo - Nelo jaše sasvim dobro kao i njegov brat, i bolje. Vičenco je bio bolji u svemu, osim u tome.“

„A konj?“

„Naći ću mu najboljeg što postoji.“

„Ali najbolji je Berio, onaj visoki brzi dorat“, ubaci se drugi glas, zabrinut. „A Orlovima nije dozvoljeno da ga ponovo izvuku, pošto ga je Vičenco jahao u julu. Zabranjeno je da jedna kontrada jaše istog konja dva puta u godini.“

„Svestan sam pravila“, kaza Faustino, namrgođeno. „Ali nema problema; našao sam drugog konja, podjednako brzog.“ Sada mu u glasu osećao osmeh, kao da je zabavljen svojom šalom.

„A kako će Nelo prihvatiti sve ovo?“

„Da mu se da novi konj, najbolji koji se može kupiti za novac? Pa, mogu da zamislim. U Sijeni se tome više raduju nego kada dobiju novu mladu, makar bila i najlepša. Eh, Salva?“

Rikardo je čekao da Pijin otac pređe u odbranu svoje kćeri. Čekao je uzalud.

„A vi ćete ga trenirati?“

Faustino odgovori: „Da. Jahaće u Maremi - dovoljno daleko od Izrada. Imamo zamak tamo, Kaštel di Pjetra.“

Rikardo je pokušao da sredi misli. Prvo, Nelo nije prisutan. Drugo, on će zauzeti bratovljevo mesto, ne samo u bračnom krevetu već i u svakom planu koji 'Devetorica' ima za nastupajući Palio. Rikardo nije znao da je Nelo tako vešt jahač, ali je zamišljao njegovo detinjstvo: kako je rastao tako čudnog izgleda, ispod prosečne visine i zanemarivan. Nije mogao da se meri sa Vičencem ni u kojoj drugoj areni života, ali je Rikardo mogao da zamisli kako Nelo jaše i jaše, svakoga dana, očajnički želeći da nadmaši svoga brata u toj iskonskoj, sijenskoj veštini.

„Da li smo se pobrinuli za ostale konje?“

„To zavisi od vas, *kapitani*. Dobavićemo ih od poznatih trgovaca. Boli, iz Areca, snabdeva vašar u San Martinu.“

„A konji drugih *kontrada*? Naših neprijatelja, onih koji nisu prisutni večeras?“ , upita ovoga puta novi, mlađi glas.

„Idiote, oni se neće trkati, neće biti izvučeni. Veoma je lako. Deset ih je u trci. Devet za 'Devetoricu' i još jedan. Izabrao sam da taj jedan bude iz Kule. Devet prevarantskih i jedan pravi pobednik.“

„A šta će biti s momkom iz Kule? On dobro jaše. Šta ako ne izgubi od Nela?“

Rikardo ustuknu - osećao se kao da su povukli tapiseriju i ugledali ga.

„Izgubiće“, reče Faustino s potpunom uverennošću.

Začu se larma pitanja, uglas.

„Kako ćemo to postići?“

„Njegov konj će biti onesposobljen?“

„Ima svog konja?“

„Ne još. Ali će imati, i to neće predstavljati poteškoću.“

„On je tvoj, taj momak? Tvoj igrač?“

„Da. Namestio sam mu da nosi leš Pantera. Zna cenu. Zna ko sam ja.“

Ta nevinna reč pokrivala je mnogo toga. Rikardo je zaista „znao“ Faustina. Znao ga je onakvog kakvim ga društvo smatra, i znao ga je potpuno, kako razmišlja umom grabljivca. Rikardo je znao da Faustino može da izreže čoveka na spravi za mučenje, zatim da ga da svom sinu i jednom strancu da ga nose kao meso na poslužavniku.

„I, pored toga, smislio sam nešto da ga zamaje. On neće biti problem.“

„Faustino“, javi se drugi glas, ozbiljan i neodlučan.

„Gabrijele?“

„Zašto ga se jednostavno ne rešiš. Znaš.“

Nastade muk. Rikardu se steže grlo i sav se naježi od straha.

„Zato što“, skoro šapatom reče Faustino, „zato što je on bio jedini - jedini u ovom gradu - koji je pokušao da spase moga sina. Čak mu ni njegovi rođaci nisu priskočili u pomoć.“

Zavlada mučna tišina, koju je na kraju prekinuo prvi autoritativan glas. „A Domeniko?“

Rikardo je naćulio uši kroz neprozirnu, gustu tkaninu. Da li je njegov otac u opasnosti?

„Nema sumnje da se on razume u konje - on će znati pravi kvalitet životinje koju hranim u njegovoj staji. Ali Domeniko je *Tore*. Prvi, drugi i poslednji. Ukoliko njegov sin ima novog konja, šta to njemu znači? On ne zna ništa iz našeg plana.“

„A sledeći korak?“

„Sledeći je Jednorog. Učiniću to sutra i izvestiti vas na sledećem sastanku: devet dana od danas, u devet sati, u...“

„Ne izgovaraj! Čak i ovde neko može da nas prisluškuje!“ Rikardu je krv dobovala u ušima.

„Otac Pjetro je pripremio ovo mesto, ispraznio crkvu. On je bratanac moga rođaka, Orao do srži. A Nelo je ispred, čuva ulaz. Niko ne može proći pored njegovog mača.“

„Ipak, moramo se osigurati“, ponovo se javi Salvatore, glasan i razdražljiv.

„Osigurati od čega? Čvoraka pod strehama? Oltarskog pomoćnika iza zaves?“

Rikardo skoro iskoči iz kože kad neka ruka uhvati tkaninu pred njegovim licem - video je grube nabore, uhvaćene nevidljivim stiskom. Povukao je svaki pedalj svog tela sve bliže i bliže prozoru dok mu se rebra i leđa nisu spojila. Znao je da bi bio mrtav kad bi se samo vrhovi njegovih čizama videli. Ali tkanina se opustila i pala svom dužinom. Rikardo je ponovo disao, ali mu srce siđe u pete kad jedna oštrica mača zamahnu kroz zavesu i napravi varnicu na kamenu, nekoliko centimetara od njegove leve ruke. Mač ponovo nestade i on začu udarce kroz tapiseriju koja prekriva susedni prozor. Usred opštih osuda drugih glasova, mogao se čuti Salvatore Tolomei iznad svih, kako peni od besa.

„Šta to radiš? Ne možeš potezati mač u božjoj kući! Da li želiš da doneseš zlu sreću našem poduhvatu?“

„U pravu je“, reče novi glas, grub i iskren. „Ne treba čak ni da nosiš mač. Nije me briga za božju kuću, ali tako smo se dogovorili.“ „Imam prava da nosim mač“, žario je nepoznati glas, „jedinostveno pravo, jer smo mi guverneri, i dato nam je to pravo, zahvaljujući junaštvu naše *kontrade* u...“

„U bici Montapertija protiv Firentinaca“, završi Faustino. „Znamo. Svima ste nam dosađivali s tom pričom. Ali razumejte me“, naglasio je tu reč, „u ovome se svi moramo ponašati kao braća. Ubuduće bez mačeva.“

„Ti nam govoriš“, naruga se nepoznati glas. „Tvoja usijana glava i tvoj mač su povukli ovaj poduhvat korak unazad. Ne, ne, Gabi, ne pokušavaj da me zaustaviš.“ Glas je uzviknuo čoveku koji se umešao. „Pretukao je sina Rafaela Albanija, i ostavio ga na trgu kao strvinu. Neće ni da dotakne momka iz Kule, ali nam je izgubio kuću Pantera - sada nam se nikada neće pridružiti. I sada smo meta za odmazde...“

Nije stigao više ništa da kaže. Rikardo je čuo Faustinovo besno režanje.

„Pretukao njegovog sina? *Njegovog* sina? Šta je s mojim sinom? Šta je s *mojim* sinom? I on je iskrvario na trgu i jedino mu je momak iz Kule pritisnuo rukom vrat da zaustavi krvarenje.“

Svi su se zapanjili i nastupi muk. Rikardo je zamišljao da je Orao poleteo preko sobe da obuhvati kandžama grkljan ovoga što je govorio. Nekoliko trenutaka čulo se samo Faustinovo teško disanje. Kada je novi glas ponovo progovorio, imao je smireniji i odmereniji ton.

„Salva, želeo si da se uverimo. *Uverio sam se*. I otkada je to nekom Sijenjaninu potreban bog? Mi smo grad. *Kontrada* je naš bog.“ Salvatore se grizao miran. „A to su neprocenjive tapiserije! Tapiserije moje porodice, donesene iz...“

„Da, da, doneo ih je iz Rima vaš čuveni papski nokšir Panokijeski.“ Rikardo se, znajući da bi Salvatore mogao da proveri štetu, skupio iza tapiserije i osetio kako ga znoj golica na donjem delu leđa. Jasna rupa od zamaha mačem sada je propuštala svetlost sveće, a zlatne trunčice prašine su igrale na zraku svetlosti. Iza tkanine je vladala usiljena tišina, tišina koja je govorila Rikardu da se niko neće suprotstaviti Faustinu Kaprimulgu kada znaju šta je učinio Panteru.

Kada je Salvatore ponovo progovorio, glas mu je bio stegnut, slab i pun prezira. „Mislim da kažem, Fausto. Gledaj sebe, to je sve. Gledaj sebe.“

Biće dobro ako stignu do kraja svoga cilja uz trun sloge, pomisli Rikardo. Savez 'Devetorice' je već bio klimav, toliko klimav da sigurno postoji način da se raspadne.

Opet se javi stariji glas, učen i siguran. „U redu, gospodo. Kada se ponovo budemo sastali to će biti u - kako da to kažem - recimo u crkvi nekadašnjeg i budućeg kralja. Odgovarajuće, zar ne misliš, Faustino? Može da se odnosi na tebe i Nela.“

„Nekadašnji i budući kralj“, ponovi Faustino, ironičnim glasom. „Dopada mi se. Ti si, Ranučo, preuzeo da dovedeš Žirafu tamo? *Kontrada* Žirafa drži mehanizam za žreb konja. Ukoliko ne namestimo žreb, onda trka nije u našim rukama.“

Ranučo. Rikardo je brzo procenio da je to glas Ranuča Odeskalkija, kapetana *kontrade Bruko*, Gusenica. Gusenice su kroz istoriju bile saveznici Žirafama.

„Žirafe su sigurne“, složio se Ranučo. „Verujem u našeg čoveka. U zadatku sa magarcem nije omašio nijedan korak. Nije mogao

da dođe na ovaj sastanak zato što je od presudne važnosti da se ne sumnja u njega. On je siguran, ipak, u to da ćemo preuzeti grad. Ne samo zbog žreba, već i zato što je Žirafa jedina imperijalna kontrada i daće nam odobrenje antičkog zakona. Tada ćemo imati tri plemića, jednog imperijalnog. I jednog *priorija*.

Rikardo je mogao da zamisli Salvatorea, *priorija* Sijene, omekšanog ovim melemom za njegov ponos. Utom se začulo pomeranje, zvonjava zvona i škripanje stolice kada je jedan čovek ustao. Bio je to Faustino.

„Gospodo, pre toga ćemo rasporediti konje i otpočeti treninge. Ja ću pripremiti Jednoroga, jer sve zavisi od njega. Ranuče, pobrini se za Žirafu, moraju da imaju sve spremno za žreb. Deveti u 'Devetorici'. Do sledećeg sastanka, održavaćemo svoje stare rivalitete, pravićemo se da se ne slažemo.“

„A Romul?“, upita učeni glas.

„On će me pozvati pre našeg sledećeg sastanka.“

„A hoće li doći na naše okupljanje?“, upita strasno Salvatore. „To zavisi od Žirafe. Sada odlazimo s određenim vremenskim razmakom“, naredi Faustino, „na različita vrata, zapamtite.“ Rikardo je čuo korake kako se povlače, a uz jedne i grebanje korice mača. Mač i Faustino zastali su na vratima.

„Faustino. Ovaj tvoj momak. Nema potrebe da ti govorim. On mora da pobedi.“

„Pobediće.“

Rikardo Bruni je primorao sebe da ostane tu gde se zadesio još četvrt sata, u glavi mu se vrtelo. Dakle - Nelo treba da pobedi na Paliju del Asunta u avgustu. On i preostala osmorica 'Devetorice' treba da izgube. Toliko je znao, ali bilo je mnogo pitanja bez odgovora. Ko je još bio u sobi? Ko je nosio zabranjeni mač i probušio tapiseriju? U kakvoj je vezi sa ovim *kontrada* Jednorog? Gde je crkva nekadašnjeg i budućeg kralja? Kako Žirafa može da namesti žreb konja? I ko je ili šta je Romul?

Kada su se zvona ponovo začula, išunjavao se iz svog skrovišta. Vrata su mu se otvorila pod rukom i potrčao je niz mračni brod crkve pravo u noć. Čim je bio bezbedan na *kampu* noge su mu poklekle. Kolenima je udario u još uvek toplo kamenje i nije mogao ponovo da se uzdigne nekoliko trenutaka.

Ovoga puta jeste se molio.

9 Jednorog

Violantin otac je imao vitrinu sa neobičnim predmetima u svojoj palati u Bavarskoj. U kišna popodneva kada nije morala da bude u svojoj učionici, Violante bi odlutala do male prenatrpane odaje i posmatrala očevu kolekciju svakojakih predmeta. Ono što ju je stalno iznova privlačilo, bio je jedan veoma zašiljen vrh roga koji je lebdeo u staklenoj kocki, beo kao kost i okrenut kao noga stolice. Na maloj kartici naslonjenoj na kocku je pisalo da je to rog jednoroga. Violante je pritiskala jagodice svojih malih prstiju na staklo, ostavljajući tragove zamagljenih otisaka, za koje je znala da će razljutiti oca. Ali želela je da mu se približi, da ga dodirne.

Tokom odrastanja je saznala da samo devica može da uhvati neko od tih stvorenja iz bajke; i mada nikada to ne bi priznala, tražila ih je prilikom svakodnevnih šetnji šumom, okrećući se brzo u nadi da će ih uhvatiti nespremne na beg, ubeđena da može videti beli blesakkako nestaje među drvećem. Nastavila je sa tom tajnom potragom čak i kada je dovoljno odrasla da razume šta je to devica. Nikada nije videla jednoroga, ali ih je tražila u umetnosti, i sanjala da može da uhvati jednog i da položi njegovu tešku glavu u svoje krilo, na onaj način koji je videla na tapiserijama i u *Časoslovu*.

Kao tek venčana žena, oduševljena bibliotekom u Ferdinandovoj firentinskoj palati, tražila je ova stvorenja u knjigama. Jednom je stidljivo čitala Ferdinandu odlomak iz dela Marka Pola, fascinirana time što je ovaj putnik video jednoroga svojim očima. Ferdinando joj se smejao.

„On opisuje nosoroga, odvratnu afričku životinju sa rogom. Jednorogi ne postoje.“

Violante je zatvorila knjigu i spustila je kao da ju je opekla. „Postoje“, rekla je tiho. Tad se prvi put usudila da mu protivureći. Ferdinando joj se približio i rukom joj uhvatio bradu. Nije mogla da ga pogleda u podrugljive, prelepe oči.

„Pa“, rekao je, „ukoliko postoje, još možeš da uhvatiš nekog jednoroga, mala moja služavko.“

Ostavio ju je tad, i ona je osećajući otisak njegove ruke, osećala i puno značenje tih reči. Ni posle mesec dana braka, nije je takao.

„Nekadašnji i budući kralj“, ponavljala je Violante. „Nekadašnji i budući kralj.“

Hodala je duž polica svoje biblioteke, s ljubavlju prelazeći dugačkim prstima preko hrbata knjiga. Pogledala je staračke pege na svojim rukama, pa prelepe knjige ukoričene u kožu boje dragog kamenja, sa zlatnom gravurom. Ona će umreti i istrunuti, ali one će trajati zauvek.

Prigrllila je književnost i muziku kada se udala za Ferdinanda, usvojivši njegove ljubavi kao sopstvene, i kada je postalo jasno da on ne gaji ljubav prema njoj, one su je trpele i bile joj uteha i radost. Živeći u hladnoj zimi Ferdinandovog zanemarivanja, ipak je uživala u društvu i ljubaznosti njegovog kruga, uključujući kompozitore Skarlatija i Vivaldija, čija će imena živeti zauvek u njihovim delima. Ferdinandove knjige bile su njeno nasledstvo; sve ih je ponela u Sijenu i obložila ovu sobu njima. Bežala je u te priče, dajući sebi ulogu tragične Izolde ili nepažljive Ginevre, žena koje nikada nije mogla da bude, žena koje su nekada mogle da uhvate jednoroga.

Sada je tražila, svojim prstima koji stare, rešenje jedne zagonetke, odjeka zvonjave koju je Rikardo izazvao u njenoj glavi, rečenice koju joj je doneo iz katedrale: *nekadašnji i budući kralj*. Lebdelele je u njenoj glavi, neopipljiva, i ugnezdila se u svoje leglo kao grlica u svom gnezdu. Tražila ga je u plastu sena.

Rikardo je sedeo, čudeći se sobi u kojoj se našao. Tu je bilo više knjiga nego što ih je on video tokom celog života. Sastali su se, kao i ranije, na vrhu Tore del mandža, i Rikardo je prepričao sastanak kojem je posvedočio, završivši sa skrivenom smernicom za mesto sledećeg sastanka za devet dana: u crkvi nekadašnjeg i budućeg kralja. Vojvotkinja je povelala Rikarda kroz unutrašnja vrata koja spajaju kulu sa palatom. Grečen, koja je imala svoju noćnu pletenicu, tu im se pridružila i šturo, ali ne i neprijateljski, pozdravila Rikarda klimnuvši.

„Grečen“, reče vojvotkinja, „idi nađi Zebru. Reci mu da dođe ovamo, a i ti se vrati.“

Dakle, bilo ih je četvoro u ovom neverovatnom savezu da se spase grad, ratnom savetu sastavljenom od najmanje ratobornih osoba koje se mogu zamisliti. Najzad, Violante je izvadila jednu knjigu, ukoričenu u zelenu kožu, obimnu i tešku kao tuč. „Evo“, rekla je. „Nekadašnji i budući kralj.“

Stavila je knjigu pažljivo na tamni drveni sto za kojim su sedeli. Rikardo je pokušao da razazna slova, ali nisu bila ni na jednom jeziku koji je on znao. L-E M-O-R-T-E D' A-R-T-H-U-R.

Podigao je glavu. „Što je to?“

„Smrt Arturova od ser Tomasa Malorija, engleskog pisca.“

„Ko je Artur?“

„Ko je bio. Artur Pendragon, stari engleski kralj.“

„Kakve veze on ima sa Sijenom?“

„Ne znam, ali tako su ga nazivali: nekadašnji i budući kralj.“

Violante je listala knjigu dok je pričala, odštampane strane su joj suškale pod rukama.

„Bio je sin velikog tiranina koji se zvao Uter Pendragon. Artur je izvukao svoj legendarni mač Ekskalibur iz kamena, kada to niko drugi nije mogao. Bio je kralj u velikom dvoru poznatom kao Kamelot, gde su se njegovi vitezovi sastajali oko okruglog stola. Imao je prelepu ženu po imenu Ginevra, koja ga je izdala sa njegovim prvim vitezom, momkom koji se zvao Lancelot.“

Violante je pažljivo pogledala Rikarda, podigavši svoje blede trepavice. Želela je da ga upozori na opasnosti vezivanja sa udatom ženom.

„I na kraju života, vratio je mač dami u jezeru.“

Rikardo je odmahivao glavom. Sve je delovalo besmisleno. Uhvatio se za jedini deo koji je po njemu imao smisla. „U Duomu, jedan od zaverenika je imao mač, čak i u crkvi, i rekao je da ima pravo na to, nešto u vezi s nekom bitkom.“

Violante je sela naspram njega. „Bitka kod Montapertija. Taj čovek sa mačem je sigurno Oka, Guska. U bici kod Montapertija *kontrada* Guska se tako hrabro borila protiv Firentinaca da su njeni vojnici dobili pravo da nose mačeve sve vreme. Dobili su titulu guvernera Sijene.“ Shvatala je ironiju te titule. „Orsa Lombardi je kapetan Guske. Sigurno je on čovek sa mačem.“

„Onda se možda“, rekao je Rikardo nesigurno, „mogu sastati u crkvi u *kontradi* Guska? Za devet dana? Nije li guverner neka vrsta kralja?“

Nije ubedio vojvotkinju. „Razmislicemo o tome kasnije. Hajde da pitamo Zebru šta on zna o ovim konjima o kojima su 'Devetorica' govorili.“

Violante nije mogla da se seti kada je poslednji put vodila pravi razgovor sa muškarcem. Sa Kontijem, svojim glavnim savetnikom, razgovarala je o suvoparnim državnim poslovima, a u slobodno vreme na svečanim večerama je izgovarala tek učtive prazne reči koje se očekuju od pripadnice više klase. Ali još otkada je bila sa svojim deverom Dan Gastoneom u Firenci, kada se tek udala za čoveka koji je ne voli, a on je trebalo da se oženi ženom koju ne voli, nije razgovarala o nečemu stvarnom. Odveo ju je u baštu Boboli i sasvim iskreno su razgovarali o prirodi ljubavi. Danas, još jednom, bila je primorana da misli. Osećaj je bio dobar. Njen otupeli um počeo je da se budi.

Vrata su se otvorila i Grečen je uvela Zebru koji je zevao, češao se, kosa mu je stršala uvis kao griva konja palomina. Očigledno su ga izvukli odnekud iz slamnatog kreveta. Grad je bio Zebrin dom i svake noći je spavao u drugoj štali - bio je to plus za Grečen što ga je pronašla tako brzo.

„U našim stajama, madam, ako dozvoljavate“, rekla je stara dama, usana stegnutih u pravu liniju.

Zebra se nacerio pospano.

„Nema veze“, reče Violante. „Sedi. Da li želiš nešto?“

Zebrine oči se brzo razrogačiše. „Zeleo bih hleb i mleko kao onog dana.“

Violante je klimnula glavom Grečen, koja je nestala. Vojvotkinja se nagla napred u svojoj stolici dok je korset nije zaštipao. „Zebra, kada sledeći vašar konja dolazi u grad?“

„Druge srede, 'dona.“

„Prekasno“, reče Rikardo, šetajući se iza dečaka. „'Devetorica' se sastaje ponovo za devet dana... Rekli su da raspoređuju konje po svojim štalama pre toga. Jednog za Nela, i jednog za 'momka iz Kule' - mene.

Njihov plan, kako razumemo, jeste da pothrane deset konja u gradu, tajno. Devetoro će biti *asini*.“

„*Asini*?“ upita Violante.

„Magarci. Spori i glupi“, dodade Zebra.

Violante se iznenada prisetila priče o trulom lešu magarca bačenog, pre nedelju dana, preko kapije Kamolija. „Nastavi“, reče.

„Samo jedan konj, Nelov, biće trkač. Nameravaju da nameste žreb konja, uz pomoć nekoga iz kontrade Žirafa, tako da se samo nova 'Devetorica' i moja *kontrada* Kula takmiče na Paliju del Asunta šesnaestog dana avgusta. Prema gradskim zakonima može da bude samo deset takmičara - to će biti tih deset. Tih deset će se trkati i Nelo će pobediti.“

Zebra je kao i svako dete posedovao sposobnost da se uhvati pravo za ideju. „Pa, trgovci dovode konje za porudžbinu. Trgovci spolja i *kapitani* mogu da posećuju druge gradove.“

„Šta znaš o ovom čoveku koga su pominjali - Boliju iz Areca - koji snabdeva vašar u San Martinu? Da li je potkupljen?“

Zebrine oči bile su okrugle kao novčići. „Ne, 'dona. Prav je kao rimski put.“

„To ništa ne znači. Trgovcu možda nije rečeno za šta su konji. Možda su mu samo rekli da dovede devet slabića i jednog trkača.“

„Reći ću vam ovo, ipak“, ubaci se Zebra se, „Nelov konj će morati da bude zvezda. Jedno je da bude dobar trkač, ali da *pobedi*? Okrenuo se ka Rikardu, dvojica muškaraca koji razgovaraju o konjima. „Vi ste se trkali, videli ste čošak San Martino. Neophodan je vrstan konj.“

„Kao Berio?“

„Kao Berio, ali, kako je neko od zaverenika rekao, Vičenco je jahao Berija na julskom Paliju. Zabranjeno je da jedna *kontrada* jaše istog konja ponovo. A ipak nisam nikada video boljeg ata od Berija.“

„Prave što je manje moguće rizika.“ Violante je prekinula njihov razgovor. „Ali i dalje ne vidim kako će im to omogućiti da preuzmu grad.“

„Opklade“, kaza Rikardo kratko.

„Opklade?“, upita vojvotkinja.

Konjanik klimnu glavom. „Da. 'Devetorica' će napraviti kladioničarski sindikat. Ogromna svota novca promeni vlasnika na svakom Paliju, ali ovog puta niko iz drugih kontrada neće znati da će trka biti nameštena. 'Devetorica' će zaraditi dovoljno na jednoj trci da finansiraju puč i liše vas vlasti.“

Violante proguta knedlu.

„Ali čak ni ovo nije sve“, reče Rikardo blago. „Ima još - priča o Romulu.“

„Zebra, da li si ikada čuo da nekoga zovu Romul?“, upita Violante. „Nikada, 'dona, samo vučicino dete.“

„Romul i Rem. Blizanci, simbol Sijene. Svi ih znaju - statue su svuda“, kaza Grečen, progovorivši prvi put.

Violante odahnu. „Vrlo dobro. Hajde da to sada ostavimo po strani. Hajde da utvrdimo šta smo do sada saznali. Koji su igrači u ovom kvadrilu?“

Nastade tišina.

„Ko je bio na sastanku?“, bila je uporna Violante.

„Faustino“, odgovori Rikardo. „Salvatore.“

„Hajde da budemo metodični.“ Uzela je svoje pero i papir. „Faustino Kaprimulgo od Akvile. Salvatore Tolomei od Čivete.“

„Ranučo Odeskalki od Bruka, *kontrada* Gusenica, njegovo ime se čulo“, dodao je Rikardo, „onda je tu i čovek sa mačem.“

„Orsa Lombardi, od Oke, *kontrada* Guska.“

„A da. Pretpostavljamo da oni zapravo mogu da imaju glavnu ulogu u ovome, kao guverneri grada, nosioci mača.“ Violante je sve zapisala. „Šta još znamo o *kontradi* Guska?“

„Po zanatu su bojadžije“, dodao je Rikardo. „Oni boje barjak za Palio koji će osvojiti pobednik. Mogu da promene belo u crno.“

„To je tačno“, složi se vojvotkinja. „Oni grade *botinije*, tajne vodovode pod gradom, koji odnose korozivne boje.“

Rikardo se najednom priseti poslednjeg i jedinog puta kada je bio dole u *botinijima*, i nosio leš od kojeg je sve ovo počelo. Pre nego što je stigao da progovori, vrata su se otvorila i otkrila služavku sa kašom. Zebra se gladno bacio na jelo.

„Čulo se još jedno ime“, reče Rikardo kad su se vrata zatvorila. „Gabrijele. On je pokušao da ubedi Faustina da me ubije. A kada su Salvatore i Faustino počeli da se prepiru, Salvatore je rekao: 'Ne, ne, Gabi, ne pokušavaj da me sprečiš.'“

Zebra nije čekao da mu usta budu prazna. „Gabrijele Zondadari, kapetan Talasa - *kontrade* Onda.“

Violante se namršti. „Zašto oni?“

Sve oči se okrenuše prema njoj.

„Pa - zašto? To je siromašna, nevažna *kontrada*.“

„Morska obala“, reče Rikardo. „Oni brane obalu iza Mareme. Oni kontrolišu šta ulazi i šta izlazi iz grada - uključujući i konje.“ Nastade teška tišina, koju je prekinula vojvotkinja.

„Pa, onda. Da ponovimo: Akvila, Čiveta, Oka, Bruko, Onda. Kula je, kroz vas, sinjor Bruni, takođe njihov saveznik, znali to oni ili

ne. Pretpostavljam da je trebalo da *kontrada* Panter bude deo 'Devetorice' pre događaja na Paliju, a vaš potez toga dana, sinjor Bruni, dao im je zamenu. Takođe traže savezništvo sa Žirafom. I misterioznim Romulom. I nedostaje nam jedna."

„Ko?"

Bilo je malo verovatno da će Violante zaboraviti. „Jednorog. Leolcorno."

„Romul i Jednorog su prozvani kao ključ za sve", seti se Rikardo, „ali nisu bili prisutni tamo."

„Možda će govoriti na sledećem pretresu", razmišljala je vojvotkinja, „i tada ćemo otkriti njihovu ulogu."

„Pod uslovom da možemo prisustvovati", ubaci se Rikardo. „Moramo da otkrijemo, najpre, gde će se održati."

Kada su Piju pozvali da vidi Faustina Kaprimulga, bila je mnogo uplašenija nego na njen imendan - zar je moguće da je to bilo pre samo nedelju dana - onda kada ju je Salvatore pozvao da siđe. Što su Nikoletini osmesi bili širi njen strah se pojačavao. Služavka je uvek bila najsrećnija kada bi njenu gospodaricu snašla neka nevolja. Tako je, kad je prvi put videla ošišanu Piju, sijala od sreće.

Izvestan zamor sada je pratio taj strah. Četiri dana su prošla od njenog venčanja, i svake večeri je stavljala krv na posteljinu, ali neće moći još dugo da se oslanja na to lukavstvo. U stvari, više nije verovala u to da jedino njena varka sprečava Nela da je uzme. U svojim najpustijim maštarijama sanjarila je da možda nije fizički sposoban, ali bi to odbacila, setivši se sudbine male naslednice Benedetijevih. Mora da je nešto drugo. Dok je pratila masivnu Nikoletu niza stepenice, umorno se pitala šta joj se još može dogoditi.

Ušavši u salon svoga svekra prijatno se iznenadila. Jer, u svojoj mašti ona ga je pretvorila u zver. A čovek koji ju je sada pozdravio sedeo je za stolom, bele, čiste i podšišane kose, uredne i očetkane odeće, belih čarapa i blistavih šnala. Čak se osmehnuo i ustao sa stolice kada je ušla. Pogledala je oko sebe. Soba je bila prijatna: miris kože pisaćeg stola, pera i mastila poredanih u sjajnim bočicama na njemu, papiri i svici uredno naslagani, jedan drveni globus je stajao na upijaču da bi podsećao na svet izvan Sijene. Kroz glavu joj prostruji misao o tom 'drvenom' svetu. Nikada nije videla nijednu od tih zemalja, čak ni naslikano plavo more u kojem su plutale. Na svetlosti sunca, koja je ulazila kroz prozor, njeno poluostrvo i Evropa su bili osvetljeni, a u tamnoj senci su se nalazile afričke i indijske zemlje kao i sve ostalo.

Skoro da je ovo mogao biti *studio* civilizovanog čoveka. Jedino što joj je smetalo bilo je to što na velikim drvenim policama nema knjiga. Nedostajale su joj njene knjige tek nešto manje nego što su joj nedostajale majčine haljine, jer je čak i Salvatore znao da jedan gospodin ima biblioteku. To je odavalo Faustina. On nije bio gospodin, i kada je pomerila pogled sa njegovog osmeha na kukasti nos nalik kljunu i hladne oči boje ćilibara, prepoznala ga je onakvog kakav zapravo jeste: divljak, koji je nasmrt pretukao čoveka u svom podrumu. Divlji čovek, malčice bolji od onih koji žive na polovini globusa u senci, onoj polovini koju ne može da vidi.

Zakoračila je napred, uzdignute brade i odbrambenog stava. Njeni novoizostreni instinkti su joj govorili da mu je nešto potrebno. Saradnja s njom. I, pritisnuta strahom, znala je da će se složiti s onim što bude tražio. Izgubila je hrabrost i sad je sigurno bila žuta iznutra, žuta kao Faustinove oči, žuta kao zastava Orla. Kukavica.

A ipak, pitanje koje je postavio veoma ju je iznenadilo. „Draga moja. Da li bi želela da naučiš da jašeš?"

Razjapila je usta i razrogačila oči. To pitanje je bilo skoro preslikano pitanje koje joj je pre nekoliko dana postavio konjanik na večeri.

Okrenuo se, sa rukama na leđima, ka prozoru, gde su kule grada bušile zalazeće sunce. „To je veština koja je prikladna za jednu udatu ženu. I sigurno je dosadno nekome tako mladom da boravi ovde sam." Pija je odbacila barem polovinu toga. Zašto bi Faustino brinuo o tome kako je njoj? Posmatrala ga je obazrivo dok se okretao prema njoj i znala da je stigao do srži ovog problema.

„Osećam da bi sinjor Bruni mogao da te nauči. Kada smo se našalili za večerom, to me je navelo na razmišljanje i od tada mi ne izlazi iz glave. Mislim da bi te to zabavilo i pomoglo ti da razumeš veliku strast svoga muža."

Pija spusti pogled i nakloni se. „Kako želite."

Faustino protrlja duge šake jednu o drugu. „Dobro. Dobro. Urediću to." Sada su mu se i oči osmehivale zajedno sa tankim usnama. „Još nešto, ipak - naći ćeš novu haljinu u svom ormanu." Bio je odmereno spontan. „Obuci je, hoćeš li? Večeraćeš sa Nelom i sa mnom." Dodao je to retko preimućstvo lagano.

„Svakako."

„Dobra devojka, dobra devojka. Nikoleta će se pobrinuti za tvoju... kosu i za nakit." Čak je i on imao milosti da spusti pogled sa njene neobično ošišane glave. „Nikoleta!", zaurao je, otvorivši vrata. Kretao se iznenađujuće brzo.

Piji je iznenađa sinula ideja. Morala je da učini nešto brzo, pre nego što služavka dođe. „Gospodine, kada već govorimo o odeći... Moja majka je imala jedan redengot u svom ormanu u kući moga oca. Ukoliko biste bili dobri da pošaljete po njega, bilo bi mi veoma korisno da ga nosim na časovima."

„A? Šta je to?" Faustino je delovao začuđen što ona uopšte može da otvori usta i da mu se obrati. „A, da, da, naravno. Postaraću se za to. Dobra ideja."

To su se dogovorili spontano, ali je Pija verovala da Faustinova obećanja vrede više nego očeva. Smatrajući ga divljakom, činila mu je lošu uslugu. Oštra urođena inteligencija prekrivala je okrutnost, a on je imao neku zaokruženost, preciznost u načinu mišljenja. Ovo što je tražio od nje je sigurno deo nekog većeg, mnogo složenijeg plana, i on će uspevati da zadrži sve te lopte da lebde u vazduhu, kao šarene loptice žonglera koji ju je pratio na venčanju. A sada, i ona je imala jednu loptu da baci u vazduh. Potrudila se da joj glas bude spontan kao što je njegov bio i govorila brzo kad je čula teški korak služavke kako dolazi s gornjeg sprata.

„A vaše sluge mogu i da donesu njene druge haljine, uz vašu dozvolu, naravno. Imala je nekoliko dobrih haljina kojih se ne bi stidela ni ova kuća i ja mogu da ih nosim, da vas poštediti dalje velikodušnosti."

Klimnuo je glavom, njegove ćilibarske oči su sijale od zadovoljstva mladom koju je kupio za svog sina, odajući joj priznanje na hrabrosti, radostan zbog njene štedljivosti. Onda su, baš kad je Nikoleta uzdišući ulazila u sobu, njegove oči zatreptale ka nečemu s druge strane prozora.

Prateći njegov pogled, Pija je ugledala jednog krupnog momka u masnoj koži trgovca konjima, kako uvodi dva konja u dvorište ispod njih. Jedan konj je bio beo, drugi crn, oličenje gradskih konja.

„A, Boli je tu, dobro. Izvini me, draga moja."

Razgovor se završio.

Dok je pratila Nikoletu natrag uza stepenice, Pija se osmehivala široko, skoro kao služavka. Počinjala je da uči kako se igra ova igra.

Rikardo je radio tiho i savesno uz oca ceo dan, čekajući na konja kojeg će mu Faustino dati. Ništa se nije dogodilo. Pčele su lenjo zujale oko cveća koje je izbijalo iz napuklina na kaldrmi.

U vreme sijeste Domeniko je ušao unutra, da se zaštiti od blistave vreline. Rikardo je legao na slamu u staji, ali nije mogao da se odmara. Pokušao je da ubedi sebe kako se Faustino predomislio, da nije razumeo kapetana Akvile. Čak i ako će mu dati konja na poklon, to bi morala da bude neka raga, mazga tako jadna da ne ugrozi Nelovu pobeđu.

On i Domeniko su nastavili posao dok čvorci nisu počeli da kruže do svojih odmorišta i dok se nebo nije zgružalo u tami. Tada, tek tada je kas kopita najavio da prilazi neki konj. Vodio ga je, za ular, Zebra. Dok je konj prilazio, Rikardo pogleda u Zebrine bistre

oči i dečak jedva primetno klimnu glavom. Dolazio je od Faustina.

I bio je divan.

Domeniko spusti klin na kaldrmu. Konj je bio jednostavno prelep, tako beo da je bilo teško gledati u njega dok mu se sunce presijavalo na telu. Imao je dugačku glavu, plemenitog, zaobljenog profila. Vilica mu je bila duboka, uši male, ali oči ogromne i izražajne, a nozdrve široke. Mišićav i široki vrat, koji se povijao iznad niskog grebena, bio mu je jak. Konj je stajao savršeno mirno; s lepim pravilnim repom visoko usađenim. Kako se malo trzao zakačio je Zebru po ivici oka, i to je bio jedini pokazatelj da je stvaran, da nije statua.

Domeniko je zazviždao dugo i nisko, pa je prišao da ga pomazi rukom po nežnim nogama, proveravajući potkovice jednu po jednu.

„Potpuno nove“, reče. „Ni sam ne bih mogao bolje da ga potkujem.“ Potapša ga prijateljskim udarcem po sapima, i konj se ne pomeri. „I kakav lepota.“

„Nikada nisam video lepšeg belca“, kaza Rikardo.

„Lepšeg zelenka“, ispravi ga otac. „Pogledaj bolje noge i zglobove. Ima tu malo sive. Oždreben je kao zelenko, zapravo...“ Prišao je konju obazrivo sa strane i opipao mu levi obraz nežno, našavši ono što je tražio, dok je konj stajao mirno i nije negodovao. Domeniko spusti ruku i udalji se, zapanjen.

Rikardo je primetio izraz na njegovom licu. „Šta je bilo?“ „Opipaj mu obraz“, reče mu otac.

Rikardo je prišao, pričajući nešto konju tiho, i konj ga pogleda mirno jednim suznim okom. Rikardo je pomerao prste nežno preko stegnutih mišića i mekanih dlaka. Prsti su mu pratili mali ožiljak, liniju koja je skretala i prerastala u drugu liniju.

„To je L.“ Pogledao je u oca, raširenih očiju.

Zebra je to primetio. „Šta? Šta to znači?“

„To je lipicaner“, izusti Domeniko, zadivljen.

Rikardo, sećavši se dobro priča koje mu je otac nekada pričao umesto bajki, reče: „On je iz španske škole jahanja. Oni se ga je za priplod u Lipici, u habzburškim zemljama. Retka i neverovatna vrsta. Kraljevi među konjima. Rađaju se crni a onda pobebe“, nastavio je, pomislivši odjednom na zastavu Sijene. „I svi su žigosani, slovom L na levom obrazu.“

„Mogu li ja da pipnem?“

Rikardo je podigao dečaka, osetivši njegovu toplotu i čvrstu težinu dok su izgrizeni prsti tražili žig. Iza njih, Domeniko je tapšao od uzbuđenja.

„Dio, Dio, nikada ranije nisam dotakao lipicanera, nisam video boljeg konja još otkada sam potkovao konja vojvode Kozima, 1703. godine. Ali čak je i njegov bio napolitanac, ne lipicaner. Bože. Da će doći u moju staju! A ipak potkovice su mu nove i dlaka istimarena da je meka kao svila. Zašto si mi ga doveo Zebra? Čiji je?“

Rikardo je zagrljio Zebru pre nego što ga je spustio. *U redu je, značio je brzi zagrljaj. Možeš da mu kažeš.*

„Rikardov je“, odgovori dečak. „Poklon od Faustina Kaprimulga za ono što je učinio za njegovog sina na samrti.“

Domenikove crne obrve se podigoše ka kosi. Odmahivao je glavom. „Pa, sine. Imaš moćnog prijatelja tamo. Takav konj je redak kao pileći zubi, a nije ni jeftin. Da ćeš imati lipicanera! Moj sin!“ Nije bilo jasno da li je bio ponosniji na konja ili na konjanika, i potapšao ih je po ramenu jednog pa drugog, smejući se u sebi zadovoljno.

Rikardo je posmatrao kako plemenito stvorenje stoji nepomično i nije bilo moguće da ga ne dotakne očevo raspoloženje. Ali bilo mu je pomalo i muka, jer je sada znao, kada je dobio ovaj poklon, da ima neku ulogu u velikoj zamisli. Međutim, bio je zbunjen. Ovaj princ među konjima nije delovao kao *asino* - delovao je kao trkač. Imao je široka, duboka prsa, široke sapi i mišićava ramena. Noge su mu bile dobro izvajane i jake, sa širokim zglobovima i dobro oblikovanim tetivama. Stopala je imao mala, ali jaka, pa su sveže potkovana kopita pravila iskre na kaldrmi. Rikardo nije mogao da shvati šta je Faustino nameravao time što mu je dao tako kvalitetnog konja, ali uprkos svemu nije mogao da odoli detinjem balonu radosti koji mu se nadimao u grudima. Nikada nije imao svog ata, a ovaj je, lep kao mesec, bio *njegov*. Počeo je, protivno sebi, da se osmehuje.

Konj je već bio osedlan u finu kožu sa stremenovima koji su zveckali i sjajili se.

„Pa“, rekao je Domeniko, „daću ti lopovsku. Možemo da ga dovedemo do bloka, ali deluje dovoljno miran - mislim da se neće pomeriti ako se popneš da ne vidi. Moraš da ideš smesta da zahvališ Faustinu.“

„Zaista?“

„Naravno. Zar me nisi čuo kada sam rekao da je on moćan čovek? Učinio si mu uslugu, on ti se zahvaljuje ovim neverovatnim konjem, sada je red da se ti njemu zahvališ. Tako to ide. Zašto se vučeš?“

Rikardo, naravno, nije mogao da objasni svoje oklevanje. I u svakom slučaju bilo bi prirodno da to učini.

„I nemoj da zaboraviš da moj posao dolazi sa svih strana - ne možemo da priuštimo da uvredimo njega i njegove.“

Rikardo je shvatio tada, uz zračak radosti, da je dobio dozvolu da ponovo vidi Piju. Stavio je stopalo u očeve pričvršćene šake, skočio na leđa konja i uhvatio uzde. Trenutak kasnije sedeo je na kaldrmi, bez daha, i pitao se kako je uopšte dospeo tu. Pokušao je ponovo, ovoga puta Zebra je držao dizgine, a otac oglavinu. Sada je bio bolji, ostao je na konju možda tri otkucaja srca pre nego što je konj podigao glavu, a njegova čvrsta lobanja udarila u Rikardovu bradu. Rikardo je, još jednom na zemlji, osetio metalni ukus krvi u ustima. Ugrizao se za jezik. Pogledao je žalosno konja i mogao se zakleti da ga je ovaj odmerio pogledom kao da ga je to zabavljalo. Nije igrao okolo niti vukao svoje zarobljivače, nije se propinjao na zadnje noge, niti se opirao. Kada ga ostave, stajao je mirno. Ali jednostavno nije želeo da mu jahač bude na leđima.

Rikardo je pokušao da ga uzjaše nekoliko puta, Domeniko tri puta. Zebri nisu dozvolili da proba. Na kraju su tri muškarca, jedan mlad, jedan star i jedan dečak, stajali u polukrugu oko lepe, nepopustljive životinje. Domeniko se smejavao, a Rikardo nije video ništa smešno u toj situaciji. Nije mogao da pobedi u trci na konju kojeg ne može ni da uzjaše.

Na kraju je pokušao ono što je uvek uspevalo - stao je pred konja, uzeo tešku belu glavu između ruku i počeo da mu šapuće, držeći mu i dalje ruke kao naočnjake sa obe strane očiju, kao što je to činio stotinu puta ranije. Dok je pričao, primetio je zalečenu kvrgu fibroznog tkiva, u obliku zvezde, na mestu gde je zarasla rana, u samom centru čela konja. Izgledalo je da konj mirno sluša reči, čak je i frktao iz zadovoljstva. Rikardo je pokušao da ga uzjaše još jedanput. Zebra i Domeniko su posmatrali zaustavivši dah. Rikardo je elegantno prolebdeo preko njihovih glava na zemlju.

Domeniko je trljao kratku belu bradu, kao da grebe. „Pa, Kardo, izgleda da će s ovim to biti dug put. Bolje da odeš do Akvile pešice pre mraka.“ Coknuo je jezikom dva puta i otpratio konja oko Rikarda koji je sedeo na zemlji. „Smiriću ja tog čudaka.“

Rikardo je, poražen za danas, posmatrao prelepog konja kako se povlači kroz vrata štale u mrak. Mogao je da se zakune da je konj pogledao iza sebe u njega i malo zafrktao od sreće. Dotučen, povukao je Zebru sa sobom i pronašao malo utehe u maloj ruci koja je obuhvatila njegovu.

Hodali su sigurno kroz *kontradu* Orao u sumrak, a kada se palata Orlova izdigla iz mraka, Rikarda su pošto je ostavio Zebru na bezbednom ispred, sprovedi do velikog salona na spratu.

Pija je jedva mogla da poveruje u sopstveni odraz kada je Nikoleta podigla ogledalo. Služavka je provela toliko vremena sređujući joj toaletu da je četiri puta čula zvona da zvone. Haljina koju joj je Faustino kupio bila je sašivena od zlatne tkanine, dok je

čipkani gornji deo bio čvrst i napravljen od filigrana, što je Nikoleti dalo dobru priliku da izgrebe Piju po telu. Kruti pozlaćeni steznik za stomak omogućio je služavki da je povredi u još nekoliko prilika, dok ga je toliko stezala da se Pija zacrvenela u licu.

Nikoleta je uglačala oštro podšišanu kosu svilenom maramom i obojila joj kapke jednim potezom zlatne boje, ubadajući joj oči dok nisu zasuzile. Služavka joj je tada zakačila stotinu zlatnih lanaca oko vrata, daveći je i gušeći kad god bi mogla, štipala joj vrat kopčama i potpuno prekrila Kleopatrin novčić. Ali ništa što je ova služavka mučiteljka mogla da učini ne bi moglo da se poredi sa moći te kraljice.

Jer kada je Pija ugledala svoj lik u ogledalu znala je da još nikada nije izgledala tako privlačno. Shvatila je da je pripremaju za nešto i pojurila niza stepenice, pozajmivši malo kraljičine moći iz starih vekova. Jedino ju je misao da večeras - u noći zlatne haljine - može da bude noć kada će je Nelo uzeti, naterala da se spotakne.

Trpezarijski sto je izgledao drugačije kada nije bio namešten za gozbu. Samo dve osobe su sedele tamo, na svakom kraju dugačkog stola. Zauzela je svoje mesto na pola puta između njih. Poslužen je vrlo jednostavan obrok: tiha večera uz vino, sa puževima i palentom, što je doprinelo da njena odeća deluje još izvanrednije. Pija je jela u tišini dok su dvojica muškaraca razgovarala, ne obraćajući pažnju na nju. Bila je sigurna da su je doterali i pozvali za sto kao deo nekog sumnjivog plana, ali izgleda da je nijedan od njih dvojice nije primećivao; Faustina ranija ljubaznost je isparila. Tek kada su muškarci na kraju obroka počeli da piju vino *maršalu* njena uloga u predstavi je postala jasna.

„Sinjor Brunij“, najavio je jedan sluga i to tako iznenada da je Pija otpila gutljaj vina i osetila kako joj srce udara u grudima i u glavi pulsira. Na čelu stola, Faustino je pozdravio sinjor Brunija osmehom grabljivice. Konjanik je zinuo ugledavši je, ah za oko joj zape njegova reakcija na Nela.

Tokom prethodnih nekoliko nedelja Pija se navikla da drži uši načuljene, a usta zatvorena. Istančala je svoju inače visoku inteligenciju tako da popuni praznine informacijama. Posmatrala je sinjor Brunija kako se spotiče i bleđi pred njenim mužem, a zatim s olakšanjem gledala kako se sabire. Naravno - tad je prvi put video Nela s kosom obojenom ovako neravnomerno crno, ofarbanom njenim rukama. Možda je uz bleđu kožu i ružičaste oči, koje nikakva smicalica nije mogla da promeni, podsećao na pokojnog Vičenca dok je nasrtno krvario u prašini staze za Palio.

U prisustvu konjanika, Nelo je delovao otrovno i ozlojeđeno kao uvek. Pijina čula se ponovo izoštriše - zašto bi se Nelo plašio njega i zamerao mu? Može li biti da i on, vidi Vičencov duh pred sobom, nekog tamnog, visokog i obožavanog? Da li ga je i dalje uhodio fantom njegovog brata? Pija mu je okrenula leđa i gledala sinjor Brunija kako se jedva primetno klanja Faustinu, uz ležernu eleganciju koja je delovala kao da mu je urođena.

„Sinjor, zahvalniji sam nego što mogu da iskažem na poklonu koji ste mi poslali.“

Faustino odmahnu rukom, gotovo stidljivo. „Dobro. Dobro. Jesi li ga već jahao?“

„Ja, ovaj... to jest... moramo bolje da se upoznamo.“

Uski polumesec Faustinovih zuba zasijao je u polumraku. „Onda ti želim da uživaš s njim. Nije to loš konj.“ Osmeh mu se raširi, kao da mu se podsmevao.

Faustino nije bio spreman da nastavi razgovor, tako da se sinjor Brunij poklonio, okrenuo i, ne pogledavši u Piju, izašao.

Pija je bila zbunjena. Dakle, Faustino je poklonio sinjor Bruniju konja? Da li je to jedan od onih koje je videla da uvode u kuću ranije, crni ili beli? Da li je okasneli poklon za uslugu koju je konjanik učinio za Vičenca? Nije imalo smisla. Ruka mu je bila na vratima kada ga je Faustino pozvao da se vrati.

„Smislio sam mu ime.“

Konjanik je izgledao zbunjeno.

„Za konja, dragi momče. Nazivam ga Leokorno. Jednorog. Zbog njegove boje, naravno. Ali ima i ožiljak na nosu kao panj od roga.“ Pija je nanjušila šalu koju nije razumela.

„Naravno, on je tvoj“, reče Faustino, odmahujući rukom. „Možeš ga zvati kako želiš.“

„Ne, ne“, kaza sinjor Brunij, očigledno ne želeći da ga razdražuje. „To je lepo ime. Zadržaću ga. I hvala vam. Još jednom.“

Faustino ga pogleda prodorno, kao da nešto odlučuje. „Ukoliko želiš da mi zahvališ“, reče, „postoji još nešto što možeš da učiniš za mene.“ Pija je čekala dok su je podilazili žmarci. Eto ga - razlog zbog čega su je doterali i sredili.

„Na gozbi ovde, možda se sećaš, malo smo se našalili da bi mogao naučiti moju spaju da jaše.“

Sinjor Brunij pogleda u Piju, a ona spusti pogled, odjednom posramljena zbog ove šarade.

„Pa, ispostavilo se da ima na umu da to nauči“, Faustino je nastavio lagano, „a njen otac i ja se slažemo da je za jednu damu iz Sijene prikladno da zna sa konjima. Želeo bih da je ti naučiš. Sat ili dva dnevno, samo do Palija. Moj sin je preuzet: treniranjem, znaš.“ Sinjor Brunij je pogledao u Nela, koji je zaklonio svoje ružičaste oči s odskora crnom šiškom.

„Platiću ti, naravno“, nastavio je Faustino.

Pija je sada razumela - ukrali su je kako bi izazvali konjanika tako da ne može da odbije. Delovao je obazrivo, a ona je bila preplašena zbog toga što je Faustino bio toliko otvoren. On je bio Pandar, a ona njegova Kresida¹² i obrazi su joj goreli.

Sinjor Brunij je navalio. „Naravno“, mucao je. „Biće mi čast. To jest...“

„Pa?“

Sinjor Brunij je ispravio ramena. „To jest, ukoliko mi njen muž, ukoliko sinjor Nelo, dozvoljava.“

Još jedanput Pija se divila njegovoj časti i pristojnosti. Osećanja su joj ugrejala telo, zajedno sa vinom. Ovim jednim zahtevom vratio ju je od kurve natrag u ženu, učinio je celu tu stvar legalnom zatraživši dozvolu od njenog muža.

Nelo ustade sa stolice i Pija stisnu pesnice dok je on koračao prema sinjor Bruniju. Mogao bi sada sve da uništi. Da uništi njenu priliku da nauči da jaše, daleko i brzo, da uništi njenu priliku da pomaže sinjor Bruniju i vojvotkinji, da uništi njenu priliku za kojom je žudela kako bi imala časno društvo, ili pak bilo kakvo društvo osim njega i Nikoleta. Pija je molila boga da odgovor bude pozitivan, iako je znala da je Nelo poslušan sin, i da neće protivurečiti ocu. Prijalo joj je da ga posmatra prezrivo, a ne preplašeno.

Nelo je došao do sinjor Brunija, i kada je primetila razliku u visini nije se više pribojavala da će ga njen muž udariti. Dvojica muškaraca su stajala toliko blizu da je jedva uspela da čuje šta je rekao. „Imaš moj blagoslov“, stigao je odgovor. „Ja imam da se bavim važnijim stvarima.“

Mržnja u njegovim neobičnim, ružičastim očima nije se slagala sa recima koje je izgovorio, a belom rukom je zgrabio tkaninu oko vrata sinjor Brunija.

„Ali da nisi“, pljunuo je, „stavio moju ženu na svog konja.“

„Nelo“, upozoravao je Faustino, dubokim glasom i preteče, kao da je njegov sin rekao previše; ali Nelo je prošao i izašao kroz vrata i Pija je čula kako klopara niza stepenice. Kada se okrenula, Faustina učtiva maska je ponovo bila na mestu, a svaka ljutnja na sina prekrivena. Ponovo se osmehnuo, osmehom koji je tako dobro poznavala, onim koji nije dosezao do njegovih očiju. „Eto“, rekao je, gledajući u jedno pa u drugo. „Videli ste? Sve je dogovoreno. Sutra, ovde u dvorištu, u, recimo, devet sati?“

Kad se Rikardo poklonio, pa otišao, znala je. Faustino je bio podvodač. Namerava da omete sinjor Brunija, da ga udalji od

¹² Ovaj opis potiče iz priče o Trojilu i Kresidi iz istoimene poeme Džefrija Čostera i drame Vilijama Šekspira. U njoj je Pandar, Kresidin rođak ili ujak, predstavljen kao njen podvodač. (Prim. prev.)

treninga. Ona će biti dragulj kojim će mu mahati pred nosom, udešena i našminkana kao preljubnica u zlatnu odeću. Faustino je video da se veoma dopala konjaniku, na gozbi na dan venčanja. Faustino će zaokupirati sinjor Brunija Pijom, tako da on sam neće moći da se sprema za Palio. Ovaj plan će omogućiti Nelu da vežba koliko god želi. U međuvremenu, časovi jahanja će podgrevati Nelovu mržnju prema sinjor Bruniju dok ona ne dosegne nivo na kojem će on biti spreman na sve da ga pobedi u trci.

Čim je mogla da ode, Pija je zbrisala iz sobe s onoliko dostojanstva koliko je uspela da sakupi, pokušavajući da se suzdrži od besa. Njome se, dakle, jednom udatom ženom, maše pred ovim čovekom, učiteljem jahanja! Ali čak ni bes nije mogao da ugasi plamičak vatre pod njenim srcem koji nije imao nikakve veze sa vinom: bio je to mali, vreli grumen zadovoljstva što je nekome i dalje privlačna.

Kada je stigla u svoju sobu, osetila se neobično potišteno. Samo što je htela da legne na svoj krevet - ponovo sama, zbog čega je bila zahvalna Bogu - kada je primetila da su jedna vrata ormara blago otvorena. Postojala je šansa, samo jedna šansa... Otvorila je vrata i ugledala čudo.

Faustino je bio dobar što je održao obećanje i uprkos njegovim brojnim sagrešenjima blagosloвила ga ja. Prešla je rukama preko haljina. Sve su bile tu - tamnocrvena, žuta, zelena i redengot za jahanje, od savitljive bež kože, suknja se širila na dva dela. Ušla je u ormar i zaronila licem u njih, trljajući tkanine po svojoj koži, udišući ih. Spavala bi tu da je mogla.

Njena majka je bila kod kuće.

„Je li bila tamo?“

Zebrino pitanje, postavljeno iz dubine senke, uplašilo je Rikarda kada je napustio kuću Akvile.

Podigao je prst do usna i odmahnuo glavom. Kleknuo je tako da mu oči budu u istoj ravni sa dečakovim. „Zebra, da li poznaješ nekoga u kuhinji Akvile?“

„Naravno, Katerinu, služavku u kuhinji.“

„Idi i zamoli za malo hrane i saznaj kada Nelo ide u zamak Orla u Maremi.“

Zebra je nestao kroz kapiju. Dok ga je čekao, Rikardo je razmišljao o svom novom konju, Leokornu. Jednorog, rekao je Faustino, zbog bele dlake i ožiljka nalik ispupčenju od roga.

Zebra se pojavio iz kuhinje sa palačinkom i osmehom. „On odlazi u Kaštel di Pjetra sutra, rano, da počne sa pripremanjem“, glavu je zabacio u pravcu staje, „sa svojim novim konjem.“ Dečakove reči su zvučale veoma značajno.

„S novim konjem?“, dodade Rikardo brzo. „Hajde onda da bacimo pogled.“

Zebrine oči se malo raširiše, ali je bez pitanja poveo Rikarda do unutrašnjeg dvorišta kroz vrata u lođi. Koračali su pažljivo po kaldrmi i otvorili vrata staje Orla. Rikardo je primetio svežu slamu i svetlucavu kopču, nove drvene grede, i pomislio na skromno radno mesto svog oca. Jedan fenjer okačen na zidu goreo je slabim plamenom. Rikardo ga je uzeo i zakoračio unutra, osetivši dobro poznati miris konja i sena.

Tamna dlaka zasijala je iz senlce i Rikardo je obišao novog Nelovog konja: veliku životinju, čisto crnu, jakih pleća, prilično nemirnog od napete energije i ustreptalog od snage. Rikardo se nije brinuo za sebe - već je počeo tiho da se obraća konju kako bi ga umirio - ali je povukao Zebru s druge strane glave konja. Ako je ovo pobednik trke, verovatno je da je ćudljiv i temperamentan, i on nije želeo da Zebra dobije kopitom u glavu. Konj je zakolutao očima na Rikarda, pokazujući beonjače, frktao i odmahivao glavom. Rikardo ga je rukama mazio po nogama.

„Da li ga znate?“, upita Zebra.

„Ne, ne prepoznajem ga“, promrmlja Rikardo tihim glasom. „Jak je i spreman za trkanje. Ali nije zgodan.“

Zebra je počeošao bradu onako kako je video da stariji to čine. „Ne pobeđuje lepota“, izgovorio je na sijenskom, lokalnu izreku staru koliko i istinitu.

Rikardo se osmehnuo. „Tako je. Tako je.“ Odjednom se namrštio. „Zebra.“

„Molim?“

„Dlaka mu je gruba. Potrebno mu je malo nege. Izaziva mučninu. I smrdi.“ Rikardo onjuši vazduh i Zebra učini isto. Osim mirisa sena i konja u vazduhu se osećao slab miris neke hemikalije, kao u apoteci.

„Možda je na nekoj terapiji.“

„Da, ali ima nečeg... nečeg...“

Ponovo je pogledao u konja. Nešto ga je mučilo. Voleo bi da vidi ovog napetog konja kako trči, pošto je to bio jedini pravi test, ali Nelo treba da trenira u Maremi - mimo očiju grada.

„Zebra“, reče Rikardo, „šta kažeš na noć u gnezdu Orlova? Jesi li za?“

Zebra slegnu ramenima. „Krevet od slame - svaki je jednako dobar. A i poznaju me ovde dobro.“

Rikardo je pogledao u dečaka, raščupane smeđe kose i bistrih zelenih očiju, sa pegicama poprskanim preko prćastog nosa. Osetio je nalet privrženosti i iznenadnu lošu slutnju što ga ostavlja ovde.

„Jesi li siguran?“

Dečak je klimnuo glavom, kapci su mu se sklapali.

Sigurno je prošla ponoć. Treba ga pustiti da se odmori.

„Dobro, onda. Ostani i spavaj, a ujutro se ponudi da pomogneš oko konja. Želim da znam kako se kreće, sa Nelom na leđima.“

„A vi?“

„Ja se vraćam ujutro.“ Zbog sreće mu se nadimalo u grlu. „Da podučavam Piju da jaše.“

Zebrin umor nije otupeo njegovu sjajnu inteligenciju. Ispalio je ka Rikardu jedan pogled ispod obrva. Rikardo se pokunjio i dok je krišom izlazio iz dvorišta razmišljao je da, ako jedno devetogodišnje dete može da pročita njegova osećanja tako lako, onda bi mu bilo bolje da nauči da ih čuva mnogo pažljivije.

* * *

Pija je kroz prozore videla sinjor Brunija kako uvodi jednog belog konja u dvorište palate Orla nešto pre no što su zvona označila devet časova.

Da je bila manje napeta mogla je da se zapita zašto sam nije jahao za nagradu. Ali dok joj je Nikoleta sređivala kosu uz uobičajeno čupanje i grebanje, Pija je bila zauzeta glađenjem svoje haljine. Majčin redengot joj je pristajao kao saliven - glatka, savitljiva, ukrašena koža koja je bila uska u gornjem delu i širila se u ogromnu podeljenu suknju sašivenu tako da se deli oko vrata konja. Delovalo je čudno što je sada iste veličine kao što je bila njena majka kada je umrla. Ali ju je ohrabrilo to što je i ona jahala, što će naučiti isti hobi u kojem joj je majka uživala, što ogrebotine i fleke na ovom neobičnom odevnom predmetu jasno pokazuju.

Dok je nameštala odeću, Pija je posmatrala sinjor Brunija koji je dole u dvorištu činio to isto. Zatezao je svoju odeću, navlačio čizme za jahanje i ispravljao svilenu maramu, tamnocrvene i plave boje Kule, oko vrata. Dok je ravnao svoje tamne lokne povezane u plišanu traku za vratom, Pija je primećivala njegovu lepotu i istovremeno je svesno odbacivala. Momak je bio tu da bi je naučio da jaše. Samo njegova veština treba da je zanima.

Izgled sinjor Brunija nije mogla a da ne primeti ni Nikoleta. Ona je nastavljala neprekidno da priča. „San Bernardino, baš je zgodan momak, taj konjušar. Nije ni čudo što gazda...“ Služavka se zaustavila, ugrizavši usnu krivim zubima. „Kako bilo, gotova si. Kreni.“ Pija pođe, a onda zastade kod vrata. „Zar ne ideš i ti?“

Nikoleta odmahnu glavom, vilica joj se tresla. Danas se slabo smešila. „Gazda kaže da si odsad sama.“ Podigla je bradu i podbratke. „Potrebna sam u kući.“ Tešila se nabivši previše čvrsto mali elegantni trikorn, sa perom sa strane, na Pijinu nežnu glavu.

Pijino raspoloženje je raslo dok se spuštala niza stepenice, ali je bila obazriva.

Da li je Faustino zamišljao da će ona, bez pratnje, prevariti njegovog sina? Već je odlučila, koliko zbog sopstvenog osećanja dostojanstva toliko i zbog Faustinovih špijuna, kako će se prema sinjor Bruniju ponašati najkorektnije moguće, onako kako pravila ponašanja nalažu.

U dvorištu u senci, pozdravila je sinjor Brunija.

„Sinjora Kaprimulgo.“ Poklonio se.

Pija nije uspevala da se navikne na to ime. „Sinjor Bruni.“

„Molim vas, sinjora, zovite me Rikardo.“

To je rekao prilično pristojno, ali ona je iz svojih razloga više volela njegovo prezime - reku Bruni iz legendi, reku preko koje stoji Pijin most.

Uхватиła je njegov pogled kako putuje po njenom redengotu uz odobravanje - malčice staromodan, ali će poslužiti. Prelepi beli konj stajao je poslušno u senci pored malog šarenog konja *polfreja*¹³ kojeg su doveli za nju. To je sigurno onaj kojeg je u kuću uveo onaj pirat - Boli? - sa crnim parom, konj o kojem su Faustino i konjanik razgovarali prošle noći, poklon od Orlova za sinjor Brunija. Konj za kojeg je Nelo rekao da ona ne sme da ga jaše.

Delovalo je kao da ih prozori svuda oko prostranog dvorišta posmatraju kao staklene oči. Njen učitelj se nije osmehivao, a nije ni ona. Videla je da i on gleda na sve prozore okolo. I on je očigledno shvatio da je vreme koje zajedno provode opasno i nametnuo je malu distancu među njima. U Crkvi Sove, zaštićena rešetkom ispovedaonice između njih, razgovarali su privatno. Sada će svakoga dana biti zajedno, njihovo poznanstvo mora da počne iz početka kao da se nisu upoznali. Pija je odlučila da se ponaša onako kako dolikuje njenom položaju. Sinjor Bruni je njen učitelj jahanja i sin konjušara. Ali potčinjavanjem svih svojih instinkata rigidnosti klase, znala je da će morati da prikrije svoju uzavrelu želju da sazna više o misterioznom belom konju, o vojvotkinji, o puču 'Devetorice'. Ali, ipak, bila je izuzetno izvežbana u sakrivanju svojih osećanja.

„Rekli ste da nikada ranije niste jahali, sinjora.“ Izgledalo je kao da je sinjor Bruni malo izgubio u svojoj radoznalosti. „Zašto nikada niste naučili?“

„Jahanje u Sijeni je uglavnom rezervisano za muškarce“, odgovorila je kruto. Nije imao pravo da je ispituje. „Zar niste primetili?“ Sinjor Bruni slegnu ranjenima, tako da je čak i taj nepristojni pokret delovao elegantno. „Nema žena u mojoj porodici“, rekao je. „Nikada nisam upoznao majku. Otac i ja smo sami.“

Pijin *froideur*¹⁴ se otopio - i ona je odrastala bez majke. „Moja majka je bila umešna dama.“

„Ona jaše?“

„Dok je bila živa, jahak je, nisam je upoznala.“ Zastala je, tek toliko da je shvatio da im je zajedničko to što nemaju majku. Požurila je u tišinu. „Ovo što lošim je njeno.“

„Onda je to u krvi. Siguran sam da će te ona voditi.“ Osmeh mu se ponovo vratio. Jedva da je mogao reći nešto ljubavnije ili utešnije, čak i da je nedeljama smišljao šta da kaže.

Pija još jednom baci pogled na prozore. Iako je delovalo da ih niko ne posmatra, ona se iržala one bezbedne niti u razgovoru. Priča o 'Devetorici' i vojvotkinji mora da sačeka - ali ona je morala da govori. Njena povučenost, tuga i strah preplavili su njene namere i vaspitanje. Bila je, možda prvi put u životu, saosećajni slušalac.

„Nisu mi dozvoljavali da jašem. Osim kada sam hodala, provela sam život u kočiji, u otvorenoj ili zatvorenoj nosiljci. Pogledala ga je ispod trepavica. „Vidite, a sam jedini naslednik Tolomeja. Moja majka je umrla na porođaj i. Otac se ponašao prema meni kao da sam od stakla.“ Glas joj je lio slabašan od ljutine. „Ja sam mu bila bračna nagrada i nije želeoda oštetiti svoju investiciju.“

Njegove zelene oči odražavale su ljubavnost. „A sada?“ , pitao je nežno, izrazom osobe koja već zna odgovor.

„Sada nije važno“, rekla je. „Venčana sam. Dogovor je tu, potpisani su ugovori. Sada mogu da se ozledim koliko god želim.“ Približili su se svojim atovima. Pija, upamtivši Nelovo upozorenje, nije prišla belom konju, već je pomazila polfreja po šarenom vratu.

„Ne plašite se konja?“ Delovao je oduševljeno.

Pija je, setivši se Palija, kada je uхватиła Beriovu uzdu i dopustila mu da joj gricka uho, odmahнула glavom.

„I želite da učite? Ovo nije protiv vaše volje?“

Pija široko otvori oči. „Želim. Veoma.“ Nagla se ka njemu najbliže što se usudila. „Sinjor Bruni, potrebno mi je da naučim da jašem *daleko* i *brzo*.“

Zagledala se duboko u njegove oči, oči zelene kao kapar, i susrela se s njegovim nepomičnim pogledom. Mislila je da je on razume. „Dobro. Onda, hajde da počnemo.“

Poveo je malog polfreja na sunce, žvale na oglavini su zveckale, griva se talasala. Mala kobila je imala duha i Pija je radoznalo posmatrala kako sinjor Bruni priča mirno u njeno plišano uho, neko vreme. Gurao je i umirivao konja svojim telom, a zatim se okrenuo ka Piji i odmerio je.

„Spremni?“

Hitro se sagnuo i upleo ruke kako bi joj pomogao da se popne na konja.

„Stavite levu nogu u stremen - samo prste, tako.“ Pija učini kako joj je rekao. „Zatim drugu nogu na moje ruke. Onda poskočite dva puta i skočite. Tako, hop, hop, skačite i zabacite nogu preko. Tako!“ Pija je sedela na svom konju osećajući nepoznato sedlo pod sobom. Uglavila je čizmu u drugi stremen - pravi podvig, s obzirom da metalni luk jednostavno nije hteo da se smiri - i umalo pala. Nesigurnost na sedištu, visina iznad zemlje na leđima konja, iznenadili su je. Da je konj napravio samo korak, sigurna je da bi pala. Tad je prebacio težinu i Pija se zateturala, držeći se za bledu grivu obema rukama.

„Ne brinite“, rekao je sa osmehom u glasu. „Pustite grivu.“

„Ali kako onda da se držim?“

„Kolenima.“

Pija pritisnu životinju nogama i sede malo uspravnije. Bolje. Sinjor Bruni uze labave uzde i pokaza joj kako da ih drži - ispravljajući joj prste svojim iznova i iznova. Divila se njegovom strpljenju.

„Tri prsta preko svake, dopustite da vam uzde padaju preko palčeva, a mali prsti služe za upravljanje. Uzde vode konja i ovi najmanji prsti“, dodirivao je bele prste jedan za drugim, „govore konju šta želite da radi. Razgovarate, ovim prstima sa ustima

¹³ Palfrey, engl., termin koji se u srednjem veku koristio za skupe konje sa pedigreeom koji su služili samo za jahanje, ali ne i u bitkama i ratovima, i koji su naučeni na glatkiji, sporiji kas, tako da im je u svakom trenutku jedna noga bila u vazduhu. (Prim. prev.)

¹⁴ Froideur, franc., hladnoća, neosetljivost, hladnoća, distanca. (Prim. prev.)

konja. Tako mu govorite šta želite, a i on će vama govoriti. Počecete da osećate jedno drugo, skroz niz uzde. Ukoliko sve radite kako treba, ovi prsti će vas sutra boleti kao da su smrvljeni stegama.“

Uglavio je duži remen u komplikovanu napravu, u ustima konja. „Dizgine“, rekao je. „Danas ćemo sve polako. Samo sedite na njoj, naučite da osećate njen ritam i držite se kolenima. Glava gore, pete dole. Smestite se lepo. To je sve što ćemo u početku raditi.“ Nervozno ga je posmatrala, tako visokog i samouverenog kako razvlači dizgine dok nije stao nasred dvorišta. Oštro je dva puta cokuo i konj krenu polako da kasa oko širokog kruga. Najpre je Pija čak i od ove lagane šetnje osećala da će sigurno pasti. Ali se najzad namestila lepo u sedlu, upravo kao što je rekao: sedela je pravo, držala dizgine pravilno, pete dole u stremenima kada sinjor Bruni viknu: „Dobro, dobro.“

Pija je počela da uživa, da živi u sadašnjosti, tu u tom prelepom dvorištu, okružena stotinama godina istorije i kulama grada s druge strane, a vrelim plavim kvadratom neba iznad sebe. Sedenje na konju učinilo je da se oseća kao da pripada Sijeni kao nikada ranije: kao da je povezana sa hiljadama i hiljadama jahača pre i posle nje.

Kada je sunce bilo visoko - prerano - sinjor Bruni uspori konja dok ovaj nije stao i ponudi joj ruku kako bi joj pomogao da siđe. Radilo se o savršeno prikladnom kavaljerskom gestu i kada je osetila toplinu čvrstih prstiju osetila se apsurdno kao da će zaplakati. Bio je to prvi put otkako je napustila očevu kuću da ju je neko dotakao ljubazno. Vukli su je protiv njene volje, gurali, služavka ju je kinjila, muž ošišao. Ova ruka je bila drugačija, jaka, nežna, prijatna. Ova ruka kao da je rekla: „Dozvolite da vam pomognem, da vas podržim da se spustite, da se ne biste povredili. Ne bih želela da se povredite.“ Ovaj dodir je bio tako prijatan da je ostavila svoju ruku u njegovoj delić sekunde duže nego što je to pristojnost dozvoljavala, čak i kada su joj stopala bila čvrsto na zemlji. Ali dodir je tada bio drugačiji. Okrenuo joj je ruku i gledao u crnu mrlju na dlanu. „Šta...?“

Otrgla je ruku, pogledavši na prozore koji su bili kao oči. Spustio je ruke uz telo. „Nelova kosa“, rekao je, nije to bilo pitanje već izjava.

Nije bilo potrebno da klimne glavom. Ponovo je gledao u nju, tražio nešto pogledom, blagonaklono. Imala je osećaj da je spoznao kakav je njen brak, da je njen muž nad njom u stvari sprovodio teror: šta joj je učinio s kosom, šta je ona učinila s njegovom. To čudno udešavanje dveju ptica. Spustila je pogled i nije htela da se susretne s njegovim. Mislila je da ne bi imala snage da se vrati u kuću ako bi samo i na tren odgovorila na njegov nepokolebljiv zeleni pogled. Okrenula se i krenula natrag preko dvorišta, brže nego što je nameravala.

„Sačekajte“, viknuo je za njom. „Postoji nešto što treba da znate.“ Potrčala je.

Dok se pela uza stepenice, čula je šapat. „Gospodarice.“

Mala crno-bela prilika stvorila se pred njenim očima zaslepljenim suncem. Zebra.

„Sinjor Bruni mi je rekao da vam kažem da je vaš muž otišao u Maremu da vežba. Sluge su mi kazale da će ostati tamo najmanje dve nedelje.“

Osmehnuo joj se. Bio je to drugi, divni, jednostavni osmeh koji je danas primila.

„Mislio je da biste želeli da znate.“

Pija klimnu glavom, zbunjena, i pokupi se uza stepenice. Hodala je teško zbog redengota i zbog premora. Ali joj je vazduh u sobi bio lagan i svež, i kako je pala na krevet, ispruživši se celom dužinom, shvatila je šta je dečak rekao i ponovo joj je bilo lakše.

Nelo je otišao, a sinjor Bruni je želeo da ona to zna.

Više nije morala da se krije; više nije morala da ostavlja krvave tragove po krevetu. Nelo je želeo da pobedi na Paliju više nego što je želeo nju. Želeo je da je uzme tek kao pobednik, kao što je i Vičenco planirao. Imao je samo tri nedelje da se pripremi za trku, ali oni će biti u braku do kraja života. Danas nije mogla čak ni da se brine zbog te doživotne kazne. Četrnaest blagoslovenih dana moći će normalno da spava, da se ne pribojava podizanja reze na vratima.

Ta iznenadna misao joj je razjasnila koliko je u stvari umorna, koliko ju je strah iznurio, a kad je strah nestao osetila je pospanost. Nije imala snage da se digne i skine majčinu opremu za jahanje. Neka joj to bude prekrivač: tako joj je bila samo bliža. Ali kako je tonula u san, miris konja na koži nije je podsećao na majku, već na *njega*.

10. Zmaj

Shvativši da joj život svakim danom postaje sve nesrećniji, Pija Tolomei je tačno znala šta da okrivi za svoje probleme: svoju lepotu. Zbog lepote drugi su zurili u nju na ulici. Zbog lepote, muškarci su žudeli za njom, ženama se nije dopadala, a muž ju je mrzeo. Lepota je od nje načinila nagradu pri sklapanju neželjenog braka. Zbog njene lepote, zato što je razgovarala sa neznancem za večerom, Nelo joj je odsekao kosu.

Još otkad je imala deset, dvanaest godina, kada se sunce njene lepote približavalo zenitu, bilo joj je zabranjeno da se bavi bilo kakvom fizičkom aktivnošću do one lagane. Prirodnost detinjstva, živahnost igranja sa drugarima i trčanja kroz senovite svodove i trgove, sve to joj je bilo uskraćeno. Sinulo joj je jednoga dana da nije čula lupanje svoga srca godinama; nije nikada ostajala bez daha, čak ni posle snažnih napora, ili strmih stepenica. Provodila je dane mirna, tiha i poslušna. Pitala se da se srce u njoj nije smežuralo i umrlo.

Umesto bezbrižnog detinjstva bodrili su je da se prihvati zanimacije kakve priliče mladim damama dobroga roda - crtanje, muziku, učenje jezika, i, njenu jedinu utehu, čitanje. A kako je dobila ime po jednoj tragičnoj heroini i pošto je živela životom tragične heroine, tragala je u knjigama za odrazom svoje tuge. Znala je za nova mišljenja, nove nauke, prosvetljenje sveta; ali umesto toga gutala je legende i priče iz starina, zato što je ona sama bila čuvana u ćilibaru prošlih vremena.

Sada se prisetila jedne određene priče iz *Smrti Arturove*, priče o dami na koju je bačeno prokletstvo jer je bila suviše lepa. Zarobljena noću i danju, lebdela je naga u vrelom dahu zmaja, dok je nije spasio vitez po imenu Lancelot tako što je zaklao zmaja i oslobodio je.

Iako je Pija Tolomei bila pametna i hrabra mlada žena, u njoj se razbuktavala mašta. Planirala je bekstvo još od trena kada joj je otac dao Kleopatrin novčić, ali je ponekad samo priželjkivala da je neko drugi spase.

A sada je mislila da je možda pronašla svog Lancelota.

„Eto - Sijena.“ Sinjor Bruni je širom ispružio ruke, kao mađioničar, kao da je trikom stvorio grad, otkrivši pogled pred sobom.

Pija je sedela na svom malom konju, dok se sinjor Bruni držao glavne uzde. Sa svog visokog sedišta divila se prizoru - na jutarnjem suncu videla je grad kakav ranije nikada nije videla. Srebrnasta izmaglica ležala je nisko u dolinama, a u daljini, tamo daleko, niski crveni krovovi i visoke kule bili su pozlačeni jutarnjim suncem. Čvorci su kružili oko Tore del mandā, a zdepasti prugasti Duomo čučao je nad gradom kao uspavani tigar. Pija je zinula od čuda i netremice posmatrala.

Imala je mnogo časova do sada i pala je mnogo puta. Nije pravila problem od toga, nije plakala: jednostavno bi ponovo uzjahala na konja. Pija se sada bila navikla na bol i podnosila ga, i trudila se da ide napred. Drugo jutro mišići butina su joj se sa svakim korakom cepali, prsti i podlaktice su joj se tresli, leđa su je bolela celo telo se probudilo s mišićima koji kao da nisu bili njeni. Do trećeg jutra, već se nazirala njena darovitost; iako se održavala na sedištu, počela je da oseća konja pod rukama. Bila je svesna toga da je dobar učenik, a njena jedina greška bilo je što želi da ide brže, da uči više. Daleko i brzo, bila je njena litanija. Daleko i brzo.

Za prva dva dana u dvorištu, sinjor Bruni ju je naučio da jaše bez uzda, da se održava kolenima i da upravlja konjem pukim pritiskom nogu. Ali ona je ubrzo želela da ide dalje, brže, hitrije. Vodio ju je tajni plan koji nije htela da podeli s njim. On se prilagođavao njenoj volji; nije mogla malo da kasa, učio ju je da se diže i spušta uz precizan ritam konjskih koraka, ipak je čistom odlučnošću na jednom času savladala osnove ove najteže brzine jahanja. I, budući da je dvorište palate Orla bilo suviše malo za galop, sinjor Bruni je izveo Piju u brda gde je kao dečak jahao, kako bi joj sa zapada pokazao svoj omiljeni pogled na grad.

Njegov konj, uvek do njegovih ramena, kasao je za njim, naizgled sasvim srećan što je u društvu sinjor Brunija. Ali Pija se pitala zašto on nikada nije uzjahivao toga konja, i, još se pitala, kakve veze imaju sinjor Bruni i njegov dobročinitelj. Pošto je uvek vodio računa o prikladnom ponašanju, Pija je znala da je sinjor Bruni pitao Faustina za dozvolu da časove jahanja izvode izvan zidina grada i da je Faustino pristao na to. Ukoliko je bila u pravu u vezi sa motivom svog svekra da svom sinu da podstrek da pobedi konjanika Kule na Paliju, Faustino verovatno ne bi imao ništa protiv toga da oni postanu bliski i slobodni koliko god žele.

Prolazili su kroz Sijenu, Pija je jahala a sinjor Bruni je vodio svog konja, u hladovini je i dalje bilo sveže u rano jutro. Kako su napustili *kontradu* Orao, Pija je počela da se oseća mnogo opuštenije. Bilo je prijatno jahati na konju kroz ulice grada - jahanje i grad delovali su kao jedno. Dok su se spuštali niz brdo do zbijenih, uzdignutih palata *kontrade* Šuma, sinjor Bruni joj je pokazao kako pravilno da sedi. U vijugavim sokacima između bojadžijskih radnji *kontrade* Guska, podsetio ju je na to da pete drži nadole, a kroz nasvođene prolaze u *kontradi* Zmaj, rekao joj je da opusti šake na uzdama.

Najzad, na ivici *kontrade* Bodljikavo prase, došli su do kapije Kamolija. Tu su prošli pored mesta gde je nepoznata osoba pre nedelju dana bacila kosti i kožu mrtvog magarca preko zidina. Stanovnici Bodljikavog praseta su ih ostavili da trunu tamo gde su pale, suviše zastrašeni tim znakom da će grad pasti da bi položili svoje ruke na leš. Pija i sinjor Bruni su se oboje prekrstili pred tim predznakom, ali su prošli kroz kapiju neuznemireni tim predskazanjem na ovom zlatnom danu. Čim je senka arhitrava prešla preko Pijine crnpuraste glave, ona je počela da se osmehuje.

Trebalo je da je sinjor Bruni nauči da galopira i ona je pažljivo slušala njegova uputstva dok ju je uveravao da je lakše održavati se na sedištu pri glatkom galopu konja nego pri kasu. Pija je skupila uzde s novim samopouzdanjem. Već je mogla da vidi fine mišiće koji su počeli da se javljaju na njenim vitkim rukama, mišiće po kojima će iskusno oko zaključiti da neko zna da jaše. Znala je i da joj noge menjaju oblik i da ima novu snagu u udovima, Mišići koje je razvijala bili su jahački mišići - sijenski mišići.

Njena nova odeća imala je veliki udeo u njenoj sreći. Svaki dan još otkako je imala dvanaest godina provodila je stegnuta u teške podsuknje, haljine i korsete, koji su stezali njen uski struk u sve manjim i manjim krugovima, u kojima nije moglo da se diše. Njena odeća ju je sputavala isto koliko i njen položaj, isto kao i njeni muškarci. Sada, u majčinoj odeći za jahanje, počinjala je da diše. Majka ju je izvela van krugova korseta, a sinjor Bruni van kruga zidina Sijene. Pod ovim dobroćudnim uslovima osećala je, makar na jedan dan, da je slobodna.

„Treba da joj date ime.“ Prekinu joj misli sinjor Bruni.

Okrenula se i pogledala dole, veličanstvena, nepoverljiva.

„Kobili. Imate je već nedelju dana. Kako ćemo je zvati?“

Razmišljala je. Osećala se kao kraljica koja sedi na svom tronu. U tom trenutku, bili su tu kao jedno, žena i konj, u tom trenutku grad je bio savršen: lep, idealan i dalek, lebdeo je u izmaglici kao Kamelot. U tom trenutku, pripadala je tom kraljevstvu; ona i njen konj su se oboje uklapali.

„Ginevra“, rekla je i posmatrala kako se sinjor Bruni protresao kao da su im misli marširale zajedno i da su zajedno bili u Arturovom svetu. „Šta je bilo? Ne dopada vam se moj izbor?“

Uzdahnuo je i odmahnuo glavom. „Ne, to je lepo ime. Ali me podseća na nešto što treba da vam kažem.“

Pijine oči su se širile dok je slušala tu neverovatnu priču. Vojvotkinja i konjanik su razrešili trag koji je dobacila na ispovesti, a sinjor Bruni je bio u Duomu i čuo prvi razgovor 'Devetorice'.

„Planiraju da Nelo pobedi, a da se 'Devetorica' obogati putem kladioničarskih udruženja. Vreme leti, Palio se približava, a pre toga još jedan sastanak 'Devetorice', gde god bio, treba da se održi za dva dana, u crkvi nekadašnjeg i budućeg kralja - Artura. Znači sada vidiš zašto sam ustuknuo na ime njegove kraljice. A onda, onda, Romul, ko god to bio, doći će da bude lutkar u celoj toj zaveri.“ Pogledao je u Piju koja je žmirkala na izlazećem suncu. „Jeste li videli Nela da jaše?“

Pija je odmahнула glavom, njena kosa crna kao gavran, lepršala joj je oko ušiju. „Nikad. Veština njegovog brata bila je dobro poznata, ali kao što znate, Nelo jaše u tajnosti, daleko u slanim močvarama Mareme. Znam, ipak, da je proveo život u Vičencovoj senci.“ Videla je da je jedan delić slagalice iznenada našao svoje mesto u glavi sinjor Brunija. „Da li vas je zbog toga naterao da mu obojite kosu? Vaše ruke... Da li je on...“ Očigledno nije mogao lako da iskaže neobičnu, izopačenu ideju koja mu je sinula. „Postaje Vičenco?“

„Moguće.“ Pija nije želela da se seti te noći kada mu je bojila kosu, čak ni sa ove udaljenosti. „Jednom mi je rekao da su delili sve.“ Pomislila je na malu naslednicu na kuki i protresla se. „Želi da živi svoj život isto kao Vičenco. Želi Vičencovu boju, njegovo jahačko umeće, njegovu ženu“, pogledala je u zemlju, „i njegovu pobjedu. Vičenco je osvojio Palio, čak i posle smrti: Berio je prošao kroz cilj *skoso* bez jahača. Sada i Nelo mora da ga osvoji.“ Pogledala je pravo u njega tamnomaslinastim očima. „Nije to obično rivalstvo. Pre će biti da je voleo svog brata previše, da je želeo da ga uništi, da bude on. Vuče ga ljubav prema mrtvom rivalu - a sada“, oklevala je, „a sada...“

„Mržnja prema živom.“

Čutala je.

„To je ono što ovde radimo, zar ne? Zbog toga nam Faustino da je ove slobode? Gaji Nelovu mržnju, hrani je kao noćnu moru, da bi osigurao pobjedu svoga sina.“

Pija nije znala da je on primetio toliko toga. Njeno ćutanje predstavljalo je svu potvrdu koja mu je bila potrebna.

„A ipak, ovde ste. Pristali ste na časove.“ Gotovo da ju je optuživao, skoro kao da je ona ipak bila pravi Orao, jedna od njih.

Pija je okrenula svoje skoro crne tolomejske oči prema njemu. „Pristala na njih? Ja sam ih *želela*.“

Zbog čega?

Sada, sa ovim saveznikom i sa svojim gradom pred sobom, mogla je da kaže ono što je imala da kaže. „Bilo mi je potrebno da naučim da jašem.“ Ispustila je uzdah olakšanja zbog tog priznanja. „Moram da odjašem što dalje od Nela.“

„Daleko i brzo?“

Na licu joj se pojavio slabašni osmeh. „Daleko i brzo.“

„Čak i ako bi Nelu mržnja prema meni pomogla da pobedi?“ Nije mu direktno odgovorila. „Malo je rizično“, rekla je Pija. „Kladiti se u grad na konjičkoj trci.“

Sinjor Bruni slegnu ramenima. „Nameštaju trkače. Smatraju da sam ja, sa pravom ili ne, jedini protivnik Nelovom umeću. I zato su mi dali konja koji ne može da pobedi. Još ga nisam jahao, a kamoli vežbao s njim, a Palio je već za nedelju dana.“

Seo je i počeo da baca kamenje u dolinu gde ga je gutala jutarnja izmaglica. Crne kovrdže su se na povetarcu šepurile oko njegovog lica, zaklanjajući mu profil. Bilo je teško videti mu oči.

„Ali postoji još nešto. Sigurno. U pravu ste, niko se ne bi kladio u grad za pobjednika konjičke trke. Ovaj Romul o kom su pričali ima nekakvu ulogu. Palio je tek jedan deo plana, odvratanje pažnje, zabava. Okrenuo se ka njoj, molećivog izraza. „Da li znate gde će se sastati? Gde se nalazi Arturova crkva?“

Pija je sišla sa svog ata uz novu sigurnost. „Pročitala sam *Smrt Arturovu*, upravo tu knjigu o kojoj je govorila vojvotkinja. Ima mnogo, mnogo crkava i kapela na raznim mestima, i isposničkih ćelija i svetilišta. Uglavnom u antičkoj Britaniji. Ali bez knjige pred sobom...“ Odmahnula je glavom. „Ni Faustino ni Nelo ne govore ništa meni. Čula sam za njihov prvi sastanak iz usputne primedbe upućene kuvaru. Ali u kući Akvila, sve je tajna. Zavežu usta kada sam ja u sobi.“

Sinjor Bruni baci još jedan kamen u dolinu. „Pa, oslušajte kada možete. Mogu slučajno da kažu još nešto.“

Pija je pogledala u belog konja koji je stajao mirno, uzdignute glave. „Leokorno. Jednorog. Dobro su ga nazvali.“ Beo kao sneg, okružen pogledom iz bajke. „Šta nije u redu s njim? Zašto vam ne dozvoljava da ga jašete?“

„Ne znam. Nadao sam se da ćete vi znati. Znam samo da mi ga je Faustino poklonio. Ne želi da pobedim, pa mi je dao konja koji će izgubiti.“

Pija je prišla Leokornu, ispružila nežnu ruku da mu pomazi belu njušku. „Sve što mogu da vam kažem jeste da su kupili ovog konja od Bolija, trgovca konjima iz Areca, a toliko već znate. Došao je u staju istoga dana kad i veliki crni konj za Nela. On voli ljude“, rekla je iznenađeno, dok joj je konj gurkao glavu. Znala je za legende: da se devojka može sprijateljiti sa jednorogom, a ona je, i dalje, devojka. Zlostavljana, tučena i maltretirana, da, ali i dalje netaknuta na taj način. Leokorno ju je prepoznao onakvu kakva jeste.

„Dovoljno je prijatan kad niko ne pokušava da ga jaše, da.“

Pija je prstom prešla preko ožiljka između Leokornovih ušiju. „Jadničak“, rekla je. „Bio je povređen. Ožiljci iz bitke.“

Sinjor Bruni je naglo ustao i došao do Pije i Leokorna. Ona se trgnula, kao da ga je naljutila, ali on nije obraćao pažnju na nju.

„Ožiljci iz bitke“, ponovio je tiho. „Ožiljci iz bitke.“

Zatim je naglo i glasnije rekao: „Nastavite da mu pričate, tu ispred njega, gde može da vas vidi.“

Pija okrenu oči na stranu ka Bruniju koji je polako koračao iza Leokorna. „Šta je bilo?“

„Bitka“, rekao je. „Bili ste u pravu. Bio je u bici.“

„Gde?“

„Ne znam. Uvek ima ratova. I ja sam bio u jednom ratu.“ Ton njegovoga glasa govorio je Piji da i sinjor Bruni ima tajne. „Nastavite da mu pričate.“

Pomerio se iza levog uveta konja i pucnuo prstima brzo, dok je Pija i dalje pričala, o ničemu, o svemu.

Ništa. Leokorno nije čak ni mrdnuo uhom. Sinjor Bruni je koračao polako oko stražnjeg dela konja i ponovo pucnuo, tik iza drugog uveta. Ništa.

„Pomerite se sa strane, sada“, reče sinjor Bruni tiho, „i nastavite da pričate tu gde može da vas vidi.“

Pija je učinila kako joj je rekao, posmatrajući sinjor Brunija koji je tragao okolo za jednim suvim prutom i prišao Leokornu

odstraga još jednom. Ovoga puta je prepolovio prut iza ušiju konja tako glasno da se eho prolomio brdima. Leokorno se vinu napred, jureći kroz busenje grube trave, podižući kamenu prašinu kao male oblake oko svojih kopita u vazduhu, dok su ona izbacivala kamenje.

Pija je tiho zviznula - što joj inače nije bilo dozvoljeno da čini. „Brz je.“

Pogledala je u sinjor Brunija. Oči su mu se suzile dok je posmatrao konja. Klimnuo je glavom, očigledno oduševljen, dok je gledao, prvi put, kako Leokorno razvija neverovatnu brzinu.

„Hoće li se vratiti?“, upita Pija.

Sinjor Bruni slegnu ramenima, očigledno i sam razmišljajući o tome. „Ne znam.“

U roku od nekoliko otkucaja srca Leokorno je bio sitna tačka, pojavivši se ponovo u oblaku prašine dok je dokasao natrag, grad bez premca blistao je u izmaglici iza njega kao pozadina na pozornici. Zaista, mislila je Pija, danas mu je pristajalo ime: jednorog u ovom bajkovitom pejzažu. Usporio je do brzine hoda, onda se zaustavio, odmahnuo glavom, prigovarajući sinjor Bruniju.

Sinjor Bruni mu uze glavu u ruke i poljubi mu belu njušku, jako. „Blagosloven da si, blagosloven, dragi moj, *dragi* Leokorno. Nisam znao da si gluv. Šta je to bilo? Top?“ Okrenuo se ka Piji. „Jedan iz moje trupe je isto tako izgubio sluh. Bio je oduvan i sleteo je na drvo. Nije mogao ništa da čuje osim ako niste vikali na njega. Ne boj se, *karo mio*“, obrati se ponovo Leokornu. „Sad će sve biti u redu.“ Dok ga je posmatrala, Pija se prisetila kako je sinjor Bruni pričao s njom kada je prvi put pala sa svog konja i osetila je snažni udar čežnje. Posmatrala je te nežne ruke i slušala nežni glas dok je on umirivao nemirnog konja, i znala je da je ta nežnost koju ispoljava, a ne samo njegova snaga i veština, najvećim delom ono što ju je privuklo njemu. Niko se nikada nije trudio da bude nežan prema njoj. Prišla je konjaniku i konju, privučena njemu, da bude blizu njega. „Šta sada?“

Sinjor Bruni je nastavio da miluje Leokorna. „Ne znam. To objašnjava zašto ne želi nikoga na leđima - misli da ide u bitku. Mislim da je bio ratni konj. Možda je pripadao nekom generalu ili čak i kralju - on je pravi lipicaner sa žigom. Možda je at španskog husara iz Milaca - možda smo bili u istom pohodu.“ Povukao je Leokornove uši od milja i bespomoćno se nasmejao. „Kako da šapućem konju koji ne čuje? Moja jedina veština je beskorisna.“

Pija je razmišljala. „Mislim da bi vam dozvolio da ga jašete ako bi mogao da vas čuje. Zašto mu ne *vičete*? Pridržavaću ular a vi pokušajte.“

Sinjor Bruni je delovao sumnjičavo, ali je Pija klimnula glavom i osmehnula se. Očigledno se osećajući glupavo, on ogrativši šakama usta počeo da viče u Leokornove uši, a glas mu je odjekivao u brdima. Konj je naćulio bele uši i slušao. Pija se osmehnula. Sinjor Bruni nežno uglavi nogu u stremen, i dalje vičući, i skoči lagano u sedlo, pokupivši uzde. Leokorno se blago trgnu i zamahnu repom. Pija i sinjor Bruni razmeniše poglede, a sinjor Bruni je bio spreman na to da ga konj odbaci. Ali se to nije desilo. Sinjor Bruni je postepeno utišavao glas dok nije začutao. I dalje je bio u sedlu. Posmatrao je Piju tiho trijumfujući.

Čak i sa svojim ograničenim iskustvom u vezi sa konjima, mogla je primetiti da je Leokorno jak, da puca od energije. Imao je široku mišićnu masu pod bisernom kožom koja je govorila da je pobednik. Veoma, veoma pažljivo, sinjor Bruni je okrenuo Leokornovu glavu ka gradu, ka Tore del mandā i njenoj zlatnoj kruni, igli na kompasu. Stisnuo je petama beli stomak i Leokorno je, bez imalo oklevanja, podigao glavu i uši i krenuo kao da ima krila, jureći lako kroz topao dan, žureći glatko, trčeći, kopita su mu jedva dodirivala zemlju.

Pija je ponosno posmatrala kako su se smanjivali u daljini, postajali tačka, mrva. Nije se plašila da ostane sama. U tom času je u glavi imala samo jednu ideju: da je Faustino pogrešio. Na ovom konju sinjor Bruni bi mogao da uništi Faustinov planove u jednom jedinom trenu koji je potreban za trku na Paliju. Videla je konjanika kako upravlja Leokorna da se okrene i vrati po nju, kao što je i znala da će uraditi, i druga ideja počeo da se rađa, da se razrešava, da postaje izvesna.

Na ovom konju on može da pobedi Nela.

* * *

San o blizancima ponovo je u ranu zoru probudio Violante. Prišla je prozoru i dok je posmatrala izlazak sunca nad *kampom* počela je da razmišlja o 'Devetorici' i *kontradi* koja nedostaje. Da li je njih osmoro bilo u Duomu one noći zato što nisu izabrali devetog? Ili zato što su želeli da zamole Žirafu da im se priključi?

Pogledala je dole u ugao San Martino, gde je Faustino izgubio svoga sina, Vičencova krv se vraćala u grad cureći kroz kamenje. Na istom mestu, kod fontane Gaja, nalazila se tamna mrlja od drugog tela - Edidija, momka pretvorenog u krvavog orla. Stavila je dlan na prozor, razmišljajući brzo, zatim se okrenula i pozvonila Grečen, njen otisak ruke se topio sa stakla. Mislila je da je našla još jednog saveznika.

Violante je poslala Zebru da joj dovede sinjor Brunija, ali joj je dečak rekao da je Rikardo otišao na zapad sa Pijom. Dugo nakon što je dečak otišao, Violante je sedela nepokretna sa rukom na srcu. Rikardo je jahao pravo u usta vuka. Pija je udata i to za jednog zlotvora koji ju je već kaznio zbog toga što joj je Rikardo uputio samo jedan bezazleni osmeh. Osim toga, Violante nije mogla da osudi uplitanje udate žene - ona, koja je propatila mnogo godina Ferdinandovog neverstva. Strese se od te pomisli. Takva razmišljanja nisu bila od pomoći. Ako Rikardo nije u Sijeni, sama će otići u misiju.

Okružena ženama koje su je oblačile, Violante je stajala i držala ruke raširene dok je ulazila u korset i podsuknju, i dok su joj podizale tešku haljinu i žipon. Namestile su joj periku i napuderisale je, stegle joj korset. Pozvala je da joj donesu nakit, i Grečen ga je spustila na njen sto za udešavanje. Vojvotkinja je odmotala zavežljaj od crnog pliša i nakit je iskliznuo i zablistao na drvetu. Toga dana bile su joj potrebne sve njene ratne boje i ukrasi. Utrljali su joj meleme i masti u mlitavu kožu, lice su joj izbelili olovnom pastom i naneli malu tufnu visoko na obrazu. Pogledala se posle toga u ogledalo i ugledala isto ono lice kako gleda iza svih tih ukrasa. Nikakav veštački dodatak na ovome svetu nije mogao da je učini lepom, ali je izgledala veličanstveno, važno, impozantno. Samo su je oči odavale.

Pozvala je da joj dovedu sluge obučene u livreju Medičija i da donesu nosiljku, a onda se predomisli. Umesto toga, pozvala je Grečen i zatražila stari ogrtač za jahanje sa kapuljačom i kožnu masku za oči. Ići će sama, bez pratnje - trebalo bi da njena titula i njen izgled budu dovoljni.

Poslala je brzog glasnika da javi Edidijevom ocu da dolazi, a onda su Grečen i ona krenule u zapadni deo grada. Bilo je rano taman toliko da se vrućina još nije podigla iz kamenja i da je u senkama bilo dovoljno hladno pa da teški ogrtač ne bude kazna. Na ulazu u kuću Pantera, Violante je poslala Grečen unutra i čekala da je prime, znajući da je neće odbiti. Okrenula se oko sebe u malom dvorištu, zureći u prelepi dvorac visokih palata jednobojnih zidova koje su je okruživale, sa jarkim vrelinom likom plavetnila iznad njih, istačkanim uvek prisutnim čvorcima, koji su tek počeli da uzleću na toplim strujama u ranojutarnjem vazduhu.

Vrata se otvoriše i Violante zakorači u tamni hodnik. Čekala je, kao što ju je služavka zamolila, pred debelim vratima i provela nekoliko trenutaka posmatrajući sliku sateranog pantera. Onda je uvedoše u odaju Rafaela Albanija. Čim je zbacila ogrtač i uletela u sobu, znala je da joj ukrasi nisu potrebni. Albani je bio slomljen čovek.

Sedeo je u jedinjoj stolici u sobi bez ičega, sem nekoliko sveća i slika. Nosio je jednostavan crni kaput i crne pumparice, bela marama i srebrne šnale bile su jedini blesak svetla na njemu, jer nije imao periku na ćelavoj glavi. Podigao je snuždene oči do nje i

znala je tad da nije spavao otkako mu je sin pretučen nasmrt i izložen na *kampu* da ga svi vide. Nije čak ni imala vremena da mu izjavi saučešće jer on odmah počeo da govori.

„Nije prekoračio svoja prava, znate. Dozvoljeno je, znate, da koristite bič na drugom džokeju. Nije nameravao da ubije sina Orlova. Bio je dobar mladić, vojvotkinjo, tako dobar mladić. A da ga Orlovi tako pretuku, da ga uzmu i...“ Nije mogao da nastavi. „Zahvaljujem vam na vrećici.“

Od toga trena, znala je da je on pristojan čovek. Uprkos tome što pati pritisnut tako teškim teretom, u stanju je da joj zahvali za milostinju koju je poslala. To joj je govorilo da se radi o dostojanstvenom čoveku koji joj je ukazao milost kakvu nije očekivala. Viđala ga je i ranije: poslednji put, zapravo, na dan Palija kada su *kapitani ifantini* došli da joj odaju počast. Tada ga je jedva primetila, i njegovog sina Eđidija isto, sve dok nije umro i bio izložen kao Flrist. Sećala se visokog plemenitog muškarca u odelu koje pristaje uspešnom apotekaru: elegantnog i ambicioznog. Sada je gledala ruinu od čoveka.

Požurila je napred u teškoj haljini i potonula u pufnu svilenih podsuknji, šćepavši mu ruke kojima se čvrsto držao za stolicu, zaboravivši na svaku etikaciju. U njegovim crvenim očima pročitala je iskonski bol koji je poznavala: bol zbog gubitka deteta. Ali prvi put, gledajući u te poražene oči, zapitala se da li je moguće da postoji još užasniji gubitak od onog koji je upoznala. Ako je ona toliko žalila za svojim bebicama, kakav li je tek bol zbog izgubljenog sina koji je na ovoj zemlji bio dvadeset leta, koji je odrastao s vama, s kojim ste razgovarali, s kojim ste mogli da razmenite mišljenje, koji vas je voleo?

Suze joj navreše na oči, ne suze samosažaljenja, već suze zbog tuge ovog čoveka. Usplahiren, pokušao je da ustane, ali je Violante čvrsto držala njegove ruke.

„Želim da ove smrti budu poslednje. Postoji način da se to učini, ali je potrebna velika hrabrost, i zahtevaće da se pretvarate i trpite društvo onoga koji vam je uzeo sina. Ali ukoliko to budete mogli, moći ćemo da ga potpuno oborimo. Da li ćete me saslušati?“

Dok je odmahivao glavom, suze su mu tekle. „Ne. Ja ću ga dokrajčiti, ali ću ga dokrajčiti na svoj način i u svoje vreme. Neće biti ničeg zakonitog u tome, ni trunke. Ne mogu, ne mogu da izdržim u njegovom prisustvu, s njim koji je bio s mojim sinom kada je umro. Trebalo je da ja budem s njim. Ja.“

Okrenuo se ka slici na zidu. Na njoj je bio panter sateran u jamu, koji je režao na svoje zarobljivače.

Izgubila ga je i znala je da više nema šta da se kaže.

U nedelju je Pija provela celu misu moleći se da sinjor Bruni pobedi Nela na Paliju. Prijalo joj je da bude u Crkvi Akvile, moleći se za propast njihove kuće.

Izašla je iz Crkve Orla sa Nikoletom koja joj je uvek bila za petama, ali gospodarica i služavka nisu napravile više od tri koraka kada Pija oseti da je neko vuče za rukav. Okrenula se i ugledala Zebra, kao i onda kada joj je predao vojvotkinjinu vrećicu i kada joj je preneo vesti o Nelovom odsustvu. Shvativši da joj on donosi samo dobro, ovog puta se osmehnula.

„Pa?“, odbrusi Nikoleta.

„Izvinite, mati. Gospodarica je zaboravila svoj molitvenik.“

Predao je Piji paket umotan u epitrahilj¹⁵. Nikoleta ga je presrela, pa odmotala i otkrila molitvenik, ukoričen u crni platneni povež ukrašen zlatnom bojom. Gundajući, predala ga je Piji. Pija, koja nikada ranije nije videla molitvenik, zaustila je da kaže to, a onda je ugledala dečakove smeđe oči kako je značajno gledaju. Zahvalila mu je i nastavila da hoda. Nikoleta, bankar, dala je Zebri najmanji novčić koji je uspela da pronađe u svojoj torbici.

Kada se vratila u svoju sobu Pija je otvorila knjigu, očekujući da pronađe poruku - možda od Rikarda - i srce je počelo brže da joj lupa. Ali je našla iznenađenje: ispod korica nalazile su se još jedne.

Smrt Arturova ser Tomasa Malorija.

I to nije bio tek neki primerak, već baš njen, s malom sovom Čivete na praznom listu kvarta. Prigrllila ga je.

On je ovo učinio za nju. Više nije bila sama.

„Sinjor Faustino, ona toliko napreduje da se pitam da li je moguće da dobijemo vašu dozvolu da danas ponovo jašemo izvan zidina.“ Faustino, uokviren prozorima svoje velike dvorane, spojio je vrhove prstiju svojih dugih belih šaka i posmatrao Rikarda pogledom grabljivice. „Dobro napreduje, kažeš?“

„Tako je, gospodine. Sad joj dobro ide laki galop. Ukoliko dobijemo vašu dozvolu da se udaljimo od grada, možemo da probamo galop.“ „Hm.“ Faustino vrhovima prstiju dodirnu svoje tanke usne. „A kako je tvoj Jednorog?“

Rikardo se brzo preračunavao: ukoliko nastavi sa pričom kako i dalje ne može da se popne na svog konja, Faustino bi mogao zaključiti da nema potrebe da provodi vreme sa Pijom. Ukoliko otkrije da sada može da jaše svoga konja, Faustino možda poželi da on provodi više vremena sa Pijom, te da se manje priprema za Palio.

„Dobro, takođe - podučavam ga sada i prilično brzo razvija brzinu.“

Faustinove crne obrve se podigoše ka sedoj kosi. „Zaista? Dobro. Dobro. Ukoliko ga izvučeš za Palio, videćemo to. Važno je šta se desi toga dana, a to je, moj dragi Rikardo, u rukama sreće.“

Nije onoliko zabrinut koliko bi trebalo, pomisli Rikardo i zapita se zbog čega.

„Mislim, onda, što se toga tiče, biće dobro za vas da ponovo odvedete mladu Piju van grada.“ Oči boje ćilibara se trznuše nagore, odjednom užagrene. „Zašto je ne bi odveo do Mareme? Može fino da se galopira u slanim močvarama, blizu našeg zamka.“

Rikardo se kratko poklonio i napustio dvoranu. Otrčao je do dvorišta staje srećan kao dete.

Prisustvo pravog deteta u vidu Zebre, koji je držao njegovog ata, malo ga je osvestilo.

„Zebra“, reče, „možeš li da se raspitaš o ovom konju, Leokornu? Pokušaj da dođeš do Bolija, ili nekog ko ga poznaje, i saznaj nešto o njegovoj prošlosti.“

Zebra je delovao sumnjičavo. Rikardo uzdahnu. „Ima i novčić za to.“

Zebrin osmeh se razvukao od uha do uha. Predao je uzde uz ljubazno „sinjor“ i otrčao. Uzvikujući utešne reči neophodne pri svakom uzjahivanju, Rikardo se pope na Leokorna.

Knjiga *Smrt Arturova* je promenila časove usamljenosti koje je Pija provodila u svojoj sobi, a čak su i njene nemirne noći sada bile ispunjene snovima o avanturama nevernih dama s vitezovima. Pazila je da sakrije knjigu od Nikolete, znajući da bi se služavka postarala da joj se nešto desi.

Nikoleta je nastavila da se ponaša maliciozno i da je kinji. Svake noći je gasila svetu kada je ostavljala Piju da spava, uhvativši je prstima tako prilježno kao što majka stavlja bebu na spavanje. Ali jedne noći za večerom, Pija je spazila kutijicu za kresivo, zdepastu i srebrnu, kako stoji na velikom hrastovom kredencu. Brzo i neprimetno ju je strpala u svoje suknje. U noćima kada je čitala do u sitne sate, starala se da teške zavese budu navučene od jednog do drugog kraja prozora tako da je ni zračak svetlosti ne oda.

Rikardo joj je poklonio čitav jedan svet koji se nalazio između korica. U želji da mu se oduži za tu ljubaznost, na stranicama je tragala za mestima gde se pominju Arturove crkve, ali bilo ih je mnogo i vratila bi se na naredni čas jahanja bez ikakvih novosti, da nije slučajno, vraćajući se sa ispovesti, sačekala Nikoletu ispred apoteke.

¹⁵ Deo odežde sveštenika koji se nosi o vratu i stoji ispod glavne, gornje odežde. (Prim. lekt.)

Služavka je, u njihovoj uobičajenoj zameni uloga, insistirala na tome da se vrate kući Ulicom Romana. Crkvena bolnica Santa Marija Madalena je tu imala jednu dobru apoteku gde je trebalo da kupi melem za čukljeve. Pija je ovog puta znala da joj je bolje da ne beži dok čeka. Ali je ipak prešla ulicu kako bi pronašla hlad u lođi visoke palate. Palate San Galgano.

Igrala se rasejano jednom od mnogih vezica za konje prikačenih za spoljni zid, podižući teški gvozdeni prsten i puštajući ga da pada i udara o kamen, uz zveket. Diži - pusti, diži - pusti, diži - pusti. Tek iz trećeg pokušaja je primetila kako izgleda prsten. Imao je na sebi mač, ukopan u stenu, i malu glavu muškarca na dršci tamo gde je obično dragulj. Zakoračila je unazad na sunce i pogledala dvospratnu lođu. *Pijano nobile* se nalazio u nivou crkve prekoputa, kako bi se nadomestilo to što crkva stoji na malom uzvišenju. A izvan elegantnog prozora sa dva luka nalazili su se frizevi sveca po kojem je palata nosila ime.

Pija je čula za Svetog Galgana i njegove mošti, koje leže osušene i neme negde u crkvenoj bolnici s druge strane ulice. Na jednom reljefu je prikazan kako čini dobra dela kao vitez. Na drugom je vadio veliki mač iz kamena.

Pija je pogledala oko sebe. Videla je dva zelenaša kako postavljaju stolove u senci palate, gomilajući novčiće na *banko* klupama. Sigurno žive ovde negde, jer njihove sefove nije bilo moguće nositi daleko. Brzo ih je pozdravila, gledajući jednim okom ka vratima apoteke, čekajući povratak Nikolette.

„Zašto mač, znate li?“

Zbunili su se.

„Pardon, gospođice?“, reče jedan od njih.

Pija ponovi: „Zašto se mač nalazi na vezicama za konje, na frizevima?“

„Aha“, javi se drugi, podigavši naočare na nos kao neki učitelj. „Zato što je naš blagosloveni San Galgano ukopao mač u kamen u okrugloj Crkvi Montesjepi, iznad Opatije San Galgano.“

Pija im se zahvali i pređe ulicu upravo kada je Nikoleta izlazila iz apoteke. Skoro da se smešila isto tako široko kao služavka.

Sledećeg dana Pija je pozvala Nikoletu u svoju sobu. Dočekala ju sedeći povijena na krevetu i kako se služavka pojavila nad njom tako se mašila za karlicu.

„Nikoleta, znam da vodiš računa o meni i da me paziš kao da sam tvoja. Zaista, znam da se brineš o meni kao da sam ti rod. I možda onda nije čudno što se obraćam tebi, sada kada sam u velikim bolovima.“

Nikoleta je, očigledno oduševljena što to čuje, teško sela na krevet pored svoje gospodarice, tako da je Pija morala da se pridrži kako se ne bi prevrnula na nju, masivnu.

„Pa, srce moje, reci Nikoleti sve. Da li se radi o ženskim danima? Pošto sam, naravno, primetila da si neuobičajeno mnogo krvarila.“ Pija se stegla za stomak jače i naterala sebe da, uz zapomaganje, jedva izgovara reči. „Da. Bol je vrlo jak i imam krvarenje više puta mesečno. Mislila sam možda... Znam da ti ideš u onu crkvenu bolnicu pored koje smo prošle onaj dan - Santa Marija Madalena, beše? I mislim da, pošto dosta znaš o medicini, ako ti tražiš pomoć tamo, mora da su sestre vrlo učene.“

Nikoleta se samouvereno nasmejala na taj kompliment. „To je istina. Odlazim tamo ponekad, jer imaju najbolje meleme, možda zato što imaju blagoslovene mošti u svojoj svetoj kući.“

Pija je vodila računa da zadrži pogled nisko kako Nikoleta ne bi primetila iskru u njenim očima. „Mošti San Galgana?“

„Tako je. I istina je da tamo ima sestara koje zaista znaju ono o čemu govoriš, o ženskim problemima i slično. Ali ako te bole ženski delovi, to će brzo da prođe. Kako mesec bude rastao, grčevi će prolaziti. Mogu se malo pogoršati, a potom će ti biti bolje.“ Ta mogućnost je uticala da joj osmeh postane još širi.

Pija joj uputi pogled i uzdahnu.

„Pa, možda si u pravu. Moram da trpim koliko god mogu. Ali, zapravo, brine me da usled ove bolesti možda ne postanem nesposobna da rodim, a ti sigurno znaš da je moja najveća želja da ispunim svoju dužnost.“

Ustala je polako i savijena prišla prozoru, šepajući, sve vreme posmatrajući pomno u staklu svoju služavku.

„Ali ti si u pravu; i nema potrebe da moj svekar zna za to, osim ako se ne pogorša, a onda ću, možda, morati da ga pitam da pozove lekara. Ali ne boj se, draga moja Nikoleta. Neće biti potrebno govoriti mu da ti nisi smatrala potrebnim da reagujemo ranije...“ Nikoletin osmeh se iznenada skupi. „Pa... Možda ću morati da idem tuda ove nedelje, jer će mom jadnom stopalu biti potrebne sveže obloge. Možda to pomenem časnoj sestri i kažem joj da pošalje neku pomoćnicu.“

Piji laknu i ona se, sada opuštena, uhvati za prozorsku dasku. „O, draga, draga, Nikoleta! Znala sam da mogu da se oslonim na tebe.“

Nikoleta je ispunila svoje nevoljno dato obećanje. Već sledećeg jutra jedna opatica iz Santa Marije Madalene uđe u Pijinu sobu. Nosila je crnu haljinu i karakterističnu belu kapu časnih sestara, štrikana bela tkanina kape dizala se uvis kao krila galebova.

Kada je Pija videla opatičino lice rastužila se, jer je Nikoleta povratila nekoliko izgubljenih poena u njihovoj igri, dobavivši pomoćnicu koja nije bila starija od Pije. Da je Pija zaista imala bolove, ova majušna opatica bila bi od zanemarljive pomoći, ali više je brinula da će devojka znati malo toga o pitanju za koje je tražila prosvetljenje. Ali kada je opatica sela na krevet pošto ju je pozvala, Pija se ohrabri. Iako su joj oči bile tužne, a izraz ozbiljan, imala je inteligentno lice i razgovarala je veselo. Bio je potreban samo jedan trenutak da se predstavi kao sestra Končeta, pre nego što se bacila na detaljna pitanja o Pijinom poslednjem krvarenju, boji, trajanju i količini. Pija je podigla ruku.

„Sestro, neću vas lagati. Po milosti božjoj, dobrog sam zdravlja. Ali ovom gradu je potreban lek. Recite mi sve što znate o vašem svecu zaštitniku i osnivanju Opatije San Galgano. Naravno, vi sad možete da izađete iz ove sobe i da kažete mom svekru šta sam vas pitala. Ali vas molim da to ne činite, pošto životi mogu da budu spaseni ukoliko mi kažete ono što mi je potrebno da znam.“ Posmatrala je oči opatice kako joj proučavaju lice i idu oko glave, do slepoočnica i ušiju gde su ogrebotine od Nelovih makaza bile slabo zalečene. A onda pomoćnica sasvim neočekivano upita:

„Šta vam se desilo s kosom?“

Pija, pošto je namerila da govori istinu, nije oklevala. „Muž mi ju je odsekao.“

„Zašto?“

„Zato što mi se jedan muškarac osmehnuo.“

Opatica je klimnula glavom, oči su joj se odjednom zacaklile. Podigla je ruke i skinula kapu. Pod belom kapom opatice nalazila se ćelava, bezbojna glava: pustinja spaljene, zalečene kože, zategnuta i prošarana ožiljcima.

Pija je piljila.

„Da“, reče sestra Končeta, „moj muž nije koristio makaze već ugarak.“ Vezala je ponovo kapu i dostojanstveno spustila ruke na krilo. „Onda, šta biste želeli da vam kažem?“

Zamak, Kaštel di Pjetra, izranjao je iz dana kao reckavi zub.

Pija nije znala šta da očekuje od utvrđenja Orlova - možda modernu kuću ili letnju palatu, sa svim pratećim običajima. Ali ovo mesto je bilo nalik zamku iz legende - mračno, srednjovekovno, probodeno strelicama.

Ona i sinjor Bruni su jahali veći deo jutra. Pija je jednom išla galopom, daleko i brzo, kao što je želela, sa vetrom u kosi, razdvajajući slani vazduh licem. Šta god da joj se desi, sinjor Bruni joj je podario veliki poklon: stalno će voleti jahanje, sada i zauvek. Bila je predana i prvi put se osećala kao prava stanovnica Sijene. Sinjor Bruni joj je dao tako mnogo, a da nikada nije tražio

nešto zauzvrat, niti se vladao išta lošije no što nalažu pravila lepog ponašanja. I zbog toga što se tako ponašao, zato što od svih muškaraca u njenom životu on jedini nije ništa tražio od nje, danas je imala nešto da mu da. Dve stvari.

Ali mora da se ukaže pravo vreme za to, a i mesto. Još malo i ukazaće se.

Bili su u punom letu, jahali su zajedno, sinjor Bruni je usporavao Leokorna da bi bili jedno do drugoga, dok se Kaštel di Pjetra nije izdigao na prijateljskom horizontu kao piratski brod i zaustavio je na njenom putu. Sunce je bilo visoko, i zamak Orlova je nudio dobrodošli hlad, ali nijedan ni drugi jahač nisu žudeli da mu priđu bliže. Delovalo je da se neka zla atmosfera širi oko tog mesta, da treperi na vrelini, kao oblak stršljenova iz svoga gnezda.

Posle nekog vremena, Pija je udarcem dala Ginevri znak da odjaše do kamenog zdanja, odvevši svoga konja pravo u sveži hlad koji je pravila zavesa fasade. Kada je dodirnula zid ovog prastarog zamka, malter joj se smrvio pod prstima, crni kamen i kristalin, kao smeđi šećer *muskovado*. Pogledali su gore ka prozorima. Zamak je bio toliko star da je čak i staklo na prozorima predstavljalo iznenađenje. U tišini su obišli celu tvrđavu. Imala je ogromna teška vrata okovana gvožđem, sa malim otvorom sa pokretnim vratancima. Pija je terala Ginevru da se uspenje uz kosinu iza zamka, a sinjor Bruni ih je pratio, začuđen. Ali Pija još nije našla ono što je tražila, pa je nastavljala, bez reči, i probijala se kroz gusto šipražje čička i mandragore. Na zapadnom uglu stajao je tamni prst u vidu jedne kule. Pija se zaustavila.

„To je bilo ovde“, rekla je. „Ovde je prva Pija od Tolomeja bila zatočena, jer je osramotila muža. Ovde je umrla.“

Sinjor Bruni ju je posmatrao, obazriv. Naslonila je uho na zid kule, kao da može da čuje vriske stare vekovima. Mislila je da je prva Pija bila lik iz knjiga. Sada, ovde, pred ovim mračnim utvrđenjem, znala je da je Pija bila stvarna, njeno zatočeništvo ništa manje grozno, njena smrt ništa manje bolna zbog toga što ju Dante ovekovečio. Prva Pija je živela i disala, ubio ju je muž i to u ovom istom zamku kojeg su nasleđivali i koji je prelazio iz ruke u ruku sijenske gospode, dok se tapija nije našla u rukama Faustina Kaprimulga.

Citadela i njeno značenje plašili su Piju. Povukla je Ginevrine uzde i udaljila svog polfreja. „Ne ja“, rekla je, skoro za sebe. „To neću biti ja.“

Sinjor Bruni je pokušao da je umiri. „Naravno da nećeš“, rekao je. „Vremena su danas drugačija.“

Pija je okrenula Ginevru od kule, kao da ga nije čula, ali je još jednom primetila dobrotu i znala da je ono što će sad uraditi ispravno.

„Ako je ovo zamak“, kazala je, ponovo za sebe, „onda ovo mora da bude...“ Glas joj se izgubio kako je odjahala. Izvan zlokobne senke zamka, Pija se odjednom osetila sigurnom. Srce joj je udaralo u rebra. „Hajde“, rekla je. „Znam jedno posebno mesto.“

Sinjor Bruni ju je rado pratio dok ga je vodila kroz gusti krov od drveća u šumu iza zamka. Piju je oslepila iznenadna tmina posle vrelog dana, ali je delovalo kao da je zaista videla u mraku kao Minerva. Za njom, Leokorno se okliznuo o busen trave spartine i motrike, ali je Ginevra, vođena svojim jahačem, postavila nogu kako treba; Sinjor Bruni je sad bio učenik, Pija učiteljica. Okrenula se u mračnoj blizini šume i nasmejala mu se, prvi put posle više nedelja. Nastavila je da jaše brzo, kao što je oduvelc želela, bodreći se, želeći da izmori mišiće i ubrza dah.

Najzad je Pija osetila kako se Ginevra naginje naniže na kosini i čula vodu kako teče i žubori. Bili su kod potoka, premošćenog prelepim kamenim lukom, starim kao i zamak iznad njega. Pija je skliznula sa svog konja i vezala Ginevrine uzde za nisku granu. Sinjor Bruni je skliznuo sa Leokornovih leđa i ispustio uzde, dok je konj savio glavu da popase slanu travu.

Pija je povelala sinjor Brunija preko mosta, zastala na najvišem delu luka, nagla se preko ograde i gledala dole u prošaranu, brzu bujicu.

„Želela sam da vidite ovo mesto“, reče mu. „Zove se Pijin most. Njen most. Prve Pije, Danteove. Bila je zatočena u ovom zamku, zamku koji je sad u Faustinovom posedu. Kada sam bila mala, otac mi je ispričao sve o ovom mestu. Pokazao mi je zamak, most. Želeo je da me uplaši, da ostanem poslušna. Ali mi je rekao još nešto, što mi nije ništa značilo dok nisam vas upoznala.“ Pokazala je nadole, skoro stidljivo. „Ovo je reka Bruni. *Vaša* reka. Vidite li? Zna li sad zašto sam ustuknula čuvši vaše ime, kada ste mi ga rekli u ispovedaonici? Na ovom mestu se vi i ja susrećemo.“

Pogledao je u reku, u most, u nju. Njegovo lepo lice bilo je ozbiljno. „Zašto ste me doveli dole?“

Došlo je vreme. „Želela sam da vam dam dve stvari. Prvo, zbog vaše ljubaznosti, dobila sam knjigu o Arturu. Zauzvrat, znam gde će se 'Devetorica' sastati za dva dana.“

Izgledao je iznenađeno, kao da je očekivao da će reći nešto drugo. „Pročitala sam knjigu od korice do korice, tražeći sve o crkvama ili kapelama. Ima ih mnogo, kao što možete da zamislite. Ali nisu ta mnoga pominjanja crkava ono što je bilo značajno. Da li se sećate kada ste govorili o vojvotkinjinim zaključcima? Pomenula je *mač* kralja Artura i da jedino pripadnici *kontrade* Guska imaju pravo da sve vreme nose svoje mačeve. Vojvotkinja je nagovestila da će se 'Devetorica' možda sastati u crkvi *kontrade* Oka. U tome je bila prilično u krivu, ali je bila prilično u pravu da u središte svojih zaključaka stavi mač.“

„Ekskalibur?“

„Da. Ali znak nije sam Ekskalibur, već *mesto* na kojem se nalazi.“ Sinjor Bruni se mučio da se priseti sudbine Arturovog mača. Pogleda niže u vodu kako teče. „Jezero?“

Pija se osmehnu. „Ne - kamen. Setite se, Ekskalibur je pronađen u kamenu, ali niko sem Artura nije mogao da ga izvuče?“ Okrenula se da ga pogleda.

„Sastaće se u isposničkoj ćeliji na Montesjepiju u brdima iznad grada, malo iznad Manastira San Galgano. Želeće da se sastanu izvan grada, ukoliko imaju ovog visokog gosta. To je savršeno mesto. Ruina, u gustoj šumi, udaljena, a ipak samo nekoliko sati jahanja od grada.“

„Zašto ste toliko sigurni?“

„Zbog legende o San Galganu. Kada je Galgano odbacio svoj stari život, zabio je mač u kamen na mestu koje će postati njegova isposnička ćelija. I dalje je tamo, mala okrugla crkva je sagrađena oko njega i do danas niko nije uspeo da ga izvuče.“

„Zaista? Postoji mač u kamenu u ovim brdima?“

„Da. I ne samo to. Mnogi misle da je to *taj* mač, taj isti mač, Ekskalibur. Da je pronađen u Britaniji i da ga je preko sveta preneo niz pobožnih vitezova tokom vekova, poslednji od njih bio je...“ „San Galgano“, završio je.

„Da bude ovde, u ovim brdima.“

„Znači kada se kapetan *kontrade* Guska našalio o nekadašnjem i budućem kralju, računao je na dva značenja - Artur i Galgano.“ „Tri. I Nelo.“ Gotovo da se zagrcnula od imena svog muža. „Sledeći kralj.“

„Onda, tu je“, zaključio sinjor Bruni. „Za dva dana - u okrugloj Crkvi Montesjepi iznad Manastira San Galgano. I tu će se Romul otkriti.“

Ponovo se osmehnula, kao da joj je osmehivanje postajalo navika koja se sve više učvršćivala sa svakim satom provedenim izvan njene *kontrade*. Osećala se ponosno što mu je pomogla da poveže dve legende, malo lokalnog znanja i nešto lanaca od kovanog gvožđa na palati Orlova. Možda joj je ipak Minerva pomogla. Dotakla je medaljon sa sovom oko svog vrata.

Ali i on je bio pametan. „A šta je drugo?“

Udahnula je. „Ovo.“

Uzela ga je za ruku i prinela je do svojih grudi, potom je pritisnula preko priveska, preko grudne kosti, srca. A onda ga je poljubila, objumivši njegovo lice rukama i pritisnuvši svoje usne na njegove. Teturala se dok joj je vatra gorila u venama, a on ju je držao i stezao njeno vitko telo, gurajući svoje ruke u tu gustu, ravno sečenu kosu: kosu egipatske kraljice. Njegova gruba kratka brada, njegove meke usne, čvrsti zubi, meki jezik, sve se to utapalo u žurne otkucaja njenog srca i žuborenje vode ispod njih. Žubor je bio toliko jak da nije čula šuštanje u žbunju, niti je videla ružičaste oči posmatrača koji je virio iz senke.

Na kraju je morala da se odmakne, jer nije verovala sebi. Osetila je slabost, pa se pridržala za ogradu, ali je konjanik uhvati za ramena i okrenu je, skoro grubo.

„Dozvolite mi da legnem s vama“, rekao je žurno. „Sada, ovde.“ Pija se zagledala duboko u njegove oči i videla tamo radost i bol i žudnju, sve zajedno. Nije znala da se ne može dati jedan poljubac, sam, tek tako. Želela je da mu se zahvali na ljubaznosti - ne, više: želela je da on sazna kakva osećanja prema njemu gaji. Kako se Palio približavao, nije im bilo preostalo mnogo dana. Ali ona je uspela da to pogorša. Bila je naivna, budala. Nije imala Minervinu mudrost; nije imala čak ni mudrost jedne školarice. Ali kako je mogla znati? Nikada pre toga nije osećala vatru koja se upalila u njoj, koju je upalila u njemu.

Sada je razumela i bilo joj je žao zbog bola koji mu je nanela. Poljubac se ne da je tek tako. On je početak nečega. Ali nakon što je započela, nije mogla da nastavi. Znao je, čak i pre nego što je izgovorila reči.

„Osramotila bih ga u jednom otkucaju srca.“ Nežno je sklonila njegove ruke sa svojih ramena. „Ali ne bih osramotila vas, ni sebe.“

„Drago mi je da to čujem.“

Kao glumac koji je začuo znak da stupi na pozornicu, Nelo Kaprimulgo je izašao iza drveća na strani reke na kojoj se nalazi zamak. Ljubavnici su se razdvojili. Nelo im je prišao i uhvatio Piju jako i posesivno za ruku.

„Sinjor Bruni“, siktao je, „hvala vam što ste *podučili* moju ženu. Moj gospodar otac mi je rekao da je moguće da ćete jahati ovuda danas. Ja je preuzimam odavde. Vaši časovi su završeni.“

Nelo se okrenuo i odveo svoju ženu natrag preko mosta, njegovi prsti kao stega na njenoj nadlaktici, povređivali su je na mestu gde ju je povredio na dan kada su se upoznali. Pija se usudila da se okrene jednom i preko ramena baci izmučeni pogled na konjanika, koji je stajao zaleđen i užasnut, naprežući oči da urežu njegovu sliku u njenom mozgu.

Kada su došli do šipražja, Nelo ju je postavio na svog ogromnog konja i skočio iza nje. Bez reči je šutnuo konja i on je protutnjao kroz drveće, dok su joj grane šibale lice. Očekivala je da će je odvesti natrag u grad, ali se on uputi u suprotnom smeru. Skočio je s konjem preko starog potpornog zida, previsokog za životinju sa jednim jahačem a kamoli sa dva, i konj udari levom kolenicom bolno o kameni vrh zida. Tad je Pija znala gde je Nelo vodi i da će do sumraka biti zaključana u kuli koje se toliko bojala, osuđena da proživi sudbinu svoje davno upokojene pretkinje.

Violante je iz palate posmatrala zalazak sunca. Mrak je skroz pao kada joj je prišla Grečen i rekla da je pogled sa *tore* posebno lep te večeri. Violante je klimnula glavom i ušla u kulu kroz vrata od biblioteke. Krenula je da se penje, sve više, dok nije ugledala Rikarda kako je čeka na mračnom vrhu, koji je, u luku od blistave mesečine, još više ličio na anđela osvetnika. Preplavilo ju je olakšanje zbog toga što je tu, živ, što ga Nelo još nije ubio mačem ili pištoljem, ali pažljivije ga posmatrajući, primetila je neobičan izraz u njegovim očima.

„Da li vam je Pija nešto kazala?“, upitala je bez uvoda.

„Jeste.“

Nije mogla da protumači njegov izraz. Bilo je kao da su se radost i očajanje pomešali. „I?“

„Devetorica se sastaje u San Galganu. Tamo se nalazi mač zaboden u kamen - to je koren Orsine doskočice o kralju Arturu.“

„San Galgano“, uzdahnula je. „Nikad nisam čula za njega. Zar nije uništen?“

„Manastir jeste, da. Ali tamo postoji ćelija, u okrugloj crkvi, gde je zakopan mač. 'Devetorica' se tamo sastaje sutra, u devet sati.“ Delovao je skoro nezainteresovano.

„Svaka čast“, reče Violante toplo. Prisetila se svog neuspešnog regrutovanja Eđidiovog oca, ipak pod jarkim mesecom, ogromnim i punim usred leta, i dalje se nadala, uprkos gustim oblacima koji su preletali preko njegovog prijateljskog lica.

Rikardo nije rekao ništa. A onda ju je pogledao u oči. „Poljubila me je.“

„O, Rikardo.“ Ono čega se Violante pribojavala se desilo.

Okrenuo je leđa gradu. „Nelo nas je video. Odveo ju je u zamak Orlova.“

Rikardo nije čuo uzdah koji je ispustila i koji je oteo vetar, niti šuštanje njenih ljubičastih sukanja kada se okrenula da pogleda na grad, da sakrije od njega obeshrabrenje na svom licu. Nije mogao da joj ispriča ostalo - da su bili lakomisleni, da im je Faustino dao dozvolu da jašu u Maremu, da su ujahali pravo u klopku, naivni kao deca, samo da bi Nelo pokrenuo mehanizam na zamci i uhvatio ih na delu.

Upitao je iznenada, želeći da zna: „Lanselot, Ginevra, Artur: šta se desilo svima njima? Pija čita, znate; pročitala je i legende.“ Violante je oklevala na trenutak, ne želeći da mu kaže. Onda je dodirnula njegovo tamnocrveno rame, tako lagano da je jedva osetio. „Dođite“, rekla je. „Kazaću vam.“

Vojvotkinja je povelala konjanika iz kule niza stepenice do biblioteke. Dala mu je da sedne, izvadila knjigu *Morte d'Arthur* i počela da čita, prevodeći usput.

A kada su se jutrenja i prve mise završili, u crkvenoj porti, naspram visokog oltara, video se veliki četvrtasti kamen, kao komad mermera; a usred njega nalazilo se nešto nalik nakovnju od čelika, visoko tridesetak centimetara, a u njega zaboden jedan lep mač, sasvim ogoljen, a oko njega je zlatnim slovima bilo ispisano: Onaj ko izvučete ovaj mač iz ovoga kamena i nakovnja pravi je kralj...

Rikardo ju je slušao bez reči. Na kraju je krajičkom oka videla kako njegove tamne lokne tonu niže i niže. Momak je jahao do Mareme i nazad, a u međuvremenu se udvarao udatoj ženi. Violante je prestala da čita i posmatrala kako mu teška glava tone ka prekrštenim rukama, da se odmori. Zaspao je. Posmatrala ga je na tren, proučavajući na miru njegovo anđeosko lice, širenje nozdrva, veliku izvijenu liniju njegovih otvorenih usta. Onda se iskrala do vrata i tiho pozvala Grečen da donese prekrivač. Položila je krzno oko Rikardovih ramena i ostavila ga.

11. Žirafa

Na vrhu visoke kule svoje palate u *kontradi* Žirafa, još neko je zagnjurio glavu u knjigu. Frančesko Marija Konti, rođak pape lično i Violantin glavni savetnik, bavio se nečim poprilično drugačijim od državničkog posla. Proučavao je naučne časopise, časopise prosvetitelja kao što su Njutn i Galilej. Srećom, već su ga zanimala takva pitanja; gravitacija, odnosi mase, ponašanje sfera, magnetizam i interakcija materijala bili su njegovi omiljeni hobiji. Danas je koristio ove uzvišene teorije u niske ciljeve: pomoću njih je tražio mogućnosti za prevaru. Njegov zadatak je bio i jednostavan i đavolski komplikovan - pokušavao je da namesti žreb konja.

Deset konja i jahača za Palio u Sijeni birani su pomoću crno-belih loptica koje treba da ispadaju kroz drveni mehanizam. Težina i prečnik svih loptica, sa imenima jahača napisanim kredom ili urezanim u njih, obično su bili potpuno tačni. Ovoga puta moraju da budu različiti. Morao je da upari određene jahače sa određenim konjima ili će sve propasti. Frančesko Marija Konti nije brinuo, ipak. Bio je samouveren i uspešan čovek. Imao je i određenu prednost. Imao je prototip. Njegov rođak, papa Inokentije XIII, poslao mu je kurira iz Rima sa plišanom torbicom u kojoj se nalazila kolekcija loptica kojom je konklava glasala za svoj kolegijum kardinala. Na poslednjim izborima papa Inokentije, prethodno poznat po svetovnijem imenu Mikelandelo Konti, dao je da se te loptice naprave po preciznim težinama tako da podalje drži kardinale iz svoje omražene suprotstavljene frakcije, porodice Farnece, od kojih je izgubio važne papske države u nedavnim ratovima za nasleđstvo. Uspelo je; Farnecijevi su oslabljeni. Zasada, makar.

Frančesko Marija Konti je istresao loptice na sto i poredao svoje šestare, boje, sredstva za glancanje i turpijanje. Spremio je gomilu malih olovnih musketa za topionicu. Podigao je žarač, ali pre nego što je počeo da topi olovo, upotrebio je plamen da spali poruku koja je stigla sa plišanom vrećicom. Pročitao je reči dok je plamen tamneo, a onda ih progutao.

„Rođače, poslaću vam jednog od svojih vernih kardinala na razgovor u sledeći petak u devet sati. Imaće moj prsten. M. K.“

Kada se poruka pretvorila u pepeo, Frančesko Marija Konti je namestio naočare na nosu i ispustio muslcete u topionicu. Dok je čekao da olovo proključa i provri, odlučio je da pogleda kroz teleskop od finog mesinga i drveta koji se protezao kroz prozor njegove visoke kule na vrhu palate Žirafa. Sam teleskop, koji je nekada pripadao Galileju, virio je kroz visoko prozorsko krilo, dajući kuli u sumrak siluetu žirafe.

Konti je bio zadovoljan simetrijom ideja i setio se priče koju je jednom čuo o žirafi koju je Lorenzo Medici nabavio od egipatskog sultana, u zamenu za savez Medičija i Osmanlija. Žirafa je odmah postala senzacija čim je stigla u Firencu, ali ubrzo po dolasku glava joj se zaglavila među gredama staje, slomila je vrat i uginula. Frančesko Marija Konti, uprkos tome što je bio okrenut nauci, čvrsto je verovao u predznake kao i svi Sijenjani. Iz tog razloga je uredio da se preko zidova kapije Kamolija baci magarac. Zato se osmehnuo kada se prisetio priče o žirafi Medičijevih. Nadao se da je to bilo predskazanje o propasti te porodice.

* * *

Tokom prve večeri u zamku Orlova u Maremi, Pija od Tolomeja je bila dovoljno samouverena da siđe do staje i poseti Ginevru.

To što izgleda neće biti zatočenik, imalo je i te kako veze sa njenim svekrom, koji je stigao na vreme za večeru. Sudbina koje se najviše pribojavala - da će kao prva Pija biti zaključana u vlažnu ćeliju, bez svetlosti i društva osim aveti smrti - nije joj namenjena.

Zapravo, nije uopšte izgledalo da je Faustino nezadovoljan njome; odigrala je ulogu zadivljujuće i bio je veoma zadovoljan time kako je dan protekao. Delovalo je da mu nimalo ne smeta to što je Pija znala da je namestio da je Nelo uhvati sa sinjor Brunijem, a njegov dobroćudni osmeh ju je izgleda štiti od Nelovog besa. Njen muž nije ništa jeo, mržnja koja ga je izjedala iznutra očigledno mu je ubila apetit. Pio je, međutim, dosta, i u tišini.

Pija čak nije bila ni uplašena u prisustvu svoga svekra, samo je žalila. Nije žalila zbog poljupca, jer onakav poljubac je vredeo. Ali joj je bilo žao što su bili toliko naivni da igraju kako je Faustino svirao, i još više što su njeni časovi sa sinjor Brunijem zbog toga završeni. No, mogli su da joj oduzmu učitelja, ali nisu mogli da izbrišu ono što ju je naučio - sada je mogla da jaše, daleko i brzo. Ali bio joj je potreban konj, ukoliko bi bežala kao što je planirala. Nelo nije sada sa njom delio sobu, i ona je posumnjala da je bila u pravu u vezi s njim: da to neće učiniti dok zasigurno ne pobeđi na Paliju. Zadržaću tu nekakvu zlu srž koja mu je živela u telu - bes, požudu - zaključanu unutar sebe da bi je prolio u trci titana.

Skoro isto toliko je bila ohrabrujuća i činjenica da su Nikoletu ostavili u Sijeni. Tu je imala sreće, jer ne bi mogla da pobegne pod njenim budnim okom. A bekstvo joj je sad bilo jedina nada: posle Palija, mora da pobegne, ili će je se Nelo dočepati.

Pre ove nedelje, ne bi osećala tugu zbog mogućnosti da pobegne. Tada nije postojalo ništa u gradu što bi joj nedostajalo. Sada postoji. A ipak i ostanak je bio beznadežan. Budući da taj poljubac nije mogao da bude početak nečega, on mora da je kraj. I tako, uzevši fenjer, Pija je tiho koračala do staje.

Otvorivši vrata štale, najednom u toplom krugu svetlosti ugleda Ginevrine šarene zadnje noge. Ona položi ruke na malog konja, koji je nagradi njištanjem jer ju je prepoznao. Obesila je lampu na zakrivljenu gvozdenu kuku i prišla glavi polfreja. Mazila je i ljubila konja nežno, grleći ga rukama oko lepe glave, spustivši svoj obraz na njegov topao, svilenkasti vrat. Ginevra je delovala tako toplo, čvrsto i umirujuće, i na ovom svetu bila je nešto najbliže sinjor Bruniju.

Komešanje i frktanje iz susednog odeljka staje upozorilo ju je da Ginevra ima društvo. U sledećih četiri dela štale nalazila su se četiri dobro uparena, zgodna zelenka, koji su mirno zobali ovas. Četiri konja, iste veličine, zoblju ovas da se podgoje pred put, pomislila je Pija, koja je naučila više o konjima za dve nedelje sa sinjor Brunijem nego što bi običnim školovanjem za ceo život. *Konji za kočije.*

Okrenula se, držeći baklju visoko. Tu se, svetleći u tamnom uglu, nalazila kočija Orlova, lakirana i lepog oblika, sa njihovom zastavom naslikanom na vratima žutom i crnom bojom. Pija je znala da je Faustino spremio svoju kočiju i četvorku za put do San Galgana i ćelije Montesjepi za narednu noć. Njen svekar, budući da je imao kostobolju, retlco je jahao.

Drugo njištanje, kao znak prepoznavanja, došlo joj je iza leđa i ona se okrenu ka odeljcima u štali. Tu se, cupkajući i mašući odrpanim repom, neobuzdanom energijom pobeđnika, nalazio Nelo crni pastuv. Posmatrala ga je u svoj njegovoj veličini. Pastuv

je bio dobrih nekoliko ruku viši od Ginevre, i ona zakorači korak unazad. Ali pogled mu je bio blag i duvao je u nju dovoljno prijateljski. Ohrabрила se i tiho mu prišla, stavivši mu ruku na vrat. Dok joj je disao za vratom, jedan delić sećanja kao treptaj oka prostruji kroz nju. Ohrabrena, sagnu se da pogleda nogu koju je povredio kada je preskakao zid. Čavrljala je sve vreme, umirujući ga i nadajući se da nije povređen. Prešla je rukom niz povređenu nogu konja kao što je videla da sinjor Bruni čini. Nije bilo potrebe da se brine: prema konjima u kući Akvile su se ponašali bolje nego prema ljudima; rana je bila propisno umotana u oblogu privezanu pažljivo i čvrsto. Nelo će, znala je, žaliti zbog ove povrede koju je konj, njegova velika nada za Palio, zadobio onoga dana kad je on pokupio svoju nevernu ženu. Bila je sigurna da će nju da okrivi za to. I da će je kazniti! Stresla se.

„Bićeš ti dobro, mali“, rekla je. „Ali šta će biti sa mnom?“

Rikardo Bruni nije mogao da se smiri, bio je nervozan i nestrpljiv. Svako jutro, pre nego što bi se sunce podiglo visoko i počelo da prži, vodio je Leokorna do Mareme i, uz šapat trave pod kopitama i sa slanim povetarcom u nosu, jahao preko močvara. Ponekad se primicao Pijinom zatvoru onoliko koliko se usuđivao. Ponekad je zamišljao da vidi njenu tamnu glavu na prozoru. Ali uvek je bio predaleko da bi bio siguran. Jednom je video Nela u daljini, kao dečjeg olovnog vojnika na horizontu, kako juri kao metak ispaljen iz pištolja. Rikardo je progutao knedlu. Nelo je izgledao kao da ga je nemoguće pobediti.

U gradu, pod svetlucavom izmaglicom dubokog leta, ubistvena jara je ležala kao prekrivač na starom kamenju. Deca su skakutala od hlada do hlada da ne bi opržila bose noge. Rikardo je pomagao ocu kad god je mogao, ali, kako se Palio približavao a Domenikov duh rastao, Rikardu je starčevo pojačano brbljanje postalo nepodnošljivo. Tražio je vojvotkinju, jedinu osobu sa kojom može da razgovara o Piji.

Popeo se na Tore del mandā, bliže suncu, ali zahvaljujući povetarcu i udaljenosti od užarenog kamenja, prijatnijem mestu, sa kog će ga ona odvesti u svežinu biblioteke, gde ga čeka miris knjiga, prigušena tišina tomova poredanih visoko uza svaki zid, i hladan odmor od žarke vreline dana. Čitače mu, uvek iz *Morte d'Arthur*, prevoditi usput. Ponekad razmišljajući, Rikardo se divio toj smirenoj inteligenciji koja je sigurno potrebna da bi se čitalo na jednom jeziku, a izgovaralo na drugom. Uglavnom je samo slušao, sa glavom koja se odmarala nad rukama na stolu sa mapom, okruglom kao ona u Kamelotu, ponekad je slušao priče iz davnina, ponekad reči uopšte nije slušao, već samo mirni ritam njenog izgovora. Violantine reči su ga smirivale, i on im je dopuštao da mu pređu preko glave kao osvežavajući potok. Ponekad je zatvarao oči. Ponekad, čak i spavao.

Violanti Medici nije bilo važno zašto joj je Rikardo dolazio; njegovo društvo joj je bilo melem. Posmatrajući ga u biblioteci, delovao joj je mlađe. Nije mogla da veruje da je jahao kao boljar, skočio sa svog konja, uzalud, kako bi spasao Vičenca i zapeo Faustinu za oko. Danas je predstavljao dobrodošlu rasonodu od neumitnog približavanja onog sudbonosnog sastanka u San Galganu, i potom Palija, i onda - šta? Počeo je da dolazi svakoga dana i ona ga je očekivala i bila svesna toga koliko će joj nedostajati ukoliko više ne bude dolazio.

Ali ovi tihi časovi su imali i drugu namenu. Violante je shvatila da se Rikardo opasno zaljubio u Piju i da je bio očajan što nje nema. Zbog toga su čitanja imala skriveni motiv. Čitala mu je priču sa poukom, ličnu propoved dečaka koji će postati moćan i ljubomoran kralj, koji će napasti omiljenog viteza zato što mu je ukrao kraljicu.

Rikardova tamna glava, položena na ruke, bila je mirna; Violante nije mogla da bude sigurna u to da li je zaspao ili nije. Osmehnula se. Nije bilo važno. Pretpostavljala je da nije dugo spavao, ustajao je rano da vežba sa novim atom i prevrtao se u slamnatom krevetu noću, izjedajući se zbog ljubljene dame.

Kada je došao u portu crkve, ser Artur je sišao sa konja i vezao ga za ogradu, a potom je otišao do šatora gde nije pronašao nijednog viteza, jer su svi učestvovali u borbi vitezova. I onda je uhvatio rukama mač za dršku i polako ga i snažno izvukao iz kamena i uzeo svog konja i jahao dok nije stigao do svog brata ser Keja i predao mu mač...

Vrata su se odjednom naglo otvoriše i Grečen uđe bez daha. Rikardo podiže glavu - onda jeste čuo - i krenu da ustane. Grečen podiže ruku.

„Ostanite. Vaša milosti, dobili smo nešto neobično. Hoćete li da pođete?“

Violante pođe iza Grečen niza stepenice, a Rikardo za njima na određenoj razdaljini. U svežem dvorištu do ulaza u palatu za robu, kapija je bila otvorena i jedan prevoznik je istovarivao teret: metle, možda stotinu i više, slažući ih u oblik šiljate lomače za vatru na sredini dvorišta. Grečen je smesta počela da ga grdi.

„Imaš li ti uši? Nisam li rekla da nam ne trebaju ove metle? I da nam trebaju, kupili bismo ih na komad, ne na gomilu.“

Prevoznik, koji je dobro znao kakva je Grečen, samo je skinuo kapu kada je ugledao Violante i naklonio se.

„Madam, dobio sam naređenje da ih donesem ovde kao poklon za vas. Rekli su mi da su vam potrebne.“ Napravio je grimasu, prisećajući se. „Zato što čistite grad.“

Violantino srce poče brže da kuca, a koža joj se naježi. „Ko vam je to rekao?“ Faustino? Da li bi on bio tako drzak? „Počnite iz početka.“

„Pa, išao sam uzbrdo do Montepulčana da odnesem metle na pijacu. To su najbolje, madam, brezove metle od pruća, sa drškom od drveta masline, nećete naći bolje s ove strane Firenze.“

Gospodarica i služavka se pogledaše. „Nije bitna tvoja roba“, odbrusi Grečen. „Pređi na stvar.“

„Kako bilo, šibao sam mazgu uzbrdo, i jedna velika zlatna kočija umalo nas je pregazila. Kočijaš se zaustavio i jedan ogromni, debeli čovek se nagnuo iz kočije i dobacio mi vrećicu. Kupio je celu gomilu metli i rekao mi da se okrenem i donesem ih vama, gospođice. Ovaj, madam.“

Prevoznik je nakratko pogledao u Violante, a zatim spustio pogled na zemlju.

Violante je bila zbunjena. Nije poznavala nijednog punijeg gospodina, niti nekoga ko bi poslao takav poklon. Odjednom joj je bilo svega dosta.

„Onda ih odnesite opet“, rekla je zlovoljno. „Imate novčić. Sklonite metle i nosite ih na pijacu. Ponovo ih prodajte, dajem vam dozvolu.“

Prevoznik je cupkao s noge na nogu, ali se nije pomerao.

„Pa... to je nezgodno, madam.“

Violante je poprimila svoj najbolji froidsieur izgled. „Zašto? Ja sam ovde glavna. Moja reč je zakon.“

Prevoznik je nije pogledao pravo u oči. „Jeste, gospođo. Samo što...“

„Da?“

„Pa, rekao je da ih donesem ovamo pre nego što on stigne, rekao je da i on dolazi ovamo. Rekao je da je naslednik vojvodstva.“

Violante i Grečen se ponovo pogledaše.

„Dan Gastone“, rekoše istovremeno.

12. Dolina ovna

Dan Gastone Medici, jedini živi sin velikog vojvode Kozima Medičija i naslednik velikog vojvodstva Toskane, prilično se iznenadio kada je primio pismo od svoje snaje Violante, jedine žene koja mu se ikada dopadala.

Dan Gastoneova odbojnost prema ženskom polu nije proizlazila iz samo jednog događaja, već iz dugogodišnjeg zanemarivanja. Usamljeni dečak u velikoj palati, na kojeg porodica nije obraćala pažnju jer je bio drugi sin u kući, počeo je da razvija ono što će mu postati doživotna sklonost ka društvu onih odozdo - otvoreno, ništarija. Tako su sluge rekle Dan Gastoneu da je njegova majka Margerita kada je bila trudna s njim pokušala da se izgladnjuje u nadi da će pobaciti i da je, kada se Dan Gastone uprkos svemu rodio, Margerita odbijala da ga doji, ubedivši sve na dvoru da umire od raka dojke. Kazali su mu i da je, kada je on imao četiri godine i tek počinjao da primećuje da zapravo ima majku, ona nestala pobegavši u Francusku, i nikada se više nije vratila. Pošto ga je Margerita napustila, Dan Gastone je veoma zavoleo svog ličnog slugu, momka svojih godina po imenu Đulijano Dami; visokog, bledog, lepog mladića neobičnih, ljubičastih očiju boje grožđa. Od njega je saznao još lekcija o svom životu. On je uzeo nevinost svom mladom gospodaru i naučio ga kakva sve zadovoljstva očekuju muškarce i bez pribegavanja ženskom telu. Dami je dobro prepoznao apetit svog ljubavnika za prazne razgovore i prema tome izbrusio svoju prirodnu sposobnost za pecanje tračeva, bacivši mrežu po velikoj palati za srebrnkaste migoljive ribe - skandale, filovao ih i servirao svom gospodaru. Odgovaralo mu je da što više razdvoji Dan Gastonea od porodice, da ga izoluje, da ga stavi većma pod svoj uticaj. Dami je bio mladić velikih ambicija, koji nije nameravao da do kraja života ostane lični sluga pratilac nekom manjem Medičiju.

Dan Gastoneova sestra Ana Marija Luiza je bila druga žena koja ga je izneverila. Ona je pogrešno shvatala nadmenost kao nešto plemićko, i koliko god da se trudio Dan Gastone se nije mogao setiti da je svoju sestru video da se ikada osmehuje. Nakon godina ravnodušnosti prema njemu, upravo je ona nanela Dan Gastoneu najsuroviji udarac od svih i ubrzala događaj koji će omogućiti da mržnja njenog brata prema ženama procveta u punom cvatu. Jer baš je njegova sestra nagovorila njihovog oca da Dan Gastone treba da se oženi i zapravo mu je ona zaprosila ženu koja mu sada nije dala da živi: Francisku od Saks - Lauenburga, bogatu udovicu palatinskoga grofa Filipa od Neuburga. Franciskino glavno dostignuće je izgleda bilo to što je preopterećivala svoga muža, što je njega u roku od tri kratke godine nagnalo da se napija do smrti.

Krotak, kakav je bio, pod budnim okom svoga oca, Dan Gastone se poslušno oženio i uputio u turobni egzil u Bavarsku kroz iste Bohemske šume koje su Violanti bile prava uteha. Duh mu je zauvek potonuo po dolasku u Franciskin trošni, drveni zarnak Ploskovice, gde je njegova mlada počela da ga muči svojom razdražljivošću.

Majka, sestra, žena: sve su uticale na Đan Gastonea da zamrzi ženski rod. I tako se Violante Beatriks Medici, žena i udovica njegovog brata - vrlo lako, mora se reći - uspela do vrha njegove liste žena. Sreo ju je samo tri puta, ali njena dobrota i ljupka priroda su joj išle u prilog; a osim toga, dugovao joj je više nego što bi ikada mogla i da zamisli. Đan Gastone je pozvao Damiju, svoju stalnu pratnju, i mahao mu Violantinim pismom.

Đulijano Dami je bio njegov spas. U Damiju je pronašao pratioca, brata i srodnu dušu koje nikada nije imao. Dami je razumeo veličinu njegove neumerenosti i pomogao Đan Gastoneu da spozna naizgled bezgranične dubine sopstvenog seksualnog razvrata. Dami nije bio toliko glup da bude ljubomoran ili pak da očekuje da Đan Gastoneu bude jedini ljubavnik; ubrzo je uvideo da je poželjno da se pobrine za to da njegov gospodar uvek dobije ono što poželi - momke, hranu, alkohol, ili šta god drugo. To nije proizlazilo samo iz zdravog dela sopstvenih interesa već i iz prave naklonosti ka njegovom naočitom i sve okruglijem mladom gospodaru. Svojim tihim, šuštavim glasom, Dami je neprekidno šaputao svom gospodaru reči koje su ga skoro hipnotisale: da će jednoga dana Đan Gastone biti veliki vojvoda. Da ta sudbina postaje sve verovatnija posle nesreća koje su zadesile brata i sestru njegovog gospodara. A sada kada je vojvodstvo bilo ugroženo pobunom u Toskani, Đan Gastone je shvatio da je pismo njegove snaje dokument koji omogućava prolaz. Čak ni njegova gruba žena nije mogla da protivureči ekspediciji ovoga puta.

„Dami“, rekao je, „spakuj me. Idemo u Sijenu.“

Dami se poklonio, glatko i poslušno, i taman dovoljno brzo da sakrije prestrašeni pogled u svojim neobičnim, ljubičastim očima.

Đan Gastoneova zlatna kočija, sa grbom Medičija na vratima, jurila je kroz Sijenu Pjacom del kampo a čvorci su uzletali pred točkovima kako bi izbegli sigurnu smrt, dok su joj žene i deca bežali s puta. Violante i Grečen su se pomerile unazad kada je velika, zlatna kočija jedva prošla kroz kapiju Palačo popolo. Uprega od šest dorata koji su penili, prevrtali očima, kopali kopitama, klizali se po masnom pločniku, dižući smešnu lomaču od metli u vazduh jurila je.

Delovalo je da je prevoznikova nesrećna mazga, koja je u jednom danu išla do Montepulčana i natrag, sada bila osuđena na smrt pod kopitama svoje slavnije braće. Rikardo je umirio kukavičko stvorenje, zatim uhvatio uzde jurišne uprege, zaustavivši kočiju i tiho šapućući u uho jednom pa drugom konju, dok svih šest nije stajalo mirno kao stena.

Violante, Grečen, Rikardo i prevoznik su posmatrali, opčinjeni, kako četiri mlada momka poskakaše dole sa krova i klupa kočije, otvoriše hitro vrata sa znamenjem i počеше, onako kao što su uvežbali, da izvlače čoveka iz kočije na slobodu iz njegovih zidina. Đulijano Dami, koga se Violante sećala kao Đan Gastoneove stalne senke, iskoči kroz druga vrata kočije, pokloni joj se duboko i ode da pomogne svom gospodaru kako bi ovaj zadržao što je moguće više dostojanstva pri silasku. Violante oseti kako je prožima jeza. Nikada nije volela Damiju, i pogled njegovih ljubičastih očiju i šuštanje njegovih reči probudilo je u njoj jedno bolno sećanje.

Za manje od jednog minuta, razbarušen, pripit i neverovatno debeo, naslednik Toskane je stajao pred svojom zapanjenom snagom. Kao da se probudila iz sna, Violante zakorači napred i poljubi Đan Gastonea u oba znojova obraza. Nije mogla da poveruje da je to onaj vitki učenjak koji joj je najljubaznije pomogao kada je doživela teški gubitak, koji je uredio da se njeni blizanci polože na večni počinak kada je ona bila paralizovana bolom. Zbog te usluge, ostala je njegov dužnik zauvek i zbog toga je nastavila, kao što je činila celoga života, da traži spas u etikeciji i dobrom ponašanju. Ni ponašanjem a ni pogledom nije prekorevala svoga devera što joj došao nenajavljen. Umesto toga, podsetila je sebe da mu je pisala, da je tražila od njega da dođe.

Kazala je, najtoplije što je mogla: „Pozdrav, Vaša ekselencijo. Radujem se što vas vidim ovde. Vaš otac i sestra su dobro? A vaša supruga?“

Đan Gastoneu je ovo pitanje bilo malo neprijatno. Istina je bila da je pojurio na ovaj put u Firencu sa predumišljajem da ubije svog oca. Naime, isplanirao je bio, kada je prenoćio kod oca, da se ponaša tako loše da ga izbezumi, i zaista se desilo da ovaj dobije tako jak napad od kojeg se nije očekivalo da se oporavi.

Đan Gastone i Dami su napravili orgiju u odajama njegovog oca u Palaču veku i namestili tako da otac uđe unutra sa večernje službe baš u času kad je njegovog sina i naslednika saletala čitava klika lepih toskanskih momaka, *ruspanti*. Ono što se tamo događalo, u Kozimovom krevetu zarad snažnijeg dejstva, bilo je toliko razvratno da je Kozimo - koji je bio veoma debeo, kao i njegov sin, ali je imao značajno više godina - na mestu dobio jak srčani udar.

Đan Gastone je ostavio svog oca da brblja i balavi pod onim istim baldahinom kojeg je oskrnavio svojim ponašanjem, i nakon savetovanja sa lekarom, koji ga je uverio da njegov otac neće poživeti još dugo, dozvolio je sebi jedan blagi osmejak. Njegova sestra Ana Marija Luiza, koja ga je zaobišla na vratima očeve samrtne sobe, uhvatila ga je u tome, ali je bez obzira na to svom otuđenom bratu pružila dugu, belu ruku prijateljstva. Ne samo da je Đan Gastone odbio da se rukuje s njom, već je zacementirao razdor sa jedinim živim rodom tako što je samo jednom zasiktao u nju, kao mačka.

Sada je Đan Gastone gledao u svoju snaju, njegove polusklopljene oči Medičija su se skoro zaklopile od sijenskog svetla. Izenadio se kada je otkrio ono što je Rikardo Bruni već mogao da mu kaže: Violantino društvo bilo je kao nekakav melem. Ali koliko god ona bila saosećajna, nije mogao, pod punom svešču, da joj kaže šta se zaista dogodilo u Firenci.

Zadovoljio se recima: „Otac kuca na vrata smrti; da je samo moja žena isto tamo.“

Violante se još jednom zgledala s Grečen i videla krajičkom oka kako Rikardo spušta bradu da bi prikrrio osmeh. Blagi pokret glave ga je odao, zapravo, čovek njegovog fizičkog izgleda ne bi mogao da uživa u mnogim trenucima milosti pre nego što bi zapao za oko Đan Gastoneu Medičiju.

„Da li te je to zabavilo, lepa moja lutka?“ Đan Gastone je viknuo preko svoje snaje zvonkim, prijateljskim glasom.

Rikardo je, nameravajući da ostane sasvim u pozadini dok ne bude mogao neprimetno da se izvuče, nesmotreno podigao pogled do mamuta pred sobom obučenog u pliš.

Đan Gastonea je pogodila istovremeno zelena vatra ljubomore i Kupidonova strela. Nije sasvim razumeo zašto ga je snaja dovukla do Sijene, iako je to cenio. Ne bi bilo pametno da bude pored oca upravo u trenutku kada umire, ali ne bi bilo ni razborito da bude daleko u svom bohemskom propalom zamku kada Kozimo umre, za slučaj da nastane vakuum moći koji bi popunio gramzivi sused ili, još gore, njegova sestra Ana Marija Luiza.

Sijena je bila mudar izbor, zato što je taman dovoljno blizu a ne tako daleko. Đan Gastone je mogao da iskoristi gostoprимljivost svoje omiljene rođake, da pomogne snaji u njenim malim svakodnevnim poteškoćama i da zaštiti svoje toskanske oblasti. A naknade za to, koliko je mogao da vidi dok su njegove nezasite oči preletale preko njenog mladog konjušara, bile su ogromne. Da je imao snage, Đan Gastone bi se prošetao skroz oko Rikarda. Ali se zadovoljio da blene sa mesta gde je stajao.

Violante je, s poznatim predskazanjem, zakoračila napred. „Hvala vam, Rikardo, sada možete da idete.“

Brzinom koja je protivurečila njegovoj ogromnoj težini, Đan Gastone je ispružio mlitavu šaku i zgrabio Rikardovu ruku.

„Ne, ne, Rikardo, ne možete. Ostanite malo.“

Ruka ukrašena prstenjem zarila se u Rikardovo telo, zatim se podigla i leljala oko njegovog obraza. Rikardo se trgnuo kao da ga je nešto ubolo, s prezirom u očima. Violante je zadržala dah, ali Đan Gastone se samo nasmejao.

„Smelost. Dopada mi se. Tako dakle, Violante, lukava stara lijo. A kažu da nema ničega da se radi na selu. Koliko vidim, ovdašnja ponuda je zadivljujuća.“

Na trenutak svi su bili nepomični i tihi. Čak su i konji stajali, pognutih glava na vrelini, i čekali. Iznad dvorišta, čvorci su šibali po visokom plavetnilu i kričali da bi razbili čaroliju.

Đan Gastone pogleda oko sebe, zadovoljan neugodnošću koju je izazvao, i trljao ruke. „Hajdemo unutra“, rekao je žurno.

U tom trenu, ravnoteža moći se prebacila kod njega i on je uživao u osećaju nadmašivanja Violante, koliko god dobroćudna osećanja imao prema njoj. Osećao se kao da je već veliki vojvoda.

„Sestro, pozovite vaše kuvare i trubadure. Hajde da proslavimo ponovni susret. A vi ćete, Rikardo“, umilno je izgovarao njegovo ime, „biti naš počasni gost.“

Rikardo i Violante se pogledaše, užasnuti.

„Ruspanti“, Đan Gastone je pozvao svoje momke, „donesite moje stvari. Zašto ste se svi posadili tu kao neke ptice? Hajdemo unutra, da slavimo - toliko sam izgledao da je moj stomak ubeđen da su mi prerezali grlo.“

Nisu mogli ništa drugo da urade, nego da ga prate.

Sat kasnije, Violante se nalazila u dvorani Saveta devetorice, ispod onih neverovatnih fresaka dobre i loše vlade, u svojoj najboljoj ljubičastoj svili. Sedela je s desne strane svog devera koji je, kao naslednik vojvodstva, zauzeo mesto na čelu stola. Sa njegove leve strane, na mestu koje je obično zauzimao Đulijano Dami, sedeo je Rikardo Bruni, koji je izgledao kao da bi više voleo da je bilo gde drugde na ovom svetu.

Đan Gastone je jeo i pio neprekidno, sa prstiju i brade mu je kapala mast, čašu su mu neprestano punili a on je pio naskap. Violante jedva da je progutala malo hleba i nije mogla više da jede.

Jedini melem za njena osećanja, bio je kvartet muzičara koje je dovela iz katedrale u poslednjem trenutku, koji je na violama i violončelima svirao Skarlatija. Čak je i naredila da se Ferdinandov omiljeni klavir donese iz dvorane i pronašla čembalistu koji može da se snađe s tim novim i nepoznatim instrumentom. Nije želela da Đan Gastone pomisli da Sijeni nešto nedostaje. Radilo se o tome da je, u prisustvu nekog došljaka, jednostavno bila ponosna na svoj grad.

Dok je halapljivo jeo, njen dever nije progovarao, ali joj je bilo jasno da između obroka moraju da razgovaraju i nije znala šta da kaže. Iako je pisala Đan Gastoneu i zamolila ga da dođe, sada, kada je bio njen gost, Violante nije razumela kako bi njegovo prisustvo moglo da im pomogne u njihovoj nameri. Sada, kada je bio ovde, želela je da bude što dalje od nje, od ovoga grada, od Rikarda, koliko god je to moguće. Nije znala šta da radi. Da li treba pred njega da iznese ceo problem, da mu dozvoli da se pobrine za „Devetoricu“ i ona ode od svega toga? Ili da ne kaže ništa i nastavi sa svojim planom da Rikardo ode do okrugle Crkve San Galgano i sluša završne planove Saveta?

Violante je odjednom osetila ogroman balon kajanja kako joj se nadima u grudima. Oprhvala ju je naklonost prema njenoj maloj grupi - Zebri, Grečen, Piji, Rikardu i njoj samoj, smešna, preuranjena nostalgija prema njihovom neobičnom, malom skupu braće i sestara koji žele da spasu grad. Pogledala je u Đan Gastonea, koji je bio tako nadut i nazadan, toliko se izmenio od mladog, vitkog idealiste kojeg je znala. Instinkt joj je govorio da zadrži plan dalje od njega. Ipak, njeno trajno sećanje na devera bilo je da je đavolski pametan, da beskrajno dobro opaža i da Dami i njegovi *ruspanti* sve vide. Mrvila je hleb rasejano po stolu, rastrzana, uverena da njene misli moraju da budu jasne njenom deveru kao mehanizam staklenog sata. Izenadio ju je, tad, njegov gambit.

„Vidite“, Đan Gastoneov dah natopljen vinom grejao joj je uho, „kako vaša igračka uživa u muzici.“ Mahnuo je svojom velikom šapom u pravcu Rikarda. „Opija se njome kao konj na jaslama.“

Violante baci pogled na Rikarda. Videla je da je, kao i ona, našao utočište u Skarlatiju. Shvatila je, preneražena zbog prepoznavanja, da je jednom poznavala nekoga ko je isto tako slušao muziku, kao da je čuo svaku pojedinu notu, svaku posebnu

liniju melodije isprepletanu u tapiseriju zvuka.

„Lupka prstima i pomera oči“, nastavio je da joj govori Đan Gastone u uho. „Vidite, prati kontrapunkt. Dajte mu frulu ili klavir u ruke i postaće pravi gospodin. Nije takav seljak - dobro ste odabrali ljubavnika.“

Nije mu smela dozvoliti da tako nastavi.

„Zaista, brate, jedva da poznajem momka. On je konjušar, sin potkivača. Imali ste sreće što se našao tu da zaustavi vašu kočiju. Uveravam vas, on mi nije ništa - istinu govoreći, smatram to vašim neobičnim kapricom što ste ga uopšte pozvali u društvo.“

Violante je primetila da je uvek prisutni Dami pažljivo slušao njene reči i streljao Rikarda svojim ljubičastim pogledom. Ugrizla se za usnu zbog ironije onoga što je izgovorila. Istina, želela je da se stara o Rikardu, da ga čuva: znala je da neko može pomisliti da popunjava praznu kolevku nadomeštajući ono što je izgubila, ali nikada nije mislila o njemu na način koji je njen dever nagovestio.

„Uveravate me, zar ne? Onda vam neće smetati ako ja budem pecao u njegovom slatkom jezercetu?“

Ne sačekavši odgovor, Đan Gastone se okrenuo ka Rikardu, trpajući mu meso i đakonije. Violante nije čula šta je Rikardo govorio i osetila je još jednom neprijatnu igru sećanja da je već bila ovde ranije: da je posmatrala kako na mladog i lepog muškarca navaljuje jedan sodomit Medici. Ali nije se pribojavala za Rikardovo srce. Znala je da je vezano i zarobljeno u Pijinim belim rukama.

Nedugo zatim, Đan Gastone se ponovo okrenu ka njoj. „Da li mislite da vas je Ferdinando ikada voleo?“

Violante se trgnula. Misli su joj odletele do onog jednog jedinog puta kada su ona i njen muž ležali zajedno. Ferdinando ju je naterao da nosi mušku periku i presavio ju je preko donjeg dela kreveta, okrenuvši joj lice i ostavivši podsuknje da joj prekrivaju grudi. Znala je, čak i tada - jer nije bila toliko zelena - da on sve žensko želi da drži sakriveno od svog pogleda. Ali gori od bestijalnog, bolnog, odvratnog čina bio je izraz na njegovom licu kada je uputila očajnički, molećiv pogled preko svog ramena. Plašilo ju je to što nije poznavala osobu koja joj je to učinila. Nije bilo ljubavi, ni žudnje, ni prisnosti; silovao ju je neznanac. *Violare*. I gore od toga: uočila je da je žmurio u tom trenutku. Nije želeo da je vidi. I to ju je zabolelo više od svega. Ferdinando je ispunjavao svoju dužnost, ali nije želeo ništa više da ima sanjom. Ova užasna, mala epizoda je obeležila trenutak kada je konačno spoznala da je nikada nije voleo i da je nikada neće voleti. Violante nikada nije priznala istinu, čak ni samoj sebi. Sada, osnažena novim prijateljstvima, i zahvaljujući tome što ju je udaljenost od Ferdinanda otupela, mogla je da na Đan Gastoneovo pitanje odgovori istinom.

»Ne.«

Đan Gastone je čačkao zube. „Ni ja“, rekao je. „Moj otac je voleo moju majku jednom; prezrela ga je i želela je da on umre. Ja, na primer, prezirem svoju ženu i ne bih prolio ni suzu za njom. Moja sestra Ana Marija Luiza se, kao i vi, udala za sifilističnog muža koji nije mogao da joj podari živu decu. Sve što joj je ostavio kad je istrunuo bila je vojska palatinskog kneza-izbornika: puk olovnih vojnika da se igra s njima, ali ne i rat da vodi. Može se tačno videti zašto ljudi govore o proldetstvu Medičijevih. Ne, nemamo nijedan srećan brak u porodici.“

Violante je razmišljala o tim hrabrim, ogoljenim istinama. Bio je to trenutak za iskrenost. „Ja sam, ipak, volela vašeg brata.“

Na trenutak, polusklopljene oči postadoše blage. „Znam i to. Ferdinando je bio budala. Mada, postoji neka neobična pravičnost u onome što mu se dogodilo. Imao je ljubavnike, naravno, Cekina, na primer.“

Violante se zaledila. Niko se nikada nije usudio da izgovori ime Fernandovih ljubavi u njeno lice.

„I upravo ta slabost mu je donela bolest od koje je umro. Kažnjen je, na kraju, zato što vas nije voleo.“

Violante je razmišljala. Poslednji put je videla Cekina u firentinskoj katedrali na Ferdinandovoj sahrani. Pevač je nosio istu onu periku, naparfemisanu i napuderisanu, koju ju je Ferdinando naterao da nosi u njihovoj bračnoj postelji. Na sahrani se kastratovo lice izobličilo od suza. Nije mogla da žali Cekina, iako je mogla priznati da je njihova *veza* bila onaj pravi brak u Ferdinandovom životu.

U svakom slučaju, njeno srce je ogrubelo za svaki greh sodomije, greh koji je njenom mužu doneo sifilis, sifilis koji joj je uzeo sinove. Od svih grehova u kalendaru, ovaj je delovao posebno toskanski. Sveti Bernardino od Sijene je lično iz propovedaonice žarko protestovao zbog njega, a u njenoj zemlji homoseksualci su bili poznati po nazivu *Florencen* - Firentinci. Stidela se zbog nastranosti vojvodstva i njena lična iskustva su bila dodatak političkoj ljagi, što ju je učinilo odlučnom da pročisti svoju oblast. Kada je otišla u Sijenu, zabranila je sodomiju u gradu i postarala se da ljudi koji je upražnjavaju dobiju najstrože zakonske kazne. Pod njenom vlašću Sijenjani su pljuvali na sodomite na ulici.

Violante je podigla pogled do Đan Gastonea i prepoznala novu, uzajamnu iskrenost. Na tren se osetila snažnom.

„A koja će biti vaša kazna za isti greh?“ Čeličila se za njegov bes, ali su Đan Gastoneove misli sablasno odjekivale sa njenim.

„Nemam dece. Vojvodstvo umire sa mnom. A ipak, imao sam dug i srećan brak druge vrste. Dozvoljavamo jedno drugome slobodu, iskreni smo jedno prema drugom i najbliži smo prijatelji.“

Đan Gastone se okrenuo ka Damiju i osmehnuo, podigavši ruku da dodirne ulegnuća na vratu svoga ljubavnika. Dami je uzvratio osmeh, a ipak Violante nije mogla da pogleda u te neobične oči, ostavši odjednom bez daha od složenog bola. Dami je bio Đan Gastoneov Cekino, ali dok je Đan Gastone mazio Damija po vratu, ona je shvatila da se oni nisu opterećivali sakrivanjem svoje ljubavi, niti su u svojoj aferi postupali diskretno. Ferdinando je makar svoje ljubavnike uvek držao u tajnosti. Priuštilo joj je toliko dostojanstva. Prisetila se, gotovo do reči, statuta koji je shodno tome napisala protiv homoseksualnosti u Sijeni, gorčine u svakoj klauzuli, bola u svakom redu. Njen dever će ovde morati da bude veoma obazriv.

Kada su doneli sledeći poslužavnik sa hranom pred Đan Gastonea, Violante je uz ogroman umor shvatila da je on tek počinjao sa gozбом i pijankom. Srčano je poževela da bude u krevetu. Nije se više usuđivala da pogleda u Rikarda, koji nije, opijen muzikom, ništa jeo. Nije bilo moguće da razgovara s njim, niti da mu pošalje neki znak ili poruku. Isto tako, večeras nije mogla da ispriča svom deveru o problemima u gradu: društvo je bilo preglasno, a on previše pijan. Ustala je i izvinila se, ali nedovoljno brzo da ne propusti videti kako Đan Gastone, konačno sit, povraća obilno po stolu, zatim skida periku da obriše smrdljivi nered. Pobegla je.

Rikardo je pogledao u čudesnu gozbu pred sobom i srčano poželeo da bude kod kuće za očevim stolom, da dele tvrdu veknu hleba i čašu vina. Pitao se, kao što je činio u svakom trenutku, šta Pija sada radi. Nije ga zanimala predivna hrana iz Violantine kuhinje, za razliku od čudovišta do njega koji je uzimao sve pred sobom i trpao u svoj nezasiti želudac. Rikardo nije mogao ni da ga pogleda, tog čoveka koji će uskoro postati vojvoda, tog plemića. Kako će jednoga dana, uskoro, njegova zemlja, njegov grad, pripasti tom stvorenju?

Rikardo je krišom pogledao to halapljivo lice, sa odvratno punim ustima i polusklopljenim očima, s mnogobrojnim podvoljcima. Ništa od toga ne bi bilo važno da je lice bilo ljubazno ili oči blage, ali Rikardu je bilo potrebno vrlo malo da prepozna Đan Gastonea onakvog kakav je bio: dete, svojeglavo, opasno dete, koje je prerano ispoljilo inteligenciju i gvozdenu volju, dete koje je naviklo da bude po njegovom, dete koje je naučeno da sve može da dobije.

Svita lepih, mladih momaka koja se okretala oko njega kao planete sateliti oko sunca bila je glatka, svilenkasta i tiha, i nimalo pouzdana. Jednom ili dva puta Rikardo ih je uhvatio kako ga ljubomorno gledaju. Mogao je da ih umiri; nisu ga zanimali ljudi kao Đan Gastone, niti taj sport u krevetu, bez obzira na to kolika je nadoknada stajala u vrećici. Nije nameravao da postane katamit¹⁶

¹⁶ Seksualni pratilac u starom Rimu, obično u vezi s pederastijom; reč je postala opšti naziv za dečaka negovanog u seksualne svrhe. (Prim. lekt.)

ovom moržu.

Rikardo je osetio jak bol zbog Violante, koja je naglo izgubila svoje pozicije. Znao je da je vojvotkinja pozvala devera kako bi im pomogao da zaustave Faustinov uspon ka moći, ali nije osećao ništa osim gorućeg prezira prema tom nametljivcu. Rikardo je čvršće stegnuo pesnicu kojom je držao bojni nož. Ako bi mlatnuo nožem u stranu u meso Đan Gastoneovog vrata, da li bi krvario kao svinja na klanju? Opustio je prste i spustio nož.

„Gladan, ljubimce moj?“ Đan Gastone se nagnu, gnječeći Rikardovo rame.

Rikardo se neprimetno trgnu. „Ne, Vaša ekšelencijo.“

„Moraš da me zoveš Vaša milosti'. Šta ti misliš o našoj sestri vojvotkinji?“

Bilo je toliko toga što nije bilo u redu sa tim pitanjem da je Rikardu bio potreban tren kako bi odgovorio. „Ona je istinski dobra žena.“

„Sviđa ti se muzika?“

Ovo je bilo lakše. „Da, vaša milosti.“

„Da li bi te iznenadilo kad bi čuo da je moj brat, vojvotkinjin pokojni muž, učestvovao pri izmišljanju tog klavira?“

„Ništa me ne bi iznenadilo danas, Vaša milosti.“

Dan Gastone se naglo osmehnuo. „Da, zaista. Dao je pokroviteljstvo - i svoj ud, isto, ali to je druga priča - momku po imenu Bartolomeo Kristofori, lepom mladom konstruktoru čembala iz Padove. Izumeli su, zajedno, ovalni spinet¹⁷ i *spinetone*, tako da je moj brat mogao da svira kontrapunkt njemu van kreveta isto kao i u njemu. I od ta dva instrumenta su napravili klavir, sa crnim i belim dirkama: u čijim finim zvucima i izrazima uživaš večeras.“ Rikardo se okrenuo ka njemu sa izrazom nadmenog prezira, ali se uznemirio kada se susreo sa zapanjenim pogledom Dan Gastonea. Nešto ga je nateralo čak i da spusti viljušku.

„Na jedan tren - ne, nije bitno...“ Vojvoda je ponovo nastavio da jede, okrenuvši se ka Damiju i ostavivši Rikarda usred rečenice.

Rikardu lalcnu što je na časak ostavljen, ustade od stola i sjuri se niz kamene stepenice, gutajući svež vazduh dok je koračao dvorištem, skoro jecajući od olakšanja što je izašao, što dalje od tog nazadnog plemićkog života. Palata više za njega nije bila utočište, kao što je bila do tog popodneva u biblioteci. U tom trenutku je mislio da se nikada neće vratiti. Odjednom je želeo da bude uz svog oca.

Otišao je, kao što je uvek činio, kroz kuhinju, na vazduh i prijateljske, poznate ulice *kontrade* Kula su ga progutale. Kao i uvek, pazio je da ga niko ne prati. Ali nije bio dovoljno obazriv.

Đulijano Dami, tiho koračajući, pratio je Rikarda svojim poslom. Koračao je od senke do senke *kontrade* Kula i gledao kako Rikardo nestaje kroz vrata jedne staje i čuo tiho rzanje koje ga je pozdravilo. Đulijano je provirio u susednu kuću; tu je jedan starac sedeo za stolom, pio i pušio duvan. Zurio je u starca dugo i, odjednom se odlučivši, otvorio vrata. Starac je podigao pogled, očekujući sina. Izborani kapci mu se podigoše, beonjače se pojaviše oko ženica kada mu je pogled pao na Damija i on izusti samo jednu reč.

¹⁷ Žičani muzički instrument, preteča klavira. (Prim. lekt.)

13.

Puž

Posle uznemirujućeg razgovora s Rikardovim ocem, Dami je lutao natrag kroz *kontradu* Kula. Znao je da treba da požuri do svoga gospodara pre nego što mu postane potreban, ali je imao mnogo toga na umu i uvek je uživao u gradovima noću. Uzdignuta palata naspram zvezdanog neba bila je privlačna, noć topla a u povetarcu se osećao miris zumbula. Sva njegova čula su se udružila protiv njega i on se vukao. Da ga je neko pitao zašto se vukao, možda bi rekao da ga razmišljanje usporava.

Neko ga jeste pitao.

Koraci su ga pratili. I jedan glas se začuo iz mraka. „Zašto hodate tako sporo?“

Dami se okrenuo. Mora da je ispao iz forme, jer je imao jedne od najosetljivijih ušiju u Toskani, podešene da čuju sve, od ogovaranja posluge i žena koje se vraćaju do ljutih zajmodavaca. Otišao je, ne menjajući svoj lagani tempo, natrag do svog ispitivača. Na mesečini je prodorna lepota mladića došla do izražaja: pepeljastoplava kosa, biserna koža sa bradom koja se sasvim nejasno pojavljuje, meke tamne oči i pune usne. Dami je dopustio svojim očima da lutaju po mladiću, njegove noćnojubičaste oči nekako su značajno gledale.

„Zašto hodam tako sporo?“ Osmehnuo se lenjo. „Možda sam puž. Šta ti misliš?“ Jednim dugim prstom je pomazio mladićev obraz. Polako, polako. „A ti? Možda si i ti puž? Jer mora se priznati da si i ti hodao veoma sporo.“

Mladić se osmehnu, njegove pune usne se razdvojiše i ukazaše se besprekorno beli i pravilni zubi. Polako, polako, uzeo je Damijev prst među svoje usne i sisao. Dami je dobio odgovor. Na povratku u palatu, njih dvojica su hodali mnogo brže nego malopre.

Violante se probudila iz uobičajenog sna o svojim blizancima sa osećanjem strepnje. Postepeno, jučerašnja događanja su joj se nizala pred očima. Dolazak Dan Gastonea; povratak Damija u njen život, čoveka kojeg je mrzela i koga se plašila podjednako, ne znajući zašto. Katastrofalna gozba koja je vratila previše loših sećanja. A danas će Rikardo krenuti na dug put do San Galgana, jer ona nije mogla odlučiti da li da ceo problem izloži svome deveru.

Ležala je dugo, dugo, zureći u nabore i girlande na draperiji kreveta. Jedna lastavica je uletela u sobu kroz otvoreni prozor. Ptica se smestila na njen krevet, nakrivivši glavicu ka njoj, zureći u nju crnim očima blizancima. Pre nego što je posegla za njom, ptica je ponovo odletela, pravo kroz prozor, u nepokolebljivom smeru i odlučno. Rugajući joj se.

Violante zbaci prekrivač i pozvoni Grečen. Obukla se, doručkovala i sastala sa svojim savetom - na čelu sa uglađenom, drskom depešom Frančeska Marije Kontija - pre nego što se popela uza stepenice do Đan Gastoneove odaje. Primetila je u kojem se stanju nalazio do kraja večeri i znala da je nastavio s bančenjem i posle gozbe, jer je čula smeh i muziku, kao i druge zvuke koji su dopirali iz njegove sobe do sitnih sati a koje nije htela da analizira. Zato je čekala što je duže mogla pre nego što mu je otišla ovog jutra. Violante nikada nije popila više od pehara vina odjednom, čak ni u dubinama njenog jadnog braka. Nije imala ideju kakve posledice takva preterivanja ostavljaju narednog dana.

Ali čim je ušla u sobu, kada su je pozvali, bila je prijatno iznenađenja Đan Gastoneovim izgledom. Ustao je i bio je obučen u razumnu odeću, brkovi su mu bili obrijani, a perika očešljana i nameštena. Sedeo je i držao stopala potopljena u srebrni lavor iz kojeg se izdizao miris lavande i ona je pomislila, prvi put, kako on izgleda pomalo kraljevski. Njegovo držanje i prijateljski osmeh koji joj je uputio su je primorali da se odluči. Dok je gledala iza njega, niz lastavičinu putanju, u svoj grad, njegov grad, počela je da priča.

Izgleda da je morala je da se navikne da očekuje neočekivano. Delovalo je da je Đan Gastonea ovaj zadatak uzbuđivao, opozicija ga je pokrenula iz uobičajene tromosti. Odbacio je sve ideje da zatraži od oca pomoć, oružje i vojsku.

„Firenca se ne brani“, rekao je. „Platni list garnizona pokazuje da je većina vojnika pešadije starija od sedamdeset godina i bezuba. Više nemamo stalnu vojsku. Jedina pešadija i konjica koje su raspoređene ovde, jeste vojska moje sestre iz Palatinata.“

Đan Gastoneova usna se uvila i Violante nije mogla da kaže šta mu se manje dopadalo: firentinska vojska sastavljena od staraca ili prisustvo trupa njegove omražene sestre.

„Postaraću se za ovaj problem, draga sestro, lično“, najavio je, završivši razgovor. „Imaćete moju zaštitu i ovi izdajnički kapetani će videti šta znači suprotstaviti se Medičiju.“

Violante je pokušala da saopšti svom deveru još pojedinosti o onome što je već poznato, onome što se pretpostavlja, ali on nije želeo ni da čuje, odbijao je njenu pomoć odmahujući masivnom rukom. Samo je pitao: „Kada će se tih devet ljudi sastati sledeći put?“ Violante je oklevala. „Večeras, u devet sati. U okrugloj Crkvi Montesjepi, iznad Manastira San Galgano, izvan grada. Moj... čovek iz *kontrade* Kula će biti tamo i slušati njihov savet.“

Đan Gastone se izgleda nije sećao njegovog imena, ukoliko ga je, zaista, ikada i znao. „Onaj lepi?“

Negativan odgovor joj zamre na usnama. „Da.“

„Vrlo dobro“, reče Đan Gastone, „ostavite to meni, draga snajo.“ Nije mogla ništa da učini osim da napusti sobu. Čim je zatvorila velika vrata za sobom, osetila je kako se smanjuje. Zastala je ispred i progutala knedlu. Nije očekivala da bude sasvim sklonjena iz afere. Poslednjih deset godina ona je vladala ovim gradom. Poslednjih dvadeset godina ona se borila da on ostane u rukama Medičija. Sada je znala da su ta dva cilja bila ono što ju je održavalo. Kako će da živi sada kad su joj oba oduzeta?

Pija je znala da je kucnuo čas.

I Nelo i Faustino su odlazili u San Galgano te večeri. Kada se budu dovoljno udaljili u svojoj kočiji, moraće da osedla Ginevru i jaše, daleko i brzo, što dalje odavde, dalje od Sijene. Nije imala plan; samo je znala da mora da odabere jedan put i da ga sledi, da ode negde, bilo gde, za početak.

Nije imala zlata sem Kleopatrinog priveska. Ukoliko bi mogla da pobegne, na jug, možda bi mogla da ga proda i dobije nešto novca. Možda do Palme, Mesine ili Kaprija: mesta koja nikada nije posetila, ali je čula za ta bogata, sunčana mesta čija je egzotična imena ponavljala u svojoj devojačkoj sobi kao poeziju. Možda bi mogla da uđe u neku veliku kuću kao sluga. U svojoj naivnosti Pija se nije pitala kako bi nekome ko je odrastao u bogatstvu bilo da služi druge. No, sve bi bilo bolje od onoga što je očekuje kao

Nelovu ženu.

Provela je dan u groznici nervoznog iščekivanja i neobične bezvoljnosti. Nije bila sasvim samosvesna da bi bar nekim svojim delićem priznala da ne želi da ode. Odjahati od Toskane bi značilo da više nikada neće videti Rikarda Brunija, nikada se neće smejeti s njim, ili jahati s njim, ili pak podeliti zabranjeni poljubac s njim.

Ali strogo je kudila sebe kad god bi joj misli odlutale do njega i vremena koje su proveli zajedno, jer u Sijeni je ona Nelova žena. Ionako nije moguće da bude s Rikardom; to bi bilo još jedno mučenje da joj bude pred očima svaki dan.

Tog poslepodneva je bezvoljno lutala po zamku i sa jedne strelnice na kojoj je duvala promaja, ugledala je konjušara kako uvodi četiri zelenka u dvorište, vezuje ih za remen, spremne za kočiju. Pija je računala - ima oko sat vremena vožnje odavde do San Galgana. Jedan sluga, naoružan kofom i četkom, prekrivao je grb Orlova kao ugalj crnom bojom. Sunce se spuštalo i Savet devetorice je trebalo da se sastane u devet sati. Krenuće uskoro i ona će moći da ode. Ponovo je imala onaj neobičan predosećaj u dubini stomaka, ali je ipak krenula ka stajama da Ginevri da ovas pred put.

U toplim, niskim zgradama, pronašla je utehu u mirisu sena i konja. Dok je hranila i mazila svog konja, dala je i šaku ovasa Nelovom crnom pastuvu, proverila njegovu zavijenu nogu, udarajući mu glavu kada je kao i uvek pokušao da joj gricka uho. Igrala se Ginevrinom opremom, uveravajući se da je sve spremno i na mestu, sada zahvalna za to što je sinjor Bruni zahtevao da nauči ime svakog dela i svakog pojasa kao i to da osedla i zauzda svoga konja iznova i iznova. Jahanje, govorio je, jeste celo jedno iskustvo i mora se znati sve o konju. Kada je predložila, iznenađena, da sluge treba da privežu njenog konja, oštro joj je odgovorio. *Sinjor Bruni*. Koliko vremena će joj biti potrebno da prestane misliti na njega?

Začuše se koraci, glasovi su govorili i postajali glasniji. Pija je, kako joj je neki bezimni instinkt nalagao, čučnula u Ginevrinoj staji. Trenutak kasnije, prepoznala je glasove Nela i Faustina. Njih dvojica su bili obučeni za vožnju kočijama u ogrtače sa kapuljačom, a na nogama su imali čizme. Pija je mogla tada da ustane, jer je bila potpuno nevina, ovde je zato što je htela da vidi svog konja. Ali ipak nije, jer čim je čula razgovor tih muškaraca, znala je da bi mogla biti u opasnosti.

„... trupe“, reče Nelo, „i hiljadu ljudi? To je malo preterano, sigurno?“

Zatim ču Faustinov glas. „Želimo da se osiguramo. A Romul će imati ljude iz svih *kontrada* 'Devetorice na raspolaganju, takođe.“ „A te trupe, one će biti naoružane?“

„Naravno. Kopljima i musketama. Svirgavamo vojvotkinju. To je puč, Nelo, a ne karneval.“

Pija je čula Nela kako tare nogom o nogu kao dete koje se duri. „Još uvek ne mogu sasvim da shvatim zašto nam on pomaže.“ „Vojvotkinja nema dece, a ni onaj njen dever, debela pijandura, koji je nedavno stigao iz Firence. A tako ni njegova sestra Ana Marija Luiza. Kada svi oni pomru - a svi su već stari - neće imati ko da vlada Toskanom.“

„Pa?“

Faustino uzdahnu. „Pogledaj dobro ovu kofu vode.“

Pija poskoči na zveket metala kada je *kapitano* udario kantu nogom.

„Ako je napuniš do ivice i ostaviš na kiši, šta se dešava?“

Nelo polagano odgovori: „Ostaće puna.“

„Neće se promeniti, tačno. Ali ako ostaviš praznu kofu na kiši, šta onda?“

„Napuniće se kišnicom.“

„Tačno. Toskana će uskoro biti prazna kofa. A kiše dolaze.“

„Ali zašto Romul pomaže 'Devetorici' da je napune?“

„Zato što smo mi bolji nego oni drugi.“

„Koji su to?“

„Don Karlos od Španije, stranac i, štaviše, sin Elizabete Farnece. Porodica Farnece je Romulov omraženi rival. Ako Don postane veliki vojvoda Farnece će povratiti dominaciju. Zato će nam Romul pomoći da ponovo od Sijene stvorimo republiku i da se za nas otarasi vojvotkinje.“

Potom Nelo ljutito reče: „Nije me briga šta će se desiti vojvotkinji, sve dok se trka održava. Sedamdeset otkucaja srca, to je sve što je potrebno - sedamdeset otkucaja do pobeđe. I ništa, ništa, ne bi smelo da ih prekine.“

Pija se naježi; zaroni lice u ruke da ne bi disala glasno i vide kako joj se koža naježila kao u očerupane guske.

Faustino progovori, pomirljivo: „Naravno. To će sve biti predstavljeno veoma jasno. I ne zaboravi da treba da pobedimo u trci kako bismo dobili na kladenju, tako da je to 'Devetorici' jednako važno kao i tebi.“

Ponovo se začu Nelo: „Kažeš da je naslednik vojvodstva stigao iz Firence. Neće li on ugroziti naš poduhvat?“

„Ni najmanje“, uveravao ga je Faustino. „On jedva da može hodati bez pomoći, a kamoli da učini nešto protiv nas. Jedino što njegov dolazak znači jeste da sada imamo *dva* jastoga Medičija u šerpi. Osim toga, ako se sinjor Dan Gastone umeša, znam sigurno rešenje kako da se pobrinemo za njega.“

Potom se začu grebanje čizme kada su se vozač i lakej približavali i razgovor se okonča. Pija je čula kako se vrata zatvaraju, kao i buku od točkova kada su kočiju izvezli u dvorište kako bi u zapregu privezali četiri zelenka koji su čekali. Srce joj je lupalo dok je nepomična sedela u senu koje ju je bockalo, dok nije čula kako brza kopita konja lupaju niz put i polako se gube u tišini. Zatim je pomerila glavu iz vrelog pregiba ruke.

Nije čak morala ni da razmišlja. Nije mislila na veliku kuću na Kapriju gde, sada je jasno, nikada neće biti sluga, niti na opasnost u susret kojoj jaše. U dubini duše je znala da ima izgovor koji joj je potreban da bi napustila svoj plan. Smatrala je da je to njena moralna obaveza, jer možda bi mogla da spase grad i vojvotkinjin život čak. Ali nijedan od tih motiva nije bio onaj najvažniji. Zapravo, samo je želela da ponovo vidi sinjor Brunija.

Povezala je Ginevru uvežbanim prstima koji su se tresli, izvela je u dvorište i lagano je uzjahala. Navukla je kapuljaču za jahanje preko glave i krenula, s vetrom u lice, okrenuvši Ginevrinu glavu ka brdima i Manastiru San Galgano.

Pija je stigla do manastira taman pre zalaska sunca. Izjahala je van zamka i pošla na jugozapad prema Grocetu. Ali onda je skrenula na puteve u brdima, kao što bi vrana letela, da bi prestigla kočiju. Do sumraka je stigla do Montesjepija. Čim se veliki manastir izdigao nada njom, svi strahovi da ga neće pronaći su nestali u uzdahu olakšanja. Dok je jahala kroz bogatu, gustu šumu, sunce koje se probijalo kroz zeleno lišće pravilo je na Ginevrinoj dlaci šare koje su ličile na jato riba.

Sam manastir je bio jedno ogromno, kameno mesto koje je svojom veličinom iznenadilo Piju. Počela je da oseća nemir. Crkva je bila velika kao Duomo, i propala, takođe, sa gomilom kamenja i slomljenih lukova koji su parali plavo nebo. Pija je skočila sa Ginevrinih leđa, spustila uzde da bi ih vezala, a kobila je sagnula glavu i zahvalno krenula da birka travu. Telo joj je svetlucalo od znoja, a usta su joj penila. Pija ju je zahvalno potapšala; bila je verna, i brza, na ovako teškom putu.

Znajući da ima malo vremena, Pija je koračala pažljivo kroz oronula vrata i pogledala oko sebe. Stari manastir je bio otvoren ka nebu, savršeni pravougaonik plavetnila uramljen i uhvaćen u kamenu. U apeksu¹⁸ krstastog broda jedan jedini okrugli prozor gledao ju je kao plavo oko koje ne trepće. Sever. Do okrugle isposničke crkve mogla je da stigne kroz prolaz i zatim se penjući malo

¹⁸ Vrh kupe, takođe i kupasta kapa starorimskih sveštenika. (Prim. lekt.)

uzbrdo.

Pija je požurila kroz zasvođeni hodnik manastira, sada nastanjen duhovima, očekujući odjek fragmenta horske pesme, ili bat nogu odavno pokojnog kaluđera. Ali taj ogromni i duboki prostor bio je neprirodno tih. Vera je davno napustila ovo mesto i sada je ono bilo u oblasti starijeg boga. Šuma je okruživala manastir sa svih strana. Čak će i ovaj veliki monolit uskoro progutati. Kroz svaki zjapeći prozor - orobljen od svog blaga, onog staklenog nakita - sada je gomila lišća bila jedina boja koja se videla. Neustrašivi pupoljci su počeli da se probijaju kroz staro kamenje, čineći ga labavim kao što su stari zubi. Pija se osećala kao da živi u pogrešnom veku.

Kad je osetila nečiju ruku na svom ramenu, oblio ju je hladan znoj. Okrenula se, očekujući Nela ili ruku ispruženu iz skriptorijuma¹⁹, sablasno lice u senci pod kapuljačom, manje se plašeći tog poslednjeg. Prilika u ogrtaču je pozdravi, a u licu pod kapuljačom ona prepoznala Rikarda Brunija.

Poljubio ju je stotinu, hiljadu puta, dok su ih stari manastir i šumska stvorenja posmatrali. Toliko su ga savladala osećanja što je videla da nije ništa rekao o čistoj nepromišljenosti koja ju je tu dovela, do njega, do opasnosti. Ali, kada su se konačno odvojili, hitro ju je zgrabio za rame.

„Kako ste došli do ovde?“

Osmehnula se i rekla: „Jahala sam. Daleko i brzo, kao što ste me naučili. Ginevra je privezana i sakrivena pod drvećem.“

„A Nelo?“

„On će doći sa Faustinom. Dolaze putem, kočijom, tako da su sporiji - ja sam krenula posle njih a stigla pre, jer sam išla kroz polja i brda. Ali oni su za mnom. I još se ne nalazimo na pravom mestu.“ Uхватила ga je za ruku. „Hajdemo. Imam mnogo toga da vam ispričam usput.“

Uhvatio ju je za ruku i nije je puštao dok su hodali kroz ogromno napušteno mesto, kamenja pozlaćenog umirućim svetlom. Kroz severni transept²⁰ ušli su u svet šume, i urlici neobičnih stvorenja su ih zbližili. Pija je prošaputala šta je čula o Romulu i o velikoj opasnosti u kojoj je vojvotkinja. Ispričala je to skoro bezvoljno, zato što je u tom trenutku samo želela da sinjor Bruni - Rikardo - stane, podigne je na Leokorna i odvede je, sada i zauvek. Ali ona je bila njegova nevesta samo u mašti, u ovoj šumi. U stvarnom svetu, zakoni Sijene su je vezivali.

Pija je ubrzala korak i uskoro su stigli do male crkve na vrhu brda, male i okrugle nasuprot manastiru koji je bio ogroman i četvrtast. Oklevali su na ivici šume, obazrivi što će napustiti svoj zaklon.

Podigavši prst do usana, Rikardo je nakratko ostavio Piju da bi pažljivo obišao oko crkve, proveravajući teren. Kada se vratio, uhvatio ju je za ramena.

„Trebalo da se vratite“, rekao je, „pre nego što vas otkrijem.“

Pija nije ništa odgovorila, samo je polako odmahнула glavom, nije skidala tamne oči s njegovog lica. Zato ju je povukao sa sobom izvan šume i pravo u crkvicu. Crkva je unutra bila okrugla kao rimski hram ili kapela templara. U tmuni lapidarijuma²¹ mogli su samo da razaznaju neravni kamen koji viri iz popločanog poda sa nečim u obliku crnog krsta na vrhu - drška mača zabijenog u kamen: mača San Galgana, ili možda lično Arturovog. Mač razočaranog vojnika ili dečaka koji će biti kralj. Rikardo ga je posmatrao jedan tren. Nekog drugoga dana, dohvatio bi ga rukom tek da proveriti legendu, ali sada nije imao vremena za to.

„Hajde da se sakrijemo ovde.“ Pokazao je na red klupa od tamnog drveta. „Moraće da prođu ovuda da bi stigli do kapele iza.“ Pija leže tik uz najtamniju klupu, a bez imalo nelagodnosti ili pak oklevanja i Rikardo leže do nje, raširi ruke a ona se zbi u udubljenje njegovog pazuha tačno do grudi. Osetivši kako su im tela priljubljena jedno uz drugo, prvi put, morala je da ga podseti na svetost ovoga mesta. Usmerila je svoje misli i pogled ka nebu i u tami je jedva uspela da razazna kupolu rotunde, ukrašenu jednom dugačkom, savršeno opisanom spiralom, nalik kućici puža, koja se okreće na unutra u beskraj, sačinjenu od belog kamena ispresecanog crvenom ciglom. Dok ju je konjanik držao uza sebe, Pija je skupljenih očiju pratila spiralu puža. Vreme je puzalo polako, a ona bi volela da još više uspori. Bilo joj je dovoljno da je on drži dok gleda u spiralu. Znala je da bi se izgubila kad bi ga pogledala u oči.

Činilo se da su prošli sati i sati kada je sjaj baklji osvetlio tamu. Pijino srce je kucalo brzo i bolno. Rikardo je stavio prst na usta i mahnuo dok su se probijali u tišini do kraja klupe. Devet baklji je produžilo napred i napravilo krug, svaka je osvetljavala figuru sa kapuljačom koja ju je držala. Još jednom je Pija osetila odjek prošlosti manastira, ali ovde to nije bio odjek svete muzike i bata sandala, već mračnog zla crne mise. Na trenutak se uplašila da ispod kapuljača nema nikoga, samo razjapljeno crnilo demonskog obličja. Kao i uvek, Faustino je progovorio prvi.

„Pa“, reče. „Kucnuo je čas, i Romul će nam se uskoro pridružiti da isplaniramo napad. Ali najpre, naši gradski poslovi. Da li je sve spremno za Palio?“

„Jeste. Napravio sam mehanizam da podesimo žreb konja, uz pomoć Romula lično. Kada se to uspešno obavi, konji će biti dodeljeni kao što je i planirano“, reče drugi glas.

„A naši sindikati?“

„Klađenje će se obaviti u blokovima. Napravili smo sindikate u svakoj *kontradi*, i svaki trgovac ili plemić, do najskromnijeg pekara i vodonoše, svi su dali svoj desetak.“

„A onda?“

„Oni veruju nama, svojim kapetanima, da ćemo staviti novac na svog *fantina*. Ali ja ću staviti novac na Nela kao što je dogovoreno, i naša kontrada će dobiti iako će on biti pobednik.“

„Gubitke će imati druge kontrade koje ne znaju za naš poduhvat.“ „Tako će se 'Devetorica' obogatiti i osnažiti, a drugi će osiromašiti i ubrzo nestati.“

Pija je pogledala Rikarda u oči. Klađenje će od pola grada načiniti prosjake.

„A Romul?“

„Njegov deo u svemu će se ubrzo razjasniti. Uskoro će nam se pridružiti“, kaza onaj koji je govorio o žrebu konja. „U osnovi, on će krenuti tokom trke, dok je ceo grad zbijen na trgu.“

„Čujem kočiju... to je sigurno on!“, reče mlađi, nazalniji glas; Pijino telo se instinktivno ukoči. Nelo - nije među 'Devetoricom', već vrebala iz senke izvan kruga.

Pija malčice podignu glavu. Napolju se zaista čulo kloparanje točkova kočije. Takvo tandrkanje plemićke kočije, velike i teške, da je Pija osetila podrhtavanje duboko u svojim grudima.

'Devetorica' je stajala u tišini dok su čekali dolazak svog glavnog zaverenika. Pija se probila napred i ispružila ispod klupe. Svi ljudi u crkvi su bili nepomični, baklje su im treperile i pomalo se klatile, lomeći krug. Pija čvrsto uhvati Rikarda, iščekujući.

Spolja se čulo njištanje konja, a zatim škripa jer je neko silazio iz kočije pa se kretao polako, vukući noge po kamenim pločama

¹⁹ Pisarnica u kojoj su se u srednjovekovnim samostanima pisala i prepisivala akta. (Prim. lekt.)

²⁰ Deo hrišćanskog hrama postavljen kao poprečni brod unakrst prema glavnom delu hrama, kaže se i transepta. (Prim. lekt.)

²¹ Mesto u hramu gde se nalaze kamene spomenici. (Prim. lekt.)

lapidarijuma. Društvo se okrenulo kao jedan kada se ogromna prilika uvukla u krug baklji. Pija je čula kako je Rikardo neprimetno uzdahnuo.

„Ko je to?“, prošaputala je.

„Dan Gastone Medici.“

Pija se namrštila. Da nije možda nešto pogrešno čula u staji zamka? Da li je vojvotkinjin dever nekako umešan u ovu zaveru? Faustino je delovao kao da ga se plaši, osigurao se protiv njegovog mešanja.

Jedan stariji glas je progovorio nesigurno. „Romule?“

Hitro, kao zamah mačem, Faustino je progovorio. „Začepi ta glupa usta, Orsa. Grešiš. ovo je naslednik starog vojvode, debela pijanica iz Firence.“

„Pažljivo, sinjor“, Đan Gastoneov glas je zvučao opasno. „Razgovarate sa Medičijem.“

Pija je pažljivo posmatrala 'Devetoricu. Primetila je da nisu znali da li da ostanu ili pak da beže. Faustino nije delio takav strah. Podigao je malo bradu i pripremio se da se suoči sa situacijom, samo malčice umanjivši prezir u svom glasu.

„Gospodaru, kako možemo da vam pomognemo?“

„Ovde sam da bih pomogao *vama*.“

„Kako ste znali da ćemo biti ovde?“

Đan Gastone je mahnuo masivnom šapom, senka mu je preseкла svetlost baldji. „Znamo sve vaše tajne. Štaviše, ovde se nalazi neko ko sluša sve vaše razgovore, kad god se sastanete, a ko je odan meni. To vas može iznenaditi, ali vi delate, čini mi se, pod ozbiljnom zabludom.“

Piju su proželi žmarci. Bilo joj je jasno da Đan Gastone govori o Rikardu, te da zna kako se on sakrio negde u crkvi, i da uživa u ovoj igri mačke i miša. Molila se da ne izgovori konjanikovo ime. Bojala se da će iskoristiti priliku da nagovesti Faustinu kako je neko iz samog Saveta devetorice prebeg.

„To nije moguće“, rekao je Faustino odlučno, a onda se posle stanke njegov ton promenio. „Šta vas navodi da tako mislite?“

Možda biste mogli da podelite svoju mudrost sa svojim vernim podanicima.“

Pija je primetila da je Faustino promenio ton. Zadržavao je Đan Gastonea u razgovoru, zadržavao ga je unutar crkve. Bilo je nečega napolju što Faustino nije želeo da naslednik Toskane vidi. Stavila je usta na Rikardovo uho.

„Trošenje vremena.“

Klimnuo je glavom i prošaputao: „Ostanite ovde“. Osetila je jezu kada se njegovo telo odvojilo od njenog, jezu jer je sama.

Jezu nekog predosećanja.

* * *

Rikardo je otpuzao iz svog skrovišta u tamu, držeći se senki u kapeli. Čim je izašao napolje, iskrao se pored kočije Medičija, koja je sijala u mraku u svetlucavom, zelenkastom polusvetlu šume. Ništa nije delovalo neobično. Umirio je konje mazeći ih rukom i uspuzao niz put nečujnim koracima. Popeo se na drvo i smestio u krošnji, kontrolišući disanje, spreman na čekanje.

Nije dugo čekao. Jedna prekrivena kočija se tiho zaustavila na brdu, po veličini se mogla meriti sa kočijom Medičija, vuklo ju je šest jednakih dorata. Kočijaš je zaustavio konje kad je ugledao kočiju Medičija. Skočio je da ispita grb na vratima, zatim se vratio do kočije i proveo nešto vremena u razgovoru sa nekim unutra. Kočijašev trikorn je zaklanjao lice putnika, ali je jedna bela rukavica sa dva prstena uzrujano uhvatila vrata kočije. Vozač se ponovo popeo na svoje mesto u kabini i jezikom coknuo konjima da se okrenu na širokom putu, i oni nečujno krenuše što dalje odatle ponovo niz brdo u mesečini, jer su im kopita bila tupa od trulog lišća. Kočija se pretvori u dečju igračku, u česticu, pa onda iščeznu.

Sastanak je možda bio raspušten, ali Rikardo je postao mudriji. Video je znamenje na kočiji, šaru koja se poklapala sa prstenom na rukavici. Prekrštene mačeve Svetog Petra.

U okrugloj crkvi, Pija je osetila da Đan Gastone nije zapravo znao šta da učini. Nakon što je onako dramatično ušao, izgleda da mu je splasnulo optimizam.

„Računajte da ste upozoreni“, rekao je, „od strane Medičijevih. Sada bih mogao“, nastavljao je, „da naredim svojim pukovima, koji su čak i sada nedaleko, da vam uzmu imena, i zemlje, i jaja. Ali biću milostiv, ovoga puta, ukoliko se složite da se rasturite i više nikada ne pominjete ovu glupost sa 'Devetoricom'.“

Pija je savršeno razumela da Đan Gastone nema nikakav puk koji se približava. Pošto je živeći pored oca upoznala dramatično držanje, znala je da je Đan Gastone odigrao prejako sa slabim kartama. Probila se do kraja klupe i posmatrala kako je vojvoda krenuo da se povlači iz crkve, izazivajući zaverenike.

„I sada, šta kažete?“

'Devetorica ga je u tihom i zlovoljnom krugu posmatrala, niko nije odgovarao, jedini pokreti poticali su od baklji koje su treperile. Pija je znala da mogu da nadvladaju ovog nametljivca i njegove lakeje u borbi, ali ih je nešto zadržavalo i na neki način njihova tišina i nepomičnost bili su još veća pretnja.

Đan Gastone se povlačio, i dalje izgovarajući velike reči, ali one su zvučale sve više šuplje. Bacio je svoju oproštajnu strelicu sa praga. „I ne zaboravite da je jedan od vas moj čovek! Oči Medičija posmatraju odasvuda.“

Dok je Pija slušala buku kočije Medičija koja se brzo udaljavala, shvatila je u kakvoj je opasnosti. Ali čak i kad je Faustino viknuo: „Pretražite ovo mesto“, nije bila bojažljiva. Nije imala gde da pobegne; bilo je neizbežno da je uhvate. Ležala je tu, pod klupom, čekala, gledala gore u koncentrične krugove na okruglom krovu, pratila putanju spirale dok se 'Devetorica' približavala u krugovima koji su se smanjivali. A kada se baklje konačno osvetlile njeno skrovište, a ona pogledala u okrutno lice svoga muža, njena jedina nada bila je da se Rikardo možda izvukao.

Rikarda je umalo oborila kočija Medičija koja je prošla pored njega.

Najednom sluteći nešto, potrčao je nečujno do vrata ispovedaonice, ali ga je izuzetan prizor koji je tamo ugledao primorao da stane. Pija, koju je samo malo pre toga on držao u rukama, sada je bila u rukama Nela, koji je nije držao nežno već sa nožem uz grlo. Rikardo je posmatrao tu opasnu oštricu. Ukoliko bi se otkrio, Pija bi umrla pre nego što bi stigao do nje, a on bi se lako predao. A ako se ne otkrije, Nelo će je kazniti, bezimenim, ogavnim zlostavljanjem o čemu nije mogao ni da razmišlja. Onda je, spontano, pomislio na Violante i znao da joj duguje nešto, da završi ono što je počeo.

Bolnog srca, mrzeći sebe, sakrio se dok je Nelo projahao pored njega.

14. Gusenica

Gusenica je puzala veoma sporo po prelepoj bašti kada ju je sačekao jedan živahni mrav.

„Skloni se s puta“, reče joj mrav, „i ne staj na put boljima od sebe. Ispod časti mi je da govorim sa tako jadnim stvorenjem kao što si ti.“

Gusenica se nije pokolebala već je nastavila svojim putem i obmotala se u svilenkastu čauru te se sledećeg jutra pojavila kao prelepi leptir. Leptir je poleteo uvis i ugledao mrava kako kidnu pod zemlju. Mrav je bio iznenađen.

„Ponosni stvore“, viknuo je leptir, „ne postoji niko toliko jadan ko neće moći, jednog dana, da se uzdigne iznad onih koji su se smatrali boljima.“

„Probudite se, madam! Probudite se!“

Violante je otvorila oči i ugledala Grečen kako u spavaćici stoji u krugu svetlosti sveće, njene stare ruke su se tresle toliko da je loj kapao po prekrivaču. Soba je i dalje bila mračna, a odozdo se čulo jako lupanje i glasovi koji viču.

„To je konjanik. Dođite brzo!“

Violante je zbacila prekrivač. „Na kuli?“

„Ne, madam, na vratima - lupa toliko da će ih srušiti.“

Violante je poskočila na noge i zgrabila šal. „Koliko je sati?“ Grečen, koja se već žurno udaljavala, odgovorila je na pitanje preko ramena. „Jedva da je zora, madam.“

Vojvotkinja je pratila svoju služavku niza stepenice do glavnog ulaza, gde su se čuvari opirali da zadrže vatrenog Rikarda Brunija iza ukrštenih kopalja.

„Pustite ga da prođe!“, naredila je.

Kako se približavao, videla je ljubičastu senku pod njegovim očima i znala da nije spavao. Nešto nije pošlo kako treba.

Rikardo se progurao pored Violante i uspenjao se uz velike stepenice do *pijano nobila*, stajući na svaki treći stepenik. Ona mu je bila za petama, odmahujući stražarima koji su je pratili da odu. Rikardo je pootvarao sva vrata dok nije naišao na Dan Gastonea u njegovoj sobi. Tu je našao svoj plen kako hrče u solaru²². Dami je, čekajući gospodara da se probudi, obučen i besprekoran, igrao pasijans na stočiću okrećući karte dugim belim prstima.

Rikardo je za tili čas došao do kreveta, sklonio prekrivače i zgrabio rukom Dan Gastoneovu spavaćicu. Nije bilo lako povući masu naslednika Toskane do sedećeg položaja, ali Rikardo je uspeo i to jednom rukom.

Ošamućen, Dan Gastone otvori oči, frknu jednom i usmeri pogled na Rikarda. U isto vreme, Dami skoči na noge i tabla sa kartama se prevrnu, a karte se prosuše po podu.

„Šta ste“, upita Rikardo „to uradili?“ Ispljunuo je svaku reč, jedva se suzdržavajući da ne viče.

„Šta kog...“, počeo Dan Gastone. Dalje nije stigao.

„Reći ću vam šta ste učinili.“

Rikardovo srce i glava su goreli i njegov bes se spojio sa nepodnošljivim osećajem krivice: da nije ostavio Piju samu, možda bi i dalje bila bezbedna. Postavio je grad iznad Pije, i više nije želeo to da čini. Grizla ga je savest zbog toga. U strasti je pričao nepovezano, izgubio je sve argumente koji su mu marširali kroz glavu dok je jahao natrag kroz noć iz San Galgana.

„Gotovo da ste rekli Faustinu Kaprimulgu sinoć da imate špijuna u crkvi. Piju su otkrili tamo i sada će misliti da je ona Juda u njegovoj sopstvenoj porodici, izdajnica kontrade. Nije bitno šta zakon kaže; sada, *sada*, će je Nelo tako kazniti da ne mogu, ja ne mogu...“ Zastao je, stegnuvši pesnice od nemoći.

Đan Gastone podiže ogromne ruke. „Čekajte... čekajte. Ja ne znam ko je ko od tih ljudi.“

Stojeći na vratima, Violante prekri oči rukama. Dakle, Đan Gastone je jurnuo na tajni sastanak. Svojom taštinom i obešću, on će razrušiti njihovu tajnu zaveru. Sklonila je ruke.

„Faustino Kaprimulgo je kapetan *kontrade* Orao. Pija Tolomei je udata za njegovog sina Nela.“

„A vi, vi...“ Rikardo je krenuo na Đan Gastonea ponovo, ali ga je zaustavio ton vojvodinog glasa.

„Ne stavlaj svoje ruke na Toskanu ponovo“, reče tiho. „Imaš sreće što nisam naredio da te bičuju i izbace kroz ova vrata. Imaš sreće što ću čak i razgovarati s tobom. Ispod časti mi je da govorim sa tako jadnim stvorenjem kao što si ti.“

Rikardo spusti ruke uz telo u pokretu koji je odavao bespomoćnost. Violante skrenu pogled sa njega na svog devera, a Đan Gastone, ne propustivši ništa, primeti njenu uznemirenost.

„Ali, budući da *jesi* srećni miljenik moje drage snaje, i pošto si tako lep, oprostiću ti ove prestupe.“ Šmrknuo je. „Ako ti toliko znači, mogu da kažem kapetanu Orlova da to nema nikakve veze sa blesavom malom ptičicom.“

Rikardo se podsmehnu podrugljivo. „Nećete dobiti priliku.“ Nakon toga se okrenu na petama i krenu niza stepenice.

Violante ga je pratila iz sobe, vukući ga za rukav.

Zaboravivši na sve poštovanje i njen položaj, Rikardo nasrnu na nju. „Kako ste mogli da mu kažete?“

Violante je bespomoćno širila ruke. „Mislila sam da je on pomoć koja nam je potrebna. Pisala sam mu, onoga dana kada smo se prvi put sreli. Nisam dobila odgovor od njega. Onda se stvorio, niotkuda.“

„I vi ste mu *rekli*?. Imali smo sve u svojim rukama. Svi mi zajedno.“ Plakalo mu se. „Jedan dečak, jedna starica, jedna sredovečna žena i ti? Sami ste to rekli!“

„A ipak smo mogli da ih zaustavimo. A sada su Piju otkrili. Zatvorili su je i zaključali, mogu da je ubiju po našem zakonu - *vašem* zakonu! A sad i ja odlazim.“

Violante se nije ni pomakla dok se nije uverila da je sišao sasvim niza stepenice i otišao iz palate. Zatim je prišla prozoru i posmatrala kako se njegova leđa udaljavaju kroz gomilu koja se okupila da prisustvuje žrebu konja. Palio je trebalo da usledi za

²² Solar je privatna dnevna soba u srednjovekovnim domovima i zamkovima, njen naziv potiče od reči *solo*. (Prim. prev.)

manje od nedelju dana, ali sada to ionako nije bilo važno. Njihova zavera se približila kraju.

Pritisla je rukom mesto pod rebrima gde su je pertle sa korseta štipale. Kao da je taj bol mogao da je ubije na mestu, pretvorila ga je, uz svestan napor, u nerazumni bes na svoga brata.

Dakle, desilo se to. Pija je, konačno, postala zatočenik.

Nije bila u kuli kao prva Pija, već nazad u Sijeni, u vlažnom podrumu, ispod palate Orlova. Nelo ju je lično odvuкао tamo, kao da nije želeo da taj zadatak poveri nekom drugom. Borila se s njim tad i izgrebala mu obraz noktima. Ali on ju svejedno bacio u njenu ćeliju.

Bila je to kamena soba, sa okovanim vratima na jednoj strani i na drugoj sa reljefom orla u kamenu. Izgledalo je kao da je orao posmatra svojim kamenim okom. Nije htela ni da mu priđe.

Nalazila se tu jedna baklja u svećnjaku, ali je pružala malo utehe, bacajući izdužene i grozne, dugačke senke po podu, senke koje bi mogle da kriju bezimene strahote. Ali realnost je bila gora od mašte; bilo je mrlja krvi na kamenom podu koje razbacani rogoz nije mogao da sakrije. Dodirnula ih je rukom i protrljala osušenu krv među prstima. Panterova krv. Eđidio Albani, nasmrtn pretučen na istom ovom mestu. Eđidio Albani, koji je otpočeo sve ovo udarivši Vičenca bičem po licu. Ali njena optužnica bila je drugačija. Špijun Medičija. Ozbiljna optužnica, dovoljna da je obese.

Moraju da joj sude javno, ali to je neće spasti od brze pravde Orlova koji su sudili čoveku, osudili ga i pogubili upravo u ovoj prostoriji. Dokazi su bili tu crno na belo; do sada je Nikoleta pronašla knjigu *Smrt Arturova*, i biće potrebno malo vremena Faustinu da shvati da joj je knjiga ukazala na trag za mesto gde će se sastati 'Devetorica'. Nije mogla da uživa u ironiji znajući da je Tomas Malori napisao tu knjigu dok je i sam ležao u zatvoru u londonskom Taueru, niti pak što je njena heroina kraljica Ginevra bila zatvorena zbog izdaje muža.

Pitala se da li će joj dati da jede i pije, ali bezbroj sati je prošlo pre nego što je čula škripu brave i grebanje od otvaranja vrata. Srce joj je poskočilo i ubrzalo se od straha, ali ogromna Nikoletina masa je popunila prolaz, noseći poslužavnik. Široko se osmehivala.

„Pa, zlato moje. Tužna je ova soba na koju si spala, nema greške. Ali imaš Nikoletu da te pazi.“

Spustila je limeni poslužavnik uz tresak, prosvuši krčag vode, pokvasivši hleb i navlaživši Eđidiovu mrlju krvi, čineći ih ponovo crvenim.

„Sveta Marijo, koliko je ovde mračno. I ti još nisi čula vesti o konradi.“ Služavka je govorila lagodno, kao da su u salonu, a ne u ćeliji. „Pričaju o naslednici Padovanija koja ove nedelje puni trinaest godina - radi se o porodici Orlova, vinarima, i mala gospodarica je prepuna para.“ Nikoleta se savila unutar skućene sobe, gledajući preko debelih ramena pre nego što je prošaputala zaverenički, kao da su delile tajnu: „To će biti smrtno dobar spoj za nekog srećnog Orla.“ Služavkine svinjske oči su zasijale kao dragulji u tami, a njen osmeh se razvukao još više.

Dakle, mislila je Pija, već su pronašli zamenu za nju.

Nakon što je prenela svoju poruku, Nikoleta se okrenula ka vratima i ugledala baklju. „Gospode! Kakvo su ti jadno, slabašno svetlo dali! Bolje i da ga nema.“ Pljunula je na svoju mesnatu šaku i ugasila svetlo, baklja je pucketala podjednako zlokobno dok su se vrata ponovo zatvarala.

Utonuvši u mrak, Pija se seti kako je jednom rekla Rikardu Bruniju kako može da vidi u mraku, kao sova, kao Minerva. Zašto ju je sve opet vodilo do njega? Za nju je on sada bio izgubljen, a ona je bila oslepljena i uplašena; lišena, u ovom crnilu, ono malo moći koju je nekada imala.

Morala je da napipa hleb i nije bila sigurna, dok ga je žvakala, da on nije bio nakvašen Eđidiovom krvlju.

Varila je svoj obrok i Nikoletine vesti, istovremeno. Nelo će se ponovo oženiti kad ona bude mrtva. Držače je živu dok ne osvoje trku, mislila je, jer čak bi i Salvatore prebledeo zbog ubistva svoje kćeri, a Salvatore, *priore* Čivete, bio je od velike važnosti za 'Devetoricu'. Ali posle toga?

U mraku je počela da razgovara sa Eđidiom Albanijem, jedinom osobom koja je osećala ono što ona sad oseća.

One večeri kad se održavalo žrebanje konja, Violante je odlučila da izazove svog devera. Ušla je u Dan Gastoneovu sobu bez kucanja i stala naspram njega, dok mu je Dami pomagao da se obuče. Nije okrenula leđa da zaštiti oči od tog prizora.

„Zašto?“ upitala je, naglo bez uvoda.

„Ali, sestro, *zatražili* ste pomoć od mene.“ Delovao je istinski zbunjen.

Odmahivala je glavom. Nije mogla poreći da je ono što je rekao istina.

Dan Gastone dodirnu svoju kravatu razdraženo i Dami je, miran nakon duge vežbe, odveza i počeo ponovo da veže.

„Draga moja sestro, taj čovek - Faustino, je li tako? - on je siledžija. Živi u nekom drugom veku. Bilo je potrebno pokazati mu nadmoć. Sada kada je sreo Medičija neće više biti problema, možete da budete sigurni u to. Na kraju našeg sastanka delovao je prilično pokorno. Tražili ste pomoć. Pomogao sam. Tu je kraj.“

Violante nije verovala ni u jednu reč. Ali je mislila da ga razume.

Dan Gastone je očekivao da mu pripadne vojvodstvo. Znala je da se buđavio u zamku svoje žene, nevoljen i bez ičega na šta bi mislio sem vojvodstva koje još nije bilo njegovo. Dala mu je moć, a on je skočio na priliku da vlada, ali je to učinio sasvim pogrešno. Upropastio je prednost koju su imali; proćerdao priliku da otkriju ko je Romul; sada ne znaju ništa osim da se puč planira za dan Palija, ni gde ni kako će se to odigrati.

Jedino zbog čega je moglo da joj bude drago jeste to što Rikardovo ime nije pomenuto; i ukoliko njegov smeli ulazak i odlazak iz palate tog jutra nije primećen, Faustino i Devetorica nisu znali za njegovu ulogu u planu da se grad sačuva za Medičije. Međutim, dok je čuvao sebe u tajnosti, Pijino prisustvo u ispovedaonici crkvekako god ona tamo dospela - otkriveno je. Rikardo je lepo opisao njenu sudbinu: Faustino je mislio da ima izdajnika u porodici i mogao je vrlo verovatno da se suprotstavi Piji pomoću zakona; ili da to ostavi osvetoljubivom Nelu da i bez zakona kazni svoju nevernu ženu.

Violante je otišla do prozora i pogledala dole na okrugli trg. Za sedam dana, ponovo će se održati Palio. Za sedam dana njena sudbina će biti zapečaćena. I za sedam dana - jer svakako će Faustino ostati miran dok ne osvoji trku - Pija od Tolomeja će biti mrtva.

Tada joj je sinulo. Znala je kako može da spase Piju od zatvora presude. Stari gradski statuti kažu da na dan svakog Palija vladar Sijene može da oslobodi jednog zatvorenika iz zatočeništva - samo jednog - nevažno kakav bio njegov zločin. Ako bi pročitala Pijino ime na kraju trke, devojka bi imala zaštitu grada od muža i njegovog oca.

Violante se okrenula od prozora. Mora da vidi Rikarda. Smesta će poslati Grečen po Zeburu.

„Sestro?“ umeša se Dan Gastone u njenu sanjariju.

Violante se usredsredi na svog zabludelog devera još jednom. Dami ga je obukao u najbolju odeću, imao je snežno belu periku na glavi, a na telu crni kaput i svilene pumparice. „Kuda idete?“ upitala je, ježeći se od slutnje.

„Dami mi je rekao da će danas biti jedan stari lokalni događaj. Nešto u vezi sa nekim žrebom kruga - ne - konja koji će se jahati u onoj maloj trci što će se održati ovde za nedelju dana ili tako nešto. Mislio sam da bi bilo dobro za nas da se pojavimo pred narodom. Ujedinjeni.“

Violante je u tome videla smisao i pratila ga dok joj nije izmakao iz vidokruga, ne uza stepenice do balkona, već niza stepenice,

krećući ka glavnom ulazu. Pre nego što je mogla da dovede u pitanje tu mudru ideju mešanja sa ljudima na ovaj način, Dan Gastone je odšetao do trga. Violante je požurila za njim, nadajući se da će u gužvi možda moći da vidi Rikarda, ali su je preusmeravali Dan Gastoneovi ljudi postavljajući ložu koju su napravili malo iznad okupljenih ljudi. Stražari su počeli da pljeskaju glasno sve dok se neki iz publike nisu priključili, ali samo su građani najbliži loži primetili kontingent Medičija. Ostali su bili suviše obuzeti pažnjom na pravi događaj dana.

Rikardo se krio u tamnom srcu publike, vrpoljeći se, istežući se da bi video okupljanje *kontrada*. Video je svoju *kontradu*, koja je štrcala sa tamnocrveno-plavim barjacima Kule sa slonom u sredini, koji je nosio kulu na leđima. I Domeniko je bio tu, držao je zastavu visoko, tražeći pogledom sina.

Rikardo je počeo da čkilji. Slon na zastavi njegovog oca je nosio grad i on oseti veliko saosećanje prema njemu. I njega je isto pritiskalo kamenje grada na ramenima, težina njegove dužnosti ga je pritiskala. Srce mu se steglo do veličine zrna, ali je znao šta je njegova dužnost. Krenuo je da se gura kroz masu do oca.

Domeniko je bio nervozniji nego inače. Neobični ritam njegovih godina dostigao je gotovo do zenita uzbuđenja. Njegov sin će jahati na drugom ovogodišnjem Paliju, a današnji dan, dan žreba, od presudne je važnosti za njegov uspeh.

Domeniko nikada nije rekao Rikardu koliko je propatio kada je njegov sin, pre samo mesec dana, propustio priliku da pobeđi na Paliju, kako bi spasao život drugom čoveku. Osim što je bio izuzetno ponosan na čovečnost svoga sina, morao je da se nosi i sa sopstvenom sramotom zbog toga što bi mu bilo milije da je Rikardo projahao pored Vičencovog slomljenog tela i ostavio ga da umre, umesto što je skočio sa konja da mu pomogne. Bilo je neizmerno važno da Rikardo ovoga puta pobeđi, posebno zbog čudnog i potpuno neželjenog posetioca koji je pre dve noći posetio Domenika u njegovoj kući.

Najednom je naglo podigao glavu, istežući vrat da bi uočio Rikarda iza grupe od deset odabranih konja. Začudio se kada je video da je *komuna* izabrala Rikardovog Leokorna - takvo jedno tvrdoglavo stvorenje, ali Rikardo je rekao da je brz, a konj i njegov gospodar su bili taman jedan prema drugome. Leokorna su jutros po propisima izveli iz njegove staje. Idealno bi bilo, naravno, kada bi *kontrada* Kula izvukla čudesnog Berija, najbržeg među konjima, ali Domeniko nije video prošlomesečnog pobednika u grupi od deset raspoloživih atova. Odjednom, Rikardo se nađe pored njega, i Domeniko ga, od silnog olakšanja, zagrli pritisnuvši ga uz rame kao da ga nikada neće pustiti.

Rikardo se iznenadi zbog ove neuobičajene nežnosti. Njegov otac nije uspevao da bude miran i unezvereno je kolutao očima. Da Rikardo nije bio toliko preokupiran sinočnjim događajima, mogao je da se zapita zašto je njegov otac toliko napet. Ali on nije mogao da natera sebe da se zainteresuje za žreb. Prvo, znao je da je 'Devetorica' nekako namestila žreb i da će Leokorno biti izvučen za njega i Kulu. Drugo, brinuo se samo za Pijinu sudbinu. Nije progovorio ništa sem površnog pozdrava Leokornu jutros, konj je mrdnuo ušima jednom kada je prolazio. Znao je da mu nije potrebno da se dugo oprašta od konja za kojeg je pretpostavljao da će se vratiti u konjušnice Kule te iste večeri.

Rikardo je poslao Zebra tog jutra do kuće Orlova, da pokuša da sazna šta može više o tome gde se nalazi Pija. Zebra je prijavio da se cela porodica vratila u grad i da su ustali kasno. Faustino i Nelo su doručkovali u *pjiano nobilu*, ali Pije nigde nije bilo. Onda je Zebra, muvajući se po kuhinji dok je čekao biskvit, ugledao debelu služavku Nikoletu kako sprema krčag vode i veknu na limeni poslužavnik i nestaje niza stepenice.

Rikardo se pretresao na tu vest. Znao je da je Pija, kao izdajica svoje porodice, i još gore, kontrade, zatvorena kao što zakon nalaže. Pretpostavljao je da je drže u podzemnom podrumu gde je video mrtvog Pantera: hladnom, bez prozora i dalje umrljanom Edidiovom krvlju. Poznajući Pijinu hrabrost i odlučnost, smatrao je da će zadržati njegovu tajnu za sebe po svaku cenu.

Bacio je pogled na ljude iz Akvile, Orla. Faustino je, širokog osmeha, učtiv i odmoran, delovao kao da je uveren da će danas sve proći kako treba. Žreb za konje je obavljao Frančesko Marija Konti, uglađeni čovek obučen u crno odelo, sa srebrnim štapom i belim umecima u kosi. Konti je pripadao *kontradi* Žirafa, ali su ga smatali nepristrasnim jer je bio glavni u Sijenskom savetu pod Violantom. Rikardo je znao da nije tako. Čim je Konti progovorio, Rikardo je prepoznao glas sa sinočnjeg sastanka, on je bio čovek u kapuljači koji je govorio o nameštenom mehanizmu za žreb konja i koji je znao najviše o Romulu.

Razmišljajući o tome, Rikardo je nezainteresovano slušao kako su prozvali deset jahača i uparili ih sa konjima. Jedva da je čuo i sopstveno ime, u timu sa, bez iznenađenja, Leokornom. Jedva je osetio pomirljiv stisak očeve ruke ili čuo radosne povike svojih ljudi, koji su znali da je naočiti lipicaner neverovatno brz. Propustio je neobičnu činjenicu da Berio, prošlomesečni pobednik i najbolji konj u Toskani, nije prozvan, nije dodeljen nikome. Umesto toga, bio je zauzet posmatranjem Nela, koji je izvukao Červija, svog lepog belog pastuva. Video je da Nelo, čije je bledilo pod neobično gustom, crnom kosom dolazilo do izražaja, imao dve krvave crte na licu, dve duge ogrebotine koje su mu verovatno napravili nokti žene koja se opirala.

Rikardo je želeo da se probije kroz gomilu i učini to isto Nelovom drugom obrazu, da ga šutne nazad kući i natera ga da otključa ćeliju u kojoj je zatočena Pija. Moguće je da bi odbacio sve, zajedno sa svojim životom, da se gomila tada nije rastavila, zarobivši ga. Mesni stražari, gusto raspoređeni, prišli su po pozivu. Rikardo je stajao nepomično, čekajući da mu se ruke spuste na ramena, ali stražari su prošli pored njega i nastavili ka vojvodskoj loži. Zaustavili su se pred njegovim ogromnim nemezisom²³ Đan Gastoneom.

Dok se Rikardo naginjao napred da bi čuo šta govore, pogled mu privuče naslednik Toskane, sa bradom utonulom u mnogobrojne podvoljke, kako zinu kao riba okrenuvši se ka svom pratiocu na podijumu.

Trg je bio potpuno tih; ni čvorci nisu pevali. Kapetan stražara uzviknu: „Đulijano Dami, uhapšeni ste zbog optužbe za sodomiju, u skladu sa vojvotkinjinim zakonima.“

Među stražarima se nalazio plavi mladić, punih usana i mekog pogleda, koji je pokazivao prstom ka čoveku što ga je zaveo. Bio je to Fabio Kaprimulgo, Faustinov bratanac.

Rikardo pogleda u Violante, koja je sedela otvorenih usta isto kao i njen dever.

„Kako se usuđujete...“ Đan Gastone je počeo da se razmeće, ali Damija su vezali i odvukli preko trga ka zatvoru *komune* pre nego što je stigao išta da kaže.

Rikardo pogleda u Faustina. Znači *ovako* je izabrao da se reši Đan Gastonea; to je ono „osiguranje“ za koje je Pija rekla da je Faustino obezbedio da se naslednik vojvodstva ne bi mešao u njihov plan. Ako je Faustino smeo tako nemilosrdno da postupa sa Medičijima, kakve je šanse imala Pija?

Da je Rikardo makar na tren pogledao u svog oca, možda bi ga zaprepastio starčev izraz lica dok je posmatrao kako vuku Damija preko trga u zatvor. Bilo je to olakšanje, čisto olakšanje.

²³ Nemezis, božanstvo koje oličava pravičnost, nagrađuje dobro a kažnjava zlo. U prenosnom značenju: nemo dodeliti, dosuditi. (Prim. lekt.)

15. Bodljikavo prase

Godine 1559. Kozimo Veliki, prvi i najbolji Medici koji je vladao Firencem, okrenuo je svoje gramzive oči prema Sijeni. Opkoljavao je bespomoćni grad petnaest dugih meseci. Sijenjani su bili na kolenima, bolesni, izgladneli, i primorani da jedu pacove koji su zakasnili da napuste brod koji tone.

Kozimo je poslao izaslanika na konju da pozove Sijenjane da se predaju. Primili su ga u grad na kapiji Kamolija, u *kontradi* Bodljikavo prase. Za manje od sat vremena, 'Devetorica' je poslala izaslanika natrag Kozimu, mrtvog, vezanog i prebačenog preko leđa konja. Kada su njegovi drugovi pokušali da dohvate leš, nisu uspevali da uhvate telo, jer je bilo prepuno strela. Mogli su pak da pročitaju komad pergamenta prikačen za jedno koplje.

„Poslali ste nam belu zastavu. Mi vama šaljemo 'bodljikavo prase'.“

Tako je „Devetorica“ poslala svoju poruku Medičijima: da neće prihvatiti gospodara, sada niti ikada.

Bez Damija, Dan Gastone se raspadao. Urlao je i plakao, cepao tapiserije, lomio nameštaj i slao svakog slugu iz palate do apoteke u *kontradi* Panter, u bilo koje doba dana i noći, po raznorazne lekove koji bi mu zacelili slomljeno srce.

Kako je lukav bio Faustino, mislila je Violante. Nije mogao da napadne Đan Gastonea direktno, ali je zato mogao da napadne njegovog voljenog. Otkrivši se u okrugloj crkvi i stajući na put 'Deve torici', Đan Gastone je postao meta Faustinove prefrigane odmazde i nije bilo ničega što je ona mogla da učini. Violantini stražari su postupili prema zakonima o moralu koje je ona učinila strožim - čak je i lično napisala nekoliko dekreta protiv sodomije. Dami je uhvaćen u klopku koju mu je Violante postavila.

Ni u snu nije sanjala da će joj grad tako brzo biti vraćen na staranje. A još više briga joj je zadavalo to što Đan Gastone nije pokazivao da uopšte ima želju da joj pomogne kao što je obećao. On nije mogao da misli ni na šta sem na Damija. Slao je do zatvora ljude s pismima svakoga sata. Najpre je pisao autoritativna pisma, koja je diktirao Violantinom rukopisu, zatim strastvene molbe ispisane njegovom rukom i zapečaćene njegovim prstenom, a sva su zahtevala da se Dami pusti. Pisma su vraćali prestrašeni glasnici koji su prestolonasledniku poručivali da će Dami biti optužen uz neosporne dokaze i jednog pouzdanog svedoka.

Violante je osećala mešavinu krivice i zadovoljstva dok se suočavala sa deverovim gnevom. Bilo joj je drago što više nema Damija pred očima; osećala je da je on donosio nekakvu zlobu, i njen svet je postao svetliji bez njega. Ali čak ni ona nije mogla da poželi ono što je usledilo. Dekreti koje je napisala protiv sodomije su značili da se taj čin, ukoliko se dokaže, kažnjava smrću. Kada je postalo jasno da Fabio Kaprimulgo peva sudijama kao slavuj, sve je zaista postalo prilično sumorno za Damija. Presuda je donesena na otvorenom suđenju, kojem je predsedavao niko drugi do Frančesko Marija Konti, u prisustvu Đan Gastonea koji je jecao, i tihog, bledog Damija koji je molećivim ljubičastim očima zurio u svog slomljenog gospodara. Obesiće ga za nedelju dana.

Đan Gastone se zaključao u biblioteku. Ostao je tamo, i zurio kroz prozor staklenim pogledom ili proučavao gradske statute, očajnički pokušavajući da pronađe rupu u zakonu. Došao je do otkrića da bi mogao da izvrši promenu zakona - to bi se lako učinilo, kao što kaže toskanska izreka, sijenski statut može da traje jedan dan - ali ona ne bi bila ratifikovana na vreme da spase Damija, a on nije imao filantropski interes da spasava sodomite u budućnosti. Niko mu nije bio važan sem Damija.

Ali Violante je znala da je Damijev život u njenim rukama. Ukoliko bi Đan Gastone pronašao statut koji namerava iskoristiti da bi oslobodio Piju Tolomei, ukoliko bi znao da ona ima moć da oslobodi Damija, kumiće je, kinjiti i moliti danonoćno. Nije smela da rizikuje. Čekala je dok njen dever, izmoren suzama, nije utonuo u san i zahrkao u svojoj sobi, zatim je odnela sveću do pravne biblioteke, gde su gradski statuti u rolnama ležali na svojim mestima dok ne bi zatrebali. Bio joj je potreban samo tren da pronađe rolnu statuta koji je napisala sopstvenom rukom. Bez ceremonije, polomila je Medičijev voštani pečat na dokumentu i izvukla pergament iz uskog cilindra. Stavivši grubi papir čvrsto u gornji deo haljine, ugasila je sveću i krišom izašla iz mračne biblioteke. Dok se penjala uza stepenice do svoje sobe, razmišljala je o tome koliko je to nešto malo, ovaj zakon, maleno parče papira koje može da spase jednu ženu vešala.

Kako se dan Palija približavao, Đan Gastone je svakoga dana slao nekoga u zatvor i zahtevao da vidi Damija. Iako nije pronašao nijedan statut koji bi omogućio da se Dami pusti, saznao je da osuđeni zatvorenik može da primi jednog posetioca po izboru pre nego što se izvrši kazna. Stalno je slao ljude u zatvor kako bi mu saopštio da može zahtevati da vidi svoju ljubav. Kada bi bio kod njega u ćeliji, Đan Gastone je bio siguran da ga može izbaviti uz puku pomoć svog autoriteta i svog tela. Svakoga dana je iščekivao Damijev odgovor, ali kada je on stigao, bio je potpuno neočekivan. Dami nije tražio da vidi svog ljubavnika i gospodara, već vojvotkinju Violante.

Đan Gastone je delovao istovremeno smrtno ranjen i neumoljiv u tome da je on taj koji treba da ide kod Damija. Violante nije želela da sluša moljakanja čoveka kojeg se plašila, ali je u ugovoreno vreme prešla preko trga do zatvora, sa Grečen u pratnji. Na kapiji ju je sačekao ponizni upravnik, koji ju je obavestio da sijenski zakon nalaže da u ćeliju mora da uđe sama, kao što joj je poznato.

Bilo je hladno i vlažno. Čuvar zatvora joj je postavio stolicu na vlažni rogoz. Sedela je i čekala, Damijeve ljubičaste oči su iz mraka svetlucale ka njoj. Ostatak njegovog tela bio je nejasna, pogurena senka. Njegov pogled joj je izazivao žmarce i podsetio je na najmračnije dane njenog života. Izgovorila je jednu jedinu reč. „Pa?“

„Ubiće me“, odgovori joj senka, šuštavim naglaskom od kojeg se uvek ježila.

„Znam.“

„Oslobodite me.“

Ovde, na ovom tamnom mestu bez svetlosti, mogli su da budu ono što stvarno jesu. Nije bilo pretvaranja, ni perika, ni kostima, niti pak nacrtanih mladeža.

„Zašto bih?“

Oštrina njenog glasa, koja joj se vratila odjekujući od vlažnih zidova, iznenadila ju je. Eho je zamro i čekala je odgovor. Nije mogla ni da sanja o onome što će on reći.

„Zato što nikada nisam bio pravedan.“ Nagnuo se napred kako bi dao na važnosti svojoj neobičnoj izjavi, tako da bi mogla da

vidi značajan sjaj u njegovim ljubičastim očima. „Samo pravedni odlaze u ruke Gospoda.“

Tada je shvatila. Vratila se dvadeset godina unazad, ležala je na porođajnom krevetu, slušala reči druge senke. Nepoznatog sveštenika. Ljubičaste oči, šuštavi naglasak, deo Svetog pisma. Nije mogla da diše.

„Oslobodite me“, reče Đulijano Dami, „i ja ću vam vratiti vaše dete.“

Domeniko Bruni se brinuo za sina. Ostalo je samo sedam dana do Palija, a on izgleda nije želeo da vežba sa svojim konjem, čak ni da vodi računa o njemu. Domeniko je sam timario Leokornovu svilenu, belu dlaku i sređivao mu i čistio kopita klinom. A kako je konj trpeo samo Rikarda na svojim leđima, nije mogao da ga jaše, i tako je Leokorno samo malo trenirao. Rikardo nije hteo čak ni na probama da jaše Leokorna, gde su jahali džokeji kontrada i konji koji su im dodeljeni, po stazi na velikoj Pjaci del kampo. Činilo se da mu uopšte nije stalo.

Od posete onog stranca pre mesec dana, Domeniko je živeo u strahu. Sada se čvrsto držao onoga što mu je najdraže, kao da bi svakoga dana mogao da izgubi Rikarda. Sada, kada je Dami bio u zatvoru, njegov strah je bio drugačiji. Osećao je da je već izgubio Rikarda.

Jedina osoba koju je Rikardo želeo da vidi bio je Zebra, koji je dolazio u kontradu Kula sa dnevnim izveštajima od Pije. Konjanik nije mogao da živi sam sa sobom, dolazilo mu je da iskoči iz sopstvene kože, nije mogao da podnese ni poljubac sunca, ni cvrkut čvoraka. Sve ga je bolelo: svaki zvuk je bio preglasan, svaki prizor prejak za njegove oči. Spavao je dugo u staji i jedino ga je neizmerna želja da preživi kako bi još jednom video Piju sprečavala da ne otrči do Faustinove palate i razvali vrata. Zebra je bio taj koji je ovo predložio. Drugu noć njegovog bolovanja, potapšao je Rikarda po ramenu. Ovaj se probudio i ugledao poznate oči boje lešnika svog malog prijatelja.

„Idite da je vidite“, reče mu dečak.

„Kako?“

„Kako ste izvukli Pantera odande? Možete da se vratite tamo.“

U tamnoj noći, večer pred Palio, Rikardo je prešao preko *pjace* do fontane Gaja. Podigao je ploču koju je dobro zapamtio i uskočio u tunel, *botini*, pod gradom. Hodao je zemljanim putevima oko zelenih bara koje su se caklile, dok nije prstima pronašao ivicu kamenih vrata kroz koja je nosio Eđidija Albanija pre više nedelja. Na kraju podzemnih prolaza, došavši do kamenih vrata gurnuo ih je, znajući da mu je došao kraj ukoliko stražar bude unutra. Ali nije ga bilo briga. Već je ionako bio gotov.

Kada je stigao do nje, Pija nije mogla verovati svojim očima.

Uplašena i sama u vlažnoj tami, toliko se zbunila da je, kada je zid sa orlom počeo da se pomera, pomislila da sanja. U tom sanjarenju, Lanselot je došao da je spase iz zmajevih čeljusti, kad je neko prošao kroz vrata, umalo da ga je oslovila vitezovim imenom.

Ali on ju je smesta zagrlio. A onda, kada ju je poljubio, jako i tiho, i kad je shvatila da je to on, uplašila se da se ne probudi, osetivši da bi mogla provesti ostatak života na tom smrdljivom i krvlju oblivenom mestu samo kad bi mogla da ostane u njegovom zagrljaju. Osetila je kako joj njegovi prsti broje rebra, shvatila je da je toliko smršala da joj je burma Orlova umalo spala u njegovu kosu. Uskoro, to neće biti važno.

Uhvatio ju je za ruku da je izvede kroz vrata i ona odjednom shvati da ne sanja. To je bio Rikardo i on će je izbaviti odatle. Međutim, odmahivala je glavom.

„Sedite“, reče.

„Ali moramo da idemo.“

„Gde? *Misli*, Rikardo. Morali bismo da pobegnemo zauvek.“ Uхватила mu je ruku svojim hladnim prstima, grejući ih, i pogledala ga u oči. „I kakav bismo grad ostavili za sobom? Da njime vlada Faustino? I šta bi se desilo s vojvotkinjom, koju će morati da uklone s puta, i s naslednicom Padovanija koja ima trinaest godina i veoma je bogata? *Morate* da jašete na Paliju. *Morate* da ih pobedite na taj način. Neće mi ništa učiniti pre toga. Biću u publici. Ne smeju dozvoliti sebi da razljute mog oca pre nego što sprovedu svoj plan.“ „A posle toga?“

Pija je spustila pogled svojih krupnih očiju ka zemlji. „Uzmite ovo“, rekla je, otkrivši Kleopatrin privezak sa sovom sa svog vrata. „Uzmite ga kao zavet moje vere, i jašite kao moj heroj.“ Jednom je sanjala da ima zgodnog heroja - kako je taj san postao neobičan i iskrivljen. “

„Pija.“ Uhvatio ju je za ruke, stisnuvši Kleopatrin novčić u njima, tako čvrsto da ju je bolelo. „Šta će se dogoditi?“

Nije htela da pogleda u njega. „Ja ću biti osuđena na smrt, po zakonu, posle Palija. Nelo će se ponovo oženiti - mladu su mu već odabrali. Pogrešili su sa mnom, ali im je potreban moj otac još nekoliko dana.

Udahnula je - sada može da završi, onaj citat koji je počela kada je bila s njim u ispovedaonici, da dopuni proročanstvo.

„Ah, kada na svetu posle duga puta zaslužiš odmor koji svakom prija“,

[...] „Seti se mene što se zovem Pija;

Sijena rodi, ubi me Marema: zna to najbolje onaj prvi, čija postah kad da mi prsten od alema.“

Rikardo pogleda prsten na njenom prstu i sovu u svojim rukama, pa u zlatne oči koje su mu zaverenički namigivale na svetlosti baklje. Videla je da se uplašio, toliko se plašio za nju da nije mogao to da podnese.

„Ne mogu to da učinim. Ne poznajete me. Ja sam kukavica i slabić. Odgovoran sam za mnoge smrti, zato što nisam imao hrabrosti.“

Oklevajući, Rikardo je jedva ispričao zastrašujuću priču: o crkvi u Milacu, o mladoj majci i zapaljenom zdanju. Pija je slušala užasnuta, sažaljevajući ne samo nevine već i njega kao i ove aveti koje su ga pratile tako dugo.

Sada je razumela. Uzela je njegovo lice obema rukama.

„I sami ste bili dete“, rekla je. „I da ste ostali, umrli biste toga dana i ne biste doživeli da vidite ovo. Pokušali ste da spasete Vičenca i sada imate priliku da spasete još života. Iskoristite je.“

Pogledao ju je u oči i klimnuo jednom. Naterala je sebe da ponovo progovori.

„A sada moram da vam tražim nešto mnogo teže, pored čega pobeda u trci nije ništa.“

„Šta?“

Izgovorila je najgrozniju rečenicu koju je ikada morala da kaže. „Morate da me ostavite ovde. Obećajte.“

„Morate da me izbavite odavde. Obećajte.“

Violanti je srce lupalo u grudima, toliko jako da je jedva uspevala da čuje Damija. „Recite mi.“

„Oslobodićete me?“

I zaboravila je Piju. „Da.“

Dami je ispustio jedan dug uzdah i počeo da priča priču staru dvadeset godina. Nikada je nije ponovio nikome, čak ni Dan Gastoneu, i čak i sada je znao da ne sme da kaže njen najgori deo, da ga ova žena ne bi ubila ovde svojim rukama. Daće joj svetio a ne senku, beli deo a ne crni.

Jer Đulijano Dami je učinio najgore i najbolje delo u životu pre dvadeset godina. Tada se, po Dan Gastoneovom naređenju, obukao kao sveštenik da bi uzeo Violantine blizance i ubio ih, verovao je da je dorastao zadatku. Naredio je da Violante uspravaju

pre otmice dece i pre nego što je ušao u sobu za porođaj, shvatio je da je to bila mudra predostrožnost. Čak i u snu, držala je ruku oko obeju beba dok su sisale na punim grudima prošaranim plavim venama. Violantino lice, dok je dremala pod teškim dejstvom laudanuma, odavalo je pravo blaženstvo i sreću. Ali Dami nije osetio nikakvo kolebanje kada je uzimao bebe jedno po jedno sa majčinih grudi, obema im je kapalo toplo mleko sa usana kada su ispustili Violantine bradavice uz malecne identične praske. Čak ni to nije dotaklo Damijevo srce. Odneo je bebe koje su plakale, sakrivene pod ogrtačem do susedne odaje.

Tu, u toj mračnoj sobi, predao je dušu đavolu, samo da bi se iskupio. Nikada ranije nije ubio dete, ali je verovao da mu to neće predstavljati veliki problem, jer je novorođenče koje tek što je ugledalo svet na kom mu nije bilo suđeno da ostane moglo lako da se ukloni s ovog sveta i pošalje nazad u tamu. Stavio je jednog dečaka na krevet, a drugog držao na rukama, nespretno ga ljuljkajući onako kako je video da je Violante činila. Razmatrao je kako da stisne ruke oko malih nabora na bebinom vratu, ali mu je bilo teško da zahvati tako mali vrat. Pogledom je tražio jastuk da njime uguši dete, ali su svi bili odneseni u susednu sobu za novu majku. Na kraju je gurnuo kažiprst niz malecna usta.

Ono šta se potom dogodilo, nakratko mu je otkrilo ambis niz koji će pasti, jer je beba, pošto je uzeta sa majčine sise, objumila svojim toplim, vlažnim usnama Damijev prst i počela da sisa. Dami je osetio nalet nežnosti kako mu struji uz telo, užas toliko oštar da je počeo reagovati nasilno, gurajući prst sve dublje i dublje, dok beba nije počela da se koprca i, najzad, stala.

Druga beba je mirno ležala na krevetu i gledala kako se oduzima život njenom bratu blizancu. Pratila je Damija očima zelenim kao kapar dok je postavljao mrtvog blizanca na krevet do nje. Čim su se Damijeve ljubičaste oči srele s radoznalim pogledom novorođenčeta, on shvati da bi pre umro nego da ponovo počini takvo zlodelo. I tako je prokleta duša Đulijana Damija odletela kroz čeljusti pakla koje su se zatvarale upravo u času kad su ga plameni demoni hvatali za pete. Ubio je jednog od blizanca kao što mu je naredio njegov gospodar i ljubavnik. Drugog će spasti, odlučio je.

Umotao je obe bebe, mrtvu i živu zajedno, i neopaženo ih odneo niz stražnje stepenice. Na obali reke Arno, uzeo je živu bebu iz tkanine, zamenio je sa tri velika kamena i ponovo uvio zamotuljak. Bacio je majušno telo u reku, okrenuvši se čak i pre ne što je čuo da je bućnulo. Potom je uzeo živo dete i krenuo nazad u palatu.

Pored velike kapije naišao je na jednog čoveka kako odvezuje konja. Površno ga je poznavao, bio je to majstor potkivač iz Sijene, poznat kao najbolji u Toskani, koji je došao da se brine o vojvodinom omiljenom konju. Sada se vraća kući, rekao je, i odjahaće iz grada uveče i verovatno se nikada više neće vratiti. Sijena nije bila tako daleko, ali jeste bila dovoljno daleko, razmišljao je Dami. Predao je dete čoveku zamolivši ga da ga odnese iz Firence, jer je tako naredio veliki vojvoda, kao i to da treba sam da ga odgaja. Nije mu promaklo da su čoveka raznežile bebine okice i malecna ručica koju je pružala iz tkanine kojom je bila zamotana. Ali presudna činjenica da prihvati bebu, bila je vrećica koju mu je Dami ponudio. Težila je skoro kao i samo detence.

Duše, čas teške, čas lake, Dami je otišao pravo kod svog gospodara, koji je sedeo i strpljivo čekao u sobi mračnoj kao ona gde je počinjeno ubistvo.

„Gotovo je“, rekao je. „Sada si ti naslednik Toskane.“

Dan Gastone je jednom klimnuo i Dami se okrenuo od njega, sada ga voleći malo manje nego ranije. Tek kada je zatvorio vrata za sobom, Dami je počeo da se trese.

I tako je Domenico Bruni, slomljen od žalosti zbog gubitka svoje mlade žene, ali razveseljen nalogom velikog vojvode Kozima III od Toskane, ne znajući o kome se radi, poveo malog princa Medičija kući u Sijenu.

Đulijano Dami, suočivši se tada sa sopstvenom smrću, nije želeo da rizikuje da li će to što je počinio ubistvo ili to što je spasio dete prevagnuti na terazijama na sudnji dan. Znao je samo da ima karte u svojim rukama, i igrao je s njima da bi spasao svoju jadnu kožu.

Pribojavao se Violante jer joj je toliko našao, i ona mu nije bila ništa do izvor zla. I sam Satana se sigurno nasmejavao na to što ona sada drži njegov život u svojim rukama. Naravno da Dami nije ispričao Violante sve. Čak i *in extremis*²⁴ bio je dovoljno pametan da bi mu bilo jasno da ga Violante nikada ne bi pustila ako bi joj priznao ubistvo jednog od njenih blizanca.

Stoga je razradio priču ovako: jedan blizanac je umro i bačen je u Arno, drugi je trebalo da bude ubijen po naređenju Dan Gastonea. Međutim, on je, Dami, spasio dete predavši ga Domeniku Bruniju. Shvatio je da će ovom pričom spaliti sve mostove prema svom gospodaru, ali nije video drugog izlaza iz te zapetljancije.

Slomljena, Violante je sedela dugo, dugo u tišini, a od hladnoće zatvora su joj mrzle šake i stopala, dok joj je srce gorelo od sunca i senke radosti i gubitka istovremeno. Radosti što je imala sina, i to kakvog sina! Čoveka kog je već zavolela, ljubavlju kojoj je sada mogla da odreši ruke. Ponovo je osetila bolni gubitak za dečakom koji je umro, čije su sićušne kosti ležale izbeljene na dnu Arna, u društvu sa tri kamena, jedan za svaki sat njegovog života. Isto tako je osetila žal zbog toga što je propustila dvadeset godina života svog preživelog sina, njegov prvi osmeh, prvi zub, prvo pričešće. Ali onda je ponovo obuze radost što je dobila ovaj dar u vidu stvarno dobrog, stvarno hrabrog i stvarno brižnog mladog čoveka. Ona nije imala nikakve zasluge za njegove manire ili držanje. Njegovu darovitost je mogla da pripíše nasledstvu, jer je Ferdinando nekada bio najbolji među mladićima. Dan Gastone, takođe. Ali obojica su se u ljubavi predavali momcima i muškarcima, a žene pak dovodili do očajja; jedan je čak pribegao čedoubistvu kako bi sebi raščistio put do vojvodstva. Kakvo je to nasleđe bilo!

Zaslepljujuće sunce zasenilo je Violante pri izlasku iz mračne ćelije, i ona počne da se sapliće, zastavši samo da kaže čuvaru kako Dami treba da provede još jednu noć u zatvoru moleći se u pokajanju, te da će biti oslobođen izjutra po završetku Palija.

Dok je Violante prelazila preko trga, Grečen je morala da je pridržava. Violante joj je bila zahvalna na podršci i na tome što je ništa ne pita. Ne bi uopšte mogla da prepriča priču koju je čula, jer je jedva uspevala da razume sopstvene misli. Sada, dok je prolazila kroz mračna vrata, bilo joj je jasno zašto joj je Rikardo uvek delovao tako poznato, zašto ga je prepoznala prvoga dana kada su se sreli, zašto joj je prirastao za srce na prvi pogled. Podsetio ju je u mislima na mladog Ferdinanda, njegovog oca. A konačnu radost i gubitak je osetila dok je prolazila pored Tore del mandā. Jer možda je pronašla svoga sina, ali on je od nje otišao razljućen.

Violante još nije mogla da se suoči sa Dan Gastoneom. Znala je da će, šetkajući se, čekati u svojoj sobi da se ona vrati, očekujući da mu ispriča ishod razgovora sa Damijem. Pitala se da li bi želeo da Damija oslobode i kada bi znao istinu. Snagom, koju nije znala da poseduje, odlučila je da prikrije ono što je nenadano saznala. Iskoristiće Damija kao sredstvo za cenkanje u ovoj šahovskoj partiji između nje i njenog devera.

Poslala je Grečen da pronađe Zebra, ikada je dečak stigao, uhvatila mu je ruku i pogledala devetogodišnjakove izgrizene nokte. Šta bi dala da je znala Rikarda kada je bio njegovih godina! Danas se posebno slatko osmehivala Zebri i nežno ga upitala je li mu poznato gde bi Rikardo Bruni mogao da bude.

„Za danas, vojvotkinjo, ne znam“, odgovori dečak, „jer je odjahao na Leokornu kroz kapiju rano jutros. Mnogo trenira, gospodarice.“ Zebra nije rekao da je Rikarda promenila poseta Piji, podstakla ga da ponovo jaše, da pobedi, da poljubi njušku svog napuštenog belog konja i zatraži oprostaj. Zebra je video sve to; video je kako je Rikardo u ranu zoru poskočio na Leokornova leđa i odjahao u brda, na zapad, gde su uvek odlazili da gledaju na grad iz tog ugla. Dečak je znao da će on tamo, naspram Sijene u

²⁴ Latinski izraz koji znači: u najgorim uslovima, pritešnjen, suočen sa smrću. (Prim, prev.)

pozadini, vežbati za pobjedu jašući krug za krugom. Zebra nije rekao ništa od toga; jer koliko god mu se dopadala dobra vojvotkinja, zadržavao je novosti i čekao trenutak da ih unovči. Iskosa je pogledao njeno obično, izmučeno lice i popustio.

„Ali vam pouzdano mogu reći gde će biti sutra ujutru.“

„Gde?“

„Pa, u Crkvi Kule. Da blagosilja svoga konja.“

Podrazumeva se da ujutro, na dan Palija, svaka kontrada blagosilja svoga konja u sopstvenim crkvama. Palio će se održati sutra. Violante je primorala sebe da se usredsredi na ono što ta činjenica zapravo znači. Rikardo Bruni, *njen sin*, najbolji jahač u gradu, jahaće na Paliju za ekipu Kule. Ženu koju on voli je zarobio kapetan Orlova, čijem sinu Nelu nameštaju da pobjedi na Paliju. Rikardo, jedini jahač koji poseduje veštinu da ugrozi plan, dobio je konja od Faustina, konja uzgajanog da izgubi trku. Nelo će pobediti i ispuniti očekivanja ldadioničarskog sindikata koji će tada zgrnuti novac za 'Devetoricu'. Sijena, njen grad, biće joj oduzeta. Ne, pomislila je zaprepašćena, *Rikardu* će njegov grad biti oduzet. Seljanin za kojeg je Dan Gastone rekao da je ispod njega, nadvisio ga je. Violante je, konačno, ispunila svoju sudbinu. Toskana je imala naslednika.

Violanti se odjednom u času sve razjasnilo. Ako bi Rikardo pobjedio na Paliju, 'Devetorica' bi bila dovedena do prosjačkog štapa, a njenom sinu bi pripao grad. I prema onome što je čula od Zebre, Rikardo se trudio, trenirao je, očajnički želeći pobjedu. Što se tiče pretnje Romula, ko god to bio, i kojom god višom moći to ugrožavalo grad: pa, Dan Gastone će morati da se umeša. Mora da se učini nešto s tim ubicom. On mora da se iskupi za svoje zločine.

Vojvotkinja se popela gore do svoje sobe za prijem i okrenula ručku na vratima. Dan Gastone ju je čekao tamo, okrenuvši se ka njoj. Ona pogleda u njegovo debelo zabrinuto lice, i bilo joj je veoma teško da prikrije gađenje koje je osetila prema njemu. On, i samo on, bio je odgovoran za njenih dvadeset izgubljenih godina sa Rikardom. Otišla je do kutije boje slonovače pod prozorom i izvukla statut kojeg je sakrila tamo. Predala ga je svom deveru.

„Oslobodiću Damija.“

Njegovo lice odahnu od olakšanja.

„Ako ćete“, rekla je „pisati svojoj sestri Ani Mariji Luizi. Potrebne su nam oružane snage u gradu; ona ima palatinsku vojsku raspoređenu u Firenci. Imate malo vremena.“ Violante je znala koliko on mrzi svoju sestru, koja ga je oženila ženom koju prezire i prognala iz njegove voljene Firence, ali nije je bilo briga za to.

„Onda mi pošaljite pisara, draga sestro.“ Sada je izvoljevaao.

„Svojom *sopstvenom* rukom, i sa svojim pečatom.“ Smislila je nešto bolje. „U stvari, skinite svoj prsten sa pečatom i spakujte ga sa pismom.“

Dok su mu podvoljci podrhtavali od potresenosti, Dan Gastone je okretao prsten Medičija na svom prstu nalik kobasici. „Ali, sestro, nisam siguran da može da se skine.“

Violante posadi obe ruke na pisači sto i nagnu se ka njemu. „Skinuće se“, reče, i sama se iznenadivši jačinom svoga glasa, „čak i ako budemo morali da ga odsečemo.“

S pismom u ruci, Violante se uputila ka dvorištu da potraži najbržega galopera. Dok je prolazila kroz dvoranu 'Devetorice' ponovo je ugledala damu koja drži peščani sat, kako zuri sa freske dobre vladavine, a pesak vremena joj se rasipa kroz prste. Violante je ubrzala korak. Mora da bude hitra; Palio je sutra, a Firenca je udaljena dobrih nekoliko sati jahanja.

U senovitom dvorištu, gde je prvo pozdravila devera, dozivala je svoga konjušara. Naredila je starom čoveku, starcu iz *kontrade* Zmaj, da pronađe najbržeg konja u gradu da odnese hitnu poruku do Firence. Šta je s onim konjem Beriom, pitala je u naletu nadahnuća, s velikim doratom koji je pobjedio na Paliju održanom u julu? Tog omiljenog konja nije bilo u ovomesečnom žrebu, tako da nije bio potreban za sutrašnju trku. Stari konjušar joj je rekao da je posle julskog Palija Berio nestao i da ga od tada nisu videli.

Zbunjena, Violante izdade naređenja i pope se stepenicama do svoje sobe. Zurila je kroz prozore na *kontradu* Kula. Stanovnici Kule su već ukrašavali ulice zastavama i trakama u svojim bojama, tamnocrvenoj i plavoj. A negde, negde dole, Rikardo je živeo sa čovekom koji nije njegov otac. Bila je u pravu što skriva Damijevo priznanje od Đan Gastonea. Jer da je Rikardovo postojanje otkriveno, njegov život ne bi vredeo ni petoparca. Poruka je stigla iz Firence da je stari, veliki vojvoda Kozimo još uvek veoma bolestan i da svakog dana očekuju da umre. Đan Gastone je bio nadomak svoje vladavine.

Violante se uhvatila za dasku od prozora čvrsto dok joj zglobovi nisu pobeledi. Zelela je da vrišti, i plače, i da se smeje istovremeno; da čepa svoju kožu, pa da otrči do *kontrade* Kula, da čeka u staji, ako treba, da se Rikardo i Leokorno vrate kući. Čak i nakon što se povukla u krevet, nije mogla da zaspi, telo joj je gorelo, srce joj je ubrzano kucalo, znala je da će sutradan videti svoga sina.

Te noći, prvi put za dvadeset godina, nije sanjala blizance. Mislila je na njih, ipak, budna i začuđena. Iznova i iznova se vraćala na svoj kratak boravak s dečacima. Toliko živo se sećala razlika među njima: jedna beba je sisala jako, a druga nežnije, kao da se suzdržavala. Koji li je od njih Rikardo? Sećala se dobro da su bebama data imena, na lažnom krštenju, u stvari sahrani koju je organizovao Đan Gastone: prazna imena za prazne sanduke. Sećala se kako je Ferdinando sedeo na postelji za porođaj - samrtnom krevetu, i govorio joj koja su imena dali bebama.

Kako se zora konačno polako pomaljala na nebu, pitala se kog će blizanca videti danas - Gastonea ili Kozima. Nije mogla dozvoliti da njen sin nosi ime čoveka koji je pokušao da ga ubije, tako da je u tom trenu i na tom mestu odlučila da je preživela beba Kozimo. Znamenje je bilo dobro; Kozimo će vratiti staru slavu Medičijima, dane prvog Kozima Velikog, koji je vladao Firencem u njenom zlatnom dobu.

Violante je čvrsto zažmurila, prizivajući san da joj dođe. Nadala se da je Rikardo Bruni dobro prospavao noć, jer ono što će mu tog dana reći promeniće njegov svet i njegovu budućnost, kao i čitav život Kozima Ferdinanda Medičija.

U šest sati ujutro na dan Palija, Rikardo Bruni je već bio ustao, timario je i četkao Leokorna dok beli konj nije zasijao. Danas će pastuva blagosiljati u Crkvi Kule, a zatim će trčati trku svog života.

Rikardo je stavio ruku pod uski okovratnik. Sunce mu je udaralo u glavu a iz kamenja se dizala toplota. Bio je obučen u svečanu odeću *jednogfantina*, u tamnocrveno i plavo *kontrade* Kule, sa maramom, sa slonom i zamkom, oko vrata. Ma šta da se dogodi danas, makar će ponovo videti Piju. Živci su mu igrali i podrhtavali sa Leokornovom opremom, poigravao se bez potrebe, sve iznova ponavljajući male rituale. Leokorno je saosečajno mrdao ušima i podizao i premeštao kopita. Obojici laknu kad se Zebra pojavi u dvorištu.

„Poranio si“, promumla Rikardo neučtivo, pošto je pristao da mu Zebra pomogne da odvede konja do Crkve Kule na blagoslov. Samo, danas, Zebri je bilo teško da prikrije svoju naklonost Rikardu i *kontradi* Kula. Osvrnuo se oko sebe.

„Unutra“, reče kratko.

Rikardo je, radoznao, ispustio Leokornovu glavnu uzdu i pratio Zebri u hladnu tamu staje koja je mirisala na seno. Leokorno je bučno prebacio glavu preko stajskih vratnica i slušao njihov razgovor.

Zebra poskoči na plast sena i obliza se. „Bio sam na konjskom vašaru u Ašanu juče i pričao sa Bolijem, znate, trgovcem konjima?“ Rikardo je nestrpljivo mlatnuo rukama. „Znam ko je on. Da li je čuo za Leokorna?“

„Čuo za njega?“, frknu dečak kao poni. „On ga je prodao Faustinu. Naime, svi trgovci ga znaju i niko neće da ga dotakne. Boli ga

je dobio na kartama sa nekim trgovcima.“

Rikardo je ovo zaintrigiralo. „Dobio ga je na kartama?“

Zebra je polako odmahivao glavom. „Izgubio je partiju i morao je da ga uzme.“

Rikardo pogleda u pravcu konja i vide kako je Leokorno svoju prelepu glavu prebacio preko stajskih vratnica, duvajući i frkćući kao da se i on želi pridružiti razgovoru.

„Zašto?“

Zebra utiša glas kao da konj može da ih razume. „Zato što je ubica. Ubio je troje ljudi u poslednjih šest meseci.“

Zaprepašćen što to čuje, Rikardo razrogači oči. „Jesi li siguran?“ Ovoga puta, Zebra klimnu glavom. „Siguran. Boli mi je lično rekao. A *da, Jednorog*, rekao je. Prekrstio se svaki put kada je izgovarao njegovo ime.“

Rikardo pročisti grlo, a potom i on utiša glas. „Kako ih je ubio?“ „Zbacio je dvojicu. Jednog je zgnječio o zid.“

„Ali zašto? Ima dobar pedigre, zar ne? To se može videti i samo jednim pogledom.“ Rikardo je gledao u plemeniti profil pastuva u polumraku.

„Nema boljeg“, složi se Zebra gledajući u konja. „Čistokrvni lipicaner, iz Stirije uzgajan prema španskoj jahaćoj školi, kao što je vaš otac rekao. Podučavan je za špansku vojsku kao oficirski konj i postao je konj generala i sve to. Ali kažu da je bio u bici i da je od toga poblesavio. Praktično je stajao do topa, od čega je ogleveo. Zbacio je svog generala - čoveka koji se zvao Alvarez i Leon - i ubio ga. Posle toga nije dopuštao nikome da ga uzjaše.“

Alvarez i Leon. Rikardo se zaledio. Sećao se španskog generala i njegovih pljačkaša s bakljama. Znači, Leokorno je bio na Milacu, isto kao on, i video je ono što i on.

„A onda?“

„Boli ga je držao neko vreme. Prodao bi ga, a onda bi konj ubio svog jahača, i porodica bi ga vratila - nisu više želeli konja da ih podseća, nisu čak ni novac želeli natrag. Proširila se priča da ga je zaposeo đavo.“ Sada je došao red na Zebru da se prekrsti.

Rikardo je gledao u Leokornovo suzno oko i nije verovao da u tako lepom konju može biti đavo. Učestvovao je u ratu i dobro je znao da nisu demoni već ljudi zaslužni za pakao na zemlji, ali nije rekao ništa.

Zebra je nastavio: „Boli ga je prodao tri puta i došlo je do tri smrti. Boli je verovao da je dobio na lutriji - konj je stalno donosio novac - mogao je da ga prodaje iznova i iznova. Onda se poslednja porodica, onog momka koji je udario u zid, uznemirila i rekla Boliju da treba da uništi konja. Ali tad je Boli već imao drugoga kupca.“ „Faustina Kaprimulga?“

„Faustina Kaprimulga.“

„Dakle, on zaista želi da me ubije“, reče Rikardo.

Zebra slegnu svojim uskim ramenima. „Nisam tako siguran. Mislim da samo zna da ne možete da pobedite na njemu. Ne možete da se trkate na konju kojeg ne možete da jašete.“

„Ali ja mogu da ga jašem. Jahao sam ga.“

„Možda grešim. Ali ću vam reći šta bih ja uradio“, reče Zebra mudro kao odrasli. „Otišao bih do crkve pre svih i privezao ga za oltar tako da vidi samo vas. A posle toga bih sačekao da svi odu pre nego što bih ga izveo. I ne bih ga izlagao ostalim probama za konje danas, takođe.“ Pošto se završna proba održavala na dan Palija. „Jedino nisam siguran kako će da podnese publiku.“

Rikardo je klimnuo glavom. Ustao je i otišao do konja, mazeći ga po beloju gubici. Leokorno je njištao od zadovoljstva.

Zebra je, uhvativši pogledom ožiljak na čelu konja, takođe ustao, oklevajući.

„A ima i još nešto. Ovaj ožiljak.“ Prešao je sitnim prstima preko malog ožiljka izdignutog tkiva. „Pitao sam Bolija zašto su ga nazvali Jednorog. Rekao je da je nekada imao lipicanersko ime - nešto kao Napolitano - ali su ga zvali Jednorog zbog nečega što se desilo poslednjeg dana bitke.“

Rikardo je i dalje mazio konja i čekao.

„Pogođen je bajonetom u čelo. Prošao mu je pravo kroz lobanju. Izgleda da je trčao kroz konjicu sa tim ogromnim čudom zabodenim u glavu, svi su mu se smejali i prozvali ga jednorog. Ali tad je već bio toliko lud, i opasan s tim, da se niko nije usudio da ga izvadi. Ubio je jednog минера koji je pokušao, ritnuo ga je u glavu; momak je imao savršeni otisak potkovice na licu. Niko nije smeo da mu priđe bliže posle toga. Na kraju su uspeli da ga uhvate i *mediko* mu je istrgnuo bajonet. Ali je delić sečiva ostao unutra. To je prouzrokovalo izraštaj - koža se zalečila preko komada oštrice. Boli smatra da je zbog toga tako lud - vidi duhove i svašta.“ Zebra je pogledao iskosa u Rikarda. „Boli takođe smatra da će se sečivo probiti unutra i ubiti ga na kraju.“

Rikardo se začnu čuvši Zebrinu priču i pogođen time ode ponovo do konja. Na trenutak nije mogao da govori. Pomazio je konja malo jače i povlačio mu bele uši. Sada je bio još odlučniji da pobedi: ne za vojvotkinju, već za Jednoroga. Pokušavajući da govori mirnim glasom, obrati mu se: „Dođi, ipak. Bolje da krenemo, ako ćemo da budemo prvi u crkvi. I Zebra, idi do Crkve Akvile, da vidiš šta Pija radi.“

Nije morao da objašnjava Zebri šta je sve ona jedna reč *ipak* značila. Ali dok su on i Zebra vodili Leokorna iz dvorišta staja Kule, Rikardo je imao jasan osećaj da mu se svet okreće naopačke, deo po deo.

Još nije znao da je to samo početak.

S druge strane grada, na zapadu, Pija od Tolomeja je sedela u Crkvi Orlova. Dozvolili su joj da izađe iz ćelije čisto da bi se pojavila, a Nikoleta ju je kinjila, okupala i obukla. Sedela je u crno-žutoj haljini, u bojama Orla, za Palio. Razmišljala je o tome da je prošlog meseca poslednji put izašla u bojama Sove. Ovo će biti njen poslednji izlazak u perju Orlova. Sedela je na svojoj tvrdoj klupi i posmatrala svet kroz veo od crne čipke, soko sa kapuljačom.

Vrata crkve se otvoriše iznutra i ona ugleda Nela oivičenog dnevnom svetlošću, kako vodi svog velikog crnog pastuva. Ljudi koji su kasnili polako su prolazili pored njega, dodirujući mu crno-žuti rukav za sreću, a deca, očiju okruglih i blistavih kao novčići, blenula su u njega. Pija primeti kako je malčice stisnuo usne u neuobičajeni mu osmeh: tek nejasni trag osmeha, koji nije odavao toplinu već ponos. Pomislila je da je srećan. Imao je ono šta je želeo: bio je na mestu svoga brata - dobio je priznanje, koje će se kasnije u toku dana pretvoriti u divljenje.

Nelo je odveo konja u meki mrak koji je mirisao na tamjan, a nove konjske potkovice su tupo udarale o mermer. Kada su se vrata za njim zatvorila, Pijine oči se prilagodiše svetlosti hiljadu sveća, i posmatraše klupe pune ljudi u žutom i crnom. Povici i lupanje nogama su joj dobovali u ušima, što je bio šok za sluh nakon dugih dana koje je provela u vlažnoj ćeliji. Za oltarom, Nelo je predao povodac svešteniku i seo u prednji red do Pije. Osetila je njegovu butinu, čvrstu od jahanja, kako dodiruje njenu i ohrabivala se da ne uzmakne.

Pija je slušala molitve u agoniji do koje ju je dovodilo nestrpljenje. Želela je da trka počne, nije mogla da podnese vreme između tog časa i sedam časova uveče, nije mogla toliko da čeka da ponovo vidi Rikarda. Jedva da je spavala prošle noći, sklupčana u uglu ćelije. Šta god da se desi, makar će videti Rikarda danas i zna da će dotle biti u groznici.

Sada, u crkvi, sedela je tik iza grube crne dlake Nelovog konja koji je stajao, nepomičan i strpljiv, čekajući blagoslov kao da je znao kako to ide. Tek onako je usmerila pogled na stražnjicu konja, čekajući, kao i svi u crkvi, da on isprazni creva - što je dobar znak koji donosi sreću. Pogled joj je odlutao niz levu nogu, tik iznad cevanice, da bi proverila ranu koju je konj zadobio kada je preskakao zid zamka. Kada je otišla do staje da pomazi svog pojfreja, ovaj pastuv je bio nežan prema njoj i dozvolio joj da mu

pomiluje grubu dlaku. Nagnula se napred. Rana je dobro zacelila i na njoj su dlake počele ponovo da rastu. Pija je pogledala bliže i na trenutak joj zastade dah.

Dlake, koje su rasle preko belog ožiljka, bile su boje bakra pored grubih, crnih dlaka.

Konj je bio dorat.

Srce je počelo snažno da joj lupa i slike počese da joj se redaju u glavi kao posađeni čvorci. Nelo, njegova bela kosa obojena u crno njenom rukom. Bočica pigmenta iz *kontrade* Guska, okruga grada gde se nalazilo društvo bojadžija. Gruba, crna dlaka konja, oštra pod rukom i nikada sjajna, bez obzira na to koliko ga timarili i četkali. Griva i rep odsečeni na krajevima i tupo podšišani kako bi konj izgledao drugačije.

Kao u snu, Pija ustade dok je sveštenik blagosiljao konja, i prinese usta jednom mekanom uvetu kao što je videla da Rikardo čini. Dlake joj zagolicaše usne.

„Berio?“

Najbrži konj u Toskani odgovori tihim njištanjem, zabaci jedanput glavom i poče da gricka Pijinu ušnu resu, kao što ju je pozdravio kada mu se umiljavala na smrtonosnom uglu San Martino, prošlog meseca kada se Vičenco srušio i umro. Potom ona stavi ruku preko bele zvezde na Beriovom čelu. I tu je bila, nekada bela zvezda, sada tamnosiva: bela dlaka - svetlija - koju oštra, crna boja nije uspela sasvim da prekrije.

Primitivši kako je Nelo strelja pogledom, ona skloni ruku.

„Za sreću“, reče i nasmeši se svojim najljupkijim osmehom, sa rupicama na obrazima.

On samo klimnu jednom, kratko, i okrenu se da izvede konja na svetlost dana, izbegavajući svetu vodicu sa grana mirte kojima su iznad njih tresli ljudi u crkvi. Pokušavajući da složi kockice rastrzanih misli, Pija jedva da je mogla osetiti kolektivnu volju ljudi u *kontradi* Orao. Pogledala je u Nela da bi videla je li to i na njega uticalo. On je delovao zadovoljno, ali ipak kao da ga nije dotaklo. Neki pobožniji čovek bi na ovom svetom mestu osetio težinu očekivanja koju je Hrist osećao kada je, pod povetarcem hiljada ruku koje su mahale, ušao u Jerusalim. Ali Nelo nije Mesija, pomisli Pija, i ovo nije magarac.

To je bio Berio.

Pija u gomili ljudi potraži malu crno-belu priliku. Uočila je dvobojnog glasnika i šćepala ga, u žurbi, pre nego što njen zatvorski čuvar izađe iz crkve.

„Molim te, reci sinjor Bruniju da je Nelov konj Berio.“

Dečak razrogači oči, a ona ga nestrpljivo potapša.

„Berio. Hajde!“

Zebra otrča natrag u pravcu Kule, a Nikoleta zgrabi Piju za ruku.

U *kontradi* Kula, Violante je čekala Rikarda ispred crkve. Činilo se da je ona jedina tiha i mirna osoba u ushićenoj gomili. Čekala je da se blagoslov završi, nestrpljiva da kaže Rikardu ono što mu mora reći. Iz nekog razloga, on je zadržao konja unutra dok se ljudi nisu razišli, umesto da ga izvede u *kontradu* kako su običaji nalagali. Rikardo ju je ugledao i njene oči su mu sigurno htele da kažu nešto važno, jer je odmah predao uzde belog konja Domeniku. Ona ga je onda povelala natrag u praznu crkvu i smestila ga u prvi red pred oltarom. Delovalo je kao da je to pravo mesto. Mislila je o satima i danima koje je provela pred likom Madone del Late i zažmurila.

„U ime Marije, majke Božije“, rekla je, „kunem se da je ono što ću ti reći istina.“

Sedeo je mirno i tiho dok nije završila, neprekidno uvrćući maramu rukama. Samo je jednom podigao pogled do njenog, kada je pričala o bratu blizancu, Gastoneu, koji je umro na rođenju. Kad je završila, ćutao je.

„Vi ste moja majka?“

„A moj otac? Moj... pravi otac?“

Tražila je nešto lepo da kaže o Ferdinandu. Čoveku kojeg je toliko volela i istovremeno toliko mrzela. Uplitala je ljubičastu suknju pod prstima: tu boju je i dalje nosila za njega.

„On je bio veliki čovek, ljubitelj književnosti i muzike.“

Videla je sumnju ispisanu na njegovom licu i više od svega želela da ga zagrli. Umesto toga, rekla je nežno: „Da li znaš šta to znači? Ti si naslednik vojvodstva, i kada umre Kozimo Medici, tvoj deda, ti ćeš biti vojvoda od Toskane.“

„Ali šta će biti sa Pijom, sa Paliom?“

„Moraš da jašeš, ili nećeš imati koji grad da naslediš. A Pija će prisustvovati Paliju, u to sam sigurna.“

„A posle? Možete da je oslobodite ako japobedim, znam da možete. Imate u svojoj moći da oslobodite jednog zatvorenika posle Palija.“ Sada je zapomagao.

Plakalo joj se zbog ironije sudbine. Dala je svoju reč bezvrednom čoveku, otmičaru i ubici, a mora da ostavi nevinu devojkicu da trune u zatvoru. Govorila je obazrivo, jer nije želela da laže.

„Ne mogu da je oslobodim, zato što sam obećala slobodu čoveku koji mi te je vratio: Damiju, Dan Gastoneovom momku.“ Jedva je uspela da izgovori njegovo ime. „Ali kao vojvoda, ti ćeš moći da joj pomogneš.“

Ćutao je.

„Moraćeš da zadržiš svoj identitet u tajnosti, zasada. Nisi bezbedan od... svog ujaka Dan Gastonea“, te reči su bile neobične njenom jeziku, „pošto si mu prepreka da nasledi vojvodstvo. Pokušao je jednom da te ukloni; tako će učiniti ponovo.“

Ustao je naglo, okrenuo se oko sebe, i ponovo seo. Nije znao šta da radi. Izgubio je Piju, Leokorno je umirao, ali je dobio majku i vojvodstvo priđe. Odmahivao je glavom.

Više od svega je želeo da vrati vreme šest nedelja unazad, na dan pred prošli Palio. Da izbriše ono što je video: Vičenca, Eđidija, Nela. Ali ipak, nije želeo da izgubi nešto od onoga što je pronašao: Piju, svoga konja, svoju... majku. Pogledao je sada u nju kako sedi, dobra, ljubazna, obična žena.

„Ne mogu“, rekao je. „Ne želim ništa od toga. Ne mogu da budem vojvoda.“ Iako mu je ta ideja bila smešna, njemu nikada nije bilo manje do smejanja. „Ne mogu više ni dajašem. Oprostite mi.“ Okrenuo se i otrčao od nje, a suze su mu pekle oči.

Na dnevnom svetlu, uputio se ka očevoj kući, kući svog oca koji nije bio njegov biološki otac. Njegov otac je bio vojvoda, Ferdinando Medici, otmen, naočit, ljubitelj književnosti i muzike. Pomislio je na Domenika, zdepastog i jakog, seljaka koji ne zna ništa o muzici, ali zna mnogo o konjima. Čoveka koji ga je voleo na svoj način, školovao na svoj način i podario mu jedini jezik koji mu je bio potreban, jedini jezik koji se razume u gradu: konje.

Ubrzao je korak, želeći da bude kod kuće, osećajući da makar toliko duguje Domeniku. Nije znao koliko će još puta moći da se vrati kući.

Violante od Bavarske je ustala i pratila svog sina iz crkve. Tugovala je zbog blizanca kog je izgubila, ali čak još više zbog ovog kog je pronašla.

Kao u snu, vratila se u palatu. Nije znala šta da misli. Ako Rikardo ne bude jahao, 'Devetorica će mu uzeti nasledstvo. Ali da li će se on ikada pomiriti sa idejom da će naslediti vojvodstvo, u svakom slučaju?

Zastala je pred palatom, gde su sluge *komune* pripremajući teren na trgu za to večer, razbacivale pesak i piljevinu na propisnoj

daljini od njenih nogu. Podigla je pogled ka okruglom prozoru na zidu: IHS, podsetnik na njenu veru. Ispod toga, paganski simbol: vučica koja doji blizance, jedan sisa, a drugi nadgleda, kao što uvek čine, kao što su njeni činili. Po legendi, Romul je osnovao Rim i umro; Rem je preživio i dobio sina Senijusa, koji je osnovao Sijenu.

Ali Romul nije bio mrtav. Bio je živ i dolazio je u njen grad. Romul je upravljao 'Deveticom kao lutkar.

Probudila se iz sna, misli su joj se pomerile sa ličnih ka političkim. Romul. Počela je da hoda, brže ovog puta, sa ciljem. Tu je bila još jedna statua, pa još jedna.

Natrag u palati, pošto je prešla nekoliko milja i izbrojala dvanaest statua, iz kredenca sa mapama je uzela mapu grada i krenula da označava mesta tih dvanaest statua. Nalazile su se na ključnim, strateškim tačkama u gradu - na glavnim putevima, gradskim kapijama; okruživale su srce Sijene, tvrđavu i palatu i odsecale je. Čudila se kako to ranije nije primetila. Da li je Romul nameravao da nekako iskoristi ta mesta?

Izbegavajući svog devera tokom ostatka dana, Violante je posmatrala preostalu probu sa konjima sa prozora palate, ali nije videla Rikarda. Odlučna da bude spremna na sve što bi moglo večeras da se dogodi, naterala je sebe da nešto pojede, što je učinila u svojoj sobi, i legla da spava u krevet, prizivajući san, koji nije dolazio. Digla se ponovo i otišla u biblioteku, njeno utočište i utehu, ali danas nije posegla za knjigom *Smrt Arturova*. Razmišljala je o tome da je nikada više neće čitati ako se Rikardo ne vrati. Umesto nje, uzela je primerak Dantea, ukoričen u kožu crvenu kao krv. Ponela ga je u svoju sobu, spustila na krevet i prelistala stranice *Čistilišta*, gde je Pija iz davnina prebivala; i gde je današnja Pija takođe bila. Violanti je odjednom bilo potrebno da se priseti sudbine prve Pije od Tolomeja.

Bilo joj je potrebno da se seti kako je Pija umrla.

16.

Kula

U Danteovom *Čistilištu*, pesnik sreće mladu i lepu ženu koja je dos pela tamo pošto su je ubili.

'Deh, quando tu sarai tornato al mondo, e riposato de la lunga via', seguitô 'i terzo spirito al secondo: 'Ricorditi di me, che son la Pia; Siena mi fé, disfecemi Maremma: saisi colui che 'nnanellata pria disposando mavea con la sua gemma.'

„Ah, kada na svetu posle duga puta zaslužiš odmor koji svakom prija“, duh treći nakon drugog prošaputa: „Seti se mene što se zovem Pija; Sijena rodi, ubi me Marema: zna to najbolje onaj prvi, čija postah kad da mi prsten od alema.“

Palio.

Godinu dana pripremanja, deset ljudi i konja, tri kruga oko *pjace*, i sve to u jednom jedinom trenu.

Palio je centar, Palio je Sijena. Ako znate to, znate sve.

U Sijeni je bilo pakleno vrelo tog avgustovskog dana, međutim, činilo se da je broj ljudi koji su se okupili da posmatraju Palio del Asunta, uprkos vrućini, bio veći nego ikada ranije. Drugim danima prelepa *Pjaca del campo*, u obliku školjke, stajala je mirna i prazna kao školjka Svetog Džejsma, ali danas je trg bio ispunjen sa hiljadu Sijenjana, koji su dobovali u svoje bubnjeve i mahali zastavama. Čak su se i čvorci okupili da posmatraju na vrelom, plavom krugu neba visoko iznad staze. Kružili su oko vrhova kula, skupljali se u sivkastim oblacima i ponovo rastajali, razlivajući se kao mastilo u vodi, sve vreme krešteći od uzbuđenja.

Svako drugi je imao svoju ulogu, svoj zadatak na ovaj dan svih dana, od najviših do najnižih. Pija od Tolomeja se osećala beznačajnije od svih, ali je i ona imala svoju ulogu. Ona je, ponovo, bila samo puki posmatrač, a od nje se zahtevalo da navija za svoga muža i ništa više. Ali nije imala nameru da navija za svoga muža, o ne. Pija od Tolomeja će posmatrati muža kako jaše na Paliju i moliti se da on u toku trke pogine.

Bio je šesnaesti dan avgusta, dan nakon gozbe za Veliku Gospojinu, praznik koji je proslavila u svojoj ćeliji sa koricom hleba, čašom vode i prijateljskim sijenskim pacovom. Sunce je žarilo, ali ovoga meseca, gornji deo haljine i korset je nije stezao; visio je na njoj širok, a njene ošišane lokne joj nisu bile teške na glavi kao što je nekada teška kosa bila. Nosila je crno-žuto perje Orlova, poslednji put. Znala je da će, do sledećeg Palija, Nelo imati novu ženu koja će se kititi ovim pozajmljenim perjem.

Pija je pogledala na drugu stranu trga, na očeve klupe *kontrade* Sova. Očevo lice nije moglo da se vidi od uzburkanog mora barjaka i zastava u bojama Čivete crvenoj i belojoj. Ali ovoga meseca nije želela da se vrati tamo, kod njega. Umesto toga, žudno je gledala ka klupama *kontrade* Kula i njihovim barjacima u tamnocrvenoj i plavoj boji, koje su bile u milosrdnoj senci gnomona u obliku Tore del mandža, kule po kojoj su dobili ime. Želela je svim srcem da ona sedi tamo, možda sa Domenikom, Rikardovim ocem, čovekom koga nikada nije upoznala. Posmatrala je lica - ljubazna, uzbuđena, napeta, ali nije uspevala da vidi nijednog čoveka koji liči na Rikarda.

Zapravo, Domeniko je bio tu, tražio pogledom voljenog sina, sa izrazom lica koje niko ne bi mogao da imenuje.

Dok su njih dvoje posmatrali, zajedno sa još hiljadu drugih pari očiju, konji i jahači su išli ukrug stazom, jedan usamljeni konjanik je vodio svog ata, polako i uz potpunu kontrolu, kroz kapiju Boka del kasato, luk arhitrava mu je bio okvir kao naslikanom anđelu. Nije ga poznavala pre mesec dana; sada ga je znala. Vodio je belog konja kojeg je Pija takođe dobro znala (jer joj je postao poseban miljenik): Leokorna, Jednoroga - i nosio boje *kontrade* Kula. Ali nije joj njegov konj niti odelo privuklo pogled, niti to što je i dalje bio najlepši živi čovek kojeg je ikada videla. Znala je da je pre mesec dana mislila da je plemić i da je imao nešto veličanstveno u sebi. Njegovi postupci, tada, su ga uobličili. Bio je ljubazan, hrabar i odan. Bio je najbolji čovek kojeg je ikada upoznala.

Pija nije znala, naravno, da on ima pravo stečeno rođenjem koje odgovara njegovom plemenitom ponašanju, pravo da sedi na balkonu palate iznad njene glave, na mestu neprivačne vojvotkinje koja mu je majka. Sve što je ona znala jeste to da ga voli, da on voli nju, i da danas jaše za nju kao njen heroj. Ali on nije bio lik iz legendi za kojim uzdišu devojke. Ulog je bio veliki. Nosio je Kleopatrin novčić, ne samo kao dar njene naklonosti, već kao simbol celog njenog bića. Osećala se kao da je ceo njen život visio njemu o vratu.

Kapitani, vojvotkinjo, i fantini.

Violante je ustala sa svog sedišta čim ju je Grečen šapatom podsetila. Prema položaju, sada je bila Dan Gastoneova dužnost da pozdravi kapetane *kontrada* i jahače koji će uskoro jahati u ovoj trci titana. Ali jedan pogled na njega, vukao se po plišanom kauču - pošto nije bilo nijedne stolice u palati koja može da primi njegovu masu - govorio joj je da se on neće ni mrdnuti dok ne vidi Damija na slobodi.

Bila je srećna da uskoči umesto njega, jer će sada ponovo moći da vidi Rikarda. Sići će i pozdraviti svoga sina. U toku samo mesec dana najzad je postala Sijenjanka; možda zato što je rodila jednog od sinova grada - konjanika. Bila je zahvalna što je mogla nakratko da se povuče u hladnu, tamnu palatu i njene duge puste prolaze i visoke, prostrane salone. Brojni ukućani i sluge su svi otišli na sat vremena, i znala je dobro da ne treba da ih sprečava da bar nakratko odu.

Uzdignute glave, najednom se stvorila u dvorištu, gde ju je uzavrela, zagrejana publika pozdravila - sasvim drugačije, pomislila je, nego prošlog meseca. Klicanje ju je podsetilo na ono od pre deset godina kada je došla u grad kao sveža udovica i kad su je svi slavili i lepo dočekali. Bio je to mali melem za njeno ranjeno srce, ali je bila dovoljno lukava da zna kakvu poređenje ima moć. Pored ponuđenog Dan Gastonea umesto nje, pijanice i prostaka iz starog neprijateljskog grada Firenze, koji bi verovatno dopustio da grad ogrezne još više u kriminal i pohlepu, narod ju je opet voleo. Pitala se sada, s nekom slutnjom u stomaku, kako bi dočekali Rikarda kao vojvodu, kao jednog od njihovih. Pogledala ih je sve u oči, one *kontrade* koje su joj se suprotstavljale, malu grupu koja je varala i lagala da bi bila tu. Vučica, Guska, Sova, Gusenica, Žirafa, Bodljikavo prase, Talas, Zmaj. i Orao.

Veće devetorice, to jest 'Devetorica'.

Oni su verovali da će za nekoliko trenutaka oni vladati, a ne ona. Pribojavala ih se i oni su to znali. Pored svakog čoveka stajao je njegov *fantino*, njegov džokej, svaki ju je odmeravao istom drskošću. Svi osim jednog: Rikarda, najvišeg od svih, jedinog iz čopora koji je usmerio pogled ka tlu s nečim nalik poštovanju za njen pol, ako ne za položaj. Srce joj se malo zagrejalo, ali se ponovo

ohladilo kada joj je pogled pao na njenog najvećeg protivnika. Faustino Kaprimulgo, kapetan *kontrade* Orao, stajao je sa svojim jahačem, mlađim i jedinim sinom Nelom. Na trenutak je žalila Faustina. Loza Medičija se nastavljala cvetom mladosti i lepote - ona je uspela u svojoj dužnosti da rodi naslednika. Ferdinando je imao sina, svoju sliku i priliku, da mu stoji do ramena kao on kad je bio mlad, a Faustino je imao samo ovo žgoljavo đubre čudne kože i očiju, s gustom neprirodno crnom kosom. Faustino je izgubio jednog sina isto kao ona. Ali cvet njene materice je preživeo, a ne žolja.

Društvo je čekalo u neprijatnoj tišini dok se borna kočija Palija približavala palati, vulda su je četiri snežnobela vola s barjakom Palija. Čuvari su savili zastavu i uručili je prošlomesečnom pobjedniku Faustinu, koji ju je nevoljno predao Violanti. I tako se crnobela zastava vratila u njene ruke još jednom, posle mesec dana iskušenja i patnje, bola i radosti. Uzela ju je - starateljka na kratko vreme pre nego što će je predati ovogodišnjem pobjedniku.

Kradimice je ponovo pogledala Faustina. Kao i svi drugi kapetani, nosio je boje *kontrade* oko vrata, oslikane na svilenom marami, zavezanoj labavo oko njegovog grla. Kao i svi drugi kapetani, stajao je nepokolebljivo, odbijajući, još jednom, da je pozdravi skidanjem kape. Violante je sklonila pogled, ne želeći da se suoči sa mržnjom ispisanom u njegovom pogledu. Umesto toga, gledala je u Rikarda, koji nije imao kapu, s takvom naklonošću da nije videla da Nelo prati njen pogled, sa maskom zaleđene mržnje na licu.

Odjednom je Nelova duga ruka ćapila i pokidala tamnocrvenoplavu maramu sa Rikardovog vrata. Nekakav lanac je pao zacaklivši se na zemlji, gde je ležao mirno, da bi ga pod nogama uništila predstojeća gužva. Rikardo je zgrabio svoju maramu i Nelovu ruku istovremeno, jako ih stiskajući. Ljudi koji su im bili dovoljno blizu posmatrali su ih skamenjeni. Svi su znali kakvu je uvredu Nelo naneo Rikardu: skinuti sa nekoga boje njegove *kontrade* - značilo je smrt.

Violante je, sama kao vučica, skočila da zaštiti Rikarda. Jednim pogledom je prikupila svoje stražare, ali oni behu prespori. Umešao se Faustino, Faustino koji je držao ruku i maramu mnogo dugih otkucaja srca, kad je Nelo podigao pogled i prostrelio njime starijeg čoveka.

On se plaši, pomisli Violante, a srce joj je dobovalo dok su njeni stražari iskakali iz senke da razdvoje muškarce. Čak i samo nekoliko trenutaka do završetka svih svojih planova, delovalo je da Faustino ne može da zaboravi kako je Rikardo prošlog meseca priskočio Vičencu u pomoć. Izvan te tihe grupice, okupljeni iz *kontrada* Orao i Kula počeli su da viču jedni na druge, popevši se maltene preko stražara da bi napali drugu *kontrađu*. A za sve to vreme, dok su ih njihovi ljudi odvlačili odatle, dva mladića su stajala s pogledom prikovanim jedan na drugoga, jedan je obećavao smrt, drugi je prkosio i nije hteo da skloni pogled. Mogućnost za obračun se istopila kad su ljudi iz *kontrade* Orao zgrabili Nela, a građani Kule počeli da odvlače Rikarda.

Na trenutak sama, Violante se sagla i iz prašine pokupila lančić koji je ispao, neprimećen, okrenuvši ga u ruci. Bio je to novčić kao privezak za lanac, napravljen od zlata sa sovom na jednoj strani i glavom kraljice na drugoj.

Egipatske kraljice. Kleopatre, od Ptolomeja.

Sad je Violante shvatila. Srce joj je lupalo od straha, dlanovi su joj se znojili, a u stomaku joj se prevrtao. Jer se Rikardu, jedinom čoveku u gradu - na svetu - koji joj je nešto značio, crno pisalo. Trka je bila dovoljno opasna i kao samo obično rivalstvo, ali on je uz svoju kožu nosio nakit koji sigurno pripada Piji od Tolomeja. Tako nešto nije moglo da bude izgubljeno ni ukradeno; tako nešto se poklanjalo dobrom voljom nosiocu. Pija ga je dala Rikardu, svom heroju, i zajedno s njim, svoje srce. Da je Nelo znao za ovo, Rikardo bi imao sreće ako bi ostao živ. Ipak, Violante nije želela da on jaše bez dragulja koji mu je dat.

„Sinjor Brunni.“ Pozvala je konjanika da se vrati i ispružila pesnicu, s palcem nadole, u kojoj je bio sakriven privezak. „Verujem da je ovo vaše.“

Rikardo ispruži ruku i ona ispusti lančić i novčić u nju, tek u hitrom tajnom blesku. Rikardo pogleda u svoj dlan, a zatim u nju. Ona blago klimnu glavom, kao da ga blagosilja. Stisnuo je pesnicu i otvorio usta da joj zahvali, ali umesto toga samo reče: „Romul se vozio kočijom sa prekrštenim ključevima. Imao je i prsten s istom slikom.“

Osmehnuo joj se jednom kao nekada, osmehom saučesništva i drugarstva, kao i naklonosti, koji joj je prirastao za srce. Zatim je otišao, progutala ga je gomila.

Violante se okrenula ka dvorištu. Čim je bila na bezbednom u palati, podigla je suknje i trčala niz hodnike i uz veliko stepenište.

„Vojvotkinjo!“, dozivala ju je Grečen koja je bila daleko iza nje.

Nije se okretala. Kada je stigla do balkona, naslonila se na vrata, dišući da bi se ponovo pribrala, pre nego što opet izađe i smesti se kako joj priliči. Tek tada je shvatila da se trese.

Tražila je Rikarda u bojama Kule, među ostalima niže kod startne linije *kanapi*. Džokeji su šaputali jedni drugima uglovima usana: behu to pretnje i obećanja u poslednjem minutu. Znala je da se u tom trenu savezi stvaraju ili razaraju, velike sume novca prelaze iz ruke u ruku. Ovoga puta su te opklade imale posebno značenje: da obogate devet *kontrada* i obogalje ostale.

Konji su stupali ukrug i udarali se ramenima; jedan se propinjao da zbací svog jahača. Bio je to beli pastuv koji se izdizao iz mora konja kao statua, konj i jahač su podsećali na bronzane statue Kozima Velikog na konju, koje je videla u Firenci. Samo na jedan časak mogla je da vidi Rikarda, na propetom Leokornu, kako pokazuje fizički otisak svog nasleđa, jer je Kozimo bio njegov imenjaka i predak. Videla je da je Pija od Tolomeja smesta ustala, sa rukom na ustima. Nešto nije bilo u redu.

Kao da je vreme usporilo, videla je kako Rikardo pada.

* * *

Zebra se nalazio u udaljenom delu grada gde je otišao nekim poslom za vojvotkinju. Rečeno mu je da čeka i posmatra. Hodao je, kao što mu je naređeno, od jedne statue vučice do druge; takođe mu je rečeno šta bi mogao da vidi: grupe ljudi, u tamnim ogrtačima od porheta, dovoljno dugačkim da prikriju mačeve ili pištolje, okupljene u grupama od šest do dvanaest osoba. Pored svake statue je stajala mala grupa ljudi, ljudi koji nisu bili obučeni u boje nijedne *kontrade*, ljudi koji nisu bili iz Sijene, ljudi koji su odlučno gledali u tle ili se zbijali kada bi neko prolazio. Nijedna grupa ponaosob nije imala toliki broj ljudi da bi uopšte bila vredna pomena na ovaj ovako uzbudljivi dan, ali svi skupa su činili veliki broj.

Bolje kamuflirani gomilama ljudi koje su išle na Palio, nego sopstvenom maskom, nisu ni primetili među sobom malog dečaka glasnika i spustili su gard dovoljno da razgovaraju na južnom rimskom dijalektu.

Rikardo se našao u nevolji. Leokorno se, trzajući se i znojeći, vratio starim trikovima. Nije dozvoljavao Rikardu da ga uzjaše. Pošto su ga drugi konji sa svih strana gurali i kinjili, u strahu je razrogačio oči a repom mlatio s jedne strane na drugu, dok je čvrstim kopitama trzao na stazi.

Rikardo se pridiže i počeo da mazi Leokorna, ljubeći ga. Pogledao ga je u preplašene oči i razumeo. Konja je ovo podsetilo na nekadašnji doživljaj - pritisak drugih konja, hiljade okupljenih ljudi, vrućina, uzavrela publika. Leokorno se vratio u Milaco. U bitku. Zebrine reči su tražile Rikarda među okupljenima koji su larmali. *Nisam siguran kako će reagovati na gužvu.*

Rikardo je uzeo glavu konja između svojih ruku. Zažmurio je i spustio svoje čelo na životinjin ožiljak. Na trenutak ga je preplavila takva ljubav, takvo drugarsko osećanje prema ovom jadnom, ranjenom stvoru da je umalo zaboravio Piju. Nije se koristio trikovima, niti šaputanjima; samo je neprekidno ponavljao: *Molim te, molim te, molim te.* Glasom u krešendu, vičući svaku

reč tako da Leokorno može da čuje. Podigao je pogled do očiju konja i po njegovom pogledu mu je bilo jasno koliko je prestrašen.

Dobio je ideju. „Trči“, uzviknuo je. „Beži od toga. Sedamdeset i pet otkucaja srca i bićeš daleko odavde. Bićeš miran. Samo trči.

Leokorno trepnu i zabaci glavu. Osetivši da je pravi trenutak, Rikardo ga uzjaha lako a Leokorno je stajao nepomičan. Rikardo mu je uzvikivao blagoslove i primakao ga, veoma veoma polako, do startnog konopca.

Na startu je došlo do uobičajene zabune, a onda su se napokon, u trenutku skoro nepodnošljive napetosti, konji poredali i umirili kao po nekoj nevidljivoj komandi. U trenutku jezive tišine jezičak velikog zvona Sunto, koje se retko koristilo, začu se u Tore del manda iznad Violantine glave. Zvono, inače nemo između dva Palija, odzvanjalo je nad gužvom, saopštavajući da je kucnuo čas. Sve glave se okrenuše i svi pogledi podigoše - da vide vetrokaz *bandijero* na Kuli manda, koji će se na poslednjem dašku vetra okrenuti u pravcu onoga dela grada koji će se okititi pobedom. Nepomičan na vrućini, vetrokaz se nije mrdao, a onda se u poslednji minut polako, polako, okrenuo na dašku povetarca ka *kontradi* Kula.

Rikardovi prsti su stisli uzde. Leokorno je visoko zabacio glavu, ali ga je umirila tišina. Vreme se otešlo, a Rikardov vrat i prsti počеше da ga peckaju jer kao da je nešto predosećao. Shvatio je, u trenu, da će klopka da se pokrene. Bilo je to kao da se nalazio na zidu zamka, kao da su mineri već pod njim sa svojim eksplozivima, ili kao da stoji u klopci za jelene, čekajući da se zatvore gvozdeni zubi.

Odjednom razumede podmuklost Faustinovog plana. Nije bilo šanse da Leokorno preživi ono što će uslediti nakon tišine. Huk publike koji para uši, tih hiljadu duša na početku Palija, prasak topa *mortareto*, vratiće ga na bojno polje i dovesti do ludila.

Rikardo se gotovo osmehivao. Naravno. Faustino je bio toliko pametan, toliko *proketo* pametan. Nije bilo bitno koliko je dugo Rikardo podučavao Leokorna u divljim prostranstvima Mareme, ili mirnim kamenim terenima u gradu. *Ovaj trenutak sada se računa*, a ovaj trenutak će biti previše za Jednoroga. Faustino je to znao, znao je sve. Rikardova karta je obeležena.

U iznenadnoj rešenosti da ne bude poražen, uzeo je boje sa svog vrata, strgnuo istu onu maramu koju je nedavno branio od Nela, voljene boje Kule tamnocrvenu i plavu, boje koje su mu dom, koje su mu otac, koje predstavljaju sve što je ikada znao i voleo. Pocepao je maramu na dva dela na užasnuti uzdisaj publike. Gurnuo ih je čvrsto u oba Leokornova uveta, tešeći ga i umirujući sve vreme.

Tada se sve desilo naglo. Posle sedmog udarca, Sunto prestade da zvoni, *mortareto* kanon je opalio na startnoj liniji zaglušujućim praskom, a zlatni novčić s Kleopatrom se otkrio na Rikardovom vratu da ga svi vide, uhvatio nisko večernje sunce i namignuo izdajnički Nelu Kaprimulgu.

Zebra je čuo zvono Sunto visoko nad gradom kako počinje zvoniti, i po sedmom udarcu začuo se veliki huk sa udaljene *pjace*, kada je počeo Palio. Na taj znak, Rimljani su zbacili svoje ogrtače i krenuli ka palati, svaki u odeći sa prekrštenim ključevima.

Pre nego što su uspeali da se okupe, bat kopita se začu u tihim ulicama, poklopivši se s gromoglasnom bukom sa trga, a okupljeni ljudi su zastali i krenuli u marš, da bi videli jednu jedinu ženu kako sedeći po strani jaše u grad na belom polfreju. Bila je visoka i izgledala aristokratski, sa plemićkim nosom i polusklopljenim očima, a samo joj je srebrna kosa odavala godine, jer je bila vitka i uspravna. Mogla je da bude tek neka obična udovica koja sedi kraj kamina, da je nije odavao plavi jahaći ogrtač preko koga je nosila srebrni oklop, sa zlatnim štitom i prstenom crvenih loptica na njemu. Za njom su jahale stotine vojnika u plavoj boji palatinata.

Bila je to kneginja-izbornica Ana Marija Luiza Medici.

Pija je stisla ruke dok je odbrojavala udarce, napetost je nepodnošljivo rasla sa svakim otkucajem zvona. Posle sedmog udarca, Sunto je prestao da zvoni nad *pjacom*, top *mortareto* je opalio na startnoj liniji zaglušujućim praskom, deset konja je poskočilo sa *entorneja* i krenulo.

Nemoguće je da iko ko nije bio tu, mislila je Pija, poznaje taj huk publike od kojeg se zgrušava krv, da čuje grmljavinu kopita koja potresa svako rebro, da oseti miris znoja i slame u nosu i ukus kamene prašine u ustima. Konji su pojurili u kovitlacu, dlaka im se presijavala, glatka od znoja, usta su im penila. Iza palate, grmeći uz krivinu do *Kazata*.

Videla je boje Kule - Rikardo je bio napred, gurao se rame uz rame s Nelom. Rikardo je jahao snažno kao da je jedini na svetu, njegovo telo je razgovaralo sa Leokornom kao da su sami u soli i pesku Mareme. Bili su zajedno u svom svetu. Leokorno je jurio što dalje od publike, što dalje od ljudi i drugih konja koliko god je mogao, bežeći ka miru i slobodi. Dok su se vodeći približavali *Kazatu*, Piji se od uzbuđenja nokti zariše u dlanove, ostavivši crvene polumesece. Dok su prolazili pored klupa Akvile, nešto joj prostruji kroz glavu. Neka promena, konačan beg od svega što je poznavala.

Pija Tolomei se digla na noge.

Navijala je i vikala, vrištala i drala se.

Nikada ranije joj se nije desilo da u tolikoj meri zaboravi pravila svoje klase, ma koliko ih doživljavala kao stege, nikada se nije toliko opustila, nikada nije podigla glas iznad tihih ženstvenih tonova. Ali danas je njen glas bio toliko glasan, da ju je on sigurno mogao čuti jer je nadjačavao tu gužvu. Bio je to glas nečeg bolesnog u njihovom ličnom čistilištu, glas nekoga ko nema više šta da izgubi, a ona je želela da je on čuje. Nikada mu se ranije nije direktno obratila po imenu, ali sad je uzvikivala njegovo ime: *Rikardo, Rikardo, Rikardo*.

Nije znala da li ju je čuo. Ali Nelo jeste.

Violante je, sa svog balkona, videla sve. Uz vrisak koji je odavao agoniju, Nelo je skočio sa svog konja, prizvavši smrt tako što je prelazio put drugim jahačima. Rikardo je, sekund kasnije, skliznuo sa Leokornovih leđa i pratio ga, isto izbegavajući udarce bičevima i kopita u naletu. Pre nego što je Pija imala vremena da pobegne, Nelo se uspenrao preko klupa i dohvatio je, vukući je užasnom snagom u mermerni ulaz Tore del mando. Čak i toliko udaljena, Violante je čula kako Pija ponovo uzvikuje Rikardovo ime, ali Rikarda je zarobila publika, opkolile su ga glave koje su ga delile od Pije.

Violante se smesta digla i pojurila u palatu. Molila se, dok je trčala kroz biblioteku do stepenica kule, da stigne na vreme. Nije imala nijednu pametnu ideju šta da učini, ali su joj bile kristalno jasne Nelove namere. Dok je prolazila kroz biblioteku, Danteove reči, reči koje je pročitala ranije toga dana, natopile su joj svest kao voda sunder.

Kako je Pija od Tolomeja umrla?

Muž ju je bacio sa kule.

Zaslepljena mrakom dok ju je vukao gore, uz desetine, stotine stepenika, Pija se pitala da li se prva Pija isto tako osećala, da li je osećala takvu suvoću u ustima da ne može čak ni da vrisne, tu slabost u nogama usled koje jedva uspeva da se penje? Dostižući, nogu pred nogu, visinu koja će je uništiti, penjući se od zemlje, korak po korak, da bi dobila ubrzanje pri padu niz te stotine metara koje je dele od smrti?

Pija je čula glasove koji su odjekivali oko kule, ali da li dopiru iznad ili ispod nje, jesu li muški ili ženski, nije znala. Zvučali su kao sirene koje se rugaju njenim poslednjim trenutcima. Ali u užasavajućim odjecima, jedan glas se izdvajao, glas koji je volela više od ostalih, glas koji je uzvikivao kao da mu se srce para. „Pija!“

Rikardo. Neće stići na vreme.

Kad su se probili na videlo, Piju je ponovo svetlost zaslepila. Našavši se na vrtoglavoj visini i na sunčevoj svetlosti, nije mogla ništa da vidi niti da čuje, od gromoglasne zvonjave zvona Sunto.

Dok se pridržavala za ogradu, razmišljala je o tome kako joj je došao kraj, ali njeni poslednji trenuci će se produžiti. Nelo ju je

malo vukao, malo nosio uz odbrambenu belu krunu kule. Da ju je bacio preko ograde, već bi bila mrtva, ali je očigledno želeo da čitav grad posvedoči toj egzekuciji, da ga jednom primete, i tako je Pija dobila na vremenu. Shvatila je kako on planira da je odvuče na sam vrh gde se zlatna kugla Medičija nalazila kao kruna na kuli. Pija je poslednji put pogledala daleko u horizont i pomislila, nepovezano, *nikada neću, više, videti more*. Više nije vrištala niti se borila, već se čvrsto držala za njega, kao nikada ranije, zastrašena pogledom sa ove vrtoglave visine, užasnuta padom. Sitan i suvonjav, neugledan celog svog života, uvek upoređivan sa bratom Vičencom, Nelo je prikupio nadljudsku snagu u ovom konačnom činu.

Očima zamagljenim od suza, Pija ugleda Rikarda i, tik iza njega, nekoga u ljubičastom - vojvotkinju. Želela je da se nasmeje zbog ironije života. Jer, oni su bili predaleko, dole ispod nje. Odbrojani su joj minuti.

Kako je primetio da je Rikardo počeo da se penje, Nelo sa prilične visine uzviknu ka svome progonitelju: „Odmakni se! Nećeš pobediti ovoga puta. Jedanput, *jedanput*, ima da bude po mome.“

I Pija je znala da sada sve zavisi od nje. Zagrlila je Nela prvi put i osetila kako je iznenada i potpuno neočekivano probada osećaj sažaljenja. Nela niko nije želeo, niko ga nije primećivao: otac ga je samo jednom uključio u svoje planove tek pošto mu je brat bio mrtav, i to samo da bi osvojio grad. A dole ispod njih, Rikardo se penjao. Polako, krišom. Morala je da dobije na vremenu, a jedini način da to učini jeste da Nelu pokloni pažnju koju on priželjkuje.

Svesna da mora da ga pridobije, ona počeo da govori, nežno, mučeći se da održi razinu glasa, tiho, usana blizu njegovog uveta i suve crne kose onoliko koliko je mogla da podnese.

„Tvoj otac, on je želeo da danas pobediš. On je napravio čitav sindikat oko tebe, oko tvoje veštine, oko svog poštovanja za tebe. Dao ti je čudnog konja i priliku da osvojiš grad.“

Ali Pija je teško mogla da odabere gori gambit. Nelo je zinuo, odvratio se nasmejavši kao šakal, dok su mu ružičaste oči pocrvenele od besa, pune suza.

„Zar ne razumeš?“, rekao je. „Ne želim da pobedim u trci. Samo želim nagradu.“

Pija je, boreći se sa svim željama da vrišti i da se opire, pogledala u njegove ružičaste oči dok se Rikardo primicao gore. „Grad će biti tvoj do kraja večeri. Znaš to. Romul stiže.“

„Grad?“, Nelo je ispljunuo tu reč. „Grad nije nagrada.“ Protresao je Piju dok joj zubi nisu zacvokotali, i ona napokon počeo da vrišti plašeći se vrtoglavog pada od kojeg joj je pripadala muka.

„Ti si nagrada. A moj otac te je nudio *njemu*, podvodio te *njemu*, tako da možete da jašete i razgovarate i... ljubite se.“ Lice mu je bilo izobličeno. „Nije mogao meni da poveri da pobedim za njega, za Orlove, ili kao heroj za ženu koja bi mogla da me voli. Morao je da mi stvori suparnika u *njemu*, ali nije bilo potrebe. Ti bi bila dovoljna. Želeo sam tebe, samo tebe. Želeo sam da me pogledaš, samo jednom, onako kako gledaš u njega. Ali ako ja ne mogu da te imam, neće ni on.“

Piljeći u te razbesnele oči, Pija je ohrabivala sebe da kaže neizrecivo.

„Onda, hajdemo, mužu moj. Hajdemo kući. Jer ako umrem večeras, nikada neću imati priliku da ležim s tobom.“

I poljubila ga je, pravo u usta.

U tom strašnom trenutku, kad ju je čvrsto uhvatio, gutajući je, posegla je za čizmom. Dok je Nelo gurao svoj jezik u njena usta, ona je zabola makaze za šišanje konja kroz njegovu tuniku svom svojom očajničkom snagom, i osetila vreli potok krvi na svojim rukama. Usne su mu se opustile naspram njenih, stisak olabavio a ona se uhvatila za grudobrane kule. Nelo je pogledao u nju na delić otkucaja srca, ranjenim, upitnim pogledom, koji će ona pamtili zauvek, dok mu je crvena traka krvi tekla iz usta.

Zatim je pao, u obliku krsta, dole, dole, zaronio je iz čistilišta u pakao.

Zebra se divio uvežbanoj brzini i žurbi s kojom je palatinska vojska pratila i okružila papske trupe. Nije bilo prolivanja krvi, samo mirno i tiho razumevanje; papini ljudi su znali kada ih je bilo manje i kada da prekrate gubitke. Ljudi sa prekrštenim ključevima su položili ruke, bili vezani i pešadija ih je odvela. Onda je konjica Palatinata, predvođena kneginjom-izbornicom lično, odjahala u tišini i bez sukoba do *pjace* i palate njenog brata naslednika Toskane, čije je pismo primila.

Dan Gastone Medici nije bio zabrinut za Sijenu, jer je znao da njegova sestra pristiže sa svojom konjicom. Kakvo god imao mišljenje o Ani Mariji Luizi, znao je da njena odanost porodici ne dolazi u pitanje, i da je podjednako ljubomorna na oblasti Medičija kao i on; te da neće stajati skrštenih ruku dok 'Devetorica preuzima Sijenu.

Lenjo je posmatrao završetak trke, samo zato što ga je svaki kas kopita dovodio bliže Damijevoj slobodi, jer su statuti nalagali da će osuđenik biti oslobođen kada se objavi pobednik trke. Nehajno je primetio da je ovogodišnji pobednik prelepi beli konj bez jahača. Ignoriseo je nekakvu dramu koja se odigravala gore na kuli iznad njegove glave i nije obraćao pažnju na publiku koja je upirala prstom i uzdisala. Čak ni glavu nije okrenuo.

Ne, Dan Gastone Medici je imao oči jedino za svog ljubavnika koji se probijao *pjacom*, oslobođenog čoveka. Đulijano Dami je uživao možda čitav minut u svojoj slobodi, možda se jednom pogledao sa svojim gospodarom i mahnuo mu, pre nego što je tamna senka porasla oko njega kao mrlja kad je Nelo Kaprimulgo pao, sasvim precizno, tačno na njega.

Rikardo je posrtao do svetlosti sa mermernih stepenica kapele na dnu velike kule, malo noseći, malo vodeći Piju, koja se čvrsto držala za njega kao da ga nikada neće pustiti. Instinkt mu je govorio da je odvede negde u hladovinu, u uličice *kontrade* Kula na sigurno, ah ga je oduševljeno njištanje konja zaustavilo. Leokorno, koji je bez jahača hrabro pobedio u trci za njega, progurao se kroz publiku, izbegavajući more ruku koje bi da ga potapšaju, i grupu dece Kule koja ga je pratila i kitila ga vencima i trakama plave i tamnocrvene boje.

Rikardo je koračao ka konju, a kad su on i Pija obgrlili rukama njegov beli vrat, Leokorno je posrnuo kao da je težina venaca ili ljubavi bila previše za njega. Kolena su mu se savila i zateturao se, a zatim i pao na zemlju. Pija je povukla veliku glavu ka svom krilu, ne shvatajući.

Ali Rikardo je znao.

Sagnuo se do belog uveta poslednji put.

„Pobedio si“, vikao je nadjačavajući larmu. „I sada si slobodan.“ Veliko suzno oko ga je posmatralo, zatim se umrtvilo; Rikardo je sad mogao da vidi svoj odraz u njegovom oku i znao je da Leokorna više nema. Delić oštrice u Jednorogovoj lobanji na kraju ga je oslobodio; bojni pokličići za njega su prestali, i bio je spokojan.

Pijine suze kanuše na beli mekani obraz, i Violanti, dok je sve ovo posmatrala iz svoje osmatračnice, kroz glavu prostruji jedno sećanje. Dok je gledala Piju kako mazi ogromnu belu glavu, bilo je to kao da je devica iz davnina, najzad, pronašla ono stvorenje iz bajke koje je tražila.

Violante je bila udata godinu dana. Jednoga dana je otišla sa Ferdinandom na zabavu u jednu od letnjih palata njegovog oca Kozima Medičija, visoko u brdima nad Firencem. Palata je bila prelepa, dugačka bela kuća oko koje su se nalazile ukrasne bašte, s drvećem čempresa kao tamnim kopljima koja su parala nebo i mirisom mirte u vazduhu. Violante je bila toliko srećna toga dana, najsrećnija u dotadašnjem braku; još se nije bila sasvim razočarala u svog muža, niti je njena jalovost još bila sasvim sigurna.

Budući da je u vrtovima bila velika vrućina, ona se povukla u hladnu kuću. Odlutala je do ogromne odaje i čuvši zvuke muzičkih instrumenata prišla prozoru. U vrtu, muzičari su svirali i čuo se zveket kristala i smeh kako putuju na povetarcu koji je pomerao paučinaste zavese. Videla je Ferdinanda, zabačene glave, kako se smeje sa svojom voljenom sestrom Anom Marijom Luizom, i u telu je osetila grč ljubavi. Stariji brat i sestra nisu obraćali pažnju na svog mlađeg brata Dan Gastonea, koji je stajao malčice odvojen. Ni Violante ga nije primećivala; ona je gledala u muža, ne mogavši da poveruje u svoju sreću. Sasvim obuzeta osećanjima, okrenula se i prvi put primetila jednu sliku na suprotnom zidu.

I to kakvu sliku. Veliku ploču topole na kojoj je bila naslikana žena veličanstvene lepote, talasaste crvene kose, koja se uzdiže gola iz velike školjke što plovi na plavom moru, povoljni vetrovi su bili personifikovani da je oduvaju do obale na plavičastom talasu. Violante se približila i pogledala tu srećnu boginju pravo u mirne, zelene oči. Bila je tako lepa, tako raskošna; naga kao od majke rođena, svetlucave kože boje kajsije, savršenih grudi i dugih udova. Druge figure na slici su usmerile svu svoju pažnju ka boginji, ushićene čekajući da ona nešto kaže ili učini. Boginja na slici je bila sve što Violante nikada nije bila, i nikada neće biti. Pitala se kako je to osećati vrelinu svačije pažnje, biti poželjan zbog svoje lepote.

Čula je korak na vratima i ponadala se da je Ferdinando, priželjkujući da nešto od boginjinine magije pređe na nju. Ali to je bio njen svekar, veliki vojvoda Kozimo Medici, čovek kojega je uvek smatrala ljubaznim, ali zastrašujućim.

Prišao je i stao pored nje.

„To je alegorija“, rekao je, „o rođenju. Školjka predstavlja vaginu.“

Okrenuo se i piljio u nju svojim polusklopljenim medičijevskim očima, posvećujući joj punu pažnju.

„A kada bi ti, draga moja, mogla da začneš?“

Domeniko Bruni je zapalio sveću i krišom se iskrao na vrata svog maloga salona. Kad je prošao kroz dovratnik, promolio je glavu u sobu, i želje za laku noć mu zamreše na usnama. Dvoje mladih ljudi u sobi, koji su sedeli stisnuti jedno uz drugo na drvenoj klupi, svetleli su zlatnom bojom koja je dolazila od vatre. Pija Tolomei položila je glavu na rame njegovog sina, a njene tamne oči, ogromne na svetlosti kamina, delovale su potpuno smireno. Njegov sin je imao isti izraz lica, zadovoljstvo koje Domeniko nikada ranije nije video kod njega. Oboje su izgledali kao da su stigli kući.

Kad se Domeniko popeo uz malo stepenište do svoje sobe, posmatrao je svoj krevet na izvlačenje, dok je gasio sveću. Obično, nakon Palija del Asunta u avgustu, otišao bi u krevet ne nadajući se ničemu sem turobnoj hladnoj zimi, čitavih godinu dana čekanja do julskog Palija di Provenčana. Ali ovoga puta, nije želeo da ode u krevet, želeo je da bude s Rikardom.

Prvi put otkako ga je Dami posetio kasno u noć, osećao se bezbednim. Dami sada nije mogao nikome da kaže da je, pre dvadeset godina, dao kraljevsko dete Domeniku; nije mogao nikome reći da dete koje je Domeniko voleo i odgajao nije njegovo.

Prvi i jedini put u životu, Domeniku nije bilo važno ko je pobedio na Paliju, niti to što se napolju glasno proslavljalo pod barjakom Palija od crno-bele svile, kojeg je neustrašivi Leokorno osvojio za Kulu pre nego što je skončao. Nije mu čak bilo važno ni to što je njegov sin stao usred trke da bi spasao ženu iz *kontrade* Sova. Nije čak ni želeo da siđe do staje i pripremi telo lipicanera, telo koje je Rikardo zahtevao da donese kući.

Jedino što je želeo jeste da Rikardo ostane s njim.

Violante Medici nije imala naviku da se u noći Palija šeta van palate. I bućni pobednici kao i žalosni gubitnici su mogli da predstavljaju nevolju na ulicama. Znavši to povelala je dva naoružana stražara sa sobom i ostavila ih pred Domenikovim vratima da popiju piće sa radosnim građanima koji su namestili niz pokretnih stolova niz ulicu, okićenih u tamnocrvenu i plavu boju. Violante nije imala pojma šta će reći starcu.

Nije kucala, već je ušla pravo u malu prostoriju osvetljenu vatrom. Tu je pronašla Rikarda na drvenoj klupi sa Pijinom glavom na kolenu, kako joj mazi kosu dok ona spava.

Rikardo je nije primetio. A kad je ona svojom senkom zaklonila svetlost vatre, podigao je pogled ka njoj, uopšte se ne iznenadivši. Znao je da će doći po njega. „Kada ćete im reći?“

Bilo joj je drago što on razume. „Sutra. Kneginja-izbornica Ana Marija Luiza boravi u palati. Ona je dobra žena i neće dozvoliti svome bratu Đan Gastoneu da učini nešto protiv tebe. Postaraće se da sve bude pravedno. Tebe će ovladati za guvernera Sijene i veli kog vojvodu Toskane.“

„Velikog vojvodu?“

„Da. Zar nisi čuo zvona?“

Rikardo je podigao glavu. Pored pucketanja štapića na rešetki u kaminu, te cike i pesama koje su se čule spolja, slušao je kako veliko zvono Sunto zvoni posmrtnu pesmu. Jedino na šta je mogao da misli, jeste to kako je poslednji put kada je čuo to zvono jahao Leokorna i da je trebalo da započne trku. U tom trenutku, delovalo je kao da je zvono zvonilo za neustrašivog, uznemirenog konja koji je okončao svoj život pobedom, a ne porazom u boju.

Violante je rekla nežno: „Kozimo Medici, tvoj imenjaka, tvoj... stari deda, preminuo je.“

Nije mogla da oplakuje velikog vojvodu, koji ju je napustio kada joj je bio najpotrebniji. Jedino za šta bi mogla da mu bude zahvalna jeste to što mu je bila potrebna potkovičica za njegovog omiljenog konja na dan kada su se blizanci rodili, i što je pozvao najboljeg potkivača u Toskani, čoveka koji je doveo Kozimovog unuka kući u Toskanu. Sada se osmehivala tom detetu.

„Došlo je tvoje vreme.“

Rikardo se ponovo zagledao u vatru. „Hoće li se on odreći svog nasledstva tako lako?“

„Dan Gastone?“

Pomislila je na jadnog devera, kako jeca u svom krevetu u palati, beskoristan sad kada njegove konkubine više nema. Pravda je stigla i njega i Damija - Dami je uzeo život jednom detetu i izgubio svoj život; Dan Gastone je pokušao ubistvo zarad svog vojvodstva i izgubio ga.

„Ne mogu da zamislim da će, u stanju u kom se trenutno nalazi, napuštati čak i svoj krevet, a kamoli da se bori za vojvodstvo“, odgovorila je.

„A kneginja-izbornica? Neće li ona želeti da ga nasledi? Jer se lako može reći da vašem deveru nije ostalo još puno vremena na ovom svetu.“

Nije mislila da on razume situaciju toliko dobro.

„Ona nema živog naslednika. Muž joj je umro od sifilisa, kao moj. Prestara je da rodi dete. Biće joj drago što se loza nastavlja, inače bi vojvodstvo prešlo Burbonima ili Špancima. Volela je Ferdinanda mnogo, a voleće i tebe.“ Nije nameravala da ga laže, ali je naglašavala svoje reči, kao da će ih to što veruje u njih učiniti istinitim.

„A moj otac?“

Postavio joj je to pitanje i ranije, u Crkvi Kule, sa potpuno istom intonacijom. Onda je tražio da sazna više o Ferdinandu. Sada je tačno znala na šta misli.

„Domeniko Bruni će dobiti moju zahvalnost, i zahvalnost grada. Platiću mu za službu prema tebi. Ali od danas“, rekla je nežno, „on za tebe mora da bude kao jedan od tvojih podanika.“

Ironija, okrutnost njene pozicije nisu joj izmicali. Ona, koja je izgubila Rikarda tako davno, sada će lišiti pravog oca njegovog sina.

Ipak, Rikardo nije ništa rekao, već je pogledao u Piju. Pomazio joj je kosu i namestio jednu crnu loknu nežno iza uveta. „A Pija?“

Postavio je to pitanje sa takvim izrazom kao da zna odgovor.

Violante je govorila tiho, ali jasno, tako da on uopšte ne bi trebalo da posumnja u istinitost.

„Ona će se vratiti u kuću svog oca, kao što je obavezno za udovice. Faustino je izgubio sve i sada neće učiniti ništa protiv nje. Naredila sam da se makaze spuste sa kule i bace - nema potrebe da se zna kako je Nelo bio mrtav pre nego što je pao. Pija nije kriva i slobodna je.“

„A onda?“

Volela ga je previše da bi namerno pogrešno protumačila pitanje. „Jednoga dana će moći ponovo da se uda, ali ne za tebe.“

„Neće moći?“

Rikardo je podigao pogled do njenog. Sanjareći pri svetlosti vatre, video je sebe kao vojvodu, kako jaše do Pijine kuće da je povede sa sobom, jer sada je moćan čovek, čovek kome se ne može protivurečiti. U tim snovima je ličio na svog pravog oca više nego što je bio svestan, jer je Ferdinando pratio svoje apetite bez zastajkivanja. Ali u stvarnosti, Rikardo je znao da ukoliko bude vladao, neće vladati na taj način. Ne može da bude despot. On će vladati kao njegova majka, pravedno i dobro.

Violante je još više utišala glas, pazeći da ne probudi usnulu devojkicu.

„Ona može da se uda za nekoga iz svoje klase. Za nekog građanina Sijene dobrog porekla. Ali ne za vojvodu. Vojvoda mora da se oženi za savez, za bogatstvo, ali ne za ljubav. Veruj mi“, reče saosećajno, „znam o čemu govorim.“

„Zar niste voleli, onda, kada ste se udali?“, molećivo upita Rikardo.

„Ja? Jesam, da. Toliko mnogo. Tvoj otac“, spotakla se o tu reč, „on nije“.

Volela je čoveka i izgubila ga. Volela je njegove sinove i izgubila jednog od njih. Sada mora od svog preživelog sina da uzme jedinog oca kojeg je upoznao, kao i ženu koju voli. Znala je da to što će njih zameniti sobom nije nikakva uteha za njega. Mogla je to da pročita na Rikardovom licu. Pogled koji joj je uputio pokazao joj je koliko je velik njegov gubitak i da za nju, usled toga, ne može biti ljubavi u njemu. Zurio je u lice svoje dužnosti, ne u svoju majku.

„Koliko vremena imam?“, upita on a njoj se činilo da ju je tada mrzeo.

„Do podneva. Dođi u palatu. Sve će biti spremno tamo.“

Htela je da mu poželi da uživa u ovoj dragocenoj noći, ali nije mogla da pronađe reči za to. Ostavila ih je da budu sami ono malo vremena koliko im je preostalo.

Violante se vratila prekopjace, one velike školjke gde je sve ovo započelo, gde će se sve završiti. Znala je da nema budućnost za nju i Rikarda. On nikada ne može, sada, da istinski bude njen sin. Nikada neće moći da ispune one godina, godišnja doba, decenije koje su propustili. Ona će za njega biti, u najboljem slučaju, neznanac koji želi dobro. Savetnica, udovica. Kada Rikarda postave za vojvodu, Dan Gastone će se vratiti u Firencu, ili u svoj omraženi, hladni, bračni zamak, ili gde god bude otišao da živi, sada bez Damija.

A ona? Šta će biti s njom? Možda će otići u Rim, kao što je nekada planirala da učini pre nego što je Ferdinando umro, u Palaču madama, palatu Medičijevih gde će moći da se uteši time što je ispunila svoju dužnost, i osvetli svoje dane blizanačkim čudima religije i umetnosti.

Violante je stajala nasred *kampa* i gledala u mesto gde je juče stajala startna linija. Onda se okrenula, polako i metodično, večna palata se vrtela oko nje, dok nije gledala u ciljnu liniju. Dok joj se u glavi vrtelo, pogledala je na zemlju, na devet delova školjke, na mesto gde je Vičenco umro prošlog meseca, na fontanu gde je Eđidio ležao, i na senku pod balkonom gde su Nelo i Dami umrli. Prolivanje krvi, koju su u zemlji prosuli žrtveni sinovi Sijene, tamne mrlje na savršenoj školjki *kampa*. Ako je Palio predstavljao Sijenu, a Sijena Palio, mogla je makar pre nego što ode da ostavi neki zakonski okvir Rikardu, po kom bi vladao, nadajući se da neće više mladih ljudi umirati. Serija proglašenja će biti dovoljna, pokušaj da se kodifikuje ovaj najstariji sport, da se spreče buduće tragedije.

Violante je ubrzala korak do palate, sa stražarima za petama. Znala je da večeras neće biti snova o blizancima, jer neće spavati. Popela se umorno uza stepenice, zatražila papir i mastilo, i sela teško za okrugli sto. Pre nego što je podigla pero, stavila je jednu ruku na finu kožu knjige *Smrt Arturova*, knjige koju je jednom čitala svom sinu.

Rikardo je takođe proveo besanu noć. Ljuljao je Pijinu glavu u svom krilu, proveo duge, duge, trenutke gledajući u nju, njenu kosu crnu kao gavran koja je sijala na svetlosti vatre. Mogao je da probudi Piju i da je uzme, da je poseduje. Tako da, ko god je bude imao u budućnosti, on bi je imao prvi. Ali nije želeo da je obeščasti, da joj uništi mir. Tu jednu noć je bila slobodna, od Nela, od Faustina, od svog oca. U skrovištu je, u utočištu. Voleo ju je potpuno, kao da je ovo njihova poslednja noć koju će provesti zajedno, njegova poslednja noć kao Rikarda Brunija, i nije želeo da je provede u grehu, bez obzira na to koliko ju je želeo. Prstom joj je dodirnuo biserni zglobov na ruci, tamo gde je izgreban okovima zatvora, a zatim sklopio prste oko njega, jedan po jedan, kao čuvar zatvora.

Ona se promeškolljila, i on ju je pustio. Odjednom je znao šta da radi. Osmehnuo se radošću koja mu je ispunila grudi i ugrejala ga više od vatre. Neće prihvatiti svoje nasledstvo. Smesta će otići s njom, pre nego što se grad probudi. Još večeras će zajedno otići daleko. Zabacio je glavu i nasmejao se, uživajući u trenutku, u deliću zaustavljenog vremena pre nego što će je probuditi i pre nego što se svet promeni.

Pija ga je slušala, smešeći se nežno dok joj se srce slamalo. Rikardo joj je ispričao neobičnu priču o bebama blizancima - jednom mrtvom, drugom živom - Violantinom izgubljenom sinu i nasledniku vojvodstva. Mogao je i da joj govori bajku pored kamina, tako joj je to neverovatno zvučalo. Onda joj je ispričao o budućnosti, predložio da odmah večeras odu, a ona je stavila ruku u njegovu dok su hodali Sijenom u noći i kroz kapiju Kamolija, gde su često jahali, ovoga puta da se nikada ne vrate.

Kada je završio, ona odmahnu glavom, ali ne previše kako joj se suze ne bi skotrljale iz očiju. Ko je znao bolje od nje da je tražio nemoguće? Ko je, ako nije Pija, živio život vezan staležom i obavezama, i znao bolje da je on sada dužan ne njoj, već svojoj majci i državi? Zнала je odgovor na njegov predlog, ali jedva da je znala kako da mu saopšti.

„Kada smo jahali kroz kapiju Kamolija na dan kada nas je otkrio Nelo, videli smo malu gomilu magarećih kostiju. Da li se sećaš?“ Klimnuo je glavom.

„To je bio znak da će grad pasti. To nije dobro, Rikardo.“

Grad će opstati ili pasti zavisno od onoga šta on učini, a kada se na terasama na jednu stranu stavi važnost Sijene, a na drugu želje dvoje ljudi, težina Sijene zajedno sa njenom istorijom će prevagnuti. Njihova mašta nije imala budućnosti.

„Moraš da zauzmeš svoje mesto u palati, i... da se oženiš“, zagrcnula se na tu reč, „prikladno“.

„Prikladno.“ Te reči su ga razbesele. „Zar ti možeš to da kažeš? Ti, koju je Nelo mučio bezbrojnim okrutnostima, ti hoćeš da završim sa nekom plemićkom gospođicom, koja...“

Suze joj tad grunuše i on se zaustavi, prestrašen.

„Ništa od toga nije ono što ja želim“, prošaputa ona. „Ali jedno znam. Moraš da odeš.“

Prišla mu je i otrgla Kleopatrin novčić s njegovog vrata. Trgnuo se i bilo joj je drago; nije imala snage da ga pošalje dalje od sebe, osim ako nije koristila snagu reči sopstvenog besa. Ako je ponovo zagrlila, biće izgubljena.

Zato je jako zgrabila svoj privezak, povredivši ga, i Rikardo napusti sobu. Ona se okrenu ka vatri da ne sluša kako odlazi, usredsredivši se na nešto, na bilo šta, kako ne bi čula tresak ulaznih vrata. Stajala je na trenutak, otupela, i zatečena, suze koje je suzdržavala sada su tekle slobodne da padnu i usahnu na vrelom kamenu kamina. Najednom, vrata iza nje zaškripiše i ona se okrenu. Pomislila je da se on vraća i skočila na noge, spremna da ga obaspe poljupcima, da kaže da nije bila u pravu, da ga zagrlila i nikada više ne pusti.

Ali to je bio Rikardov otac. Domeniko Bruni.

Pogledala ga je, malog, zdepastog i blagonaklonog. Sad nije morala da se pita zašto otac i sin nemaju ništa zajedničko u izgledu. Njih dvoje su pak sada imali nešto zajedničko. Bol i gubitak. Pružila mu je ruku.

„Otišao je?“, upita Domeniko, sa sažaljivom nadom u glasu.

Njegov naglasak: to je ono što ima zajedničko sa sinom. Nekako je, slušati ga sada, bolelo najviše od svega.

„Otišao je“, ponovi ona, žalosna što će mu ubiti nadu.

Uz prećutni pristanak, smestili su se na drvenu klupu i proveli ostatak noći zajedno kraj vatre koja se gasila. Gubitak, mislila je Pija, ovo je gubitak za sve i za Rikarda najviše od svih. Dobio je vojvodstvo, ali je izgubio sve drugo.

Sledećeg jutra Violante je naložila svojim glasnicima da razglase po gradu da će ona objaviti proglaš u podne. Provela je jutro u raspravi sa Anom Marijom Luizom Medici. Sedela je s tom impresivnom damom u dvorani 'Devetorice' i uredila da dve zlatne stolice budu postavljene pod Lorencetijevom freskom na kojoj je prikazana dobra vladavina. Nadala se da je to dobar znak.

Posmatrala je svoju zaovu, videvši u njenim jakim, tamnim crtama lica sličnosti s Ferdinandom, i Rikardom takođe. Ana Marija Luiza nije bila korpulentna kao njen otac i brat, već vitka skoro kao asketa. Posmatrala je Violantu obazrivim pogledom, ali nije delovala neprijateljski. Istina je bila da je previše vremena prošlo, previše bolova nanoseno, da bi i dalje osećala neko neprijateljstvo prema svojoj zaovi.

„Pa, Violante, nismo bile prijateljice, čini mi se?“, počeo kneginja-izbornica svojim otmenim firentinskim naglaskom. Violante potvrdno klimnu glavom u znak slaganja. „Ali smo delile toliko toga, sudbinu naših beba, i sudbinu naših muževa, tako da imamo mnogo toga što nas povezuje. I u duhu otvorenosti među saveznicima, hajde da mi izložite događaje koji su prethodili mojoj jučerašnjoj intervenciji.“

Violante je ispričala kneginji-izbornici priču o Paliju, o 'Deve torici'. Još nije htela da kaže ništa o Rikardovom novootkrivenom identitetu, već ga je samo pominjala kao igrača u ovoj drami. Nastavila je da priča o Frančesku Mariji Kontiju i o misterioznom Romulu, koji je putovao u kočiji sa prekrštenim ključevima.

„Sada znam, naravno, da je Romul predstavljao sam Rim.“ Mogla je da kaže mnogo toga u tom trenu o simbolici tog drugoimenog, i ličnom značenju blizanaca za njenu sopstvenu istoriju, ali se ograničila na objašnjavanje.

„Tako je papa lično, Inokentije XIII, poznat i kao Mikelandelo Konti, napravio zaveru sa 'Devetoricom' da destabilizuju vojvodstvo, uz pristanak njegovog rođaka, mog glavnog savetnika Frančeska Marije Kontija. Konti je namestio žreb konja uz pomoć one svoje nauke, a zadatak Nela Kaprimulga bio je da na konju Beriju osvoji Palio za svoj sindikat. Konj je obojen kako bi bio crn, tako da Orlovi mogu da jašu s njim do pobeđe još jednom kršeći pravila. Planirali su da, dok grad nije čuvan tokom dana Palija, papske trupe skrivene u malim grupama, uđu u grad okupljajući se oko statua vučice i Romula. Zatim, zamaskirani trkom, za vreme koje je grad napušten, trebalo je da okruže trg sa građanima na njemu i zauzmu palatu, tako da 'Devetoricu' postave na vlast, a mene da zbače.“

Violante oseti kako joj hladni prst straha dotače srce na samu pomisao što je moglo da se dogodi.

„To je, sestro, vaša palatinska vojska sprečila, kao odgovor na pismo vašega brata. Zahvaljujem vam se svim srcem.“

Kneginja-izbornica je nagla svoju plemićku glavu ali nije rekla ništa.

Violante nastavi, oklevajući: „Mogu li onda da pretpostavim da su papske trupe zarobljenici vaše vojske - da su njihovi konji zaplenjeni, da im je oružje oduzeto?“

Ana Marija Luiza se nagnu malo napred u svojoj stolici. „Možete to da pretpostavite, ako želite, sestro. Ali gola istina je da sam ih pustila.“

Violante se naglo nagnu ka njoj. „Pustili ste ih?“

„Da.“

„Ali... zašto?“

„Diplomatija, moja draga sestro“, odgovori ova. „Ne mogu da delujem protiv pape, ili njegovih trupa. Niti bih to učinila, jer ne želim da izgubim prednost koju sada imam.“

Violante se prisetila partije šaha iz svog sanjarenja, kada je poslala crno-beli barjak Palija Faustinu.

„U ratu za nasledstvo, papske države su izgubile ovaj deo Toskane od porodice Farnece. Papstvo Konti će učiniti sve samo da bi povratilo kontrolu nad Sijenom, čak i putem marionetske vlade 'Devetorice', radije nego da vidi kako jedan Farnece ovde vlada.“ Violante je mogla da se zakune da se kneginja-izbornica malčice osmehnula. „Kao što znate, moja draga snajo, budući da ni vi, ni ja, ni Dan Gastone nemamo potomke, vojvodstvo će najverovatnije preći u ruke Don Karlosa od Španije, sina Elizabete Farnece. Prekorim li pak papu, ili čak otkrijem ovu zaveru, predaćemo ravnotežu moći Don Karlosu kao mom prestolonasledniku. To je sled događaja, za koji bi Kontiji učinili sve da ga spreče. Moram da priznam, ni sama nisam posebno oduševljena time, ali pošto troje

ostale dece moga oca nije obavilo svoju dužnost da ostavi nasljednika, to će se vrlo verovatno dogoditi.“

Violante se osmehnu zbog tajne koju je upravo nameravala da otkrije.

„Govorili ste ranije o našim sličnostima“, nastavi kneginja-izbornica. „Postoji još nešto u čemu se još više slažemo. Neću predati ni delić vojvodstva pobunjenim plemićima, niti papama pljačkašima.“ Šmrknula je uz neodobravanje.

„Nadala sam se da ćete to reći“, reče Violante, pljeskajući rukama da otpusti svoje stražare. „I tražim od vas da razmotrite ovo, pre nego što vam kažem nešto što vam moram reći. Kažete da nismo bile prijateljice. Možda za to, makar zbog ovoga, još nije kasno?“ Nekoliko sati kasnije, Violante je izašla iz te odaje, veoma zadovoljna njihovim razgovorom, zaključivši ono što je samo pretpostavljala ranije: da bi svet kojim vladaju žene mogao biti bolji od ovoga kojim vladaju muškarci. Dan Gastone se držao svoje sobe, ali njegove sluge su obećale da će ga spremiti da u podne bude na svom mestu. Violante nije mogla da prisili sebe da brine o njegovoj sudbini. Uzeo je od nje ono što joj je bilo najdragocenije. Sada će ona učiniti to isto njemu. Vojvodstvo je za njega već dugo bilo sve, a upravo sada će nestati iz njegovog života.

Drhtala je, ali ne od straha da Rikardo neće doći. On se nalazio u palati još od osam sati, i proveo je jutro sa slugama koje su ga okupale i obrijale, te s krojačima koji su ga obukli. Kada ga je ugledala, obučenog i spremnog, visokog i besprekornog u zelenom plišanom mantilu, znala je da je njegovo preobraćanje iz Rikarda Brunija u Kozima Ferdinanda IV Medičija završeno.

Kucnuo je čas. Ponovo je bila na istom mestu, na balkonu. Pored nje, sa njene leve strane, Dan Gastone je cmizdrio na kauču, sve iznova ponavljajući Damijevo ime, u svojoj izveštačenoj neverničkoj litaniji. Tu, sa njene desne strane, Ana Marija Luiza Medici, sedela je podalje od svog omraženog brata koliko je mogla, visoka i veličanstvena, i sjajna, u plavom. A iza njih, u senci, novi vojvoda Toskane je stajao naslonjen na vrata, tražeći, znala je, Piju Tolomi među okupljenima.

Violante je pročitila grlo.

„Dobri ljudi“, uzviknu ona, dok su se okupljeni gurali i utišavali jedni druge. „Imam da vam saopštim nešto od izuzetne važnosti. To je sledeće.“

A onda joj nešto zasija u lice, ometajući je. Ona podiže dlan da zakloni čelo i poče da okleva. Pogledala je dole, a nekom igrom svetlosti zrak sunca je pao na zlatni novčić, Pijin privezak i, presekaвши vazduh, sijao joj pravo u oči.

Pija od Tolomeja je razmišljala o strašnoj ironiji kako dobija ono što želi.

Nelo je bio mrtav, a ona slobodna; Faustino, koga su opsedali poverioci, nije se više zanimao za svoju snaju. Njen otac, Salvatore, koji se mučio sa sličnim problemima, naizgled je zauzeo istu poziciju. I tako se, na dan proglašenja Violante Beatriks Medici, Pija od Tolomeja našla kako stoji u gomili građana Kule, i dalje ushićenim pobedom na Paliju, držeći ruku Domenika Brunija. Iz položaja njihovih povezanih ruku nije se moglo zaključiti da li je starac pridržavao devojkicu, ili je pak devojkica pridržavala starca.

Pija je napregla oči, tražeći Rikarda u senci balkona palate, znajući da je tamo, pitajući se da li on može da vidi nju, i okrenula privezak, koji joj je ponovo visio za vratom, da uhvati sunce.

Violante pogleda dole u Piju, i vide kako stoji sa Rikardovim ocem Domenikom, oboje nemi i blede, skrušenih lica. Okrenula se ka Rikardu i na njegovom plemenitom licu ugledala da je ispisan gubitak.

A sa njene desne strane, stajao je ogroman i žalostan Dan Gastone kojeg je uništila slava.

Uništila ga je slava.

Pitala se zašto da takav život nameni svome sinu? Zašto bi sledila imperativ nasleđivanja po cenu njegove lične sreće, i Pijine? A Domeniko Bruni, taj jadni dobar čovek, čija je zločin ništa drugo do to što je odgajao siročića godinama pružajući mu pažnju i neizrecivu ljubav. Ona koja je jednom izgubila sina, da li bi želela tu najodvratniju sudbinu njemu? Da li bi ona, dakle, mogla primorati Rikarda da postane princ, a potom i na brak koji on ne želi? Previše je Medičija unesrećeno brakovima bez ljubavi: Ana Marija Luiza, Dan Gastone, ona i Ferdinando. A Dan Gastonea su još više uništili ambicija i bahanalije.

Odjednom je Violante od Bavarske znala šta joj je činiti. Povrh svega, mislila je: *svet u kojem vladaju žene je bolji od sveta kojim vladaju muškarci.*

Okrenula se ponovo okupljenim ljudima. „Dobri ljudi“, ponovila je. „Nedavno smo gledali dva Palija, u razmaku od samo nekoliko nedelja. Oba su se završila tragično.“

Pogled joj je pao na srebrnu glavu Faustina Kaprimulga u publici, povijenu pod gubitkom sina i gubitkom bogatstva.

„Prema tome“, nastavi Violante, „moj zadatak danas jeste da, u okviru svoje vladavine, kao vaša guvernerka, što nameravam da budem još mnogo godina“, bila je zadovoljna što je čula klicanje ovim izazvano, „regulišem pravila Palija. Neka su stara, a neka nova; sva će biti kodifikovana ovde i nepromenljiva od današnjeg dana: Tako možemo da nastavimo dalje u prijateljstvu i sigurnosti ka godinama koje slede, sa mnom kao jedinom vladarkom i vojvotkinjom. To sam učinila. Ovim proglašavam da, pod jedan: svaka *kontrada* mora da se prijavi za žreb. Deset i samo deset će ih biti žrebano za takmičenje na Paliju.“

Violante je bila svesna da je Ana Marija Luiza posmatra prilično radozno. Nastavila je bez obzira na to.

„Pod dva: *kontrada* mora da založi sumu koja će otići vlasnicima konja. Pod tri: jahači moraju da koriste isključivo običan jahački korbač i da prilaze startnom konopcu nakon što opali top *mortareto*. Pod četiri: niko sa zemlje ne sme da udara niti da podbada konje na startnoj liniji. Pod pet: niko ne sme da pomaže jahaču koji padne da ponovo uzjaše konja.“

Izgovorivši to, pogledala je Rikarda koji je stajao u senci i načinila malecni, neprimetni pokret glavom koji je značio: *idi*.

„Pod šest: prvi konj koji završi tri kruga i dođe do postolja za sudije, pobeđuje. Pod sedam: Palio dobija zvanični predstavnik pobeđničke *kontrade*.“

Violante je nastavila da proglašava nova pravila Palija, pravila koja će je nadživeti, i Rikarda isto, i opstati narednih dve stotine godina.

Iza nje u senci, Rikardo Bruni je počeo da otkopčava mantil. Položio ga je nežno na zlatnu stolicu i tiho se iskrao niza stepenice. Niko se nije suprotstavio poslednjem Medičiju dok je izlazio na sunce. Sada je bio tek jedan čovek, običan čovek, sin Sijene, a okupljeni su bili suviše zauzeti da bi primetili kada mu je jedna devojkica, tek devojkica, kćerka Sijene, potrčala u susret i pala u zagrljaj.

„Hvala.“

Osvanula je zora novoga dana: svežeg, zlatnog i obećavajućeg, vazduh je mirisao novo i nevino. Violante je bila u Crkvi Žirafe San Frančesko, molila se pred ikonom Madone del Late. Ovoga puta nije osećala potrebu da se ušunja u tu kontradu, jer je sada bila dobrodošla gde god je odlazila: ljudi u Sijeni su napokon shvatili koliko imaju sreće što ona njima vlada. Dan Gastoneovi ljudi su čak i sada pakovali njegove stvari; on će se vratiti u Firencu i preuzeti svoje vojvodstvo upravo ovoga dana. Violante nije smatrala da će on vladati dugo, jer je bio slomljenog srca i zdravlja.

Sada je, klečeći na hladnom pločniku pred svetom majkom koja doji svoje dete, imala da zahvali na mnogo čemu. A Gospa ju je gledala nežno svojim bademastim očima, deleći njena osećanja. Znala je na čemu je Violante najzahvalnija: na tome što joj je vraćen sin.

„Hvala.“

Bilo je podne i njih troje, Pija, Rikardo i Violante, sastali su se na kapiji Kamolije kao što je i bilo dogovoreno. Stajali su na istom onom mestu gde su se kosti mrtvog magarca sušile i bledele, dok ih malo pomalo nisu razvukli gradski psi. Pija i Rikardo,

prepleteni jedno oko drugog kao puzavica, stajali su u hladu kapije sa koje je magarac pao.

Tada se prvi put Pija sreća sa vojvotkinjom lice u lice, i svidelo joj se ono što je videla. Osmehnula joj se. „Dali ste nam naše živote.“

„Onda vam naređujem da ih provedete zajedno, draga moja.“

„I bezbedni smo?“, upita Rikardo.

Ne osvrnuvši se oko sebe vojvotkinja umirujuće reče: „Niko drugi ne zna vaš identitet sem nas troje i tvog oca, a on će, sigurna sam, biti srećan da zadrži svoj mir“.

Pija je znala da je to istina. Juče, kada se Rikardo odrekao svojih prava stečenih rođenjem i izašao na trg, ona je prekinula njihov poljubac i dovela ga do njegovog oca. Domeniko ga je uhvatio u zagrljaj koji beše čak jači i duži od zagrljaja ljubavnika. Pija je posmatrala kako je Rikardo zažmurio i oslonio se na oca, kolena su umalo popustila pod težinom njegove ljubavi koju je osećao za ovog čoveka koji mu nije otac ni rod, već mnogo, mnogo više.

„Šta će biti sa kneginjom-izbornicom?“, postavi pitanje Pija.

Njena inteligencija vojvotkinji je bila draža čak i od njene lepote i ona joj se ponovo osmehnu.

„Nisam joj kazala pravu prirodu svoga proglašenja. Samo sam joj rekla da ću objaviti nešto u vezi sa budućnošću grada, i pitala je da li se slaže da stoji iza toga i zakona Toskane, kakve god posledice bile. Rekla je da će se uvek naći na strani prava i zakona kao i Toskane, te da mogu da se oslonim na nju. Biće dobra, velika vojvotkinja jednoga dana. Toga dana, žene će vladati i u Sijeni i u Firenci.“ Ta misao je prijala vojvotkinji, a i Piji je bila mila.

„A Đan Gastone?“, upita Rikardo.

„On će se vratiti u Firencu“, odgovori njegova majka. „Preuzeće mesto svoga oca, ali mislim da neće vladati dugo. Nije dobrog zdravlja. Već dugo. Ali kada je k tome bolesno i srce, obično se ne ostaje dugo na ovome svetu. Mislim da kneginja-izbornica neće morati dugo da čeka.“

Pija je primetila tugu u njenim recima i znala da je vojvotkinja oslobodila sina tako da on ne mora da ide stopama svoga ujaka koje vode u korupciju, u bahanalije, u dekadenciju.

„A vi?“, upita Pija, obuzeta oštrim žalom da će vojvotkinja možda napustiti ovo mesto. „Hoćete li ostaniti?“

„Mislim da hoću, ima još dosta toga da se uradi. Ipak, ja sam i dalje vladarka Sijene. Veliki vojvoda je izjavio da nema želju da više ikada zakorači ovamo.“

Nije mogla da prikrije olakšanje koje je osetila što će Đan Gastone uskoro otići iz njene kuće, iz njenoga grada.

„A vas dvoje, šta ćete vi uraditi? Venčaćete se, pretpostavljam?“ To je rekla uz osmeh.

„Da, živućemo sa mojim ocem“, odgovori Rikardo.

„A tvoj otac, Pija? Jel' se on složio s tim?“

Pija je potvrdila. „Dobio je savet sa neočekivanog mesta.“

Na ovo vojvotkinja nabra svoje blede čelo.

„Faustino Kaprimulgo“, reče Pija, skoro ne verujući samoj sebi. „On je garantovao za Rikarda i rekao da je dobar čovek. Štaviše, i moj otac je sad uništen i ne može da mi obezbedi miraz. Rikardo će me uzeti bez miraza.“

Uхватиła ga je za ruku, a drugom ovlaš dotakla novčić sa Kleopatrom na svom vratu. Nije bilo važno što je to sad bio sav miraz koji poseduje. Pija je imala sve bogatstvo koje može da drži, ne u ruci koja je držala novčić, već u onoj kojom je držala Rikarda.

„Poklonicu vam oboma nešto novca da započnete život“, reče vojvotkinja.

Čim je to čula, Pija je znala da će Rikardo odbiti, i on je to i učinio. Ali vojvotkinja je imala spreman drugi predlog.

„Onda ćete mi možda dozvoliti da vam platim za vaš odani rad“, rekla je. „Želim da budeš moj konjušar u palati, pošto je moj sadašnji prilično star i potreban mu je odmor. Ima soba, u odeljku za poslugu, koje idu uz taj posao. Imam osećaj“, kazala je, osmehujući se, „da će ti se dopasti više nego što bi ti se dopao vojvodski salon.“ „Previše bi bilo uzimati od nekoga ko nam je već toliko dao“, reče Rikardo, „ali raditi sa konjima za platu je nešto u čemu bih uživao. Hvala vam.“

Pija je prešla na svoj deo. „A sada, ja bih želela da *vama* nešto poklonim.“

Držala je paket, umotan u platno. Kada je vojvotkinja razmotala grubu tkaninu, našla je finiji materijal ispod nje, paket tamnocrvenog brokata, boje krvi. Vojvotkinja ga je izvukla. Bila je to haljina, napravljena za ženu njene veličine i visine, materijala tamnog i sjajnog kao dragi kamen karneol. Prinela ju je uza sebe i Pija je primetila da je dobro izabrala.

Zebra je nekako uspeo da spase haljine njene majke iz palate Orlova i doneo ih je u Domenikovu kuću. Tu ih je Pija izložila u malom salonu. Među naborima kožnog redengota pronašla je svoj primerak *Smrti Arturove*, knjigu za koju je mislila da je nikada više neće videti, i blagosiljala je Zebra svakim svecem kojeg se mogla setiti. Šetkala se gore-dole, gledajući u dugu od haljina, razmatrajući.

Do toga dana, zaklela bi se da se nikada neće rastati ni sa jednom od njih, ali nije oklevala. U ovom gradu koji je pun boja, gde boje imaju takvo značenje, nije dopustila da niti jedna pomisao na heraldiku ili kontrade uđe u njenu glavu. Nije izbegavala žutu zato što ona predstavlja *kontradu* Guska, ni zelenu zato što označava Gusenicu. Jednostavno je izabrala boju za koju je mislila da će utopeliti vojvotkinjinu kožu.

Vojvotkinja se nasmešila. „*Crvena*“, rekla je, i pri tome izgledala skoro lepo.

Pija je klimnula glavom, dodavši stidljivo: „Pripadala je *mojoj* majci. Mislila sam da će vam pristajati.“

Violante je čula da je naglasila reč *mojoj*, skoro neprimetno. *Haljina je pripadala mojoj majci. Vi ste Rikardova.*

To je bila pozivnica. Pija je želela da vojvotkinja zna da čak iako Rikardo nije prihvatio svoje nasleđstvo, njegova majka ne treba da prepusti tu vezu prašini. Vojvotkinja je polako složila haljinu, očigledno ganuta poklonom. Zatim je uhvatila sina za ruku i odvela ih oboje kroz kapiju Kamolija.

S druge strane izlaza, Zebra je bio spreman, držeći Beriove uzde. Iako poklonjen iz loših namera i pod drugim imenom, on je u očima zakona sada pripadao Piji, kao vlasništvo njenog mrtvog muža. Konj je podigao glavu i zaništao kad ju je ugledao, tmurna crna dlaka je počela da izrasta iz njegove kože, a sjajna riđa da se otkriva ispod kao nova koža. Piji nije bila potrebna Rikardova ruka da joj pomogne da uzjaše konja ispred njega. Zebra je posmatrao boju novčića koji mu je Rikardo dao i zagrizao ga oduševljen.

Dok je Violante držala haljinu jednom rukom i mahala drugom, par je jahao preko poljane. Pogledala je niže u Zebra, koji je čežnjivo posmatrao svoje prijatelje kako odlaze, i odjednom je sve bilo na svom mestu.

Dete je bilo delić slagalice koji je nedostajao ili poslednji potez u partiji. Nije joj bilo omogućeno da odgaja svoga sina. Tu je bio dečak bez doma i porodice, koji je proveo devet godina noseći vodu, prenoseći poruke i držeći konje, za novčić.

Rekla je brzo, pre nego što je bolje promislila o tome: „Zebra, kako bi voleo da spavaš u istom krevetu svake noći? U *svom* krevetu?“ Dečak je pogledao gore, čkiljeći u nju i osmehnuo se, naboravši kožu oko očiju i pege na nosu naspram sunca. Stavio je svoju ručicu u njenu i dobila je odgovor. Uzvratila je stiskom.

„Ako ćeš da živiš u palati sa mnom, ne mogu da te zovem Zebra“, rekla je. „Koje je tvoje pravo ime?“

„Pjetro²⁵.“

Violante mu je uputila osmeh. „Pa, Pjetro, hajdemo kući.“

Pija i Rikardo su jahali ostatak dana. Imali su dva veoma važna zadatka da ispune. Prvo su jahali u brda do onog mesta na zapadu odakle se pruža prelepi pogled na grad, gde je Leokorno nekada jahao naspram nenadmašnog pogleda. Ovde su, pod okriljem noći, vojvotkinjini ljudi doneli Leokornovo telo, ništa nije bilo previše za njenog tajnog sina, koji nije mogao da podnese da se njegovim neustrašivim atom hrane gradski psi. Tu, u brdima, konja su izneli sa kola za ovce na kojima su ga doneli i pokopali u meku zemlju. Niko sem vojvotkinjinih najodanijih čuvara nije znao da je telo konja umotano u barjak Palija koji je osvojio, i da su sad svilari iz *kontrade* Bruko, Gusenica, vredno pravili novi.

Dok je sunce žarilo, par se zaustavio pored velike humke. Pija je posmatrala Rikarda kako polaže ruku na nagomilanu zemlju i konačno označava to mesto velikim kamenom tako da ga može ponovo pronaći, kada se humka smanji i izravna, i kada Leokornove kosti budu suve kao kosti onog magarenceta koje je bačeno preko kapije Kamolija pre šest nedelja. Na trenutak, Pija je osetila povezanost između te dve životinje, običnog magarca koji je skončao van zidina grada, a sahranjen u njemu i plemenitog konja koji je život završio unutar zidina, a sahranili su ga izvan njih.

Kada je on završio i Pija je odala svoju počast. Skinula je Kleopatrin novčić sa vrata, prstom je iskopala rupicu u mekoj zemlji i ubacila unutra privezak. Dok ga je zatrpavala, Rikardo je uhvati za zglob. Zelene oči Medičija gledale su u crne oči Tolomeja.

„Da li si sigurna?“, upita je.

„Da“, odgovori ona. „Sasvim sigurna. Vidiš, bila sam Pija od Tolomeja. Bila sam Pija od Kaprimulga. Ali više nisam. Nisam Kleopatra, ni prva Pija. Nisam Ginevra. Nisam Minerva. Nisam odavno pokojna carica, niti svoja tragična imenjakinja, bezverna kraljica, niti boginja. Nisam čak ni Pija od Brunija, neću to biti čak ni kad se venčamo.“

Uхватиła je njegovo drago lice rukama, da bi ublažila svaki bol koji bi mogao da oseti zato što ona ne želi da uzme njegovo ime.

„Tvoja žena uskoro, majka jednoga dana, ako Bog dozvoli; ali šta god On doneo odsada, ja sam samo ja.“ Nagla se napred i poljubila ga. „*La Pia*. Samo Pija.“

Rikardo samo klimnu glavom i zagrli je, pa krenuše natrag do konja.

Ostavili su grob dok se sunce spuštalo, ali je Rikardo usmerio Beriovu glavu ka istoku, dalje od grada. Nastavili su da jašu, naizgled satima, trkajući se sa suncem dok je ono išlo ispred njih preko brda i dolina, namazano zlatnom bojom. Kad su zastali na visokoj dini bilo je taman dovoljno svetla da joj on pokaže ono što želi pre nego što se okrenu kući. Plavu, mirnu liniju na horizontu, koja je svetlucala na umirućem suncu.

More.

²⁵ Pjetro, Petar, Petrus. Onaj koji drži prekrštene ključeve. Svetac zaštitnik Rima, Romula, Kamena / Pravo ima Svetog Petra bilo je Simeon, ali ga Isus oslovljava rečju Petar (grč. ΠΙΕΤΡΟΣ), odnosno na aramejskom Kefa, što znači kamen, temelj. (Prim. prev.)

EPILOG

ŠESNAESTI DAN AVGUSTA

1724. GODINE

Rikardo je stajao na mostu i zurio u vodu reke Arno sa Ponte vekija. Prošlo je godinu dana i još jednom je bio dan Palija del Asunta. Nije želeo da bude u Sijeni toga dana, pa je došao u Firencu na hodočašće, ostavivši Piju da se brine o njegovom ocu. Venčao se s Pijom u Crkvi Kule, zaklevši se na brak u mirisnoj pomrčini, sa Domenikom kao svedokom. Primetio je, dok je svešteniku ponavljao zavete, dve prilike kako se prikradaju u crkvu: damu srednjih godina u tamnocrvenoj haljini i dečaka koji je nekada nosio crno i belo svakoga dana, ali je sada bio u plišu kao mali princ. Žena je držala dečaka za ručicu i običnom posmatraču su izgledali kao majka i sin.

Rikardo je pogledao dole, duboko, duboko u vodu, kao da može da rastavi tok i ugleda korito reke, da spali svojim pogledom i mulj i vreću pa da vidi male svetle kosti svog brata blizanca, druge polovine svoga srca. Da je on bio veliki vojvoda od Toskane, mogao je da pretraži dno reke topom i pronađe tu jednu vrećicu sa tri kamena i kosturom deteta; sada neće nikada upoznati brata blizanca. Ali dok je zamišljeno gledao u svoj odraz, drugo lice se stvorilo preko njegovog. Lice baš kao njegovo, ali sa očima malo mudrijim, kosom malo plavljom. Srce je počelo da mu tuče, naježio se, a onda se osmehnuo sopstvenom strahu, poluosmehom koji je uvek do sada smatrao jedinstvenim. Njegov brat bliznac mu je uzvratio osmeh, dok teretni brod koji je prolazio nije rasturio sliku i njegov brat se vratio u dubine.

Rikardo je prineo ruku vratu i izvukao maramu boja Kule, tamnocrvene i nebeskoplave, sa grbom slona i zamka. Pustivši je u vodu, gledao je kako tamni, zatim biva povučena na dno, isto onako kako je otežala vrećica potonula pre dvadeset godina.

Uzjahao je Berija i odjahao do Pjace dela Singorija. Privezao je konja za veliki gvozdeni prsten na zidu palate u kojoj je rođen. Nije došao da poseti Đan Gastonea, jer je vojvoda već otišao za svojim bratom u mauzolej Medičija. Đan Gastone nije imao dovoljno vremena da uživa u vojvodstvu za kojim je uvek žudeo, i umro je u svom krevetu, gledajući mesec nad Firencem. Završio je dosta mirnije i poetičnije nego što je živeo.

Ali neko je preostao. Rikardo je došao da vidi Poslednjeg Medičija. Napis na vratima palate je objavljivao da velika vojvotkinja prima posetioce. Imao je Violante da zahvali što je napredovao u čitanju, ali više nije čitao knjige u njenoj biblioteci, niti je sedeo tamo dok ih je ona čitala. Klonio se toga jer je znao da ona ima nekog drugog da sa njim to radi. Zebra, ili Pjetro, kojeg je usvojila kao svog vojvodskog štićenika, rastao je sa svim obrazovanjem i privilegijama koji su Rikardu bili uskraćeni.

Faustino Kaprimulgo nije imao toliko sreće. Ostao je bez oba svoja naslednika, uništen kladioničarskim sindikatom, sad mu je preostalo samo da poživi dugim i gorkim životom u svojoj ljusci od palate. Ali jednoga dana, u kuću mu je stigao poklon - novi bič, umotan u svilu, bez ikakvog uputstva ili poruke. Ostavio ga je, nekoliko nedelja, na stočiću u praznom hodniku. Onda je jednom, tražeći zabavu, izveo jedinu slomljenu ragu što je preostala u njegovoj štali koja propada da prokasaju brdima, jer više nije imao svoju lepu kočiju, a želeo je da ne misli na svoje brige. Ali konj je bio tup i lenj i kada je oklevao kod uske kapije, Faustino ga je besno istukao novim bičem. Otrov kojim mu je tako natopio kožu prouzrokovao je velike, grozne masnice koje su ga pekle. Poludeo od bola, konj je pojurio nizbrdo i zbacio jahača. Faustina su pronašli vrata slomljenog na istom mestu na kom i kao Vičenca.

Pastir koji je sve to video, pastir koji je nekada jednom malom dečaku dao čavku, pastir iz *kontrade* Panter, koji je došao da saopšti svom kapetanu Rafaelu Albaniju da je plan uspeo, rekao je da bi mogao da se zakune da je čuo orla kako plače nad Faustinovim telom. Rafaelo Albani iz *kontrade* Panter, apotekar, spravljач otrova i otac Eđidija Albanija, samo je klimnuo glavom.

Rikardo Bruni je ušao u Palaču vekio gurajući se s dobrim građanima Firence, primetivši usput da ih ima mnogo, da su puni poštovanja i da pokazuju nekakvo prigušeno uzbuđenje. Pretpostavio je da je sadašnja vladarka veoma voljena i poštovana, da ju je njen stav o sprečavanju stranih pretendencata na vojvodstvo i zaštita tajnog bogatstva gradske umetnosti učinio da javnosti postane draga.

U mraku odaja za prijem, koje su bile ograđene konopcima, očekivao je da će joj videti lice, ali kako je ušao unutra sa gomilom, sve što je mogao da vidi bilo je srebro. Sve u toj odaji je bilo od tog metala ili te boje, počev od vojvotkinjine stolice do srebrne cirade iznad glave: njena haljina, ogledala, ukrasi. Ako je istina da je ova princeza Firence štitila sva umetnička dela koje je njen rasipni otac prodao za relikvije, a njen brat za zadovoljstva, onda se više od polovine njih sigurno nalazilo u ovoj sobi.

Savio se da poljubi ruku u srebrnoj filigranskoj rukavici i na tren se susreo s pogledom Ane Marije Luize Medici, svoje tetke. Pozdravila ga je klimanjem glave, i nešto je, možda sličnost sa njenim davno pokojnim, mnogo voljenim bratom Ferdinandom, podiglo krajeve njenih tankih usana u osmeh na kakav, mislio je Rikardo, nije baš navikla. Osetio je u tom sitnom pokretu mrvu topline, kao da ga je obasula sa malo milosti. Dok je prolazio dalje, pozeleo je da može da joj da nešto, ali je onda, dok se spuštao kamenim stepenicama i izlazio na svetlost, prekorio sebe. Već joj je dao sve - dao joj je njeno vojvodstvo.

Rikardo je odvezao Berija, prošetao ga okolo i stao na kamen za uzjahivanje koji su koristile generacije prinčeva Medičija, njegov otac Ferdinando dok se bavio svojim prinčevskim aktivnostima, i njegov pravi otac Domeniko kada je kretao za Sijenu sa svojim dragocenim nahočetom.

Dok se peo na sedlo, srce mu je bilo lagano. Rikardo Bruni je okrenuo Beriovu glavu i Poslednji Medici je odjahao na zapad.

Pija ga je čekala, kao što je obećala, u milosrdnoj senci kapije Kamolija. Sunce je zalazilo, ali je i dalje bilo žarko, i morala je da se odmori malo naslonivši se na gredu kapije, jer je iz meseca u mesec postajala sve teža. Nije nosila crvenu i belu boju Čivete, niti žutu i crnu Orla, čak ni tamnocrvenu i plavu svoje nove *kontrade*, Kule. Izabrala je haljinu od ukrašenog muslina iz garderobe svoje majke, sa sitnim cvetićima na bleđoj tkanini, svih boja a nijedne određene. Izabrala je tu haljinu jer je bila široka i lepršava, i kada ju je probala, primetila je komad dodatne tkanine koji je bio umetnut kod struka. Gladila ga je preko svog velikog stomaka, uživajući u njegovom značenju. Njena majka je nosila tu haljinu kada je bila trudna s Pijom.

Pija je poprilično teško disala i uzdisala dok se oslanjala na obe noge da preuzmu težinu njene nadute materice. Prisetila se, dok ju je bol probadao, kako se nikada ne bi oslonila na zid pre godinu dana, i dostojanstveno osmehnula malim osmejkom opraštanja.

Sada nije bilo potrebe za tim.

Uostalom, nikog nije bilo u blizini da je primeti. U daljini se čulo brujanje, nalik košnici pčela, i ona je podigla glavu kad je veliko zvono Sunto označilo sedam sati. Potom se oblak preplašenih čvoraka prolio po nebu, dok je velika buka od klicanja skoro podizala vrhove sa kula. Palio je počeo.

Pija je obujmila stomak rukama da pridrži težinu svog ogromnog, dragocenog tereta. Dunula je pramen kose iz očiju da bolje vidi; kosa joj je sada bila duža, loknastija. Potražila je na horizontu pod velikim crvenim suncem Rikarda, nestrpljivo čekajući njegov povratak, jer ima nešto da mu kaže, slatku tajnu koju znaju samo ona i sestra Končeta iz crkvene bolnice Santa Marija Madalena, koja ju je posetila toga jutra. Opatica ju je ispipala prstima po stomaku, zatim prislonila uho ka stomaku sa malom drvenom trubom, osluškujući na jednom mestu pa na drugom. Slušala je, slušala. Sada je Pija prelazila prstima preko nadutog stomaka, pokušavajući da oseti ono što je opatica osetila. Začudo, iz stomaka se osetiše udarci.

Još jedno glasno klicanje i trka koja se odvijala u daljini završila se za još jednu godinu. I kao da se rodio iz tog klicanja, ugledala je konjanika kako se pojavljuje na horizontu, jaše daleko i brzo ka Sijeni i njenim rukama. Izašla je iz hlada na sunce. Dvestotinak metara pred ciljem, skliznuo je sa sedišta i potrčao ka njoj, obgrlivši je rukama. Grlili su se pod suncem. Svi četvoro.

Čovek, žena i blizanci u njoj.

ISTORIJSKA BELEŠKA

Posle duge i stabilne vladavine u Sijeni, VIOLANTE MEDICI se povukla u Palačo madama u Rimu gde je živela u miru do kraja života. Niz proglasa kojima je regulisala Palio očuvan je do današnjih dana i sačinjava pravila po kojima se trka i dalje odvija u julu i avgustu svake godine.

DAN GASTONE MEDICI se vratio u Firencu i tamo preminuo. Na njegovom nadgrobnom spomeniku piše *Sic Transit Gloria Mundi*, „Tako prolazi slava sveta“.

Njegova sestra ANA MARIJA LUIZA, Poslednji Medici, sačinila je proglas u svom testamentu koji kaže da će sve velike slike i skulpture iz Firence ostati u Firenci. Danas se ona pamti kao vojvotkinja koja je sačuvala najveće zaveštanje Medičija.

FRANČESKO MARIJA KONTI je pobegao u Rim u zaštitu svoga rođaka pape, da ponudi usluge dvoru Džejmsa Fransisa Edvarda Stjuarta, starog pretendenta na presto Engleske. Tako se Konti upleo u još jedan neuspešan puč.

VOJVODA OD BURBONA je statutom proglašen Dan Gastoneovim naslednikom velikog vojvodstva Toskane. Posle svih iskušenja i briga oko nasledstva Medičija, Dan Gastone je izjavio da je „dobio naslednika potezom pera“.

U ITALIJI OSAMNAEST VEKA, RASTRZANOJ INTRIGAMA I SUKOBIMA, VRHUNAC DRUŠTVENE SEZONE PREDSTAVLJA KONTROVERZNA KONJIČKA TRKA PALIO KOJA SE ODRŽAVA U SRCU TOSKANE.

Dok se stvari zahuktavaju u Sijeni, gradu neuporedive lepote, vedri duh događaja i svečanosti pomračava smrtonosno rivalstvo koje kulminira između gradskih distrikata. Svaki distrikt, simbolično predstavljen različitim životinjama, bira jahača koji će se boriti za pobednički trofej. Dok takmičenje pretvara distrikte u zavađena plemena, a građane u beskompromisne zveri, jedna mlada žena zaljubljuje se u jahača iz protivničkog distrikta – autsajdera koji preti da poremeti klimavu ravnotežu između moćnika koji vladaju zemljom. Da li će njihova ljubav uspeti da nadjača mržnju i borbu za prevlast ili će ih primorati da se suoče sa užasnim posledicama izdaje sopstvenog tabora?

<http://www.balkandownload.org/>

sken: *By Voki*

obrada: *Voki i Janja*